

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Synopsis Magnalium Divi Josephi

Ignatius <a Sancto Francisco>

Leodii, 1684

Tractatus Primus. Divus Josephus Virginis Deiparæ Sponsus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38500

SYNOPSIS MAGNALIUM
 DIVI IOSEPHI
 PARS SECVNDA.
 JOSEPH PATER JESU.

HÆC secunda Pars ut præcipua Magnalium Divi Iosephi, dividitur, ut Prima, secundum quod præfati sumus in Consilio seu Ideâ huius Operis, in tres Tractatus: quorum primus, quem nunc aggredimur, est de eodem sanctissimo Patriarchâ ut est Beatissimæ Virginis Matris IESU Sponsus: Licet enim Tractat. 2. huius partis cap. 10. dicturissimus non ideò Sanctissimo Patriarchâ

istud Patris IESU nomen competere, quod fuerit Sponsus Virginis Deiparæ, sed potius è contra, ideò fuisso in tempore factum Virginis sponsum, quod ab æterno electus fuerit primario ac directè ut esset Pater IESU: quia tamen non fuisset Pater IESU, nisi prius fuisset Sponsus Virginis Matris IESU: ideò ordo requirit, ut primo eum consideremus ut Sponsum Matris IESU; tum deindè Tractatu secundo ut Patrem IESU; ac demùm Tractatu tertio virtutes quibus ob istam præcipuè qualitatè Patris IESU copiosissimè donatus est.

TRACTATUS PRIMUS.
 Divus Iosephus Virginis Deiparæ
 Sponsus.

MEMINI aliàs me legisse apud Romanorum rerum historio-graphos, quod quãdo à Romanis inventum fuit Cybelis (quam

omnium Deorum Matrem esse existimabant) Idolum, Decreto Senatus sancitum est, ut quo tempore magnificentè ei extruètur templum, ipsum interim idolum probioris totum Reipublicæ viri fidei & custodiæ committe-

Y 2

retur,

retur, & ad hoc ab eodem Senatu electum fuisse Scipionem, qui Cybelem in domum suam asportavit, ac fidelissimè Religiosissimèq; asservavit. Quid sub hoc schemate? Audi: Beatissima *Theotocos*, idest veri ac unici Dei nostri Mater dignissima in caelum, ubi verum gloriae ejus templum, aliquando inferenda, non alteri quam Divo Iosepho à Deo ipse committitur. Eligitur, inquam, ut sit Sponsus, & tamen custos & testis Virginitatis Matris veri & unici Dei nostri Matris, omniumque Divorum Regina: debuit ergo esse omnium hominum Sanctissimus: atque hoc ipsum est hujus Tractatus argumentum.

CAPUT PRIMUM.

Cur Deus instituit matrimonium?

I. **M**ATRIMONIUM in suo conceptu duo omninò complectitur, unum implicitè, alterum explicitè: implicitè, dicit conjunctionem viri & foeminae ad procreationem prolis: explicitè, conjunctionem determinatam talis cum tali: nam cum homo possit considerari dupliciter, primo modo, secundum rationem generis, hoc est secundum rationem animalis, in qua convenit cum equo, bove, leone, & cæteris bestiis: Secundo modo, secundum rationem suae differentiae, per quam discernitur ab illis, in quantum scilicet est rationalis: Hinc est quod secundum quod est animal, habet quod sit generativus ut cætera animalia, & quod inclinetur ad conjunctionem & coitum, quod est illud quod matrimonium dicit implicitè: sed quia ista ratio animalis non eodem modo est in homine, quo in brutis (est enim in homine sub differentia rationalitatis, & sic determinata ad rationem) ideò in homine ista inclinatio naturalis ad coitum non est talis qualis est in brutis ex necessitate, sed completur movente ratione & libero arbitrio: Cum ergo natura non tantum intendat prolem, sed etiam illius productionem usque ad perfectum statum, qui in ho-

mine, quia rationalis est, est status virtutis, ad cuius acquisitionem tempus determinari nequit: hinc est quod ut in illis animalibus, quorum filii indigent utriusque parentis sustentatione & curâ ad aliquod tempus, invenitur determinatio maris ad foeminam à naturâ quantum ad illud tempus, sicut patet in quibusdam avibus: ita in hominibus quia indiget filius curâ parentum, ut perveniat ad perfectum illum suum statum, ad quem requiritur magnum tempus & indeterminabile, maxima debet esse, idest perpetua determinatio masculi ad foeminam, in qua consistit matrimonium secundum id quod dicit explicitè.

Ergo propositum dubium duo etiam complectitur: Primum, cur Deus voluerit homines per generationem ex Viro & muliere propagari, & multiplicari, cum aliter possent, scilicet per creationem ut Angeli? Secundum, cur voluerit per conjunctionem determinatam, idest talium individuum inter se sociatorum?

Et quidem visum est nonnullis quod melius omninò fuisset homines à Deo creari, quam per matrimonium procreari, ex rationibus sequentibus.

Prima, quia sic major esset & strictior dependentia nostra à Deo, atque ita Amor noster in ipsum major, quia minus divisus. quandoquidem præter ipsum nullum agnosceremus nostri esse, vitæ & cæterorum principium. Equidem ex contrariâ dispositione, quot amabo personis alligamur? & quam illæ nobis intimæ? nonne hinc fit, & heu quam frequenter! quod propterea Dei obliviscamur? & quomodo vir in uxorem, uxor in virum, parentes in filios, filii in parentes distrahantur? taceo de fratribus, sororibus & aliis.

Secunda ratio, quia sic magis assimilaremur Angelis, qui cum nec nubant nec nubantur, non habent nec Patrem nec Matrem: unde quemadmodum illi ab ipso suæ creationis instanti tam perfecti fuerunt, quam post centum annos existentiae, quia à Deo sunt, cujus omnipotens actio, est independens ab omni tempore, sic & nos minime cogemur per aliquot annos brutefecere, & prima vitæ nostræ rudimenta

rudimenta à nostrâ nugis & ineptiis infantiaë auspiciari.

VI. Tertia ratio, non essemus illis obnoxii malis tam culpæ quàm poenæ, non defectibus tam corporis quàm animæ, quos à parentibus hæreditamus. Nullus esset culpâ alienâ reus, nullus paternâ contagione amens, epilepticus, leprosus, &c. nullus maternâ impressione monstruosus, perfidia Patris filio, filiaë non præjudicaret & impudicæ lascivia Matris, &c. & hæc sunt præcipua contra institutionem matrimonii, ex parte ejus quod dicit implicitè, machinamenta. Ex parte verò ejus quod dicit explicitè, faciunt contra, tot insaufa matrimonia, quorum mala enumerare superfedo, tum quia illa infinita, tum quia omnibus nota, utpote singulis diebus, immò horis omnium sensibus ubique subjecta.

VII. Sed quamvis hæ rationes aliquid videantur habere apparentiæ, nihilominus cum Deus secus disposuerit, indubitanter credendum est contrarium esse omninò verum, ac melius omninò fuisse quod homines per matrimonium multiplicarentur, quàm per creationem: si enim aliud melius fuisset cum Dei providentia in sui dispositione non fallatur, illud utique fecisset: quæ ratio etsi sola suppeteret, nobis sufficere debet: *Etenim judicia Domini vera justificata in semetipsa.* Psalm. 18. vers. 10. Sunt tamen hujus rei & aliæ rationes, quarum aliquas hic proponemus, inter quas postrema facièt ad intentum nostrum in hoc Opere, & propter quam movemus hanc disputationem.

SECTIO PRIMA.

Sequuntur rationes aliqua cur Deus matrimonium instituit & per illud propagationem hominum fieri voluit.

VIII. PRIMA fundatur in ipsâ rerum naturâ, scilicet quia homo ex intrinsicis suæ naturæ principiis est, ut jam diximus, generativus, quemadmodum Ignis est calefactivus, Sol illuminativus,

&c. Non debuit ergò ille, vel istâ facultate privari, vel facultas ista in illo esse frustranca, & sine ac effectu suo carere. Deus enim etsi propriæ sit zelotes gloriaë, non tamen est invidus alienæ, quare etsi omnia per se facere potuerit tam facilitè, ac si cum omnibus totius naturæ brachiis, ut ita loquar, operaretur: licet, inquam, potuerit sine Sole illuminare, sine igne calefacere, sine viventibus procreare, &c. noluit tamen, quia equum fuit ut suis sua servaret jura creaturis: æquum, inquam, fuit ut sicut creaturas ad sui esse participationem admiserat, ita etiam ad potentiaë admitteret cõmunionem, atque adeò illis ejusdem participatæ à se potentiaë usum relinqueret: cum ergo natura humana ex se sit naturaliter secunda, propriisq; se possit sustentare viribus, non debuit Deus alias adhibere, & hominem illâ gloriaë destituere cujus erat capax. Atque hanc in rem facit, quod post Adamum à se conditum dixit Deus Gen. cap. 2. *Non est bonum hominem esse solum.* Et consequenter adjutorium simile sibi ei addidit: Enimverò per hoc ostendit Deus, ideò hominem solum non fuisse bonum, quia in ipso facultas ad generandum partialis & incompleta, fuisset inutilis, quæ per societatem mulieris ei addita perficitur, & fit potens exire in actum.

IX. Ex hoc verò quanta Dei gloria? Nonne enim hinc ejus potentia, bonitas, magnificentia maximè elucet, qui scilicet non tantum per se talia potuerit, & voluerit; sed etiam creaturis suis, ut & ipsæ talia possent, contulerit? Quale enim est illud quod homo, qui aliàs ne muscam quidem producere potest, potest tamen ex Dei munere hominem totius naturæ brevitarium?

X. Hinc etiam fit quod à magnitudine creaturæ potest Creator harum cognoscibiliter videri: ex hoc enim quod creaturæ infirmæ tanta possunt, quæ oculis cernimus, & experimur sensibus; colligimus quid possit ipse Deus, qui illis istud posse contulit, & discimus eum infinitè plus quàm illas seu timere, seu amare.

XI. Quare tantum abest ut exinde amor noster in Deum minuetur (quod erat primum

primum oppositæ sententiæ argumentum) quin potius multum juvatur ut crearet: Nam primò cum homo in se illud Dei donum considerat, quomodo non in tanti benefactoris amorem exardesceret? Secundò, cum illicium amoris potentissimum sit amor, voluit Deus, ut homo ex seipso intelligeret, quantum ipse nos amet, ut sic ad ipsum redamandum inflammaremur. Ita Salvianus lib. 4. de Providentiâ. *Ex hoc quoque affectu, inquit, quo amare nos fecit pignora nostra, intelligere nos voluit, quantum ipse nos amet, totum enim genus humanum pignus est Dei Creatoris sui.* Cur verò voluit hoc, nisi ut modo maximè naturali, quemadmodum igne ignem, sic amore suo amorem nostrum suscitaret? Hinc illæ ejus voces per Prophetas suos. *Nunquid oblivisci potest mulier infantem suum, ut non miseretur filio uteri sui? sed etsi illa oblita fuerit, ego tamen non obliviscar tui: Ecce in manibus meis descripsi te.* Isaia cap. 49. vers. 14. Tertiò, & ipsi liberi amore quo in parentes suos naturâ pungente feruntur, manuducuntur quodammodo, ut intelligant illum quem Deo debent, à quo principaliter sunt: si enim me sentio tam fortiter, tam potenter à naturâ urgeri, ut amem parentes, qui corpus illud, quod mori debet, efformarunt, quos ex hac consideratione æstus in me accendi non sentiam erga illum, qui vitæ spiritum mihi insufflavit nunquam moriturum?

XII. Ad hæc undè quis certò scire potest an Pater sit, an Mater qui corpus hoc meum ossibus & nervis compegit, an Deus? Certè hoc mihi saltem dicere fas sit, quod si illi qui dicuntur Parentes, essent corporum nostrorum principales opifices, (nam de animâ, quæ pars est nostri potior, certum est illos eam non attingere) non possent ignorare operis sui initium, progressum & perfectionem: scirent an filius futurus sit, an filia quæ matris alvo concluditur: quomodo & quando foetus prodiretur in lucem, &c. omnia tamen ista illis sunt mysteria: Mater uterum gestat, & nescit quid in illo gerit, sæpèque contingit, quod foetus in eâ sit formatus antequam putet se imprægnatam.

tam. Dicendum igitur manum aliquam potiore in abdito operari, quæ nervos extendit, ossa indurat, carnem compingit, venas & arterias dividit, sensus fabricat, nempe Dei invisibiliter operantis: Illi ergo non tantum de animâ tenemur, sed etiam de corpore, & quidem principaliter ne dicam ex toto: quod totum cum homo cordatus recollit, colligit facillè ex amore quem naturaliter parentibus impendit, illum quem ei debet, à quo omnia habet.

Secunda ratio quare Deus matrimonium ad hominum propagationem instituit est pulchritudo universi; quæ consistit in ordine, qui nullus fuisset inter homines, si, ut dicitur in argumento secundo pro oppositâ sententiâ, à Deo ut Angeli immediatè fuissent creati. Nam juxta Alensem in textu 16. lib. 5. Metaph. *Ordo est species quadam diversitatis, adeoq; Philosophus ibi agit de modis prioris & posterioris, qui in ratione ordinis continentur.* Et definitur à Divo Augustino lib. 19. de Civit. Dei cap. 13. *Parium dispariumq; rerum sua cuique loca tribuens dispositio.* Vel melius & generalius. *Debita dispositio plurium secundum prius & posterius.* Ad quem proinde tria requiruntur, ut constat. Primum, Pluralitas & multitudo rerum. Secundum, harum comparatio ad aliquod principium certum, sub quo ordinata dicuntur. Tertium, diversitas cum aliquâ subordinatione seu ratio prioris & posterioris inter ea ex quibus constat per comparisonem ad illud principium. Atqui si omnes homines à Deo immediatè creati fuissent, cum tunc omnes nascerentur æquales; & nullus quidquam haberet supra alium, nullus ab alio dependeret; nulla consequenter esset diversitas, nullus ordo prioris & posterioris, ac sic esset multitudo hominum sicut acervus lapidum.

Nec est simile de Angelis, tum quia ex D. Thomâ singuli Angeli distinguuntur specie: tum quia etsi plures essent ejusdem speciei, ac sic æquales inter se ut cohortes in aliquo exercitu, sunt tamen inæquales per respectum ad alios, ac sic bene stat inter illos ordo, idest diversitas cum relatione & comparatione ad unum principium: unde licet

licet ex contrariâ dispositione esset similitudo inter homines & Angelos quoad modum productionis, esset tamen maxima dissimilitudo in modo essendi, quia inter hos esset ordo non item inter homines.

XV. Tertia ratio, non solum voluit Deus inter homines naturæ similitudinem, sed adjecit etiam ejusdem sanguinis communionem, ut eos inter se ætiori amoris vinculo colligaret: Nam etsi diversitas omnino necessaria sit in multitudine ad ordinem, illa tamen diversitas si non adsit vinculum, quo inter se convenient, & sibi invicem uniantur, majorem faceret confusionem: Quare unicum condidit Deus hominem, & ipsum deinde cæterorum constituit proto-parentem, ut ex uno omnes propagati, & eodem (qui per omnium fuit venas) sanguine creti, fraterno sese complectantur amore, atque unum inter se fiant, quemadmodum unum sunt in eo ex quo prodierunt: Hinc D. Augustinus de bono conjugali cap. 1. *Ob hoc ex uno Deus voluit omnes homines condere ut in suâ societate non solâ similitudine generis, sed etiam cognationis vinculo tenerentur.*

XVI. Quarta ratio, voluit Deus omnes ex uno propagari, ut sic omnes sibi in illo principio unitos in se summè exaltare posset: si enim Deus omnes immediate per se creasset, procul dubio non venisset Christus: Cur enim tunc hominem potius assumpsisset Deus quàm Angelum? sed etsi venisset, tunc quidem natura illa in individuo unita Verbo fuisset summè elevata; nil tamen inde elevationis cæteris obtigisset, quia cum tunc non essent omnes ex uno propagati, non essent illius naturæ à Verbo assumptæ, ut nunc consanguinei. Voluit ergo homines ex uno procreari, ut carnem ex eodem & ipse assumpturus, non tantum homo fieret ut illi, sed etiam illorum frater & consanguineus juxta illud ad Ephes. cap. 5. vers. 3. *Membra sumus de corpore ejus, de carne & de ossibus ejus.* Quàm pium hoc in Deo! quàm magnum & gloriosum pro nobis! sed quàm utile quis edicat: quàm magnum motivum amandandi: quàm magnum incentivum beneficiendi, fraternitas!

Hinc suppositâ Scoti sententiâ non improbabili, quod scilicet Verbum hominem assumpsisset, etsi Adam non peccasset; hinc, inquam, fit probabilissimum, quod si post Adæ peccatum carnem in quâ pati posset accepit, hominesque potius quàm Angelos redimere voluit, ad id principaliter per motus fuerit, quod incongruum videretur totam illam naturam, quæ ipsi adeo propinqua erat & consanguinea, quam liberare poterat, in damnatione, in quam miserè culpâ alienâ lapsa fuerat, relinquere: hinc alia post istud (quod omnium origo est) infinita bona quæ ab eo accepimus, nunquam accepturi sepositâ illâ fraternitate, & sanguinis communicatione.

Ex quo facilis est responsio ad argumentum tertium oppositæ sententiæ: Nam quod spectat culpam alienam, quæ per generationem seu propagationem ex Adamo rei facti sumus (quod est omnium inconvenientium contra nos adductorum præcipuum,) dico culpam illam non esse malum ipsarum nuptiarum, ut argumentatur D. Augustinus libris duobus de Bono Conjugali, sed inobedientiæ & rebellionis Adæ. Quod si tamen contigit postea quod per viam generationis peccatum Adæ unâ cum naturâ propagatum sit, & per illam tanquam per fistulam seu canalem in ejus posteros transfusum, hinc magis mirare sapientissimam Dei providentiam, quæ illud prævidens, non mutando consilium, invenit modum aptè eo utendi: ex eodem enim ipso remedium ipsi malo providit tale, quod malum suâ bonitate longè superaret, Christum scilicet ex ejusdem protoparentis carne propagatum, qui & ipsum peccatum delevit, & majorem gratiam, naturam extollendo, addidit.

Quod verò spectat morbos, quos à parentibus hæreditamus, & defectus cum quibus nascimur, præterquam quod sunt tantum mala pœnæ, & de cætero materia virtutis, quod ex illorum oppositione bona opposita magis elucescant; & quod conferant ad pulchritudinem universi, ut umbra in picturâ: dico illos abundè compensari per nostram elevationem ad fraternitatem & consanguinitatem Dei.

SECTIO

ynopsis

agnatio
D.
septim
SV
an

SECTIO II.

Ultima hujusce rei ratio ad propositum nostrum.

XX. Quod Sanctissimi Patriarchæ Josephi Deiparæ Sponsi singularis magnitudo, quam adstruere mihi propositum est in hoc opere, ex matrimonio cum eadem Deiparâ proveniat, ita pervulgatum est, ut nemo jam inveniat pius & fidelis, qui non ita sentiat. Cum enim per illud matrimonium factus sit verus ejusdem Deiparæ Sponsus & Conjux, consequenter nequæ omninò necessario factus est Pater Christi Domini ex suâ Conjuge de tempore sui cum illâ Conjugii, nec ullatenus à se divisâ, concepti & geniti: vel ut melius ac congruentius loquamur, per illud matrimonium executus est Deus voluntatem suam, secundum quam ab æterno decrevit D. Josephum elevare ad strictam Paternitatem respectu Filii sui: ex quâ Paternitate, summa ejus post Sponsam suam ad eundem Dei Filium Christum Dominum omnium fontem gratiarum copiosissimum propinquitas, & ex hâc earumdem participatio largissima gratiarum.

XXI. Verùm enim verò non illud est quod hic volo: non enim hic tantum contendunt D. Josephum per matrimonium cum Virgine exaltatum, quasi Deus solum ex præsuppositâ prius in mente suâ matrimonii institutione ansam arripuerit D. Josephum per illud exaltandi ad paternitatem filii sui: hoc enim etiam magnum sit, & hætenus satis fuerit cæteris D. Josephi Encomiastibus, non tamen mihi & rei veritati: sed præterea aio ipsammet matrimonii institutionem ad multiplicationem generis humani ex hoc à Deo primitus fuisse volitam, quia voluit per illud, non tantum extollere totam naturam humanam, & singula hujus individua usque ad fraternitatem, & consanguinitatem cum Deo Incarnato, ut diximus Sectione præcedenti, sed maxime & prius, quia hac viâ vidit duo ejusdem naturæ humanæ individua,

Divam scilicet Virginem Deiparam, & Castissimum ejus Sponsum Divum Josephum posse summo quo poterat & fieri decebat modo, exaltari; illam quidem ad Maternitatem Dei; hunc verò ad ejusdem Paternitatem: ita ut ex hoc quod viderit Deus, si ad multiplicationem hominum institueret matrimonium, fore ut & tota natura in singulis individuis posset per Incarnationem Verbi exaltari ad fraternitatem & consanguinitatem cum eo (quomodo non fuisset exaltata si omnes homines creasset, etiam si tunc hominem assumpsisset) & Virgo evehi usque ad Maternitatem Dei, & Divus Josephus usque ad ejus Paternitatem, motus sit ut vellet potius homines hæc viâ multiplicari, quàm per creationem: & quia Deus plures fecit exaltationem istius Virginis & istius Viri, quàm cæterorum omnium, idcirco dico maxime & prius Deum voluisse instituire matrimonium ob illorù exaltationem, Virginis ad Maternitatē, & D. Josephi ad Paternitatem, quàm ob cæterorum ad fraternitatem & consanguinitatem, quamvis & horum exaltationem per hoc voluerit, & omnia demum ad summam sui nominis gloriam ordinavit, ut proinde dixerim nos aliquo modo duabus illis excellentibus creaturis post Deum debere, quod ad Dei fraternitatem & consanguinitatem evecti sumus, quodque ea dona quæ nobis hujus intuitu propinquitatis divinitus collata sunt acceperimus: cum ergò bona quæ ex matrimonio conveniunt tanta sint, ut multum prævaleant omnibus infau-ctis, ut constat, satisfactum est quarto & ultimo oppositæ sententiæ argumento.

CAPUT II.

De variis Beatissima Virginis Sponsis.

NOMINA Sponsus & Sponsa dicuntur à spondere: Spondere autem secundum aliquos est quasi sponte dare: secundum alios sponte dicere, eo quod spondere ex institutione vocis sit idem quod promittere, quod fit non dando, sed

- II. sed dicendo, quamvis futuram respiciat rei promissæ dationem.
- III. Quoad rem Sponsus & Sponsa potissimum dicuntur de contrahentibus in ordine ad matrimonium: eoque potius nomine contrahentes in hac materiâ exprimentur quàm alii, quia verbum spondeo, à quo derivantur explicitè, importat spontaneitatem; quæ si in ullo contractu requiritur, id maximè verum est in hoc, ubi contrahentes non de quolibet alio, sed de seipsis alteri tradendis contrahunt.
- IV. Ufus propriusistarum vocum in Jure duplex est, idque secundum utramque acceptionem præactam nominis: primò enim sumitur pro illis inter quos est tantùm promissio futuri matrimonii: Secundò, sumitur etiam pro illis inter quos est matrimonium & traditio mutuò facta, ita cap. *Accepisti, & cap. tuas*, Extra. *de sponsa duorum*, & cap. *Conjuges* 27. quæst. 2. tum quia tunc maximè sponsus & sponsa se invicem, mutuò & sponte dant: tum quia hæc sponsio in celebratione matrimonii completur, adjectione etiam aliarum sponsionum, quæ ad ejus complementum faciunt, ornatur; qualis est sponsio perpetuæ fidelitatis, societatis, mutuorum obsequiorum, &c. Hisque duobus modis nullus præter Divum Josephum fuit Beatæ Virginis Deiparæ Sponsus; nulli enim alteri fuit vel promissa, vel tradita in matrimonium.
- V. Attamen quia matrimonium quod contrahitur inter virum & scæminam, signum est non tantùm illius unionis quæ est inter Christum & Ecclesiam, quæ est in carne; sed etiam illius quæ est in spiritu inter Deum & animam, ut notavit Hugo de S. Victore tomo 3. lib. de Mariæ Virginit. perpet. cap. 4. circa med. Dico Spiritum Sanctum alio excellentiori & diviniore modo fuisse ipsius Sponsum. Enimverò tunc ei desponsata est, non cum Virgo esse proposuit, non enim ad desponsationem nisi Virginem admisisset, sed cum per Virginitatis sponsionem seu votum se ei ita tradidit & addixit, ut nullum præter ipsum Amatorem esset admissura.

Porro hoc spirituale Conjugium tam admirabile extitit, ut in eâ cum habuerit effectum, quod ipsum carnale, quia ex eo à Spiritu Sancto imprægnata suscepit filium, Christum scilicet Dominum nostrum: Quare hæc sola propriè Spiritus Sancti Sponsa. Ne ergò quidquam timeas, ô Virgo Sacratissima! dum tibi ab Angelo dicitur: *Ecce concipies in utero & paries Filium qui Filius Altissimi vocabitur*, nevé quæras: *Quomodo fiet istud quoniam virum non cognosco? Sanè propter hoc ipsum fiet.* Ex Chrylostomo loquor homil. 49. in Genesim. *Quoniam virum non cognoscis, nam si cognosceres, non fuisses digna habita ut huic Mystério servires.* Quia verò virum non cognoscis, sed animam & corpus tuum Spiritui Sancto consecrasti & tradidisti, ideò prior ille tuus Sponsus Spiritus Sanctus superveniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi, & nascetur ex te qui vocabitur Filius Dei.

VI. Si fortè fuere aliqua conjugia majori cum pompâ, apparatu & solemnitatibus externis, quàm hoc, celebrata; nullum tamen hoc sanctius aut felicius: sive enim Conjuges spectes, sive causam, sive effectum Conjugii, quid hoc sanctius? Si Conjuges, quinam Sanctiores Josepho & Mariâ? Si causam? copulantur hi non ut commisceantur corpore, sed ut copulentur Spiritu: Si effectum? ex hoc prodiit Deus homo.

VII. Sponsos ergò duos simul & semel habuit Beatissima Virgo, unum è cælo, è terrâ alterum: è cælo Sanctum habuit Spiritum: è terrâ D. Josephum: & quidem quisque illorum in eo, quod in ipsâ operatum est, divinisimo Incarnationis mysterio suum habuit locum, quia enim in Conjugio duo sunt, Sacramentum Conjugii, & Sacramentum Conjugalis officii, seu quod idem est, Conjugium, & Conjugii officium, quorum primum est in fœdere dilectionis, secundum in productione prolis: hinc ut cuique illorum suum jus servaretur, illa duo inter eos ita divisa sunt, ut D. Josephus Virginem Sponsam possederit in fœdere dilectionis, in quo stat conjugii Sacramentum: Spiritus

ynopsis

agnabile
D.

Josephus
SV
am

Spiritus sanctus verò in eâ filium altissimi produxerit, in quo stat conjugii officium.

VIII.

Quare velut puella inquit noster Christophorus Avendano serm. de Sancto Ioseph, quæ duos habet Amasios quorum alter est dives, alter tenuis: sæpè depilat opulentiorē, ut habeat quod det pauperi: ita Beatissima Virgo Deipara cum duos prædictos sponfos haberet sui amantissimos, quidquid à Spiritu Sancto habere potuit, ejus participem fecit Divum Iosephum. Quid autem Beata Virgo à Spiritu Sancto non accepit? quantum potuit ille? quantum merebatur ista? Cùm ergo tanta acceperit, quid non contulit huic prædilectissimo sponso suo? In eo sensu dicebat D. Bonaventura in speculo. *Cùm ea que sunt uxoris sint & viri, ideo purissima Virgo totum thesaurum sui cordis, quantum Ioseph capere poterat, ei libentissimè effundebat.*

IX.

His duobus purissimis purissimæ Virginis Deiparæ sponfis primariis non possum quin subnectam alios, qui & ipsi ejusdem purissimæ Virginis sponfi dicti sunt per aliquam similitudinem & analogiam: quemadmodum enim Christus Dominus nonnullas selectas Virgines post Matrem suam plus cæteris adamavit, atque in istius singularis signû amoris aliquo sensibili signo, puta annulo, ciclade, torque, sive monili, eas sibi æterno fœdere copulavit, ut S. Agnetem, S. Catharinam Martyrem, S. Catharinam Ordinis Prædicatorum, S. Theresiam, & S. Mariam Magdalenam de Pazzi utramque Ordinis nostri, quarum ultimam adhibitis duobus testibus è coelo, sancto scilicet Patre Augustino, & præfata Sancta Catharina Senensi annulo in ejus digitorum illato desponsavit, cui deinde cor proprium contradidit, & stigmata sua impressit, ex ejus vitâ à Patre nostro Leone conscriptâ & aliis: ita idem privilegium suæ Sanctissimæ Matri communicatum esse voluit, ut scilicet aliquos sibi singulariter devotos simili ratione sibi desponsare posset in signum specialis amoris.

X.

Ex illis fuere plures, inter quos fuit S. Robertus primus Pater & Abbas Monasterii, & Ordinis Cisterciensis

apud Surium ad 29. Aprilis: Beatus Alanus Ordinis Prædicatorum ab eâ electus ut collapsam Sacri Rosarii devotionem restitueret, quod & fecit apud Michaëlem Insulanum, Quodlibeto de Rosario, & Carthagenam tom. 4. & alii quàm plurimi.

Sed in his maxime enituit S. Hermannus Candidi Ordinis Præmonstratensis Canonicus & Religiosus, inde deinceps dictus Iosephus: de quo Surius ad septimam Aprilis, & Author vitæ ejus cap. 22. & 23. hic Hermannus erat in Steinveldensi Monasterio non degener Divi Patris Norberti filius, Virginis cultor eximius, eximiusque amator & admirator: nihil eo castius, purius nihil: Placebat Dominæ servus, non jam servus, sed sponfus ei per Angelum Paranympum, annuente coelo, traditus: Quâdam ergo nocte apparens ei purissima Virgo, è duobus, Angelis, qui ei tunc aderant unus, dexteram Hermannii apprehendens, & Beatæ Virginis manui innectens, his cum illi despondit verbis. Hermanne, inquit, ecce hanc Virginem, eam tibi trado in sponsam, quæ olim fuit desponsata Ioseph, ut nomen sponfi pariter cum sponsâ accipias, ac de cætero non aliter quàm Ioseph voceris: & exinde non tantum Ioseph vocatus, sed insuper ei à Beatissimâ & Sacratissimâ Virgine jam sponsâ suâ sæpiculè concessus, & datus ad manus infantulus Jesus, ut cum Iosephi more, Ioseph jam factus, in ulnis deportaret, ac in gremio fovens in ejus amores totus exardesceret.

Hos si assequi non detur, licebit tamen sequi alios, qui cum has Cæli blanditias sibi promittere non audent, seque indignos existimarent, quibus similia concederentur, eam ipsi in sponsam spectis aliis terrenis delegerunt. In illis unus fuit Sanctus Edmundus Cantuariensis in Angliâ Archiepiscopus apud Surium ad 16. Novembris.

Hic adolescens, hujus purissimæ Virginis, ac sanctæ virginitatis captus amoribus, coram ipsius imagine prostratus, ei se devotissimè commendans & Deo castitatem vovens, eam sibi sponsam deligit, & ut hoc fœdus stabile

bile sit, novo modo eam annulo suo, quem eam ob causam præparaverat, sibi despondet, cumque annulum ejusdem imaginis digito infigit, in quo etiam erat inscripta Angelica salutatio. Atque ex eo tempore quoties Beatæ Virginis Mariæ expetiit opem, toties eam sensit: habuitque & ipse in digito suo alium priori similem annulum, cui itidem cunctis admirantibus Angelica salutatio insculpta erat, ut Beatissima Virgo ipsum suum sponsum & habere, & agnoscere dignaretur, cum quo cum sepultus fuisset, à quodam Abbate ablatas est, quo & plurima miracula patrata sunt.

XIV. Præteritis aliis quàm plurimis, adhuc unum accipe ex Vincentio Bellovacensi lib. 7. spec. cap. 87. apud Henricum Engelgrave Cælestis Pantheon part. 1. in Festo S. Josephi §. 1. Adolescens cum inter suos prope Ædiculam Marianam in suburbio sitam pilâ lustraret, paulò quàm cæteri terrior delicatiorque, cum pilam semel iterumque non male redditam repulisset, sensit ab eo repercussu manû infortescere: ac fortè annulum in digito gestabat, quem auro faberrimè factum, & palâ gemmaque venustum à nescio quâ Parthenope incautus acceperat, eoque impensè charum, ne quâ in ludo rumpere, aut certè cum manu reliquâ macularet, vel excuteret, decrevit exuere, subitque in facello latebras quarere: quo dum è turba ludoque se proripit, conspicit in arâ virginis insigne, in cujus complexu divinissimus infans hiantibus labellis suavissimè renidens: Ergo adolescens dum inter manus gemmantem annulum versat creber rotatque, videt opportunè digitum indicem in Virginis effigie præter cæteros arrectum ita rigere, ut videretur ejus articulis gemmâ percommodè inseri posse, & in hoc ostentari. Ille hinc jam sui, & ludi, & sociorum oblitus, ab imaginis aspectu paulatim ad cælestia meditanda abreptus, cœpit ibidem in genua procumbere, & alias curas de aliis amoribus vertare. Equidem sic ipse secum: quem amo annulum? cui rei circumfero amens? & ne inquinetur hic, aut deperdat, tam caute assero, nisi ut

vanâ me pulchritudine vanus ipse delectem. Nempe donum id puellæ est, & puellæ cujus? mecum utique, aut etiam ante me brevi morituræ: Quid si carnales nuptias cælestibus commutem? & omnium Virginum speciosissimæ me Virginem hoc annulo despondem?

Dixit, & aspecta miratus imaginis ora,

Hæc, ait, hæc auro est digna puella meo.

Simul annulum sibi detractum expedit, eoque extentum Virginis digitum gaudens induit, nec annulum dimittat suum commendat, sed se quoque totum in custodiam ei clientelamque tradit.

Id autem donum Virgini gratum accidisse, eventus ostendit duplex. XV. Primus, vix enim digito Virginis annulum indiderat, cum ecce primores manus articulos cœpit paulatim imago velut adductis nervis contrahere, digitoque introrsum reflexo annulum acceptum sic includere, ut nisi vis fieret, indexque rumperetur, elabi manu, eximique porro nequiret. Quod insigne spectaculum ut oculos adolescentis insperatè rapuit, facilè persuasit, ut in animum induceret donum Virgini placuisse. Igitur nihil ultra cunctandum ratus, hanc sibi Sponsam præ omnibus mortalibus formâ ac gratiâ longè excellentissimam acceptat, annulumque suum in æternum consignat,

— Serva aurum, ait, optima serva:

Pulchrior in digitis sit mea gemmatuis: quæ ipsa si prius gemma non fuisset, jam certè contactu tuo fieret.

Secundus eventus est ille quem addit P. Toffanus Bridoul Jesuita libro Gallicè conscripto, cui titulus *Triomphe Annuel de N. Dame*, (non enim Vincentium Bellovacensem primum hujus Historiæ Authorem habeo ad manum) quod scilicet ut lubrica est & versatilis voluntas humana, abinde mundo & diabolo ludificante prioris propositi oblitus, aliam partem accepit: Sed ipsâ nuptiarum nocte Virgo, cui se ut præfertur prius tradiderat, ei apprensus sciscitatur quid ipsi in se displicuisset, quod ad eam sperendam & deserendam induxisset: quâ reprehensione totus in se confusus, & ad mentem reversus, eâ ipsâ nocte adinstat Sancti

Z z

Alexia

ynopsis

agnatio
D.
Josephi
SV
am

Alexii clam se furripuit, ut fidem prius Virgini Deiparæ reposcenti datam servaret.

XVII.

Horum exemplo vos qui hæc legitis, & adhuc liberi estis, proficite: liberi autem estis non tantum quamdiu necdum de nuptiis cogitastis, sed etsi alteri mortali fidem fortè dederitis. Cogitate seriò & vobiscum ipsi perpendite antequam quidquam in re tam gravi agatis, quid vobis magis expediat: an non vobis melius futurum sit, si spretis carnalibus illis nuptiis, in quibus (quod de fide est) tribulationem inventuri estis, utinam non æternam, vos vestraque omnia, corpus & animam, affectus & amores omnes in Deum transferatis: quod si hoc ardeat, vos ò viri! Mariam exemplo Josephi Sponsam accipite: & vos ò virgines! exemplo Mariæ Josepho desponsari ne timete, utrique virginitatem vestram commendate, Viri Mariæ Virginum Regina & Protectrici: Virgines Josepho, cujus fidei & custodiæ Virgo Virginum commissa est. Utrumque annulo isto, quem nuptiis transituris fortè parastis, aut parare possitis, vobis despondete: cum eis spirituales nuptias agite, à Deo mille benedictionibus, utriusque intuitu & meritis cumulandas, & demùm æternâ beatitate coronandas.

CAPUT III.

An Divus Josephus ante Beatam Virginem alias duxerat uxores? an verò Virgo fuerit quando ei nupsit?

I.

ANTIQUA est admodum hæc quæstio, & habuit suos olim utraque pars, affirmans & negans, fautores & assertores. Ita porro quantum quidem reor hæc in re primitus discrepatum est quod cum in antiquâ Lege non vellet Deus, nec etiam oporteret ordinariè homines esse castos, id est sine conjugio, constaretque Abraham, Isaac, Jacob, Joseph, Moysen, Samuelem, & ceteros istius legis Patres & Prophetas, perfectio-

nem animi etiam in matrimonio attigisse, non existimarunt tantopere curandum an Virgo extiterit, vel Viduus D. Josephus, quem sub antiquâ sciabant fuisse lege natum, quandoquidem omnimodam perfectionem in conjugio juxta illius temporis exigentiam assequi potuerit.

Verumtamen quia omninò certum est Divum Josephum licet natum sub antiquâ lege, ad novam pervenisse, imò ad Incarnationis mysterium (quod legis gratiæ uterus est) contribuuisse, ac propterea ad ordinem unionis hypostaticæ evecum fuisse, Continentiam quoque virginalem Conjugali semper, etiam tempore legis antiquæ prævaluisse; hinc est quod difficultas hæc semper majori indagine digna fuerit: quæ initio non fuit adhibita, quia tunc omnium intentio in aliis magis necessariis seu ad fidem tunc novellam plantandam seu jam radices agentem, ab hæresibus defendendam, occupata erat: & idè eam postmodum Patres & Doctores diligentius examinarunt, ex quorum sententiâ quid hæc in re sentiendum sit determinabimus.

SECTIO PRIMA.

Innuptum eò usque fuisse probatur.

Bigamum qui dixerunt atque ex priore uxore plures suscepisse proles recensentur à Cardinali Baronio in Apparatu ad Annales cap. 46. Ex Græcis, D. Hippolytus Portuensis apud Niceph. lib. 2. cap. 3. D. Epiphanius hæres. 28. 51. & 78. & in Ancorato Euseb. histor. lib. 1. D. Gregorius Nyssen. homil. de Resurrect. Christi. D. Chrysostomus homil. de Annuntiat. Virg. Theophylactus in Matth. cap. 27. Euthymius in Matth. cap. 2. Et ex Latinis D. Hilarius in Matth. can. 1. & D. Ambrosius in epist. ad Galat. cap. 1. in fine.

Duplex fuit hujus Sententiæ verius erroris fundamentum, primùm traditio quædam Hæbreorum sumptâ occasione ex Evangelio sub nomine Petri, & altero sub nomine Jacob, quæ olim

olim circumferebantur. Ita Origenes in Matth. cap. 13, ubi sic ille: *Frates autem IESU putabant nonnulli esse (ex traditione Hebraeorum sumpta occasione ex Evangelio, quod titulum habet iuxta Petrum, aut ex libro Iacobi) filios Ioseph ex priore uxore, quæ convixerat ipsi antequam duceret Mariam.* Ex hoc fonte Hippolytus Portuensis citatus potus est, qui ait: *Ioseph ex uxore sua Salome, genuit quatuor masculos, Iacobum, Simonem, Iudam, & Ioseph: duas itidem & feminas, Esther, & Thamar.*

V. Secundum fundamentum sumitur ex veris Evangeliiis Matthæi & Marci, ubi fit mentio fratrum & sororum Domini: Cùm enim evidenter omnibus constaret, illos quos præmemorati Evangelistæ vocant fratres & sorores Domini, non esse tales ex Beatâ Virgine, interpretati sunt illi eos esse tales, per D. Iosephum ex aliâ priori uxore. Atque ex hoc fonte Divus Epiphanius Hæres. 78. quæ est adversus Antidicomaritas, asseruit idem, quod Hippolytus ex priore hauserat: ait enim, *Habuit hic Ioseph primam suam uxorem ex Tribu Iudâ, & peperit hæc ipsi liberos numero sex, quatuor masculos & duas femellas, quemadmodum Evangelium secundum Matthæum, & secundum Marcum declaraverunt: non quod Matthæus aut Marcus dicant Ioseph habuisse illam priorem uxorem, & ex eâ sex illas proles; sed quia existimavit Epiphanius cum aliis, eos quos fratres vel sorores Domini Evangelistæ illi nominant, esse ex Ioseph & primâ, quàm putat habuisse uxore, progenitos.*

V I. Sed seipsâ cadit tam ruinosis superædificata fundamentis opinio: ut non mirum videri debeat quod notavit citatus Baronius; cæteros Patres Latinos Orthodoxos, qui post D. Hieronymum & Augustinum vixerunt eivaledixisse, adeo ut Beatus Cardinalis Petrus Damianus suorum temporum scriptor nobilissimus epist. 11. cap. 4. ad Nicolaum Romanum Pontificem dicat magnâ fiduciâ, *Ecclesiæ fidem in eo esse, ut non modò Deipara, verùm etiam putaretur Pater atque nutritus Virgo habeatur.*

VII. Resellitur ergo error ille à funda-

mētis quibus innititur: ac primùm quidem, quia ut ante nos notavit D. Hieronymus illius impugnator acerrimus & primarius in Matth. cap. 12. in fine, & constat etiam ex Origene citato, ex Cæneso fonte Pseudo-Evangeliorum Petri & Iacobi minoris haustus est; quæ Evangelia ut adulterina, Ecclesiæ damnavit semper: nam illa non à Petro, aut Iacobo scripta, sed à Leucio quodam, seu Seleucio Hæretico fuisse, conficta & comprobata sunt, & testatur Innocentius Papa epist. 3. ad Exuperium cap. 7. de quibus Gelasius Pontifex in Concilio Romano tit. de Script. Apocriph. pronunciat. *Evangelium nomine Petri apocriphum, Evangelium Iacobi minoris apocriphum:* Quin etiam ipsi Centuriatores Magdeburgenses licet Hæretodoxi Centur. 1. lib. 1. cap. 10. admonent fabulosum videri Iacobi Protevangelion, ubi Ioseph viduum fuisse, ac plures habuisse liberos, antequam Maria ei desponsaretur, exponitur.

VIII. Secundum fundamentum penitus suffodit & subvertit observatio verissima ejusdem D. Hieronymi ibidem: sed maximè lib. adversus spurcissimum Heluid. hæreticum paulò ante finem, ubi observat ex Scripturâ factâ quatuor modis aliquem dici alterius fratrem: scilicet naturâ, gente, affectu, & Cognatione. Natura dicuntur fratres, qui eisdem Patre & Matre, vel saltem illorum alterutro geniti, ut Esau & Jacob, ut Ruben & Ioseph: gente, quomodò Judæi inter se fratres vocati sunt, ut Deuteron. cap. 15. vers. 7. *Si unus de fratribus tuis qui moratur intra portas Civitatis tuæ ad pauperiam devenit, non obdurabis cor tuum, & vers. 12. cum tibi venditus fuerit frater tuus Hebræus aut Hebræa, & sex annis servierit tibi in septimo anno dimittes eum liberum, & c. 17. ubi decernitur de Rege eligendo, constituens eum, inquit Deus, Regem, quem Dominus Deus tuus elegerit de numero fratrum tuorum: & Apostolus ad Rom. cap. 9. vers. 3. *Optabam ego ipsè anathema esse à Christo pro fratribus meis, cognatis secundum carnem, qui sunt Israëlita, quorum adoptio est filiorum, & gloria, & testamentum, & legislatio, &c.* Dicuntur tertio, fratres affectu, primò*

Z 3

spiritua-

ynopsis

agnatio
D.
Ioseph
SV
am

spiritualiter, quomodo Christiani in Christo fratres dicuntur, quomodo Religiosi unius Ordinis: hinc illud, *Ecce quam bonum & quam jucundum habitare fratres in unum*, & istud, *narrabo nomen tuum fratribus meis*. Secundò, etiam carnaliter, quomodo omnes homines fratres dici possunt, quia omnes uno proto parente procreati, pari inter nos affectu conjungi convenit. Hinc illud *dicite his qui oderunt vos, fratres nostri estis*: tandem cognatione dicuntur fratres, qui sunt de unâ familiâ; cum ex uno stipite non nimis remoto multa generis turba diffunditur. Sic Loth (quem filium fuisse Aram fratris Abrahamæ constat ex Genes. cap. 11. v. 27. & 28. *Thare genuit Abraham, Nachor, & Aram: Porro Aran genuit Loth*,) dicitur Genes. cap. 13. vers. 8. frater Abrahamæ: Laban frater Rebeckæ Matris Jacob Genes. cap. 28. v. 2. frater appellatur Jacob Genes. cap. 29. v. 15. imò morem fuisse apud Palestinos, ut omnes cognati fratres dicerentur notant Thomas Anglicus in Genes. cap. 24. vers. 37. & Canus de locis Theolog. lib. 11. cap. 5. apud nostrum Sylveiram in Evang. tom. 3. lib. 5. c. 25. expolit. 1. num. 2.

IX. Itaque Jacobus & Joseph, Simon & Judas à Matthæo & Marco fratres dicuntur, non naturâ, quod fuerint eadem Matre Mariâ, vel eodem Patre Iosepho geniti, non etiam quod solum fuerint gente fratres, quia absurdum est, inquit D. Hieronymus, quod illi pauci ex Judæis vocati fuissent hoc modo fratres, cum omnes Judæi hâc ratione fuerint tales; non etiam solum affectu, cum sic spiritualiter omnes Apostoli, carnaliter omnes homines fuerint ejus fratres, restat ergo ut fuerint cognatione.

X. Nec mirum quod sacri Evangelistæ fratres dixerint illos, qui ejus cognati erant, seu consobrini, cum eos ex vulgi more tunc locutos pateat, vel quia referunt ipsissima verba vulgi ut Matthæi cap. 13. vers. 55. vel quia eò tendunt ut referant interpellationem alicuius è vulgo, qui Christo adhuc ad turbas loquenti in Synagogâ nunciavit, *Ecce mater tua & fratres tui foris stant quærentes te alloqui*, Matth. c. 12.

Marci cap. 3. & Luc. cap. 8.

Refellitur terriò, hâc efficacissimâ & evidentissimâ Cardinalis Baronii demonstratione: quia usitata est in divinis scripturis consuetudo, ut nomini proprio filii nomen etiam proprium Patris subjungatur: sic Jacobus dicitur Jacobus Zebedæi, sic Petrus Simon dicitur Simon Ioannis: ex quâ regulâ mille exëplis in Scripturâ roboratâ, inferendum omninò, quod qui dicuntur fratres Domini in Evâgelio Matthæi, & Marci, & alibi, qui & per nomina sua propria recensentur, scilicet Jacobus, & Joseph, Simon, & Judas, qui & Thadæus, non alium habuerunt Patrem, quàm eum cujus esse dicuntur. Cum ergò Jacobus qui Matthæi cap. 13. vers. 55. & Marci cap. 6. vers. 3. inter Fratres Domini recensetur, idem Matthæi cap. 10. & Marci cap. 3. & Luc. cap. 6. & Actor. cap. 1. Jacobus Alphæi dicatur, eum utique alio Patre quàm Alphæo genitum non est credendum: Similiter Joseph ille qui dictis locis Matthæi & Marci inter Fratres Domini numeratur, idem Matthæi cap. 27. vers. 56. & Marci cap. 15. vers. 40. dicitur cum præfato Jacobo filius Mariæ illius, quæ fuit una ex illis mulieribus quæ sequebantur Dominum à longè: Ergò nec hic filius D. Josephi: aliàs cum illa viveret tempore Passionis, sequeretur D. Josephum eodem tempore duas habuisse uxores, nempe hanc Mariam Matrem Jacobi & Joseph, & Sanctissimam Dei Genitricem, quod vel cogitare impium: Tandem Judas, aliàs Thadæus, qui ex quatuor fratribus Christi apud Matthæum & Marcum recensitis unus est Luc. c. 6. vers. 16. & Actor. cap. 1. vers. 13. vocatur Judas Jacobi, ergo nec hic ex præfatâ regulâ Josephi filius sed Jacobi.

Restat de quarto dicamus scilicet Simone: Duos invenio hujus nominis, unum qui dictus est Simon Zelotes Christi Apostolus, alter qui aliter Simon dicitur est, Jacobo in Sede Hierosolymitanâ subrogatus Episcopus: Quis verò illorum duorum veniat sub nomine Fratris Domini intelligendus apud Matthæum & Marcum, non constat ex Evangelio, nec etiam liquet per Evangelium quo uterque sit Patre genitus.

nitus. Quare Ecclesiastica Historiæ fidei est standum.

XIII. Si ergo Simonem Zelotem fuisse contenderis, Hegesippus Apostolorum temporibus proximus, & Author fidelissimus, dicit hunc fuisse filium Alphæi & Mariæ Cleophæ; atque adeo Jacobi præmemorati fratrem germanum: Sin verò volueris fuisse Simeonem in Episcopatu Jerosolymitano Jacobo suffectum, patet ex Eusebio lib. 3. Histor. Eccles. cap. 26. quem sequitur Breviarium Romanum ad 18. Februarii, & Baronius ad annum Christi 68. fuisse filium Cleophæ fratris S. Josephi. Vide à nobis dicta superius Part. 1. Tract. 2. cap. 14. sect. 2. num. 38. 39. 40. 46. 47. & 48.

XIV. Refellitur quartò & iterùm efficacissimè ex sine hujus matrimonii Divi Josephi cum Virgine: Cùm enim Divus Josephus fuerit principaliter à Deo Sponsus & Conjux Virgini delectus & datus, ut illius & ex eâ nascituræ prolis totam curam susciperet, eam & Matrem aleret, in Ægyptum deportaret, eum eis ibi aliquot annis maneret, &c. quomodo apta fuisset illius ad hoc ministerium electio, si proles illæ ejus fuissent ex altero conjugio? An enim illarum tunc pupillarum, ac sic maximè ejus ope indigentium (erant enim tunc illæ infimæ atatis) curam Deus abdicari voluisset, & eum ab illis quibus tam necessarius erat avelli, ut sibi provisum esset? An sollicitus fuit Christus, vel docuit unquam sua commoda quarere cum alterius dispendio & incommodo tanto? maximè cùm facilis illi esset alius modus magis connaturalis sibi providendi, scilicet eligendo sibi Patrem & Tutorem Virginem & Cælibem, eiq̃ue illam virtutem inspirando & infundendo? Enimverò minimè conveniebat juxta ea quæ dicit Apostolus 1. Corinth. cap. 7. D. Josephum filiorum sollicitudine divisum esse, qui Domini Matrisque ejus inter pericula persequentium & itinerum totus esse debebat: quin etiam indignum erat viro non virgini Virginem tantam, immaculatamque ejus filium tradi: omnino verò decebat virginitatis liliam cum cum Deiparâ Conjuge suâ existere, ut qui inter lilia pascitur, & de

utero virgineo nasceretur, & in sinibus virgineis portaretur & nutrireretur.

Et quomodo homini non virgini Deus Virginem pubescentem ex quâ carnem suscepturus erat tradidisset, qui factus homo, & ex hoc mundo migraturus ad Patrem, eandem jam senescentem non nisi Virgini commendare voluit.

*Corrupto nunquid fuerat socianda puella
Quæ grandæva fuit soli commissa Joâni?*
Inquit Joannes Gerion Cancellarius Parisiensis in suâ Josephinâ.

Tandem cùm Christus ita amet virginitatem, cum illius ipse extiterit feminator, cùm eam tot aliis contulerit; quomodò eam non dedisset illi, quem elegerat in Patrem suum, in Sponsam Matris suæ, quæ est Virgo Virginum, & cum quâ tot annis usque ad mortem convicturus erat?

Post hæc argumenta ad hunc tam manifestum errorem refellendum congesta, quamvis certum sit nihil amplius desiderari posse; addo tamen & hoc minimè contemnendum, quod Christus Dominus filius utriusque, Virginis, inquam, & Divi Josephi, annexurus erat bigamiæ nonnullam infamiam, ob quam Apostolus 1. ad Timoth. cap. 3. Bigamos à Sacerdotio removendos pronuntiat, & removen- tur ab Ecclesiâ ex his causis: Primò, quod præstantia & dignitas hujus Sacramenti Ordinis id meretur, cap. *una*, dist. 26. Secundò, quia bigamia est signum incontinentiæ, cap. *proposuisti*, distinct. 82. quæ à statu Clericali planè remota & aliena esse debet. Tertiò, quia ad castitatem persuadendam idonea, dist. cap. *una*. Si ergò bigamia defectus legalis est, & tantus, ut ea propter Apostolus & Ecclesia judicaverit bigamos esse ab Ordinibus Sacris accendos, & declaraverit irregulares. Quis non videt Christi Domini parentes dedecere? & ideò ab illis omnino amovendam? Non ergò Diva Virgo No-verca, non D. Josephus Pater Christi futurus & eum aliquando tam familiariter amplexurus, gestaturus, osculaturus, bigamus: nec si fuisset talis unquam Divæ Virgini, à quâ vel ipsa incontinentiæ umbra amovenda cõjungendus.

Hinc

ynopsis

agnatio

D.

Josephi

SU
AM

XVIII. Hinc Beatus Petrus Damianus epist.

II. mox adhuc citatâ ad Nicolaum Romanum Pontificem. *Nunquid ignoras Dei filium ad eam carnem elegisse munditiam, ut ne de pudicitia quidem conjugali, sed de clausula potius incarnatus sit Virginali? Et ne hoc sufficere videatur ut tantummodo Virgo sit Mater, Ecclesia fides est, ut Virgo fuerit, & is qui simulatus est Pater.*

XIX.

Atque hinc ita ad mores formandos argumentatur idem Sanctus Cardinalis. *Stigitur, inquit, Redemptor noster tantopere dilexit floridi pudoris integritatem, ut non modo de virgineo utero nasceretur, sed etiam a virgineo Nutricio tractaretur, & hoc cum adhuc puerulus vagiret in cunis: à quibus nunc obsecro tractari vult corpus suum, cum jam immensus regnat in caelis? Si mundis attingi manibus volebat in praecipio positus, quantam corpori suo nunc vult adesse munditiam jam in Paterna Majestatis gloria sublimatus? Magnum magni Patris documentum, primò pro Sacerdotibus, qui divina illa Mysteria quotidie atrectant: Cui assuo quod ore verè auctore D. Chrylostomus homil. 61. ad populum Antiochenum. *Quo non oportet igitur esse puriorem tali frucentem sacrificio? quo solari radio non splendidiorem manum hanc carnem dividentem? os quod igne spiritali repletur, linguam quae tremendo nimis sanguine rubet? Secundò, magnum quoque pro maritalitatis documentum, ut quando ad hæc Sacramenta accedere volunt, studeant non animi tantum puritate, sed etiam corporis munditia nitere, abstinentes saltem eo die quo communicaturi sunt ab omni opere carnis, Si enim David & pueri ejus, ut panem sanctificatum in veteri lege, qui tantum hujus Sacramenti umbra erat, comedere possent, mundi esse debuerunt, maximè à mulieribus I. Reg. cap. 21. An tu mi Christiane pollutus? an à sordibus ad hanc munditiam accedes? Si ex Apostoli consilio I. Corinth. cap. 7. Oratori vacaturus, ad tempus à commercio isto carnali abstinere debet, quanto magis quando ad Sacrosancta illa Mysteria accedere intendit? quo die quis dubitat quod ferventius & diutius orandum? Pascitur Christus inter lilia, in-**

quit Sponsa Cantic. cap. 2. num. 16. *Idest, inquit Rupertus in illum locum, inter Mariam & Joseph, at nunc pascit lilia, quia suo corpore & sanguine eos nutrit qui puritatis candore lilia imitantur.*

SECTIO II.

Non Innuptum tantum, sed etiam Virginem tunc fuisse D. Josephum probatur.

Divus Hieronymus epistolâ 22. ad Eustochium de Custodiâ Virginitatis. *Statim, inquit, ut Filius Dei ingressus est super terram, novam sibi familiam instituit, ut qui ab Angelis adorabatur in caelis, haberet & Angelos in terris. Mariam primò & Joseph, qui verè fuerunt Angeli, non naturâ, sed professione, non conditione sed virtute; scilicet propter virginitatem quam colebant. Nam ut D. Cyprianus tract. de Habit. Virgin. Virginibus ait, *Cum casta perseveratis ac virgines, Angelis Dei estis aequales. Imò quod pace tuâ, ô Angeli! dixerim, etiam te superiores, ex hoc quod docente D. Petro Chryologo serm. 143. Angelicam gloriam acquirere, majus est quam habere, esse Angelum felicitatis est, Virginem esse virtutis; Virginitas enim hoc obtinet labore, quod habet Angelus à naturâ.**

Hujus gloria virtutis nimia est, & nos ad D. Josephum purissimæ Virginis Sponsum charissimum, & immaculati Agni Patrem prædilectum affectus nimis pronus, ut illam ab ejus Coronâ detrahi patiamur: illam ergo ei adstruimus, primò ex cõmuni SS. Patrum à temporibus SS. Augustini & Hieronymi sententiâ tantâ concordia, ut Beatus Cardinalis Petrus Damianus sui temporis Scriptor nobilissimus, qui florebat sæculo undecimo epist. II. cap. 4. scribens ad Nicolaum Romanum Pontificem, ex tunc magnâ fiducia affirmet fuisse Ecclesiæ fidem, quod non tantum Deipara, sed etiam ille qui à Judæis Pater ejus putatus est, fuerit Virgo. Vide ipsius verba hic supra num. 18.

Cum ergo docente D. Augustino epist. 18. *Quod universa tenet Ecclesia disputare*

disputare an ita sit, impudentissima sit insania. Hæc Sanctorum Patrum & Ecclesiarum concordia omnibus cordatis sufficere debet: sed quia monente Divo Petro Apostolo epist. 1. cap. 3. *Parati semper esse debemus ad satisfactionem omni poscenti, nos rationem de eâ quæ in nobis est spe.* Idem dic de fide. *Fides enim est sperandarum substantia rerum.* Hebræor. cap. 11. vers. 1. Hinc rationes hanc veritatem probantes placuit subijcere.

XXIII. Probatur ergo amplius hæc veritas, ita ut præfertur recepta, primò ex Scriptura Isaiæ cap. 62. vers. 5. ubi Propheta futura sub Christo prospiciens, ait: *Habitabit juvenis cum virgine. Hoc est,* inquit utraque Glossa Interlinearis & Ordinaria, quas sequuntur Gerson serm. de Nativit. B. Virg. confid. 3. & alii Recentiores, *Joseph cum Maria:* qui locus significat non tantum cohabitationem & convictum castum, illibatam & incorruptam juvenis cum virgine, qualem fuisse Josephi cum Mariâ constat ex Sacra Scripturâ, & fatentur omnes Patres, nemine negante nisi impuro Helvidio Hæretico & aseculis; sed significat præterea cohabitationem castam incorrupti cum incorruptâ, quod hic intendimus: nam terminus ille *juvenis*, quando in Scripturâ conjungitur cum *virgine*, non tantum accipitur pro sexu diverso ab illo quæ significat virgo, & ut denotat illum qui est in ætate florida, & ætâ juvare, à quo juvenis, sed insuper significat eum qui talis est in sexu masculino, qualis est virgo, cum quâ componitur, in sexu foemino: cum ergo hic virgo accipiatur pro eâ quæ est incorrupta, omninò sequitur quod etiam juvenis, qui hic cum eâ componitur, pro eo qui incorruptus est accipi debeat.

XXIV. Probatur tertio, ratione D. Hieronymi lib. adversus Helvidium calculo Doctoris Angelici D. Thomæ 3. part. quest. 28. art. 3. ad 5. approbatâ, ubi ita Sanctus Pater. *Si in Virum Sanctum fornicatio non cadit. Et aliam eum uxorem habuisse non scribitur,* (quod enim ex Scripturâ adduci potuit in contrarium refutatum est à nobis Sectione præcedenti,) *Maria autem Custos potius fuit quàm Maritus, relinquatur eum virginem mansisse*

cum Mariâ qui Pater Domini meruit appellari.

Probatur quartò ex præstructis per nos fundamentis: Cum enim, ut docuimus in præcedentibus, ab æterno à Deo electus sit, ut esset Pater Christi Filii sui, & idèd Sponsus Virginis factus, ac propterea ex utero tantâ fuerit sanctitate donatus, ut & per illam fomes in eo repressus sit, & in gratiâ confirmatus; unde quæso poterit cogitari corruptio ad cum aditum invenisse.

Probatur quintò argumento Gerson. XXVI. nis serm. de Nativit. B. Virginis habito coram totâ Ecclesiâ in Concil. Constant. consider. 3. quod commune est inter Recentiores. Si Dominus Mariæ suæ jam ætatis provectæ nullum Custodem nisi Virginem, Joannem scilicet Evangelistam, qui virgo electus à Domino, virgo in ævum permansit, adhibere voluit; quanto magis existimare debemus eandem adhuc juvenulam non alteri quàm virgini, & omninò incorrupto, custodiendam tradidisse?

Roboratur hoc argumentum hæc XXVII. consideratione, quia Diva Virgo jam provectæ ætatis, tradita est Joanni à Christo expirante in Cruce, non ut virginis Custos, sed ut ei esset loco filii, eam consolaretur & juvaret, *Ecce mater tua, ecce filius tuus:* Divo autem Josepho in ætate efflorescente tradita est ut sponsa, ut scilicet ejus virginitas fecunda, sub ipsius umbrâ celaretur, & hominibus & diabolo: si ergo ille cui Virgo jam fenescens tradenda fuit non in custodiam virginis, sed in solatium senectutis, tamen ob reverentiam tantæ Virginis, nonnisi Virgo probatus esse debuit, an Divus Josephus cui illa adolecens in sponsam tradita est, idest cum potestate & Dominio in corpus ejus, ut tamen virginis eam servaret, potuit non esse purissimus? an amabo Divus Josephus qui in aliâ virginitatem illibatam custodire electus est, in seipso prius eandem servare non est edoctus?

Probatur sextò, quia recta ratio omninò dictare videtur, quod non decuit tantam Virginem à Deo tradi in sponsam & conjugem homini non virgini &

& corrupto, maximè cum ex tali conjugio puriſſimus & immaculatus agnus, quem nonniſi virgines ſequuntur quocumque ierit, proditurus eſſet. An non enim filium lectiſſimum ſequetur amantiſſimus Pater quocumque ierit? vel quomodo ſequetur quocumque ierit ſi non Virgo? Igitur ſecundùm hoc debuit fuiſſe caſtiſſimus D. Joſeph.

XXXIX. Probatur ſeptimò, quia Deus Sancto Prophetæ Eliæ Patri noſtro, cæteriſque filius Prophetarum ejus ſucceſſoribus, & anteceſſoribus noſtris, etiam ſub veteri Teſtamento inſpiravit & contulit virginitatem intuitu hujus Sanctiſſimæ Virginis, quia ſcilicet illos elegerat ut eſſent ipſi, & ejus honori ac obſequio ſpecialiſſimè conſecrati, ac illam in moribus ſuis referrent, ut ex Scripturâ latè probant infiniti Authores domeſtici & externi. Quantò ergo ampliori jure Divo Joſepho eam inſpiravit & contulit puritatem, qui futurus erat aliquando ejus ſponſus & unus cum ipſa?

XXX. Lipſius in monitiſ politiciſ cap. 17. refert de Carolo VIII. Galliarum Rege, quod cum Oppidum quoddam Italiæ (Toſcanellam vocat Duplexius) expugnâſſet, in militum direptione & excuſu, Virginem perhoneſtâ formâ ad pedes ſuos proſtratam habuit, quæ ejus tutelam à militum petulantia, pudicitiaque cuſtodiam eſſagitabat. Ille à militibus eam ſervavit immunem, ſed ut juvenis erat, ſtatim ut oculos in eam conjeçit, tum libidinem adjeçit, ac demùm in lectum abjeçit jam immi-nuendam. Tunc illa toto animo anxia, tabulam in pariete ſuſpenſam, in quâ Deipara Virgo puerum mundi Salvatorem geſtabat, intuita, ita ad eum: ô Rex! per intactam hanc Virginem, inquit, oro & adjuro te, mihi virgini parce. Monuit ita Regem (non ſine Divæ Virginis ope) ut libidinem jam exilientem coereret. Mira res! Rex lachrymiſ profuſiſ eam amplexatus, liberam dimiſit cum dote quingentorum aureorum, & propinquis omnibus ac affinibus ejus captiviſ libertate donatiſ. Quod ſi homo aliâs libidine uſtuſ, ob illam puriſſimam & immaculatiſſimam Virginem, huic puellæ eam in-clamanti, virginitatem ſervavit, an

non Deus, cujus numine, hoc ille fecit, D. Joſephum ob eandem puriſſimam Virginem, cum quâ unus aliquando per immaculatum connubium futurus erat, omni corruptione immunem præſtitit? fuit ergo ille Cæli favor, & Dei in Joſephum amor, ut nõ hominem in carne mortali diceret, ſed Angelum in corpore humano.

Hanc porrò virtutem cæleſtem, quam docente D. Ambroſio lib. 1. de Virginitibus, paulò poſt inquit. *Non facile invenimus in terris, niſi poſtquam Deus in hac terreni corporiſ membra deſcendit,* videtur D. Joſephus quaſi à natura hauſiſſe, cum Deus eum gigni diſpoſuerit parentibus à concupiſcentiâ carniſ deſœcatis, qui nimirum ad ejus productionem proceſſerunt, non ut ſolet in aliarum prolium generatione, movente eos ad id concupiſcentiâ & lidine, ſed lege divinâ Deuteronomii c. 25. ut diximus in præcedentiſ.

Gaude igitur, verbis utor D. Auguſt. in Append. ſer. de diverſiſ ſer. 25. *O Sanctiſſime Joſeph! gaude, inquam, nimiumque congaude Virginitati Mariæ, qui ſolus meruiſti virginalem affectum poſſidere conjugii, quia per meritum virginitatiſ, ita ſeparatuſ eſ à concubitu uxoriſ, ut Pater dicariſ Salvatoriſ: ac deinde, Habe cum Mariâ conjugem tuâ communem virginitatem membrorum, quia de virginis membris naſcitur virtus Angelorum: ſit Mariâ Mater Chriſti virginitate ſervatâ: ſiſ autem & tu Pater Chriſti curâ caſtita-tiſ & honorificentiâ virginitatiſ, ut de virginis membris genitriciſ ſaculiſ Chriſtianiſ nulla ſit zelotypia.*

CAPUT IV.

An Divus Joſephus ſemper Virgo permanſerit?

CUM certum ſit ex infra dicendis Divam Virginem Deiparam Sancto Viro ſuo Joſepho ſupervixiſſe: vivente verò virgine aliam ſuperduxiſſe uxorem nefas ſit cogitare: viſo, Sectione præcedenti, quod incorruptuſ Virginem duxit, reſtat, ut probetur fuiſſe ſemper cæleſtibus & Virgo, oftendere, quod cæli.

caelibem semper ac Virginem cum Virgine sponsâ suâ vitam duxerit. Hoc verò tam multis est executum à SS. Patribus, ut nihil superfit, quod à nobis hâc in materia addi possit.

- II. Verumtamen ut nihil quod ad propositum nostrum facit omisisse videamur, ea quæ de hac re à SS. Patribus contra Ecclesiæ hostes desudata sunt, quasi historicè perstringere, non erit abs re. Circa quam duo fuerunt errores, primus eorum qui dixerunt Divum Iosephum copulam habuisse cum B. Virgine: & ex eâ copulâ Christum genitum. Secundus est illorum qui fatentur quidem ante Christi partum Beatæ Virginis integritatem, & in partu, sed post Christi Natiuitatem volunt Beatam Virginem à Sancto Iosepho cognitam, & inde prodiisse illos & illas, qui in Evangelio dicti sunt fratres & sorores Domini, de quibus erroribus hic sigillatim.

SECTIO PRIMA.

Referuntur & confutantur illi, qui Divum Iosephum negant casse cum Virgine vixisse ante Christi conceptionem.

- III. Primò, id negaverunt Ethnici eò solum capite, quod à ratione alienum videatur mulierem sine viro concipere. Hi cum nec Propheticas recipiant Scripturas nec Evangelicas, propriis expugnati sunt armis à SS. Patribus & Doctoribus nostris.
- IV. Primò, Poëtarum suorum commentis, quibus eorum Theologia constat, multumque semper tribuerunt authoritatis, qualia sunt illa quæ de Vulcani, Minervæ, Bacchi, Veneris, Castoris & Pollucis, ac Myrmidonum ortu, & de reparatione generis ex Deucalionis & Pyrrhæ lapidibus docent: si enim tam portentosa & adeò cum naturâ & ratione pugnantia admittunt in illis, cur eis verbum hoc impossibile videtur quod Virgo divinum germen Deo operante conceperit? ita Rufinus in Exposit. Sym-

bol. Apost. & alii.

Secundò, decem Sybillarum suarum (quas ut orbis Magistras, & divinitus illustratas venerati sunt,) vaticiniis & oraculis, quæ omnes tam clarè huic veritati attestatæ sunt trecentis ante Christi ortum annis, ut non tam rem tantum post aliquot annorum centurias futuram prædicere, quàm gestam referre, seu præsentem digito demonstrare videantur: vide illarum circa hanc materiam Carmina apud P. Canisium lib. 2. de Deip. cap. 7. & alios, quæ etiam extant in Bibliothecâ Sanctorum Patrum. Quid enim habebunt Ethnicis cur nobis non credant de Virgine Matre id asserentibus, quod illæ eorum Mulieres fatidicæ: aut cur in hoc tantum, in quo illæ conveniunt cum nostris Prophetis, illis non credent? Efficacissimum fuit hoc medium contra illos, & usitatissimum antiquis Ecclesiæ Patribus: unde factum ut Christiani ab illis vocati sint Sybillistæ apud Origen. lib. 5. contra Celsum.

His annexi possunt Druides, Antiquorum Gallorum Magi, seu Sapientes, immò & Sacrorum Antistites, de quibus Nicolaus Perottus in Cornucopiis verbo *Druides*, qui Carnuti in Gallia consistebant: ubi Aram quandam posuerunt hoc titulo insignem VIRGINI PARITURÆ: quo in loco nunc in honorem Deiparæ templum extractum est magnificentissimum.

Item illud quod refert Divus Thomas secunda secundæ Quæst. 2. art. 7. ad 3. ex historiis Romanorum, tempore scilicet Constantini Magni Imperatoris, & Helenæ Matris ejus, inventum fuisse quosdam sepulchrum, in quo jacebat homo auream laminam habens circa pectus, in quâ antiquis litteris erat scriptum, *Christus nascetur ex virgine, & ego credo in eum. O Soli sub Helenæ & Constantini temporibus iterum me videbis.*

Tertiò, exemplis à rebus naturalibus petitis, quò illis minus incredibile videatur in Mariâ Deiparâ fieri potuisse sine viro Dei virtute, quod naturæ vi in mutis animantibus fieri experientia commonstrat, quorum sexum masculi non violant, & de Alceæ &

A a 2

Anguillâ

V:

VI.

VII:

VIII:

ynopsis
agnatib
D.
Septim
SV
am

Anguillâ docer Aristoteles lib. Problem. de Ormomegiâ Ave Arabia idem Arist. lib. 5. Animal. de vulture D. Basilius Magnus Orat. 19. de Provid. & in c. 7. Isaia, & D. Ambros. lib. 5. Hexameron: de Phœnice Rufinus in Exposit. Symbol. Apostol. De equis aliquibus in Lusitaniâ & Cappadociâ Plinius lib. 8. cap. 42. Varro lib. 2. de re Rusticâ. Columella lib. 6. cap. 27. & D. Augustinus lib. 21. de Civit. Dei: de vermibus & insectis, Physiologi: de Salamandriâ alii: maximè tamen de ape Virgilius lib. 4. Georgic. Naturalistæ, & ipsa Ecclesia in Benedictione Ceræi Paschalis Sabbatho Sancto: quod ultimum exemplum Patribus semper maximè placuit: tum quia Apis, ut communior, ita omnibus notior: tum quia, ut Apis commixtionem nesciens, habet tamen consortem marem, non ad generationem, sed ad sui tutelam & Alvearis Custodiam: ita planè Maria etsi viri expers, habuit tamen Divum Iosephum conjugem, ad sui tutelam, & pueri curam.

IX. Ex quibus exemplis sic argumentati sunt SS. Patres contra Ethnicos. Quid ergo impossibile Virginis, cujus pudorem nulla viri consuetudo temerari, existimant partum? impossibile ne putabitur in Dei Matre, quod in animalibus, quod in avibus, quod in apibus, possibile non negatur? Avis, Apis, sine masculo parit, & nullus refellit, & quia desponsata viro Maria peperit, pudoris ejus faciunt quæstionem? Nonne advertimus quod Deus ex ipsâ naturâ plurima exempla ante præmisit quibus susceptæ Incarnationis decorem probaret, & adstrueret veritatem? Hoc ergo incredibile videbitur divinâ virtute ad totius mundi reintegrationem factum, cujus exempla etiam in animalium nativitate cernuntur? ita passim SS. Patres.

X. Quartò, ratione hoc modo, quis enim homini hoc dedit, qui ne masculinam quidem aliâs producere potest, quod in muliere hominem generare possit? Nonne Deus à quo omnia, in quo omnia & per quem omnia? si ergo Deus hoc dedit homini, cur ipse non possit? & si Deus id non potest, quomodo illud dare potuit homini?

Quintò, Respondendo ad illorum argumenta, quorum primum est quod Principium passivum sine activo nullo modo potest producere effectum. Cum igitur mulier sit principium passivum, vir autem activum, non potest sola sine viro foemina formare prolem: quibus respondetur quod illi ad supradicta exempla de animalibus: Replicant illi, in generatione istiusmodi animalium non deesse principium activum, non quidem marem consortem, sed solem & astra, quæ eminenter suppleant virtutem principii activi: sed hi suâ hæc capiuntur Responsione; nam in Christi conceptione, non dicimus defuisse principium activum, sed ordinarium tantum, scilicet virum, & Altissimi virtutem supplese istud principium activum, Et verò si, illis fatentibus, Sol & Astra per eminentem suam virtutem possunt illis supplere virtutem Principii Activi, cur non poterit hæc Deus per suam omnipotentiam? aut si hoc non potest Deus, quomodo poterunt illud Sol & Astra?

Dicunt primò, hoc ita insolitum ut nunquam fuerit visum: Respondeo & ita esse oportuit. Si enim Religio Christiana, quæ Christum docet Deum esse simul & hominem, illum tamen doceret non aliam quam ceteri homines habuisse conceptionem, quid dicerent Ethnici de tali Deo nostro? Vide D. Ignatiû Martyrem in epist. ad Heronem, & D. Augustinum lib. 10. de Civit. Dei.

Secundò, id ipsum negant Iudæi, quos quia Evangelicas Scripturas non recipiunt, Prophetis, quas venerari se fingunt, ex quibus Messiam expectant, insectantur SS. Patres.

Primò typis seu figuris, Lex enim est umbra futurorum, & omnia in figuris contingebant illis: Ex quibus aliquas accipe. Primò, in formatione Adæ ex terrâ solâ, Evæ ex latere Adæ, apud S. Maxim. Taurinensem homil. 3. in Natali Domini, Tomo 5. Biblioth. Sanct. Partrum part. 1. Secundò, in Melchisedech quem sine Patre, sine Matre, sine Genealogiâ refert Scriptura, & ideò assimilato Filio Dei ex mente Apostoli ad Hebr. cap. 7. qui, ut Deus, fuit sine Matre; ut homo, sine Patre. Tertio, in illis qui concepti sunt

ex Matribus sterilibus apud S. Cyrilum Hierosolym. Cateches. 12. Quarto, in Rubo Moysis ardentis, & tamen incombusto ex sensu Ecclesie in Officio Circumcisionis. Quinto, in Velle Gedeonis ad stipulante ipsa Scriptura Psalmi 71. Ubi loquens Propheta de ortu Messie, ait alludens ad istam figuram: *Descendet sicut pluvia in vellus.* Et ex sensu Ecclesie in eodem Officio Circumcisionis, cuius applicationem & appropriationem vide apud D. Petrum Chryzologum serm. 145. & D. Ambrosium serm. 13. de Natali Domini. Sexto, in Nubecula illa Sancti Prophetæ Eliæ Patris nostri, de qua 3. Regum cap. 18. ad finem, ex mente nostri Joannis Sylvani XLIV. Patriarchæ Hierosolymitani lib. de Institut. Monach. & omnibus ferè Patribus ac Doctoribus recentioribus, & Sacra Congregatione in Lectionibus secundi Nocturni pro Festo Commemoratur. Solemni. Beatæ Mariæ Virg. de Monte Carmelo. Septimo, in Lapide illo qui Danielis cap. 2. de monte sine manibus abscissus, immanem illam statuam quam vidit in somnis Rex Nabuchodonosor comminuit: Et sexcentis aliis similibus apud Nates & Interpretes; quæ utinam quàm Christianè proponuntur à Patribus, & pie repetuntur ab omnibus Orthodoxis, pro summâ Sacratissimæ Virginis Deiparæ adstruendâ integritate, ita religiosè, & animo ab omni præoccupatione & passione libero ab induratis Judæis reciperentur.

XV. Sed quoniam illi, ut sunt perveraces, eas probationes dicent esse tantum ex sensu mystico & allegorico, qui literalis longè imbecillior est ad probandum, ideo ne Judæi (qui interim quos volunt Scripturis suis sensus affingunt) fortiores nobis deesse cavillentur: probant Sancti Patres.

XVI. Secundò ex Prophetarum vaticiniis quorum duo tantum hic assero: Primum est illud Jeremiæ cap. 31. vers. 22. *Utsquequo deliciis dissolueris filia vaga? quia creavit Dominus novum super terram, femina circumdabit virum.* Hoc est, etiam ex interpretatione Rabbi Hacados, quem iidem Judæi Sanctum Magistrum nostrum vocant, aliorumque Rabbiorum apud Galatin. lib. 7.

cap. 14. *Virgo circumdabit, & utero suo claudet Messiam, qui cum Deus sit, nullis locis terminisve concludi potest.* Ita illi, quid clarius? Novum ergò hoc quod promittit hic Propheta à Domino creandum super terram, ex ipsomet sensu Rabbiorum antiquiorum est novus homo, quia homo & Deus; ex novâ Matre, quia Mater & Virgo: novâ generatione, quia Spiritus Sancti obumbratione. Nec dissentit Rabbi Hunna, qui hunc locum intelligit de Messia, cui ad stipulatur Rabbi Addarsan, qui in cap. 1. Genes. hunc locum quemadmodum & plurimâ alii Judæorum Rabbini ita legit. *Creavit Dominus Novum super terram, alma circumdabit virum.* Cujus versionis vim intelliges statim dum secundum vaticinium quod est Isaia cap. 7. explicabimus.

Nihil magis vim hujus loci manifestat quàm fuga Judæorum modernorum, qui pro *Femina circumdabit virum*, volunt cum Rabbi Judâ apud Rabbi Salomonem vertendum, *Femina convertetur in virum*: hoc est, ut ipsi explicant, Synagoga seu Gens Judæa, quæ in captivitate erat infirma & debilis ut femina, fiet fortis ut vir, quia scilicet circumdabit virum, id est obfidebit Chaldæos, à quibus victa fuerat, & prævalebit eis: quid enim magis ridiculum, quàm ejusmodi commentum?

Deinde audi mi Judæa, promittit hic Deus, quid? novum: hoc est admirabile, nunquam amplius visum, vel auditum: hoc enim significat istud *Novum*, totiusque naturæ vires longè excedens, hoc significat illud *creavit*. Est ne autem tale quod femina circumveniat virum, & illi aliquando prævaleat? Nunquid ante hanc Prophetæ promissionem Debbora jam Sisaram Principem vicerat: & Jahel uxor Haber Cinei clavo caput ejus terræ affixerat? Iudicum cap. 4. Nunquid Judith victoriosissimum Holofernem proprio pugione jugulaverat? &c. ut mille ex Gentilium historiis similia exempla de mulieribus Amazonibus omittam. Quod ergo Synagoga seu Gens Judæa in captivitate infirma & debilis ut femina, Chaldæis prævaleat, non est illud novum quod hic promittit Pro-

ynopsis

agnatio
D.
Septim
SV
118

pheta, quandoquidem quod fœmina viro prævaleat, ad quam fit comparatio, non est tam novum.

XIX. Sed & aliud audi, nonne centies aliàs Gentiles à Iudæis victi & cœsi, ut Chananaei, Pherezæi, Iebuzæi, Amalechitæ, Ammonitæ, Moabitæ, Philistæi, idque adeò mirabiliter, ut aliquãdo unus persequeretur mille, & duo fugarent decem millia, Deuteron. cap. 32. Quomodo ergò hoc erit illud novum & inauditum quod promittit Ieremias? Tertiò, tandem quia fallum est, ut notaverant Interpretes in hunc locum quod Iudæi temporaliter prævaluerint Chaldæis post istam promissionem.

XX. Nec melior secunda illorum evasio, quã dicunt novum hic à Propheta promissum consistere, non in hoc quod fœmina salvã integritate concipiat, sed quod virum concipiat, virum inquam, non ætate vel corporis mole, sed moribus & iudicii maturitate. Nam cum nomen illud fœmina abstrahat à corruptã & incorruptã, nec illam magis significet quã hanc, sed sexum tantum, quomodo bonã fide possunt Iudæi illud hic contrahere ad significandam corruptam, cum de fœminã illã agatur quæ circumdabit virum, ut objecerunt, id est (juxta veterum Iudæorum Scholia ad hunc locum) Messiam seu Deum & Hominem? quomodo, inquam, hoc possunt sustinere, cum ratio tam evidenter suadeat Deum decere aliam Conceptionem & Nativitatem quã ceteros homines?

XXI. Ceterum non sine magnã ratione hoc loco usus est Propheta voce *Faminiæ* potius quã *Virginis*: Cum enim & virgo, & ea quæ habet prolem sit fœmina, voluit insinuare Propheta se loqui de eã quæ esset utrumque, & Virgo per integritatem, & tamen Mater per fecunditatem, quã circumdata erat (utero suo) virum, ut sic manifestum fieret quod dicimus, ipsum loqui propriè de conceptione Messia in Virgine, non verò ut volunt Iudæi de conversione fœminæ in virum, quod est mirè metaphoricum.

XXII. Secundum Vaticinium, & potissimum est illud Isaia: cap. 7. *Eccè virgo concipiet & pariet filium, & vocabitur nomen ejus Emmanuel*, quod est inter-

pretatum Nobiscum Deus, quem locum nunquam Iudæi eludent: quod enim aiunt in Hebræo pro *virgo* haberi *haalma*, non verò *Bethula*; quorum primum significat adolescentulam tantum, seu juvenem: Secundum verò virginem, fucus est: Nam primò hæc versio vocis Hebræicæ *haalma* in *partenos* Græcè, quod Latine est *virgo*, est ab ipsismet Iudæis; nec à quibullibet, sed à præcipuis illorum Magistris & Rabbis; neque à paucis, sed à Septuaginta duobus illis famosis Interpretibus, qui tamen facilitatis causã Septuaginta tantum ordinariè nominantur, qui ab Eleazaro Pontifice ex 12. Tribubus, sex scilicet ex qualibet Tribu, teste Iosepho lib. 12. cap. 2. & idè in univèrsu 72. non sine summo delectu, ob gravitatem negotii, assumpti fuerunt trecentis circiter annis ante Christum, atque Alexandriam ad Regem Ægyptii Ptolemæum Philadelphum missi, ut ex voto illius Divinas Scripturas ex Hebræo in Græcum traducerent: qui licet ab invicem separati, ita per omnia re absolutã convenisse comperti sunt, ut factã diligenti collatione, ne unius quidem verbi inter illos omnes discrepantia deprehensa sit: quã hoc mirabile! Quã ergo fronte Iudæi moderni tantam, tot, & tantorum Magistrorum suorum (quos tanti fecerunt Patres eorum) auctoritatem temerare audent, ut perfidiæ suæ colorem adificiant.

Secundò, esto in Hebræo sit *haalma*, & significet adolescentulam, non tamen quamcumque, sed absconditam: Radix enim *Alam* à quã *Alma*, ut docent periti, significat abscondere, ut proinde *haalma* ex suã derivatione & origine, idem sit quod abscondita: si ergo illa adolescentula abscondita, quomodo corrupta? quin immò ex hoc colligitur non solùm corpore, sed etiam mente ac proposito Virgo; ut quid enim adolescentula se abscondit, nisi ut viro etiam ex visu incognita sit? & quando melius virgo, quã quando sic abscondita viro? Quia & in linguã Punicã, quæ de Hebræorum fontibus manat, & illi affinis est teste D. Hieronymo lib. adversus Iovinian. Virgo vocatur *Alma*.

Tertiò,

XXIV. Tertiò, quia & Rabbi Jonathas Uffielis filius, Paraphraſtes Chaldaus vir apud Judæos magni nominis, eodem modo textum illum legit & vertit quonos & Septuaginta Interpretes. Quartò, quia Uxor Achaz, de quâ illud explicant Judæi moderni, non erat juvenula aut ſterilis, ut aiunt, & patet evidenter ex Scripturâ: Nam Achaz regnavit tantum ſedecim annis, 4. Regum cap. 16. verſ. 2. Ezechias autem filius ejus erat 25. annorum cum regnare cœpiſſet 4. Regum cap. 18. verſ. 2. Ergò Ezechias habebat ut minimum novem annos, quando Pater ejus Achaz pervenit ad regnum: Cùm ergo verbum iſtud Prophetæ factum fuerit ad Achaz jam regnantem, uxor ejus nec erat adoleſcentula, nec ſterilis, ut illam concipere & parere ſignum ſeu miraculum ab Iſaiâ dici poſſet. Quintò, quia hæc dicitur conceptura & paritura filium, qui vocabitur Emmanuel, non ſono, ut ait Tertullianus, ſed ſenſu: quia ſcilicet talis erat futurus, idque uſitatâ phraſi Hebræorum ſecundum quam vocari frequentiſſimè ſumitur pro eſſe, ut ex aliis Scripturis patet Iſaiâ cap. 1. verſ. 26. cap. 4. verſ. 3. cap. 9. verſ. 6. cap. 60. verſ. 14. Jeremiæ cap. 3. verſ. 17. Zachariæ cap. 8. verſ. 13. & alibi paſſim. Si enim Domina noſtra peperit Hominem Deum, profeſſo non ordinario, ſed novo & inſolito modo. Sextò, in utraque voce *Alma* & *Bethula* Judæos falli, ſeu quod verius eſt, fallere velle conſtat: non enim tam imperiti quàm mendaces; Nam quoad vocem *Alma*, ex aliis Scripturis, illis conſtat & nobis, paſſim uſurpari pro eâ adoleſcentulâ, quæ non eſt à viro cognita, ut Genef. cap. 24. verſ. 16. ubi Rebecca antequam deſponſaretur Iſaaco, dicitur quidem *Bethula*, Sed eâ voce non contenta Scriptura, addidit tanquam expreſſius, *Alma*; eoque addito, mox adjunxit *vir non cognoverat eam*, tanquam id quod importatur per vocem *Alma*. Et libro Exodi cap. 2. verſ. 8. Maria ſoror Moyſi vocatur puella in Hebræo verò *Alma*, non autem *Bethula*: illam autem tunc fuiſſe intactam liquet, tum quia tunc annos tantum quindecim nata, tum quia nunquam nupſiſſe aſſerunt pluri-

mi Doctores. Tandem Cant. c. 1. & c. 6. legimus in textu Hebræo vocem *Almath*, ubi nonniſi virgines intelligi poſſunt: Denique impuberes, ſeu ipta impubertas, Iſaiâ cap. 54. Pſalmo 89. Job. cap. 20. & 33. in textu Hebræo exprimitur (ut obſervant illius linguæ periti) per vocem *Alumach*.

Quare Sanctus Hieronymus omnium Patrum peritiſſimus in hæc linguâ, & verſatiſſimus in Scripturis, lib. adverſus Jovinian. & quæſt. 1. in Genef. urget Judæos obteſtando eos ut locum unum proferant ex totâ Scripturâ ubi vox *Alma* uſurpetur quando nupta aut corrupta adoleſcentula ſignificatur, quod hæcenus præſtare non potuerunt: Quod enim obtrudunt primò ex Genefi cap. 34. Dinam jam per Sicheſm Principem violatam dici *Alma*, iterum fallunt Judæi: Sciunt enim hunc locum fuiſſe corruptum, & verum ac primitivum textum habere *Hanaar*, quod ſignificat *puellam*, qualis erat Dina ibi, licet per vim corrupta. Nec etiam quod obtrudunt ſecundò, ex Proverb. cap. 30. verſ. 19. ubi pro eo quod habetur quartum penitus ignoro, ſcilicet viam viri in adoleſcentulâ, habetur iniquum in Hebræo *Alma*. Reſpondeo enim illum locum intelligi literaliter de Chriſto in Virgine, quemadmodum etiam cenſuerunt Rabbi Haccados & alii apud Galatin. citatum. Reſpondent ſecundò alii & hunc locum fuiſſe corruptum & primitivum textum non habere *Alma*, ſed *Alamush* quod ſignificat *Adoleſcentiam*, ut ſcilicet legendum ſit cum Septuaginta Interpretibus & noſtrâ vulgatâ. *Quartum penitus ignoro viam viri in Adoleſcentiâ.*

Quod verò ſpectat vocem *Bethula*, XXVI. è contra uſurpatur in ſcripturâ etiam quando de adoleſcentulâ corruptâ eſt ſermo. Nam Ezechielis cap. 23. v. 3. dicitur *fracta ſunt ubera illarum, & ſubactæ mammae pubertatis earum*, Hebraicè *Bethularum*: & tamen ibi eſt ſermo de meretricibus *Oolâ* & *Olîbâ*, quæ licet nondum exceſſiſſent adoleſcentiam, ut ad viri congreſſum vix aptæ videri poſſent, jam tamen in proſtitulo quæſtum ex corporibus ſuis faciebant. Similiter Joëlis cap. 1. v. 8. dicitur *Plange quaſi Virgo accincta ſacco ſuper virum pubertatis*

ynopſis

agnatio
D.
ſephi
SV
at

pubertatis suae. Ubi in hebraeo pro *Virgo* habetur *bethula*, & concordant Chaldaeus & Veteres Rabbinj apud Galatin. lib. 7. cap. 15. & tamen ibi sermo est de adolescentulâ quæ nupserat, & brevi orbata marito suo, eum jam defunctum luget, ac suum dolorem etiam lugubri veste testatur.

XXVII. Ex quibus omnibus patet evidenter contrarium ejus quod dicunt Judæi, idest quod licet verum sit *Bethula* significat adolescentulam, sicut & *Alma*: Est tamen hæc differentia quod *Bethula* possit dici, & de facto dicatur etiam de eâ quæ corrupta est; *Alma* verò nunquam, sed de illa duntaxat quæ incorrupta & intacta, & hæc quidem ex propriis adversantium Judæorum instrumentis.

XXVIII. Sed objicies, quomodo in Christum & Mariam potest convenire hoc Isaiæ vaticinium? ratio dubitandi est, quia hoc signum eo sine promissum est ab illo Propheta, ut confirmaret domum David, ne desponderent animum, sed auxilium sperarent à Domino contra Razin & Phacèè, qui cum magnâ potentia jam illis imminebant. Quam autem vim haberet hoc signum, quod nunquam Achaz, nec ullus eorum qui tunc præsentis erant videre poterant cum non nisi post octingentos annos esset futurum? Ad hoc Respondeo virgineum partum non promitti hinc tanquam signum prognosticum aut demonstrativum liberationis Achaz & Judæorum de manu Razin & Phacèè, sed è contra, liberationem Achaz proponi tanquam miraculum, ex quo certo expectare deberent virgineum partum, per quem liberatio eorum à potestate diaboli; quàm illa liberatio ex manu Razin & Phacèè significabat, futura erat: unde hic avolat Propheta more suo à typo ad antitypum: Cum enim obtulisset regi impio & incredulo signum liberationis de manu inimicorum illorum, illo petere recusante, eum relinquit in suâ incredulitate brevi per eventum futurum confundendâ: & à præsentibus ad futura, transfert animum & sermonem: solent enim Prophetae ut observavit Divus Hieronymus sub initium Commentarii in cap. 2. Nahum & in cap. 1. Malachiae

conjugere prophetias diversorum temporum, ut ex eo quod ipsimet audientes vel eorum proximi successores viderent impletum, cautionem tenerent certam futurorum; & certo etiam crederent implendum, quod in posterius tempus promittebatur futurum: Quare etiam hoc loco signum non datur Achaz, qui illud ex incredulitate respuerat, sed domui David: Non enim dicit Propheta audi Achaz, sed audite ergo domus David, quasi diceret, tu Achaz non vis signum, non habebis: Accipe verò tu domus David aliud signum, scilicet istius liberationis quàm illa significat, à me Regi Achaz promissa.

Tertiò, ex aliis Scripturæ locis eandem clarè veritatem eliquerunt SS. PP. & Doctores ut inter alia. Primò, ex illo Genes. cap. 3. vers. 15. *Inimicitias ponam inter te & mulierem, semen tuum & semen illius.* Dicant enim mihi Judæi causam cur dictum sit semen mulieris? si enim Christus qui ibi promittitur, de viro, sive de Viri semine nasci debebat, profectò illius seminis, & non feminis mulieris mentio faciendâ erat: Cum igitur semina mulieris dictum sit, utique mulier futura erat, quæ sine viro, de Deo Deum conciperet, & hæc profectò Deipara est: ita D. Cyprianus lib. 2. contra Judæos. Secundò, ex illo Levitici c. 12. v. 2. *Mulier si suscepto semine pepererit masculum.* Cur quæso ò Judæi hæc lex ita cavet? cur limitatur ad eam quæ suscepto semine parit, nisi quia futura erat aliquando mulier, quæ non suscepto semine erat paritura? consequenter nec immunditiæ legali subiecta, nec huic legi ad eam immunditiam tollendam lata obnoxia: sanè superfluum fuisset illud *si suscepto semine*, si Moyses non prævidisset mulierem sine susceptione seminis parituram. Ita Origenes homil. 8. in Levitic. Cyrill. lib. 8. in Levit. Theophylactus in Luc. cap. 2. D. Basiliius in Isaiæ c. 7. D. Chrylostom. homil. 1. de occurso Domini, D. Ildefonsus serm. 1. de Purificat. D. Bernardus serm. 8. de Purificat.

Tertiò & ultimò, idem negarunt antiquissimi Hæretici *Ebionitæ* apud D. Clementem l. 6. consist. cap. 6. *Cherintiani*

rintiani apud Irenæum l. 2. cap. 25. & *Carpocratæ* apud D. Epiph. hæres. 27. contra quos eadem arma, quibus contra Ethnicos & Judæos hæc supra pugnatum est, inserviunt: ac præterea Evangelicæ Scripturæ, quas repudiare non possunt ut Ethnici & Judæi: Ac primò, ex Matthæi cap. 1. vers. 16. ubi dicitur, *Jacob autem genuit Ioseph virum Mariæ de qua natus est IESVS*, ubi non dicit Ioseph autem genuit JESUM, quemadmodum de præcedentibus dixerat: per quod manifestè insinuat Evangelista JESUM non de Iosepho, sed de solâ Virgine genitum. Secundò, ibidem v. 18. *Christi autem generatio sic erat: Cùm esset desponsata Mater IESV Mariæ Ioseph, antequam convenirent, inventa est in utero habens de Spiritu sancto*: quia enim superius dixerat, *Abraham genuit Isaac, Isaac autem genuit Iacob, &c. Iacob autem genuit Ioseph*, ne aliquis existimaret sic esse Christi generationem & nativitatem, quomodò præcedentium in Genealogia, mutat stylum dicens: *Virum Mariæ de qua natus est IESVS qui vocatur Christus*. Additque ac dicit, *Generatio autem Christi sic erat*, quod idem est ac si diceret: generatio quidem eorum quos recensuimus Patrum sic fuit ut jam expositum est: Christi autem generatio non ita, sed sic. Quomodo? *Cùm esset desponsata Mater IESV Mariæ Ioseph, antequam convenirent, inventa est in utero habens de Spiritu sancto*, idest ex Virgine sine Patre; Ita ut ejus generationem enumerans, de femine David eum descendisse ostendat secundum Dei promissâ: & extra consuetum modum nativitatem ejus exponens factam, mysterium Deitatis ejus aperiat. Ita noster Imperfectus in Matthæum ad illum locum. Idem v. 20. *Ioseph fili David nolite timere accipere Mariam conjugem tuam, quod est in ea natum est de Spiritu sancto est*. Idem Lucæ c. 1. vers. 34. 35. 36. & 37. *Quomodo fiet istud quoniam virum non cognosco? & Respondens Angelus dixit ei, Spiritus sanctus superveniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi: idcirco, & quod nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei, &c.* Item Lucæ cap. 3. vers. 23. *Et ipse IESVS erat incipiens quasi annorum triginta ut putabatur filius Ioseph*.

Idest vulgi opinione & famâ non naturâ & rei veritate: Sed de hoc errore factis, veniamus ad secundum.

SECTIO II.

Recensentur illi & confutantur, qui dicunt D. Iosephum post Christum natum, Virginem carnaliter cognovisse.

Secundus itaque error eorum est, XXXI. Siqui fatentur quidem D. Iosephum & Beatam Virginem ante Christi partum in conjugio castè convixisse, post verò negant: ita impurissimus Helvidius D. Hieronymi & D. Epiphani tempore, cujus Sectarii & vulgò à suo Authore *Helvidiani*, ita ab objecto erroris sui vocantur à Divo Epiphani hæresi 78. D. Augustino lib. 1. de hæresibus, & D. Damasceno lib. de hæresibus & Eccles. Dogmat. cap. 69. *Antiaicomarita*.

Hanc tamen hæresim non ab XXXII. Helvidio primùm excitatam, ut existimaverunt multi, inde liquet quod Origenes longè ante illum homil. 7. in Lucam, & D. Hilarius in cap. 1. Matthæi doceant ipsorum ævo non defuisse, qui Mariam filios ex Ioseph peperisse asseruerint, contra quos dicti Patres Origenes & Hilarius locis citatis dimicarunt, uti Divus Hieronymus contra Helvidium libro speciali contra ipsum.

Post ducentos deindè annos à morte Helvidii, tres maximè viri eandem XXXIII. apud Hispanos cramben recoxerunt, quam Sanctus Ildephonsus Archiepiscopus Toletanus peculiari edito de perpetuâ virginitate Mariæ Commentario penitus profligavit.

Prostratâ igitur à tantis Patribus, XXXIV. maximè verò à Sanctis Hieronymo & Ildephonso sepulta jacuisset execranda hæresis, nisi venissent novi nostrorum temporum Sectarii, qui eam in pedes erexerunt, & novam aciem ad Deiparæ semper Virginis Mariæ, ejusque Sanctissimi & Angelici Sponsi illibatam Virginitatem obscurandam instaurarunt, quos inter Petrus Martyr ausus

B b

est

est hoc effutire. *Inter alia quæ Christiani confitentur, non esse recipiendum quod Maria semper virgo permanserit.* O os blasphemum! Cui consonat ejusdem farinae Novator Chitreus, imò fortè eò nequitior, quò modestius agere videtur causæ Helvidianæ Patronum, qui docet non lædi Christianam pietatem, etiam si Maria post quam Christum enixa est, Mariti congressum admisisset credatur: ut proindè juxta illum modestum Virum, liberum sit etiam piis Mariæ Virginitatem perpetuam non credere. O modestiam sceleratissimam!

XXXV. Petulantius adhuc in verba Helvidii juravit horum Synchronus impius Lucas Stenbergerius ipsummet Helvidii vomitum deglutitum regerens, Mariam scilicet non adeò perdurasse Virginem, quin etiam duos vel tres ex Marito suo Josepho susceperit filios. Quid impurius? quid impudentius ab ipsis Judæis, quàm quod ab illo scurrâ, qui Christianus audiri vult, unquam dictum?

XXXVI. Neque illi soli his postremis temporibus in Germaniâ, sed & alii plurimi in Poloniâ & Hungariâ sepultos istos damnatos cineres denuò excitant, teste Canisio lib. 2. de Deiparâ cap. 10. Quo verò animo? non est difficile conjectare: Persuaserunt nimirum sibi illi omnes impuri, multum existimationi castitatis, quam averfantur, detractum iri, si Mariæ Deiparæ pudicitiam istam fuliginem aspergerent.

XXXVII. Hi autem impii hanc suam perfidiam his colorarunt prætextibus. Primo quod Matthæi cap. 1. vers. 18. dicitur: *Cum esset desponsata Mater IESU Maria Joseph, antequam convenirent, inventa est in utero habens de Spiritu Sancto.* Quo significatur, inquiunt, quod postea convenerint. Secundò, quod ibidem vers. 25. dicatur de Josepho: *Et non cognoscebat eam donec peperit filium suum primogenitum.* Ex hoc loco sic Helvidius: Apparet, inquit, cognitam esse post partum, cujus cognitionem filii tantum differebat generatio. Tertio, cum Christus dicatur Mariæ primogenitus, ergo, inquit, secuti sunt illum alii, ut sic possit dici inter illos primogenitus. Quarto, quod in

Evangelio inveniat Christus habere fratres & sorores secundum carnem, & recensentur per nomina ut Matthæi cap. 12. Marcii cap. 3. & 6. Lucæ cap. 8. & Joannis cap. 7. Tandem si Maria Virgo semper mansit, quid est ergò quod nunquam alio nomine post Christum genitum quàm mulieris, etiam ab ipso filio appellatur?

Sed quàm imperita & hæretica per-versitas, quæ tam infirmis armis tam firmam veritatem concuti posse putet: non illa arma sunt, sed puerorum terribulamenta. Nam ad primum respondeo particulam illam *antequam* hinc & aliàs frequētissimè non significare quid secutum sit post illud quod factum dicitur, sed quid non præcesserit, cum tamen juxta consuetum ordinem vel usitatum modum præcedere debuisset. Sic dicimus v. c. ille mortuus est antequam pœnitentiam egisset. Ille Judex illum condemnavit antequam causam cognovisset. Ille Medicus Petro præbuit potionem unde mortuus est antequam ipsius morbum cognosceret. Quemadmodum ergo in his & aliis sexcentis similibus, non significatur, quod ille postquam mortuus est pœnitentiam egerit; quod ille Judex post sententiam, causam; ille medicus post mortem, morbi genus cognoverit: sed tantum quod iste sine pœnitentiâ mortuus sit, illi non cognitâ causâ vel morbi genere processerint: ita omnino hinc dum dicitur: *antequam convenirent, inventa est in utero habens de Spiritu Sancto*, non significatur quod postquam de Spiritu Sancto habuit convenerint, quis nisi impurus ita inferat? sed innuitur, quod sine congressu maritali, qui juxta consuetum morem præcedere solet, conceperit.

Et verò rem hanc digito tange. *XXXIII* Causa hinc ab Evangelistâ suscepta quænam est, nisi referre modum quo Christus genitus est? patet ex Textu: ait enim, postquam cæterorum Progenitorum Christi generationem retulit ex uniuscujusque Patre, *Generatio autem Christi sic erat.* At quæ impertinentia si Evangelistâ hoc facere volendo & hoc solum facere habenti, prius quam id faceret, aliud nihil ad rem faciens obtrusisset, inculcando prius, Mariam

Mariam cum viro suo Iosepho, cui desponsata erat, aliquando convenisse, & exinde filios peperisse, ac deinde Christum, tamen ante illos, non ex Iosepho, sed ex Spiritu sancto concepisse.

XL. Ad secundum quid aptius reponere possem quam quod noster Imperfectus in Matthæum ad eum locum. Itaque sic ille ibi, *Hoc quod fieri potuit dicit Evangelista quia factum non est: illud autem quod nec fieri potuit, quid necessarium fuit dicere factum non esse? Nam sunt quedam que naturaliter possunt fieri: sunt autem que impossibilia sunt per ipsam naturam: volo tibi referre: ille, nescio quis, cum illo litem commisit. & donec vixit non est ei locutus. Nunquid ex hoc quod dixi (donec vixit non est ei locutus) ex eo signavi quia post mortem illi locutus est quod fieri non poterat? sic & Ioseph ante partum credibile fuerat ut cognosceret eam: quia nondum cognoscebat mysterii dignitatem: postquam vero cognovit, quia facta est unigeniti Dei templum, quomodo poterat hoc usurpare? Quod antea facere noluerat vir Religiosus expectans nuptias suas, postea facturus erat ut habitationem Dei carnalibus concupiscentiis sordidaret? hæc secundum rationem: veniamus autem ad auctoritatem Scripturæ dicit enim Apostolus secundum exemplum Prophetæ de Christo, oportet eum regnare donec ponat omnes inimicos suos sub pedibus ejus. Ergo Paulus hoc significavit ut tamdiu regnet Christus, quamdiu fiant omnia sub pedibus ejus, postea autem cesset regnare? Stulte: qui regnat antequam illi omnia subiecta sint: multo magis regnat postquam fuerint ei omnia subiecta. Hæc noster Imperfectus.*

XLI. Sed & David in quarto Graduum psalmo inquit, *Sicut oculi ancille in manibus Dominae suæ, ita oculi nostri ad Dominum Deum nostrum, donec misereatur nostri.* Ergo ne tamdiu tantum Prophetæ oculos habebit ad Dominum quamdiu misericordiam impetret, & post impetratam misericordiam oculos ab eo avertet & torquet in terram? Itaque hinc *to donec* exprimit quid ante partum evenerit, de quo dubium esse poterat: quid verò post, quia erat apertum & manifestum, tuæ intelligentiæ dereliquit.

Quod verò Christus dicitur Mariæ ^{XLII.} primogenitus, in hoc pari inscitia laborant Helvidiani & omnes Antidicomarianitæ illius sequaces: Nam primogenitus in Scripturâ dicitur, non relatione ad alios subsequentes, sed ille antequam nullus, & si alii non subnascantur. Sic enim Exodi c. 12. legimus Dominum percussisse omne primogenitum in terrâ Ægypti, quodq; domus non erat in tota Ægypto, in qua non jaceret defunctus: at nullo modo probabile in quâlibet domo fuisse plures filios: sic etiam in lege Exodi c. 13. mandatum fuit omne primogenitum Deo offerri, num ut hoc fieret secundò genitus expectandus erat? & si ille secundò genitus non venisset, an ille primogenitus offerendus non erat?

Quoad tertium, nequitiam suam ^{XLIII.} produunt illud objicientes, cum ignorare non possint nomen *Frater* in Scripturâ, non semper sumi pro eo qui ex eodem Patre vel Matre immediatis cum illo, cuius dicitur frater, genitus est, sed etiam pro aliis contobrinis seu consanguineis. Vide à nobis dicta in præcedentibus.

Ad ultimum de nomine mulieris, ^{XLIV} quo, non alio, ab ipso etiam Christo filio suo Maria sacratissima compellata dicitur: quàm frigidum & inane est illud argumentum! similiter enim inferrem non alio eam nomine Christus compellat quàm mulieris, ergo non fuit ejus Mater, quid admittat hæc argumentandi rationem? Cæterum imperitissimus Helvidius & socii non intelligunt nomen *Mulier* esse generale, quod universum sexum femineum complectitur, Virgines scilicet & nuptas, quantò magis ergo Mariam quæ etiam Mater erat & jam in majori ætate erat. Hinc Divus Ambrosius lib. de Instit. Virgin. cap. 6. *De mulieris nomine quid movemur? ad sexum retulit: non enim corruptela, sed sexus vocabulum est: vulgi usus non præjudicat veritati, denique virginitas primum hoc nomen accepit: nam cum sumpsisset Deus unam de costis Adæ, & supplevisset carnem in locum ipsius, edificavit eam in mulierem.* Genes. c. 2. v. 22.

Hæc porrò veritas Catholica sic ab ^{XLV.} hæreticorū insultibus defensa probatur,

primò authoritate Scripture, esto enim in illius litterà non ita clarè & expressè sonet, continetur tamen certissimè in ejus sensu. Ac quidem primus locus est ille Ezechielis c. 44. vers. 1. & 2. *Porta hæc clausa erit & non aperietur, & vir non transibit per eam, quoniam Dominus Deus Israël ingressus est per eam.* Hæc enim verba nullo modo possunt literaliter accommodari templo materiali, ad quod tamen de primo videtur Propheta respexisse, ut patet, nulla enim talis porta fuit in eo: necesse est igitur illam intelligi de ejus figurato, scilicet Beatâ Virgine, per quam Christus Dominus ingressus est in mundum: quare D. Augustinus serm. 14. de Natali Domini, qui est 18. de tempore non longè à principio, quem sequitur D. Thomas 3. p. quæst. 28. art. 3. *Quid est, inquit, porta in domo Domini clausa, nisi quod Maria semper erit intacta? & qui est homo non transibit per eam, nisi Joseph non cognoscat eam? & quid est Dominus solus intrat & egreditur per eam, nisi quod Spiritus sanctus prægnabit eam, & Angelorum Dominus nascetur per eam? & quid est clausa erit in æternum, nisi quod Maria Virgo est ante partum & Virgo in partu & Virgo post partum?*

XLVI. Secundus locus est ille Lucæ c. i. v. 34. *Dixit autem Maria ad Angelum, quomodo fiet istud quoniam virum non cognosco?* Ubi purissima Virgo ab Angelo nunciante eam concepturam, & parituram Altissimi filium, sciscitatur modum, quo id in ipso fieri poterit, rationem suæ sciscitationis addens scilicet, *quia virum non cognosco*: quod non potest intelligi tantum de præsentis, futillis enim esset sciscitatio; quia posset in futurum cognoscere: nec etiam de nudâ consuetudine, sicuti dicimus non bibo vinum: quia posset consuetudinem pro re tanti momenti dimittere: igitur intelligendum de proposito ita firmato, ut non posset resilire; ut idem sit ac si diceret; non possum, aut non licet mihi virum cognoscere: ita omnes Patres & Interpretes.

XLVII. Non ergò hîc dubitans de veritate promissi Angelici ita inquit, ut blasphemiat Calvinus, sed de modo quo id fieret sollicita, ne scilicet hic conceptus & partus fieri deberet cum virgini-

tatis suæ, quam firmiter servare proposuerat, detrimento. Hinc D. Gregorius Nyssenus orat. de Nativit. Christi ita in hæc verba. *Audi puticam Virginis vocem, Angelus partum nunciat, at illa virginitati inheret, & integritatem Angelice demonstrationi (ecce concipies & paries filium) anteponebam judicat.* Et post nonnulla. *Verum quia carnem Deo consecratam, tanquam sanctum al quod oblatum munus oportebat intactam integramque præstare, idcirco licet, inquit, Angelus sit, licet è cælo veniat, licet id quod ostenditur naturam superet humanam; tamen me virum cognoscere nefas est. Quomodo sine viro Mater ero? Joseph enim Sponsum novi, sed virum non.* Si ergò ante Christi conceptionem tantum in ea fuit Virginitatis studiù & amor, an quæso post Christi conceptionem quando ejus animâ tota se gratiæ plenitudo infudit, & caro ejus novo modo Deo per ipsius attactum & inhabitationem dicata & consecrata fuit, illud propositum abiecit?

Quod si addideris cum Patribus à nobis inferius capite sequenti citandis etiâ ex hoc loco bene colligi propositû voto firmatum, quantum robor adjicies huic ineluctabili argumento? Quis enim cogitare poterit, Deum talem elegisse Matrem, quæ carnem sibi ex voto consecratam, post ipsius attactum & inhabitationem tam sacrilegè incestasset?

Addunt nonnulli è Patribus, ut Divus Ambrosius in Luc. cap. i. & epist. 79. D. Epiphanius hæresi 78. & Divus Hieronymus lib. contra Helvid. tertium locum ex Joannis cap. 19. ubi Christus in Cruce pendens Matrem Virginem Joanni commendavit, dicens *Ecce Mater tua.* Ex hoc enim non obscurè colligitur, inquit, Beatam Virginem non habuisse ex D. Josepho alios filios, nam si habuisset non fuisset necesse illi alium filium dari cui commendata esset.

Licet verò hæc probationes ex Sacra Scripturâ magnæ sint efficacitatis, ut patet, præcipuum tamen apud omnes obtinet locum illa quæ sumitur ex Verbo Dei, non scripto, seu traditione, & summo illo torius Ecclesiæ, omnium Patrum, & gentium, ubique terrarum, & omni sæculo consensu; Sacrorum denique Conciliorum Oecumenicorum

rum oraculis ac definitionibus, à quibus omnibus referendis ablineo, quia hoc ab innumeris actum est.

L.I. Sed dices hæc quidem probare de Virgine Deiparâ, non verò de D. Josepho, quod tamen hic suscepimus: Respòdeo licet tantum probent de Virgine directè, probant tamen etiam de Divo Josepho indirectè: Namque si Beata Virgo ante & post partum castè cum illo vixit, sequitur nexu necessario Divum Josephum etiam perpetuò virginem vixisse, & recurrit D. Hieronymi argumētum, scilicet quod cum alias uxores habuisse non legatur, nec probetur, & fornicatio, multò minus adulterium non cadat in virum justum & sanctum, qualem fuisse Josephum, evidenter constat ex Evangelicâ Historiâ, restat ut ipse virgo semper permaneret. An enim ille ex proposito castitatis, uxore abstinuisset & cum alienâ fuisset scortatus, & interim Sanctus? Ista non coherent.

L.II. Probatur tertio quadruplici ratione, quarum prima se tenet ex parte Christi: Secunda, ex parte Spiritus Sancti: Tertia, ex Virginis: Quarta, ex parte Divi Josephi, apud D. Thomam 3. part. quæst. 28. art. 3. Canisium libr. 2. de Deipar. cap. 10. Justinum Michoyensem super Litan. Lauret. disc. 168.

L.III. Prima ergò ratio ex parte Christiita deducitur, si Maria post editum Christum Dominum in lucem, Viri sui Josephi congressum admisit, ac multos ex illo filios procreavit, erravit ergo in eligendâ Matre, quæ diu continens esse aut nollet, aut non posset: Erravit ille qui in aliis mille virginibus exorandis tam mirè studiosus fuit, in hæc verò unâ conservandâ, quam tamen pluris facere debebat quàm ceteras, tam incuriosus fuit ut non curarit si ipsa talem tantumque virginitatis thesaurum, Deo, Angelisq; tam gratum, sibi à mortali viro eripi pateretur: Erravit denique carnem suam tam puram, tam sanctam ex eâ capiendo, quæ summam inhabitantis Dei gratiam, dulcedinemque degustata spiritualem, ad ea quæ carnis sunt & desideriorum ejus adeo tandem sese abjecit, ut quod spiritu tam benè coeperat, in carne demùm consummaret. Vide etiam pro hac ra-

tionem D. Ambrosium lib. de Instit. virg. cap. 6.

Secunda desumitur ex parte Spiritus Sancti, cujus Sacrarium fuit uterus virginalis Mariæ, in quo ipse Christi carnem formavit; & permisisset ille illud Sacrarium violari? aut per commixtionem viri, in illud aliud quàm Sacram novi Fœderis Arcam, Christum, inquam, Hominem & Deum introduci? De Sanctâ Ceciliâ in Actis ejus legimus eam hæc ad Valerianum Sponsium suum verba habuisse. *Angelum Dei habeo amatorem, qui nimio zelo custodit corpus meum: hic si vel leviter senserit, quod me polluto amore contingas, statim circa te furorem suum exagitabit, & florentiæ juventutis amittes.* Multarum quoque aliarum Sactarum Virginum pudicitiam Angeli tam strenuè propugnarunt, ut eam illatam & inviolatam ab omni vi & petulantia tyrannorum servaverint; undè & procos eam labefacturos, alios cæcitate, alios paralyti, alios infania, alios morte multarunt, ut in Actis Sactarum Virginum Agnetis, Lucie, Theophylæ, & aliarum legimus, adeo ut, quod mirum & notatu dignissimum est, nulla unquam Sactarum Virginum ab impurissimis illis violata fuerit: Si ergo Spiritus Sanctus in aliis Virginibus conservandis, etiam à sponsis tam studiosus fuit, an in istâ unâ, quæ erat ejus Sacrarium, Filii Dei speciale habitaculum, ac totius Trinitatis nobile Triclinium, minus diligens fuisset? permitteret temerari aut imminui à mortali eam, quam ipse de Deo imprægnando tam sanctè consecravit? Absit tam indigna de Spiritu Sancto castorum consiliorum semina, tore cogitemus.

Tertia ratio est ex parte ipsius Virginis: quàm levis enim illa fuisset, & inconstans, quæ novo & infano consilio ab eo studio resiliendum putasset, quod prius tam sanctè cogitaverat & proposuerat, nunquam scilicet virum cognoscere? Quis post Christum Spiritus sancti virtute in utero de suâ carne conceptû, puret studium puritatis in eâ decrevisse, non verò potius crevisse? Quis in animum suum inducere possit quod illa quæ ante Deum conceptû omnem carnalem affectum exuerat, quæ

suum corpus ad summam puritatem comparaverat, quæ denique illud velut nitidissimum Deo domicilium exhibuerat, eo jam concepto, & corpore suo per ejus inhabitationem summam quæ fieri potuit ratione consecrato, viri complexum & carnale commercium vel amaverit, vel sustinere voluerit.

LVI. Quarta ratio, etiam in Divum Josephum contumeliosi sunt, qui eum quem Evangelium tam sanctum declarat, ad eum malè castum volunt, ut libidine nescio quâ incitante in sacrosanctum illud templum pollendum involaverit, quod certissimè sciebat à summo Deo mirabiliter electum, plenissimè inhabitatum, amplissimè sanctificatum, & æterno Dei filio unice fuisse consecratum? *Esset*, inquit D. Thomas loco mox citato, *ei ad maximam presumptionem imputandum, si eam quam revelante Angelo de Spiritu sancto Deum concepisse cognoverat polluere attentasset.* Et verò cum tam sanctus esset, tam castus, ut etiam ignarus ejus mysterii, quod Deus in uxore suâ operari decreverat, ab ejus tamen complexu ex solo virtutis motivo abstinere propoierit, de factoque abstinuerit, ut patet ex Evangelio Matth. cap. i. v. 18. *Antequam convenirent inventa est in utero habens de Spiritu sancto, & vers. 25. & non cognoscebat eam donec peperit, &c.* quomodo credibile esse posset, quod post Christum in eâ conceptum, & ex eâ natum, & tanti conscius mysterii, attentare præsumperit, ut quam aliàs Virginem servare decreverat, ad carnale commercium sollicitaret? Quis nisi impius & vecors talem unquam admiserit cogitationem? Quomodo enim si tale quid attentasset, laus ei constaret quam ei divinum defert Evangelium, Virum illum vocans justum, hoc est sanctum, divinis revelationibus dignum, in Patrem, Nutritum, Custodem, Tutorem, & Salvatorem Christi electum?

LVII. His quatuor rationibus ex iis qui supra decerptis, duas alias subnecto non minus prægnantes: quarum prima sumitur ab exemplo non paucorum conjugum, de quibus brevi infra, qui post Mariam & Josephum, stupente mundo, stridente diabolo, etiam in ipso

Connubio, hoc est in mediis flammis, ut Rubus Moysis, vel pueri in fornace Babylonis, servatâ perpetuâ & illibatâ integritate, inusti viventes, admirabiles omnibus sæculis facti sunt: Ex quo sic argumentor si rem æquâ lance perpendimus. Quod in tot aliis conjugibus etiam juvenibus, & in summo vitæ splendore ac deliciis viventibus, admittimus, an id Mariæ & Josepho concessum inficiabimur? Isti sponsalia contraxerunt, nuptias celebrarunt, vitamque omnem, alii diuturniorem, alii curtiozem in conjugio & continuo convictu exegerunt, invictis in continentia studio animæ: & Virginem sacrosanctam, ac Deiparam omnium supremam, & Joseph Sanctissimum, illiusque sponsum purissimum, ac Christi Domini Patrem, Nutritum, Tutorem, Salvatorem, tam infeliciter nupsisse putabimus, ut tam multi illis palmam præripuerint, ipsam & illum in puritatis proposito anteverterint? Quasiverò non illi Principes, decus, ac trophæum totius castimonie existant? quorum vitam non solum Virgines sed & Conjuges tanquam omnis pudicitia exemplar debeant intueri & imitari. Etsi ergo illi omnibus omnia facti sunt, utpote omnium uterque virtutum perfectissimum speculum, attamen in eo maximè excellent, quod primi omnium insuetam hanc omnibus retro sæculis rationem & viam virginitalis ingressi sunt, quodque primi in Conjugio supra humanum morem vixerint, nullo carnis usu, Angelicâ vitâ, ut frater & soror, non ut Conjuges: quæ quoniam miracula erant, idèo majore miraculo stupente naturâ, illa mundo filium edidit, hic suscepit.

Ultima ratio talis est, quod si Dei-^{LVIII} para Virgo congressum Divi Josephi post Christi nativitatem admisisset, & cum eo filios alios procreasset, magnum haberent Judæi & Hæretici fundamentum negandi non ex Josepho cui desponsata tunc erat genitum; quandoquidem constaret ex sequentium procreatione liberorum cum illo non fuisse continentem?

Maneat ergo inconcussa hæc veritas, quam docent Divus Hieronymus in cap. 12, Matthæi, & lib. contra Helvid.

D. Au.

D. Augustinus serm. 14 de Nativit. Domini. D. Anselmus in cap. 12. Matthæi. Rupertus in cap. 1. Matthæi, Beda in c. 3. & 6. Alcuinus in cap. 2. Joannis, Hugo de Sancto Victore quæst. 5. in ad Galatas, & Artic. 4. ad 3. Scholastici cum Magistro in 4. sentent. dist. 30. & cum illis jam omnis Theologorum Chorus, Divum Josephum non tantum ante Christi partum Virginem fuisse, sed etiam post, & perpetuò castè cum castissimâ & purissimâ Coniuge suâ convixisse.

CAPUT V.

An illam quam in Coniugio semper servarunt Continentiam Divus Joseph & Beata Virgo servarint ex voto?

I. **U**OC Sacrum Par Coniugum, licet sub lege vixerit veteri, ex tunc tamen Evangelico plenos Spiritu, supra legem philosophatos fuisse, ac vixisse, quis dubitet? In his enim eas deprehendimus virtutes, quas non solum antiqua Lex (quæ nihil ad perfectum adducit) non vidit, sed etiam quas nec ferè Evangelium docet, quia nimirum extra omnem aliarum creaturarum ordinem tam veteris quam novi fœderis, ob specialissimam ad Christum relationem & connexionem constituti, ad altiorem alterum, scilicet unionis hypostaticæ, quemadmodum alibi dicimus, evecti sunt.

II. Enimverò, ut ne longius huius asserti probationem quæramus, certum est nec etiam in Evangelio vel vestigium inveniri ejus continentia, quam in his sacris Coniugibus admiramur, & prædicamus, Virginalis dico in Coniugio, & per votum Deo dicatæ & consecratæ: Licet enim verum sit Apostolum 1. Corinth. cap. 7. exhortari ut qui habent uxores tanquam non habentes sint. Id est juxtagentuinam D. Augustini lib. 1. de serm. Domini in monte cap. 14. in fine interpretationem, ut pari consensu vir cum uxore, si fieri potest, ab invicem abstineant, & castitatem

illibaram servent: nihil tamen ibi, nec alibi in omni Evangelicâ & Apostolicâ Scripturâ de tali abstinentiâ & castitate ex voto.

Itaque ordinaria antiquæ legis continentia erat, quod quis in coniugio propriâ contentus uxore, extraneæ non commiseretur: novæ legis quod Virginitas ex voto, sed in Cœlibatu, & extra matrimonium colatur: In his verò sacris Coniugibus Virginitas cum coniugio ita maritata est, ut hanc Deo voventes, seipsos ei purissimum & omnibus holocaustibus acceptabilis sacrificium obtulerint: quæ propositio ita constans est apud omnes fideles, ut jam nemo sit qui illam neget, nec ullus unquam quantum spectat Beatam Virginem, nisi Antidico-Marianitæ, de quibus supra, & Novatores aut Vorifragi, aut certè votorum, aut præcipuè continentia hostes impuri, ex quibus Calvinus, ita pro omnibus clamat in suâ Harmoniâ. *Existimabimusne, inquit, Virgine passam fuisse se marito collocari, ut cum luderet? fuisse profectò perfidia gravi reprehensione digna, si sanctum Coniugii fœdus, non sine ludibrio Dei suscepisset.* Quasi verò ut ne virum luderet Virgo virginum, debuerit dum Josepho nupsit aut ei nupta convixit, perpetuò parata esse ad copulam carnalem, ac sic mente & proposito Virgo esse deluisse; sin minus, gravis perfidia & ludibrii Dei in sancto Coniugii fœdere suscipiendo realit: & non potius dicendum pro honore tantæ Matris & tanti Filii, ipsam viro suo propositum suum aperuisse, ac illum aliunde satis ad Angelicam virtutem dispositum, verbis & exemplo suo, divino præsertim adspirante Numine perduxisse.

Nec solâ authoritate nititur hæc veritas, sed etiam rationibus, & probatur primò quoad Beatam Virginem: Nam si dum nupsit, & etiam nupta debuit semper esse parata ad congressum virilem, quomodo ergò Virgo, cò sensu quo semper credidit Ecclesia, quæ teste D. Augustino in Enchiridio cap. 34. nomen Virgo absolute & sine additò prolatum, de solâ Deiparâ, uti per Antonomasiâ tali, semper & ubique usurpavit? ideoque ab eadem Ecclesiâ in Litanis, & à Sanctis Patribus in suis scriptis

III.

IV.

scriptis *Virgo virginum* nuncupata, hoc plus virgo, seu excellentius virgo, quàm ceteræ omnes quæ Virgines sunt & dicuntur. Nam ut norunt periti genitivus pluralis reflexus supra nominativum in eodem genere, facit quod nominativus æquiparetur gradui superlativo, & significet summum gradum illius in eo genere: Sic enim Deus verus dicitur, *Deus Deorum*, Psalm. 135. vers. 5. Sic Christus *Rex Regum & Dominus Dominantium*, Apoc. cap. 19. vers. 16. Sic Cælum Empyreum, *Cælum* dicitur *Calorum*, Psalm. 148. vers. 4. & sic de aliis. Ac proindè dicendum, ideò Beatam Deiparam dici *Virginem Virginum*, quia ejus virginitas superat omnium aliarum virginitatem.

V. Quod ut ista sit, propositum ejus de servandâ Virginitate (in quo consistit ratio formalis virginitatis ex D. Augustino lib. de Virginit. cap. 13. in principio, & D. Thomâ 2. 2. quæst. 152. art. 1. quos sequuntur omnes Theologi) debuit esse cæteris perfectius, firmitus & nobilior, & porrò fuit. Perfectius quidem, quia ex majori gratiâ & perfectiori amore Dei, & affectu istius Angelicæ virtutis: Firmitus verò, quia voto firmatum, & ab omni cōtrario seu repugnante liberum: caruit namque Deipara omni carnis rebellionem. Tandem fuit nobilior, quia ad altiorem finem ordinatum, nempe ad hoc ut fieret Mater Dei: sicut ergò ita ex rectâ ratione concludimus de B. Virgine, ex hoc quod electa est ut esset Mater Dei, ita à pari, sub illâ tamen, de ejus suppare D. Josepho, Virgineo suo Sponso concludere par est, ut & dignus esset Pater Christi, & tantæ Virginis conjugio ac convictui aptus.

VI. Illud quoque ipsum ex sequentibus eruitur principis: Primum est, quod omnes Theologi constantissimè docent cum D. Thomâ 2. 2. quæst. 88. art. 6. melius esse ac magis meritum cæteris paribus quod fit cum voto, quàm quod sine voto, ut constat ex sexcentis Scripturis, quæ vota commendant, exhortantur ad illa faciendâ, & cum facta fuerint adimplenda: Roboraturque triplici ratione, prima ex parte votantis, tum quia ille qui vovet aliquid, & illud facit, magis se Deo

subjicit, quàm ille qui solum facit: subjicit enim se Deo, non solum quantum ad actum, sed etiam quantum ad potestatem, quia de cætero non potest aliud facere: tum quia per votum figitur voluntas & immobiliter firmatur in bono: facere autem bonum ex voluntate firmata in bono, ex Aristotele 2. Ethic. cap. 4. pertinet ad perfectionem virtutis. Et patet primò à contrario, quia ille qui peccat mente obfirmatâ in malo, gravius peccat; ergo etiam qui mente stabili & immobili facit bonum, auget meritum. Secundò à simili, quemadmodum ille melius scribit vel pingit, qui firmâ manu id facit, quàm qui tremulâ, ita etiam quod fit ex voluntate firmata in bono, fit perfectius quàm quod fit ex voluntate titubante & mobili.

Secunda ratio sumitur ex parte objecti, quia opus quod fit ex voto, non tantum elicitur à propria virtute, v. g. Castitatis, cujus proprium est opus, sed etiam à nobiliori virtute, puta Religionis, à qua imperatur. Votum enim est pars quædam Religionis, quæ virtus est inter morales præcipua, quia pertinet ad Divinum cultum, & magis immediate Deum respicit, immò est pars illius nobilissima, quia reducitur ad laetiam, ut docet D. Thomas ibidem artic. 5. Quemadmodum ergo in virtutibus Theologicis & aliis, actus melior est si imperatur à charitate quæ illarum est Regina, quàm dum præcisè à propriis habitibus elicitur: Ita etiam actus Moralium virtutum (qualis est continere) sunt meliores & magis meritorii si fiant ex voto, quia sic sunt quædam sacrificia, & pertinent ad Religionem, quæ illarum omnium caput est: & continere cum voto est virtutis Temperantiæ & Religionis, sine voto solius Temperantiæ. Tertia ratio ex parte modi, quia quod procedit ex voto, procedit ex majori affectu ad illud, quàm quod fit sine voto: Opus autem virtutis ex majori affectu procedens, indubitanter est melius & majoris meriti.

VIII. Secundum principium est quod cum nobis constat de virtute aliqua istorum duorum factorum Conjugum, præcipue verò si sit communis inter illos, & ad eundem finem, nulla ratio est

est ambigendum illam ab eis exercitam, & possessam perfectiori modo quo potuit, aut saltem quam ab ullâ aliâ creaturâ, hoc enim exigit illorum supra illas electio, dignitas, ac meritum.

IX. Tertium principum. Constat autem ex supradictis illos semper servasse Virginitatem usque ad mortem: ac deinde aliquos Sanctos eam etiam in matrimonio post illos vovisse, & observasse quos in magno numero, vide in sequentibus capite octavo per totum.

X. Rarum quidem istud Conjugii genus, sed quò rarius eò laudabilius Deoque charius, quod non caro, sed sincera in Christo dilectio conciliavit, sanctaque animorum conjunctio in Evangelicâ castitate confirmavit, ut ambo veluti sacrum preciosumque munus ex communi proposito Deo reverenter offerrent, fideliterque persolverent. Quis verò his fundamentis suppositis, neget parem, imò majorem D. Virgini Deiparæ, virgineoque ejus Sponso Josepho mentè & consilium incidisse? utpote qui toti è Christo casti Concilii seminatore penderent, ac divinâ illius gratiâ fortius quam illi subnixi essent.

XI. His efficacissimis rationibus ultimam vim & robur addit Authoritas Scripturæ Luc. cap. 1. vers. 34. à SS. Patribus explicatæ, ubi Angelo de cælis nuncianti, & dicenti Mariæ jam Iosepho conjunctæ, *Ecce concipies in utero & paries filium*, &c. Respondet illa non ut incredula de nuncio, sed ut sollicita pro voto, *quomodo fiet istud?* rationemque sui scrupuli subdit dicens: *Quoniam virum non cognosco*, ubi illud, *non cognosco*, non potest intelligi tantum de præsentî, sic enim nullus fuisset admirandi aut scrutandi locus, sed in eo acquiescere poterat quod promiserat Angelus, cogitando promissum filium ex maritali sui Sponsi complexu, ut cæteris conjugibus, sibi quoque nasciturum. Non etiam intelligi potest de nullâ consuetudine, aut etiam proposito quocumque excluso voto: sicuti dicunt v. c. abstemii non bibo vinum, vel ex simplici proposito continere volentes, non nubo, quia posset, imò deberet talem consuetudinem, aut tale propositum pro re tanti momenti, qualis erat illa ipsi ab Angelo tunc pro-

posita, propriâ & prudenti voluntate mutare: intelligitur ergo de proposito voto firmato, à quo resilire non licet; ut idem sit ac si dixisset, non possum virum cognoscere: Quemadmodum ergo illi qui Religioni, voto, aut publicâ professione, ad aliquid servandum nomen dederunt; dicunt in præsentî v. c. Christianus, Jovem non adoro, Carthusianus carnes non edo, Capucinus pecuniam non tango, & hoc est idem ac si diceret non possum adorare Jovem, edere carnes, tangere pecuniam, quia impediatur Religione Christi, quam profiteor, Regulâ quam vovi. Ad eundem planè modum Religiosa, & sui voti conscia, piique propositi tenax Virgo, verbis illis Angelicis affata, non immeritò hæret & quærit, quomodo promissi filii mater erit futura, quandoquidem virum non cognoscit? quod perinde est ac si diceret; non diffido verbis tuis Gabriel, qui haud dubiè Dei nuncius es: sed quomodo, seu quâ ratione fiet id quod dicis, ut tanti sum mater filii? etsi enim Iosepho nupsit, tamen ab eâ cogitatione, ut mater fiam, sum proptus aliena, quandoquidem viri consuetudinem mihi jam ante penitus interdixi, meamque Virginitatem Deo consecravi: Quæ interpretatio & verbis Scripturæ, & rationi consentanea, nullum reformidat censorem etsi rigidissimum.

XII. Neque hic hujus loci sensus tantum noster est, eodem modo illum intellexerunt & interpretati sunt ante me SS. Patres, quos inter D. Gregorius Nyssenus orat. de human. Christi Generat. ubi hæc habet: *Si Maria liberorum causâ ducta fuisset à Ioseph, quomodo parituram Angelo prænuncianti, se rem novam & alienam audire præ se tulisset, cum ipsa quoque sese obstrixisset nature lege ut aliquando mater esset? Verum quia carnem Deo CONSECRATAM tanquam sanctum aliquid oblatum munus oportebat intactam, integrâque perstare, idcirco licet, inquit, Angelus sis, licet è cælo venias, licet id quod ostendis naturam superet humanâ, tamen me virum cognoscere nefas est. Quomodo sine viro mater eris? Ioseph enim Sponsum novi, sed virum non, &c.* ubi S. Pater ex his Mariæ ad Angelum verbis, colligit Mariæ carnem Deo consecratam

secratam, & eius votum, per quod fuit Deo consecrata; ob cuius Religionem virum agnoscere illi nefas fit, nec ab illâ virginitate, quam voverat, ob ingentia illa Angeli promissa discedere voluisse, sed his istani omninò prætulisse.

XIII. Divus Gregorius, Divus sequitur Augustinus lib. de Sanctâ Virginitate cap. 4. Ipsa quoque, inquit, virginitas Mariæ idèo gratior & acceptior, quia non eam conceptus Christus viro violaturo quam conservaret ipse præripuit, sed priusquam conciperetur jam Deo dicatam de qua nasceretur elegit: Hoc indicant verba que sibi factum annuncianti Angelo Maria reddidit: Quomodò, inquit, fiet istud quoniam virum non cognosco? quod profectò non diceret nisi Deo Virginitatem se ante vovisset. Sed quia hoc Israëlitarum mores adhuc recusabant, desponsata est viro iusto, non violenter ablaturo, sed potius contra violentos custodituro, quod illa jam voverat. Quamquam etiam si hoc solum dixisset, Quomodò fiet istud? nec addidisset, quoniam virum non cognosco, non quæsisset utique sibi promissum filium quomodò femina paritura esset, si concubitura nupsisset. Poterat & juberi Virgo permanere, in qua Dei Filius formam servi congruenti miraculo acciperet, sed exemplo sanctis futura Virginibus, ne putaretur sola Virgo esse debuisset, que prolem etiam sine concubitu concipere meruisset, virginitatem Deo dicavit cum adhuc quod esset acceptura nesciret, ut in terreno mortalique corpore celestis vite imitatio, voto fieret non precepto; amore eligendi, non necessitate serviendi. Vide eundem homil. 14. de Nativit. Domini. Ex quibus Augustini verbis manifestè colligitur: Primò, Mariam non modò virginitatem suam Deo vovisse, sed etiam propter hoc votum Deo gratior rem fuisse, quod scilicet se totam Deo dedicasset, atque adhuc sub Moyse lege vivens, liberè & ex amore consecrasset; eaque ratione id assecuta esset, ut eximio seculuris postea virginibus præluceret exemplo.

XIV. Divus Anselmus homil. in hæc verba: Intra vit IESVS in quoddam Castellum; in eadem verba ita quoque ut Gregorius & Augustinus ratiocinatur. Si, inquit, cuiuslibet virginis desponsata diceretur

filium habeas, non miraretur, neque interrogaret quomodo istud fieret? ut potè que se desponsatam à viro gravidari usu natura speraret. Hoc autem Maria non immerito mirata est, & quomodo fieret quod promittebatur sciscitatur? quoniam quamvis desponsatam, tamen se nunquam virum cognituram certò sciebat.

Quibus ad stipulatur D. Chrysostomus homil. 40. in Genes. ubi sic ille. Ne queras, inquit Angelus, nature modum & ordinem, quando super naturam sunt que fiunt: Nam si cognosceres virum, non fuisses habita digna ut huic mysterio servires, non quia malum nuptiæ, sed quia melior virginitas: Hunc enim ingressum nostri omnium Domini digniorem esse oportet quam nostrum. Regius enim fuit introitus: Oportebat autem & partim cum nostra natiuitate communicare, & partim alienum esse, & utraque hæc fuerunt. Nam de utero prodire commune habet nobiscum: absque nuptiali autem congressu nasci supra nostram est natiuitatem. Similia habent D. Bernardus serm. 1. in Signum magnum. Item serm. in Nativit. Mariæ Ven. Beda homil. in illud Evangelii Missus est Angelus. Rupertus lib. 3. in Cantic. & alii.

Porro ut ex hoc Scripturæ loco Mariæ Virginitatem concludamus voto firmatam, ita ex eodem pariter pro Divo Iosepho ejus Sponso Virginico argumentamur: Nam votum illud quo obstricta fuisse colligitur Beata Virgo, vel factum est post ejus cum D. Iosepho desponsationem, vel ante. Si post desponsationem, quomodò tunc illud facere potuit, nisi monito & consentiente Sponso, in cuius jam transierat potestatem per matrimonium? Et potuit ne ille consentire, & quod se ab illa perpetuò contineret promittere, & non ipse ita castus, idem quod illa, ejus exemplo, hortatu Dei impulsu voveret non capio. Si autem ante desponsationem, quomodò potuit illi nubere, si non fuisset certa de simili proposito ex parte Sponsi? Certè si aliter processisset, periculo se exposuisset. Quare & ne hoc sibi contingeret, & ne Iosepho Sponso injuriam pararet, eum de voto à se nuncupato præmonere debuit, & ne votum suum in discrimen adduceret, cum explorare, & vel jam ejusdem secum

secum propositi, invenisse, vel facere, obstericante Dei gratiâ.

XVII. Stat ergo & stabit in æternum quod docet Eximius Hugo de S. Victore sui temporis alius Augustinus lib. de Conjugio Mariæ, D. Thomas in Annotat. super Epist. ad Galat. cap. 1. & part. 3. quæst. 28. artic. 4. ad 3. Gerson serm. de Nativit. Beatæ Mariæ confid. 3. noster Waldensis tomo 1. lib. 3. cap. 22. Quos jam sequitur omnis Theologorum Chorus, Divum Josephum unâ cum Sponsâ suâ lectissimâ in nuncupando & solvendo virginitatis voto sanctè convenisse, Divino scilicet id providente Numine, ut ad grande illud Arcanum, à quo mundi salus pendeat, Virgini Matri talis Coniux adhiberetur, qui, ut in cæteris virtutibus, sic etiam in summâ pudicitia, illi concors esset & conformis.

CAPUT VI.

Quando ab illis votum illud de servandâ Virginitate emissum?

I. **D**UO sunt circa hoc certa ex jam dictis: primò: votum illud ab utroque emissum. Secundo, emissum ante Annuntiationem Mariæ, ut patuit evidenter ex interrogatione illâ Mariæ ad Angelum, *Quomodo fiet istud quoniam virum non cognosco?* Restat nunc quærendum an etiam ante desponsationem?

II. Et quidem de Beatâ Virgine videtur omninò certum: sicque censent post D. Augustinum mox citatum omnes Theologi, qui dum disputant an verum intercesserit inter Mariam & Josephum matrimonium, supponunt ante illud fuisse in illis castitatis votum maximè verò in Mariâ. Probatum primò ex quæst. 2. cap. Sufficiat, ubi Nicolaus Papa ait. *Si Beata Maria contra suum propositum consensit in carnalem copulam, rea facta est voti virginialis mente, etsi non opere violati, quod de eâ sentire nefas est.* In hac etiam sententiâ fuit noster Doctor Resolutus Joannes Bacchionius in 4. dist. 32. quæst. unicâ art. 3. ubi in Responsione 2. ad difficultatem in artic.

propositam sentit non obstare veritati Matrimonii votum Beatæ Virginis, quod illud antecessit: Nam, inquit, illud subiecit Divinæ dispositioni, quia proposuit se virginitatem servaturam, nisi Deus sibi aliter revelaret, & sic, ut dicit Glossa ibidem, Deo revelante potuit licitè matrimonium contrahere supposito quod vovisset etsi solemniter, quia quantumcumque sit votum excipitur autoritas majoris, tit. *de jure jurando*. Venientes.

Probatum secundo, quia cum constet quod ante Annuntiationem voverit, quid asserri potest cur illud fecerit tempore solum quod mediavit inter illam & desponsationem, & non ante? Quinimmò nisi dicamus illam ante desponsationem vovisse, non removeretur sufficienter ab illâ suspicio, quod non nupserit ut cæteræ puellæ, hoc est liberorum causâ, ut voluerunt post Calvinum citatum Cap. præcedenti num. 3. Centuriatores centur. 1. lib. 2. cap. 10. ut quid enim admittetur in eâ votum ante Annuntiationem & non ante desponsationem, nisi quia voto obstricta non potuisset nubere? Ex quo scilicet vel non potuisset consentire in copulam ne violaret votum, ac sic matrimonium fuisset nullum: vel si consensisset, mente violasset votum, ac sic matrimonium licet validum, fuisset tamen sacrilegum.

Sed præmitur illud ipsum argumentum contra adversarios: Nam vel Beata Virgo quando nupsit, consensit in copulam, vel non: si non consensit, ergo nullum contraxit matrimonium: si consensit, ergo vera Virgo non permansit. *In eo ipso namq.* inquit eleganter Hugo à Sancto Victore tomo 3. lib. de Mariæ Matris Dom. Nost. Virginit. perpet. cap. 1. paulò post inquit. *propositum virginitatis deseruit, quo se per consensum debito carnalis commercii in conjugali Sacramento sponte subiecit. Ac per hoc, quod virginitatis propositum in consensu copule carnalis deseruit, jam mente virgo esse desit, etiamsi carne virgo permansit. Quæ est igitur hæc Virgo virginum, singularis integritate, unica castitate, excellens dignitate? Quæ sunt ista præconia & assidue laudationes, immò potius quæ sunt quotidiana ista adulationes quibus singu-*

lariter laudabilem, & excellenter super omnes gloriosam Mariæ virginitatem predicamus, quæ non solum omnibus virginibus præferenda non est, sed multis etiã postponenda, quæ & carne virgines probate sunt, & virginitatis propositum usque in finem mente castã atque devotã inviolatum tenuerunt? Comparetur nunc virginitas Agnetis & Mariæ, & quæ fuerit in merito probata sublimior, dignè etiam in laudibus excelsior teneatur: illa se in custodia virginitatis tam invictam exhibuit anno decimo-tertio, ut eam à proposito suo, nec ipsa mors illata dejiceret: Hac se tam mobilem demonstravit, ut unius eam viri & pauperis affectus ad consensum sui inclinaret. Illa in tantum virginitatem dilexit, ut quidquid in ejus comparatione pretiosum promitteretur, contemnendum crederet, quidquid pro ejus defensione durum inferebatur non timendum judicaret: Hac virginitatem tam facile despexit, ut eam & sine premio promisso desereret, & sine pœnã illatã abdicaret. Quid igitur restat nisi ut dicamus, inferiorem habere gradum in merito ac laude virginitatis illam, quæ à proposito conservanda virginitatis sponte cecidit, etiam si carne virgo permansit: Superiorem verò illam, quæ cum carnis integritate propositum virginitatis usque in finem inviolatum custodi vit.

V.

Dices non idem est nubere cum voto, ac nubere cum proposito castitatis, quia qui nubit cum solo proposito castitatis non peccat; peccat verò qui cum voto. Unde D. Augustinus lib. de bono Viduitatis cap. 8. & 9. & de Adult. Conjug. cap. 15. & cap. 24. ait in iis qui voverunt castitatem, non tantum nubere, sed etiam nubere velle damnabile est: Et colligitur ex Apostolo 1. ad Timoth. cap. 5. vers. 11. Quare cum Beata Virgo nuptura esset, potuit habere propositum castitatis, non votum: sed hæc instantia fuga est argumenti, non evasio, quia hæc differentia est tantum accessoria ad consensum matrimonii: nam quoad entitatem ipsam consensus de quo hic, eodem modo se habent nubens cum proposito virginitatis & nubens cum voto. Neuter enim consensum illum præbens in copulam virgo permanet. Plura de his alibi, ubi de veritate matrimonii.

Probatur tertio, cum desponsatio Beatae Virginis cum D. Iosepho fuerit ultima quasi dispositio executionis illius æterni Consilii, quo filius Dei ante tempora sæcularia decreverat fieri filius hominis, consequenter eadem sacratissima Virgo in matrem suam elevari, oportuit quod tunc essent in illa omnia prærequisita ad hoc, ut in illa Deus magnum illud opus dignè exequi posset: sed ut in eã opus illud dignè Deus exequeretur, requirebatur sũma virginitas, & qualis nulla talis, quare antequam desponsaretur, debuit omninò caro ejus, ex quã Deus suam sumpturus erat, esse per votum Virginitatis sanctificata, & Deo consecrata. Primò quia docente D. Augustino lib. de Sanctã Virginitate cap. 8. Neque ipsa virginitas quia virginitas est, sed quia Deo dicata est honoratur, qualicet in carne servetur, spiritus tamen Religione ac devotione servatur, ac per hoc etiam virginitas corporalis spiritualis est, quam voverit & servat continentia pietatis. Secundò, quia virgo eo castior est, quo majorem habet affectum ad Virginitatem, sed vovere virginitatem, est ex affectu majori ad virginitatem, ergò Diva Deipara jam voverat, quando Sponso tradita est ut mater jamjam fieret. Tertio, quia cum Beata Virgo indè ab ortu suo fuerit semper & in omnibus speciali Spiritus Sancti unctiõne imbuta, & cælesti sapientiã perfusa, cur non scivisset ante, ut post suam desponsationem, votum virginitatis esse Deo gratum & acceptum? an hoc illi occultandum fuit donec nupsisset? & si occultatum, quare? sin verò, cur distulisset illam vovere? Ad hoc quid responderi poterit?

Dices in lege maledicta erat sterilis quæ non pariebat: Respondeo primò, intelligitur de sterili quæ in conjugio generationi vacans, sterilis & infocunda erat, non autem de eã quæ voluntariè castitatem servabat. Constat hoc sexcentis exemplis ex Scripturã, præcipuè verò in Filiis Prophetarum, idest discipulorum & sequacium Sancti Patris Noltri Eliæ Prophetæ, qui virgines non mansissent, si virginitas sub hoc maledictò comprehensa fuisset. Quin è contra Sapientiæ cap. 3. dicitur.

Felix

Felix sterilis & incoquinata, que non novit thorum in delicto, habebit fructum in respectione Animarum sanctarum. Et Isaia cap. 56. vers. 5. promittit Deus Eunuchis, intellige illis qui se castraverunt propter Regnum cœlorum (quod fit per votum inducens impotentiam moralem) *In domo sua locum & nomen melius à filiis & filiabus, nomen sempiternum quod non peribit.*

VIII. Instabis, locus ille ad litteram intelligitur de Eunuchis qui sic nati sunt, vel qui ab hominibus facti sunt, quos nec Deus ab Ecclesiâ repellit. Respondeo, maximè tamen intelligit Eunuchos voluntarios, de quibus Christus Matthæi cap. 19. vers. 12. qui seipso castraverunt propter Regnum Cœlorum. Et certè si illis erit in Ecclesiâ & in cœlo nomen gloriosius & diuturnius quàm possent habere à filiis & filiabus, quanto magis his qui ita se propter Deum castraverunt? Ita hunc locum explicant Sanctus Augustinus lib. de Sanctâ Virginitate cap. 24. & lib. 14. contra Faustum, Sanctus Hieronymus in hunc locum, Sanctus Ambrosius Exhortat. ad Virgin. Sanctus Gregorius Papa 3. part. Pastoral. cap. 29. & alii Sancti Patres, idque fusè probat Doctissimus Franciscus Forerius Ordinis Prædic. suis in hunc locum Commentariis. Primò, ex verbo Hebræo *nivra*, quod plenè illis solis cõpetit qui ideò se castraverunt propter regnum cœlorum, ut perfectius Deo servire possent. Secundò, *ex to qui custodierint sabbatha mea*: hi enim præ omnibus perpetuum Deo Sabbathum celebrant, dum noctes & dies orationi, Meditationi, factæ lectioni, in summâ quiete transigunt; uti Esæos fecisse narrat Philo Judæus, qui fuerunt Monachorum Parentes & S. P. N. Eliæ Successores. Tertiò, ex verbis *elegerint quæ ego volui*: Qui enim ea magis eligunt quàm tales, qui ut plurimum non tantum præcepta Dei, sed etiam consilia complectuntur? Quartò, ex verbis *immediatè præcedentia sequentibus, & renuerunt fœdus meum*. Quinam enim sunt qui non violant ne vel in minimis fœdus Dei, nisi illi qui arctiori se vinculo ad illud servandum adstrinxerunt, quales sunt spirituales illi Eunuchi? quæ omnia non ignorabat

illuminatissima Virgo, electa (etsi hoc tunc nesciret) ut esset illa quæ filium Dei, manens Virgo, utero suo concipere, gestare per 9. menses, & parere debebat, cuius & vel ipsa pedissequa esse gestiebat?

Respondeo secundò, Deus inter alias benedictiones populo Judaico datas hanc unam ponebat quod inter illos nullus utriusque sexus sterilis esset: quare Judæi à contrario sensu inferebant steriles maledictos, utpote qui ab illâ divinâ benedictione alieni erant, cum tamen major semper fuerit benedictio utrique sexui sterilem esse seu Virginem ex electione propter Deum: nec aliud Judæi, ex Scripturâ proferebant testimonium contra hanc sterilitatem, quàm illud à contrario sumptum: Ergo illud maledictum à solâ pendebat hominum opinione, quàm Beata Virgo non curabat, utpote unicè à Spiritu sancti ductu pendens. Quare sic illa secum loquebatur teste Divo Bernardo homil. 2. in Missus est: *Melius est mihi maledictum incurere quàm castitatem violare; nam licet video maledictum, sed non peccatum. Hec enim maledictio quid est nisi hominum exprobratio?*

Objicies capite *Beata Maria 27. Quæst. 2.* ex Divo Augustino legimus eam decrevisse servare virginitatem nisi Deus aliter revelaret, non ergo vovit. Respondeo caput hoc D. Augustino attributum, non reperit inter opera ejus, ut notat Rebelus lib. 2. de Matrim. quæst. 13. sect. 2. num. 6. Ubi etiam ait non esse verosimile illud ex variis Augustini libris fuisse decerptum, ut quibusdam placuit, quia continet sententiam cum Doctrinâ S. Augustini minimè coherentem, & falsam, nempe quod immaculatissima Virgo cum nupsit, in copulam cõsenserit, non quidem illam appetendo, sed divinæ voluntati se submitendo; qui consensus mentalem virginitatem excludit, quod de eximiâ & summâ virginitate nefas est cogitare, illam enim virginitatem ei debemus attribuere; quâ nulla major. Igitur qui caput illud collegit, Gratiano & Magistro, & aliis imposuit, qui propter illud moti sunt ut ita de Virgine sentirent.

Cc 3

Respondeo

IX.

X.

XI. Respondeo secundò, potest & illud caput si sit ex D. Augustino, explicari sic: dicendo quod cum Beata Virgo dicitur decrevisse servare virginitatem nisi Deus aliter revelaret, quemadmodum etiam loquitur noster Bacchoni-
 XI. nus hic supra num. 2. non id dicitur quod ejus propositum seu votum fuerit propriè conditionatum: sed per id significatur quousque purissima Virgo voti sui obligationem extenderat, ut scilicet nullatenus unquam ab illius observatione libera foret, nisi Deo dispensante & manifestè manifestante se velle ut illud relinqueret: Cum quâ interpretatione stat nostra sententia de veritate matrimonii ut infra capite undecimo per totum, nec ei contrarius erit noster Bacchoni-
 XII. us.

XII. Dices, D. Thomas 3. part. Quæst. 28. art. 4. & in 4. sentent. dist. 30. Quæst. 2. art. 1. docet ante desponsationem vovisse, non simpliciter, sed sub conditione, si Deo placeret. Respondeo intelligendum S. Doctorem juxta prædicta, non de conditione quæ suspendat voti obligationem donec impleatur, ita ut voverit servare virginitatem si Deus illi revelaret hoc sibi placere, sed potius loquitur de conditione non suspendente, donec de contrariâ Dei voluntate constaret; juxta doctrinam num. præcedentis.

XIII. Tandem docent multi, quia Beata Virgo ab instanti suâ Conceptionis cum gratiâ accepit usum rationis, eodè etiam momento, saltem corde, vovisse, ut nunquam non ejus caro Deo dicata fuerit: Alii verò quando in Templo ut cum virginibus Deo ministraret præsentata fuit: sed hæc sententiæ mihi non placent, quia toto tempore quo in utero Matris delituit, ac etiam pluribus annis à suo ortu non fuit capax saltem externorum actuum istius virtutis: Quare probabilius dico ut sequitur. Cum maximè credibile sit Beatam Virginem, licet usu rationis & gratiæ præventam, profecisse tamen quemadmodum & filius ejus gratiâ, & ætate, & sapientiâ coram Deo & hominibus, videtur satis consequenter ipsam fecisse vota, aliâque plura, quæ opera virtutum externa spectabant, juxta ipsam illorum operum exigen-

tiam: quare existimo non fecisse illud votum virginitatis nisi ad annos pubertatis, seu eâ ætate quâ alii incipiunt fieri capaces actuum externorum istius virtutis, vel illi oppositorum.

Ex quibus censeo & Divum Josephum etiam ante desponsationem, saltem quando contrahendum fuit cum Deipara conjugium, vovisse propter rationem in fine capitis præcedentis num. 16. & 17. allatam, quam ibi vide. Quemadmodum enim Beatissima Virgo, cujus mentem sermo Dei vivus prius imbuerat, quàm carnem indueret, nunquam propositum virginitatis mutavit, ita nec ulli mutationis periculo exposuit, aliàs multum de virginitate remisisset: sed quomodo id fieri potuit, & potuit nubere, nisi quia cum nubendum esse ex voluntate Dei didicisset, ei cui nuptura erat votum suum aperuit & propositum, se non aliter ei nupturam, nisi sub hæc expressâ conditione, quod simul vitam ducerent perpetuò Cœlibem? Neque hoc tantum, sed nec voto ac conscientiæ suæ satis consultum credere potuit, per hoc quod simpliciter acceptaret conditionem, nisi & ipsum ad idem Deo vovendum induxisset: quod Virgini Cœlesti sapientiâ perfusâ, difficile non fuit obtinere ab eo, qui si ullus unquam homo, ad eandem virtutem cœlitus dispositus erat.

Confirmatur: Nusquam constat Beatam Virginem oblatum sibi à Deo sponsum respuisse, aut ut illum acciperet moram fecisse, & tamen matrimonium hoc fuit contractum priusquam à Spiritu sancto Verbo æterno fecundaretur, ut probabimus infra: Cum autem eidem Virgini diceretur ab Angelo, *Ecce concipies & paries, &c.* mox interrogavit Angelum & opposuit, *Quomodo fiet istud quoniam virum non cognosco?* Cur obsecro in contrahendo cum Josepho conjugio nil cunctatur, annunciata verò cunctatur? Quid ad hoc respondebimus? nisi quod voluit per hoc omnibus manifestum fieri, quod tamen Joseph Sponsus suus esset, ob hoc tamen nihil sibi timendum pro suâ virginitate: quomodo autem hoc nisi scivisset illum eidem, quo ipsa, voto adstrictum.

Quod

XVI. Quod si forte dicas Deum Divæ Virgini revelasse Sanctum Josephum nunquam virginitati ejus adversaturum, ac sic aliud non fuisse necessarium ut cum eo sine periculo sui voti contrahere posset. Replico, quomodo tunc tam moderatus esse potuit, & non ipse vel eodem voto jam munitus, vel ad idem proximè dispositus? quod si dispositus, nunquid connaturalius fuit ut ante sciret, sicque ipse sciens & volens acceperet, nec acceperet modo, verum etiam ipse ad majus suum meritum idem exemplo ejus voveret? Certè cum tanta fuerit ejus virginitas, ut Mariæ Virginitati individue sociari meruerit, quis hoc ei negabit? Potuit ergo ille quod Sara uxor Tobia junioris lib. Tobia cap. 3. & meliori titulo quam illa dicere. *Tu scis Domine quod nunquam concupivi feminam* (virum aiebat illa,) & *mundam servavi animam meam ab omni concupiscentiâ uxorem autem cum timore tuo non cum libidine mea consensu suscipere.* Quam ergo pura! quam perfecta D. Josephi pudicitia! qui sponsus sponsam absque nuptiali affectu duxit ac tenuit? qui Virgo Virginem adiit atque servavit: qui denique primus omnium mortalium in conjugio coluit, & coli posse ostendit Sanctum & integrum coelibatam.

XVII. Confirmatur hæc Responsio ex eo quod habetur in Revelat. Sanctæ Brigittæ lib. 7. cap. 25. ubi sic Beata Deipara ad eandem Sanctam Brigittam, *Pro certissimo scire debes, quod Joseph antequam desponsavit me, intellexit in Spiritu sancto me vovisse virginitatem.*

CAPUT VII.

Gloria Sancti Josephi & ejus casti Conjugii ex illius predictionibus & figuris.

I. **H**oc Sacratissimum D. Josephi cum Beatâ Virgine Conjugium, ex quo Christus, & ex hoc nostra Salus, in eoque amborum integritatem omnibus retro

saeculis inauditam, raram futuris, à SS. Prophetis longè ante præscitam, prædictam, & præfiguratam fuisse, ostendere oportet, quia ex hoc non tantum quam ea combinatio magna sit apparebit, sed etiam quam vera. Etenim non ea tantum magna esse oportet, quæ Deus tantopere antequam existerent prædici, & antequam fierent præfigurari, & ut ita loquar ideari voluit, ut constat ex dictis part. 1. tract. i. Prolud. 7. per totum, sed etiam illorum veritatem necesse est esse maximam ac præcipuam, quandoquidem Lactantio teste lib. 4. insit. *Non idcirco à nobis Deus creditur quæ mirabilia fecit, sed quia in eo vidimus esse facta omnia quæ nobis annuntiata sunt Vaticinio Prophetarum.*

Porro horum Sacrorum Conjugum continentia dupliciter considerari potest, Primò, seorsim, ut fuerunt personæ distinctæ & separatæ. Secundò conjunctim, ut scilicet per matrimonium unitæ: Primò modo, quemadmodum Divæ Deiparæ virginitas per omnes quæ illam præcesserunt mulieres castas, seu etiam virgines, præfigurata fuit, ita ut D. Josephi per viros qui ejusdem virtutis laude floruerunt: fuisse autem multi è quibus præcipuis fuit Joseph Patriarcha filius Jacob & Rachelis. De quo ita D. Bernardus Homil. 2. in Missusest. *Memento, inquit, magni illius Patriarchæ in Egypto venditi, & scito ipsius istum non solum vocabulum fuisse sortitum, sed & castitatem adeptum, in Deo scilicet quod iste Dominæ suæ noluit committere. Immo ut figuratum figurâ superat, ita hic noster Joseph longè istum præcessit, qui per plures annos cum Virgine (quam ut Dominam suspiciebat & venerabatur) conversatus est cum tali puritate, ut nec levissimo motu interiori, qui solent etiam in sanctissimis viris subrepere, fuerit concussus. Deinde quia ille Joseph antiquus contulit sibi ab uxore alienâ, hic à propriâ: ille fugiens, hic manens, tandem quia ille castitate enituit, hic virginitate.*

Sed hic de illorum continentia, secundò modo sumptâ, id est ut fuerunt per matrimonium uniti: Prædicta fuit

II.

III.

Joseph

Revelat

D.

Josephi

SV

an

Isaia cap. 62. 5. *Non vocaberis ultra derelicta, & terra tua non vocabitur amplius desolata, &c. habitabit enim juvenis cum Virgine, ubi Hæbræum pro habitabit habet iibal quod significat maritabit, ducet, desponsabit: ex quo patet hunc locum intelligi de cohabitatione juvenis cum Virgine in Conjugio.*

IV. Hunc porrò locum ita interpretantur nonnulli, ut sit sensus, terra tua non vocabitur amplius desolata, sed erit inhabitata, quia poteris plenâ pace, in quâ solent juvenes cum virginibus contrahere connubia, qui aliàs tempore belli ad castra coguntur, nec nuptias cogitant, sed prælia: ita Cornelius à Lapide & alii.

V. Sed nimis crassum videtur & Judaicum, Deum sub typo Synagogæ à Babylone liberatæ, Ecclesiæ promittere per Christi Redemptionem pacem temporalem, cum è contra creverit & adoleverit in persecutionibus quæ postea in pace temporali elanguit: nec nunc infrequentiora sint bella quam ante Christum; Multò minùs verisimile est Christum per Redemptionem suam effecturum, ut juvenes connubia contrahere possint cum Virginibus, ac nuptias cogitent, quod non ita ante, ad prælia intenti: quâdoquidem Christus vexillum crexerit castitatis, & sancta virginitas non minùs sit Cælo fecunda & utilis quam conjugium: quin è contra, quos matrimonium peccatores, producit ac iræ filios, hos in castis Ecclesiæ Ministris, sacrarumque Virginum choris, sancta continentia in statum filiorum Dei assertos, Cælo pariat: unde neque olim antiqui Patriarchæ populum quem genuerant, neque Moyses & Aaron conjugati, sed Josue Cælebs in figurâ Christi atque in præsignatione Evangelii in terram promissionis induxit. Vide D. Hieronymum lib. 1. contra Jovinian.

VI. Quare litteraliter hic locus sic intelligitur quod per Christi Salvatoris gratiam habitabitur terra Ecclesiæ, nec amplius vocabitur desolata, ratio est quia habitabit juvenis cum virgine, ita ut ille incorruptus, hæc integra permaneat, scilicet Divus Josephus cum Coniuge suâ Mariâ Virgine Deiparâ. Ita Glossa utraque,

& Interpretes passim.

Probatur amplius hæc interpretatio. Nam cum verbis præcedentibus Prophetæ promittat, Primò, Christi Adventum & exindè Ecclesiæ gloriam & augmentum: hoc versu, *habitabit enim juvenis cum virgine*, ostendit illa auspicianda ab hoc quod juvenis habitabit cum virgine, scilicet D. Josephus cum Mariâ Deiparâ, prout de facto contigit. Nam ut illi Sacri Coniuges convenerunt, ac in continentia perpetuâ convivere inter se decreverunt, Deus illicò allectus est ut ex Virgine illâ carnem sumeret, & ex illo virgineo conjugio prodiens hominibus appareret.

Secundò, hæc etiam D. Josephus cum Sponsâ suâ continentia præfigurata fuit in terra, quæ in principio mundi data est Adæ, quæ sine ejus labore & culturâ protulit ei fructus.

Tertiò, in Matrimonio Tobia Junioris & Saræ honestissimo: hoc enim celebrato non in libidine, ut asolet, sed in timore Dei. *Tunc*, inquit Scriptura *Tobia c. 8. v. 4. & 5. hortatus est virginem Tobias, dixitq; ei, Sara exurge & deprecemur Dominum hodie, & cras, & secundum cras, quia his tribus noctibus Deo jungimur, filii quippe Sanctorum sumus, & non possumus ita conjungi sicut gentes, quæ ignorant Deum.* Ex quibus apparet hos sanctos Coniuges, non tantum non luxuriæ causâ nupsisse, sed etiam matrimonium à continentia auspiciatos fuisse; propter quod meruerunt Dei benedictionem.

Quartò, adumbravit eandem horum factorum Conjugum continentiam castam, Davidis cum Abisag Sunamitide commercium, de quo ita 3. lib. Regum cap. 1. initio. *Et Rex David senuerat, habebatq; ætatis plurimos dies, cumq; operiretur vestibus non calefiebat: Dixerunt ergo ei servi sui, quæramus Domino nostro Regi adolescentulam virginem, & steteram Rege, & forveat cum, dormiatq; in sinu suo, & calefaciat Dominum nostrum Regem. Quæserunt igitur adolescentulam speciosam in omnibus sinibus Israel, & invenerunt Abisag Sunamitidem, & adduxerunt eam ad Regem. Erat autem puella pulchra nimis, dormiebatq; cum Rege, & ministrabat ei, Rex vero non cognovit eam.*

Hujus

XI. Hujus Historiæ rationem naturalem & physicam hanc assignat ex Francisco Valesio Philippi primi Regis Hispaniarum Medico, Sacræ Philosophiæ cap. 29. Cornelius à Lapide in hunc locum: Quod scilicet adolescentula aptior foret, quam vinum, aut vestes pellicæ, quia ille calor non hic idem est in substantia cum calore hominis naturali, in quo propter ætatem deficiebat David. Unde Galenus lib. 1. Method. ubi imbecillitatem frigidi & sicci ventris curat, ait: *Ex iis verò quæ extrinsecus applicantur, boni habitus puellus unà sit accubans, ut semper abdomen ejus contingat.* Quod, ut ait Valesius, Davidi præstitum est in eâ ætate, in qua non potuit virginem cognoscere, aliàs multò magis ei nocuisset congressus & copula maritalis, quam profuisset admotio adolescentulæ.

XII. Sed errat Valesius in eo quod dicit Davidem impotentem fuisse ad copulam conjugalem quia contrarium constat: Cur enim Scriptura postquam indicavit quod Sunamitis dormiebat cum Rege, tam expressè observat, *Rex verò non cognovit eam;* nisi ut indicet potuisse, sed se à copulâ abstinuisse? Nec refert quod fuerit David tam algidus: multi enim frigidiæ complexionis sunt nihilominus potentes ad copulam.

XIII. Ex hæc porrò observatione, quæ est omnium Interpretum, concludunt omnes contra Abulensem cap. 2. quæst. 23. & Bellarminum lib. 1. de Matrimonio cap. 28. verum inter Davidem & Sunamitidem istam intercessisse matrimonium: Cùm enim David non esset impotens ad copulam, ut observatum est, non potuisset honeste & licite accubare mulieri, quæ non fuisset uxor sua, nam uterque periculo gravissimo gravissimi se exposuisset peccati. Præsumitur etiam id ipsum ex aliis: Primum, enim si tantùm de Rege calefaciendo agebatur, ut quid necesse fuisset tanto studio in omnibus finibus Israel tam speciosam quærere adolescentulam? Non enim species, sed complexio ad hoc conducebat. Secundò, cùm effectus quæsitus potuisset æquè & tutius per boni habitus puellum, ut loquitur Galenus supra, ac per puellam, cur non

hic potius quæsitus & adhibitus. Tertio quare Adonias filius David Regnum ambiens, mortuo Patre, illam ipsam Abisag Sunamitidem ambivit uxorem? nisi quia putavit per eam tanquam Reginam utpotè Patris sui uxorem, viam sibi facilitare ad Regnum quod ambiebat: quod etiam animadvertit Salomon: Undè & Matri suæ ibid. vers. 22, illam à se pro Adoniâ petenti respondet. *Quare postulas Abisag Sunamitidem Adoniâ? postula ei & Regnum.* Si enim non fuisset Abisag Davidis uxor, quomodo per illam potuisset evadere in Regnum? Quare quod ab Abulensi pro secundo suæ sententiæ argumento adducitur, quod Levitici cap. 18. vers. 7. & 15, prohibeantur nuptiæ filii cum eâ quæ fuit uxor Patris sui, unde infert Abisag non fuisse uxorem Davidis, quandoquidem eam petierit Adonias in uxorem, solvitur dicendo ibi prohiberi nuptias cum eâ uxore cum quæ fuerit matrimonium consummatum, qualis non fuit Abisag: aut certè dicendum Adoniam vel istius legis fuisse ignarum, vel eam sic intellexisse, vel cùm ambitiosus esset Regnum magis curasse quàm legem.

XIV. Cùm ergo David non fuerit impotens ad copulam, (ex Valesio autem plus ei nocuisset copula, quàm admotio puellæ profuisset,) manifestum est hoc consilium servorum David ad remedium frigiditatis ejus adeò ineptum, ab altiore manu fuisse dispositum, eâ scilicet quæ ei dedit, ut à dormiente in sinu suo se contineret, & in alium quàm quem illi sibi proposuerant finem & scopum fuisse directum.

XV. Qui quidem non fuit ille quem servi David intenderunt: sed ille quem Deus intendit quo totum hoc negotium direxit. Undè D. Hieronymus epist. 2. ad Nepotian. *Nonne, inquit, tibi videtur si occidentem sequaris litteram, vel signum esse de Momo, vel Abellanarum ludicra? frigidus senex obvolvitur vestimentis, & nisi complexu adolescentule non tepescit: vivebat adhuc Bethabee, supererat Abigail, & reliquæ uxores ejus & concubine, quas Scriptura commemorat: omnes quasi frigide repudiantur, & in unius tantùm grandævus calefcit amplexibus. Abraham multò David senior*

D d

fuit

fuit, & tamen vivente Sarâ, aliam non quaesivit uxorem: Isaac duplices David annos habuit, & cum Rebecca jam vetulâ non friguit.

XVI. Sed quis tandem ille? Duplex omnino videtur fuisse, unus immediatus, alter mediatus, ad quem immediatus assumptus est. Primus, ut per hoc manifestum faceret Deus pœnitentię vim ac virtutem, quæ non tantum hominem Deo reconciliare possit, sed ô miram consolationem! etiam fractam virginitatis coronam redintegrare: ita Bacharius lib. de recipiendis lapsis, ubi sic rem interpretatur. David cum in adolescentiâ suâ cum adulterâ deprehensus sit, in senectute cum virgine invenitur, ut intelligamus quod post peccatum longa castitas imitatrix est virginitatis. Et verò nonne Jerem. c. 3. revocans Deus fornicariam à viis suis pessimis, ait illi: *Ergo salsem à modo voca me, Pater meus dux virginitatis meæ tu es.* Quid hoc? si fornicaria erat, quomodo Deus poterit esse dux virginitatis ejus? aut si dux virginitatis esse potest quomodo fornicaria fuit? Quid ad hoc dicemus, nisi quod virginem sedem, prostituta, per pœnitentiam Deo miserante recuperat? Ita Beatus Petrus Damianus epist. 38. *Reversio planè ista, inquit, ad Dominum, quantum ad qualitatem meritorum pertinet, de corrupta integram facit, de prostituta virginem reparat.* Hinc Magdalena quæ fuerat in Civitate peccatrix in Litaniis accipit ab Ecclesiâ locum in capite Virginum. Hinc revertenti Prodigio, qui profectus à Patre in Regionem longinquam, ibi dissipaverat substantiam suam vivendo luxuriosè, Luc. cap. 15. Pater stolam primam citò profecti jubet, ut in quo fuerat honoris gradum ante insolentiam vitæ, post pœnitentiam restituatur: *Citò, inquit, proferte stolam primam.* Interea quo amplexu meo pœnitentis maculas tegeo, tergo ne videantur, redeat primus illius innocentie status. Apud Deum nullum habet locum regula hominum, ut qui semel est malus inventus, semper talis præsumatur: abluo enim sic malum Deus, ut nullum illius vestigium appareat, ita exaltat pœnitentem, ut integrum semper statum servasse videatur. *Hæc est,* inquit

Divus Ambrosius sermone 30. *Virtus Christi Domini, ut quamvis peccator, qui ejus undâ ablutus fuerit, denuò in virginem reparatus, non meminerit quid ante fuerat, & redirevâ nativitate infantia, innocentiam præferat juvenutis, scelera non agnoscat, sitq; virgo fide Christi, qui fuerat adulter corruptione peccati.*

Quia verò lex est umbra futurorum, XVII dico secundo finis mediatus hujus continentie, quam Deus posuit in illis conjugibus, Davide D. Josephi Patre, seu Pro-avo & Abisag Sunamitide, fuit ut in eo futurum filii sui seu Abnepotis D. Josephi cum castissimâ Virgine castum præfiguraret connubium: & porro perfectè præfiguravit: Nam ut nec David nec Abisag hoc suum ipsi procurarunt conjugium, sed Dei voluntate illius consilium incidit servis David; ita nec Joseph, nec Maria proprio, sed Sacerdotum consilio, Deo ita disponente, hoc conjugium inierunt. Et sicut David nec ad libidinem, nec ad prolis generationem accepit Sunamitidem in uxorem, sed ut illa Regem suo foveret calore, ita D. Josephus non luxuriæ causâ, nec sobolis procreandæ gratiâ, Mariam duxit uxorem, sed ut ejus formam servans, ipse caelesti ejus cohabitatione in Dei incalcesceret amorem, unde quemadmodum ibi observatur de Davide cum Sunamitide, & *Rex non cognovit eam,* ita Matthæi cap. 1. vers. 25. de D. Josepho cum Beatâ Virgine dicitur, *Et Joseph non cognoscebat eam.*

Tertiò, hæc etiam D. Josephi cum Virgine Sponsâ suâ continentia adumbrata est & manifestata Moyse, Exodi cap. 3. vers. 2. ubi apparuit ei Dominus in flamma ignis de medio Rubi, & videbat quod Rubus arderet & non combureretur. Pro cujus intelligentiâ.

Observandum, primò accuratius quamnam in eâ visione reperiantur? Secundò, quid per eam visionem significabatur? Quoad primum duplex est sententia: prima est Theodoret, & aliorum communiter post ipsum, qui duo tantum in illo caelesti viso distinguunt, Primò Rubum, secundò ignem quo Rubus ardebat: Atque adè dicunt Deum qui in Rubo apparuit Moyse fuisse

fuisse illum ipsam ignem quo Rubus ardebat.

XX. Sed verior est secunda sententia quæ tria in illâ visione distinguit. Primò, Rubum qui ardebat & non comburebatur. Secundò, ignem quo Rubus ardebat, seu potiùs ardere videbatur, cum tamen verè non arderet, Ignis enim Rubum non pervaserat, ut esset ignitus (non enim comburebatur) sed Rubo tantùm contiguus, ita ramos & folia ejus ambiabat ut videretur ignitus & flammam emittere: Unde Philo ait: *Rubus in se cremabilis non à flammâ uritur, sed potius ipsam flammam urere & consumere videbatur.* Tertio, tandem Deus, qui non fuit ignis ipse quo rubus ardebat, in quo mirè hallucinati sunt non sine stupore Authores primæ sententiæ: quia accuratè observatur quod Deus è medio Rubi apparuit Moysi: At ignis non erat solùm in medio Rubi, sed totum Rubum ambiabat. Aliàs enim si fuisset tantùm ignis in medio Rubi, Rubus non arisset aut ardere visus fuisset: ut enim arderet, vel ardere videretur, debuit esse totus in igne, ergo Deus qui è medio Rubi ardentis apparuit Moysi, fuit aliquod tertium distinctum à Rubo & igne: quod etiam observavit Philo in hunc locum, dum ait: *E medio Rubi promicabat forma quædam pulcherrima nulli visibili similis, Divinum planè simulachrum luce fulgens clarissimâ, ut Moyses suspicari posset Dei esse imaginem.*

XXI. Nec in eo quidquam absurdum, ut prætenditur ab Authoribus primæ sententiæ, quod enim aiunt non in aliâ formâ quàm in igne & Rubo Deum tunc apparuisse, ne Hebræi in Idola proclives, ejus sibi idolum effingerent. Ridiculum est primò, quia hæc visio non apparuit Hebræis qui proni erant in Idola, sed Moysi tantùm, qui non minùs firmus fuit quàm alii Prophetæ, quibus etiam sub humanâ specie Deus sæpè apparuit. Secundò, quia nec illis Moyses expressit similitudinem in quâ sibi Deus tunc apparuit, quod tamen fecerunt alii Prophetæ. Tertio, quia æquale periculum erat ne Hebræi ignem pro Deo haberent. De cætero cum tunc Moysi patefaceret Deus sub illo typo Mysterium Inarnationis, ve-

risimile est quod tunc illi Deus sub eâ formâ quam sumpturus erat apparuerit.

His positis duplex est Responsio ad hoc secundum quæsitum: prima est eorum qui duo tantùm distinguunt in hâc visione, qui sic rem explicant, ut primò per Rubum intelligatur Virgo: & quidem quoad hoc optimè, nam Rubus ob pungentes spinas non est facile tangibilis: sic & illa quæ virgo est, & vult esse virgo, tangi se non permittit. Secundò, ut per ignem Rubi intelligatur Deus, ex illo Deuteron. cap. 2. vers. 4. *Deus tuus ignis consumens est.* Unde, inquit hi, ignis in Rubo incombustus, est Deus in Virgine conceptus, illasâ ejus virginitate: ut enim Rubus ille concepit ignem & Rubi formam servavit, ita Virgo Christum Deum concepit, & virginitatem non amisit. Hinc Ecclesia in die Circumcisionis, *Rubum quem viderat Moyses incombustum conservatam agnovimus tuam laudabilem virginitatem Dei genitrix.*

Sed hæc explicatio non placet. Primò, quia non adæquat totam visionem Moysi exhibitam, imò ab ea dissonare videtur, non enim ignis Rubi representabat Deum, ut diximus, quia Deus apparuit in medio Rubi; Rubus verò è contra erat in medio ignis, qui eam ambiabat: Deinde quia Deus, ex textu allegato Deuteronomii, est ignis consumens, sed ignis hic Rubi non erat consumens. *Vidit enim Moyses quod Rubus arderet, & non combureretur,* non ergo Deus ille ignis Rubi. Secundò, quia non adæquat totum illud quod est observandum & admirandum in Virginitate Mariæ: non enim tantùm Virgo ex hoc admirabilis quod illasâ concepit, sed etiam ex hoc quod nupta Virgo permanferit: & in hoc vitimò maximè Rubus ardens & non comburens.

Dico ergo, nec puto à sensatis rejiciendum, visionem illam distinctè id exhibere quod à nobis est hic pro thesi propositum. Rubus ergo significat Virginem propter rationem hic num. 22. allatam, in cujus medio Deus id est Christus in ejus utero conceptus: Rubus verò ille in medio ignis manens incombustus, significat virginitatem

eius in conjugio illasam, ubi aliàs confumi solet: quemadmodum ergo nec Rubus igni contiguus ignem in se recipit, nec ignis virentia Rubi sibi proximè contigui folia aduffit, vel deficcavit; ita Beata Virgo Deipara licet viro conjuncta, nec flammam libidinis ipsa concepit, nec D. Iosephus licet Virgini conjunctus vel minimùm pudoris ejus florem afflavit, quod non minus miraculum est, quam Rubum in medio ignis ambientis mansisse incombustum.

XXV. Accedit ad hanc explicationem Ecclesia, quid enim in illà Antiphonà ejus in die Circumcisionis supra num. 22. allatà vult illud participium *conservatam agnovimus tuam virginitatem*, nisi quod ejus virginitas, cā in occasione, in quā aliàs naufragium facit, evaserit? virginitas autem etsi foeta, si de Deo sit & in umbra Spiritus sancti, non solet immò non potest naufragium facere, facit autem in conjugio & consortio viri etiam sine prole.

CAPUT VIII.

Gloria Sancti Iosephi ex ipsius in hac sacrâ Conjugali continentia sequacibus.

I. UOD in Picturis usu venire videmus, quod scilicet eximia quædam (quas artis specimen vocant) quæ pluries ante delineatæ fuerunt, ut hâc ratione excellentiores evaderent, politâ tandem periti Pictoris manu perfectæ & publico conspectui expositæ, aliarum postea fiant ipsæ exemplaria copiarum, artificium quod in prioribus elucet certatim imitari conantibus eis, qui illud agnoscunt & mirantur: id ipsum omninò in hoc sacro & virgineo D. Iosephi cum Deiparâ Mariâ Conjugio animadvertere licet: Nam & illud plures præcesserunt typi, umbræ, figuræ, delineationes, quemadmodum capite præcedenti demonstravimus: & illud ipsum postea plurimi ejus pulchritudine & excellentiâ capti, tanquam perfectissimi exemplar conjugii admi-

rantes, imitari conati sunt.

Quâ in re ut D. Iosephus factò suo prevenit Apostoli doctrinâ primæ Corinth. cap. 7. dicentis: *Reliquum est ut & qui habent uxores tanquam non habentes sint*, ita hæc ex illo, quantum quidem arbitror, manavit: saltem quis dicat quantum hæc ex illo firmitatis accipiat & roboris?

Quid enim est illud, *Reliquum est ut & qui habent uxores tanquam non habentes sint*? nisi ut habentes uxores, ita cum uxoribus suis vivant ac si omninò illas non haberent? Quid verò illud est nisi conjugati ab ipso usu matrimonii abstineant? ita communiter locum illum interpretantur SS. Patres & Doctores, favetque multum illa cōjunctio *Et ibi reliquum est ut & qui habent uxores, &c.* quæ additionem significat sequentium ad antecedentia & facit hunc sensum. Post continentiam quam viduis consului, post virginitatem quam non nuptis suasi: *Reliquum est*, idest nihil restat dicendum de castitate seu continentia, nisi ut & ipsi conjuges (quibus prius matrimonii usum indulsi, non præcepti) etiam castitatem integram & ipsi colant, ut habentes uxores, sint tanquam si non haberent.

Ex quo Sancti Patres & Doctores Orthodoxi, non licitam solummodò confirmant sanctam conjugatorum ex mutuo consensu continentiam, sed etiam commendant, sub regulis tamen prudentiæ & discretionis, si accedat Dei fortis instinctus. Ita inter alios D. Augustinus lib. 1. de term. Domini in Monte c. 25. *Beatiora sanè, inquit, conjugia judicanda sunt quæ sive filii procreatis, sive etiam ipsa terrenâ prole cōsumpta, continentiam inter se pari consensu servare potuerint, quia neque contra illud præceptum fit, quo Dominus dimitti conjugem vetat: non enim dimittit, qui cum illa non carnaliter, sed spiritualiter vivit; & illud servatur quod per Apostolum dicitur, Reliquum est ut & qui habent uxores, tanquam non habentes sint.* Vide eundem D. Augustinum epist. 45. quæ est ad Armentarium & Paulinam epist. 199. ad Ediciam, lib. 1. contra Julian. cap. 21. & alibi passim. Tertullianum lib. 1. ad uxorem cap. 6. D. Basilium Magnum in

in quæstion. fusè explicatis quæst. 12. D. Hieronymum lib. 1. contra Iovinian. & in Apolog. pro lib. adversus Julian. sub finem, & epist. 14. quæ est ad Celantiam, D. Gregorium Magnum lib. 9. Epistol. epist. 39. D. Damascenum lib. 4. de Fid. Orthod. cap. 25. Theodoretum in istum Pauli locum: quæ omnia & alia non pauca, quæ hic congerere possemus, quamvis conjugalem hanc continentiam, sive conjugatorum à matrimonio ulu ex mutuo consensu constantem abstinentiam, quam spurci damnant Heretodoxi, quam quidam nimis carnales rident Catholici, quam mirantur devoti, quam sectantur casti, quam omninò amplectuntur Sancti quàm plurimi, eximè commendent, quid illa tamen si conferantur cum exemplo D. Josephi cum Deiparâ Mariâ Conjuge suâ? Quare idem D. Augustinus lib. 2. de Consensu Evangelist. cap. 1. Virgineum hoc Sancti Josephi cum eadem Deiparâ Conjugium in exemplum producens, sic ait: *Hoc exemplo magnifice insinuat fidelibus Conjugatis, etiam servatâ pari consensu continentia posse permanere conjugium, non permixto corporis sexu, sed custodito mentis affectu.*

V. Itaque Apostolus loco citat. & D. Josephus ac Deipara suo exemplo non tantum non nupras ad virgineam hortantur continentiam, sed etiam perfectionem virginitatis, Christianæ Religionis primarium decus, ad usque conjugatorum satagunt introducere thalamum, ut & ibi stupente mundo, stridente diabolo trophea erigar inusitata virtutis ad laudem D. Josephi & Virginis, qui in eâ primi fuerunt, & Dei nostri gloriam.

VI. Verum non eam tantum conjugum continentiam exemplo suo Divus commendat Josephus, sed & ab illâ ipse vehementer commendatur, laudemque percipit & gloriam non ultimam. Quorsum enim illud Matthæi cap. 1. vers. 25. de illo. *Et non cognoscebat eam donec peperit filium suum primogenitum:* hoc est ut alias ostendimus, neque ante, atque adeò neque post partum, per cõsequens nunquam: Certè non eò tantum hoc tam specialiter observatū esse arbitrandū est, ut non de alio quam

de Spiritu Sancto purissima Christi Conceptio facta significetur, verum etiam ut ista ejus cum Conjuge suâ continentia, & in exemplum futuris proponatur conjugibus, & in argumentum summa Sanctitatis, à quâ ipse commendetur nobis.

VII. Et porro commendatur ex eo & elevatur non modicum: Cum enim ex recepto Philosophorum placito, Primum in uno quoque genere sit Regula & mensura cæterorum: idque ita verum sit etiam ex Scripturâ, ut primi in aliquo, sequentium in eo Patres vocari soleant: Sic enim v. c. Genes. cap. 4. vers. 24. & 25. Jabel dicitur Pater habitantium in tentoriis, & frater ejus Jubal Pater canentium citharâ, eo quod in illis primi fuerunt. Cum D. Josephus cum Mariâ in hoc genere primi fuerint, nonne quotquot Sanctiores Conjuges post illos, non castè tantum in Conjugio juxta Sacrosanctas inviolabilis thori leges vixerunt, sed etiam ipsam in eo continentiam & castitatem servantes, propius eos imitati sunt, seu etiamnum imitantur, tot ad hujus gloriæ suæ & coronæ (quæ illorum propria est) cumululum, ornamenta accedunt?

VIII. Nec illos admodum paucos fuisse, etsi hoc corruptissimo sæculo ratiores sint, constat, Primò ex gravissimo Tertulliano, qui abhinc circum mille quingentis annis in visis esse desit, lib. priorè ad uxorem cap. 6. hæc scribit. *Quot sunt qui statim à lavacro carnem suam obsignant? Quot item qui consensu pari inter se matrimonii debitum tollunt? voluntariis spadonibus pro cupiditate celesti, salvo matrimonio, abstinentia toleratur, quanto magis adempto? scilicet matrimonio. Ibi enim exhortatur uxorem ut post mortem suam in continentia vivat.*

IX. Secundò ex D. Augustino annis à Tertulliano amplius ducentis tomo 10. serm. 63. de diversis cap. 13. in init. *Et multos, inquit, novimus fratres nostros fructificantes in gratia in nomine Christi, ex consensu ab invicem continere concupiscentiam carnis, non autem continere ab invicem charitatem conjugalem. Quando illa reprimitur, tanto ista fortius confirmatur. Nonne sunt conjuges qui sic vivunt.*

non querentes ab invicem fructum carnis? non exigentes ab invicem debitum carnalis concupiscentia?

X.

Tertio ex D. Gregorio Magno annis plus centum post Augustinum lib. 9. Epistol. epist. 39. *Per se veritas dicit, quod Deus conjunxit homo non separet: que etiam ait non licet dimittere uxorem excepta causa fornicationis. Quis ergo huic celesti Legislatori contradicat? Scimus quia scriptum est, erunt duo in carne una: si ergo vir & uxor una caro sunt, & religionis causa vir dimittit uxorem, vel mulier virum in hoc mundo remanentem, vel etiam ad illicita vota migrantem, que est ista migratio vel conversio, in qua una eadem caro, & ex parte transit ad continentiam, & ex parte remanet in pollutione? Tum deinde subdit. Si vero utriusque conveniat continentem vitam ducere, hoc quis audeat accusare: quando certum est quod Omnipotens Deus, qui minora concessit, majora non prohibuit? Et quidem multos Sanctorum novimus cum suis conjugibus & prius continentem vitam duxisse, & postmodum ad sancta Ecclesia regimina migrasse.*

X I.

Quarto his quoque accenseo illos de quibus D. Cyprianus Martyr, vel alius quicumque, sed perantiquus Author, lib. de singulari Cleric. ubi sic ille. *Ahuc habeo quid mirari, cum videam de Christianis plerosque maritos pariter & uxores continentiam destinantes, domicilia singularia eligere, ut consensu communium votorum sine irritatione presentia, & concordante secessu valeant obtinere. Quorum virtutem ita ibidem paulo post prosequitur & extollit. Grande miraculum, ut virginum charitas conjuges faciat virgines estimari. Ecce vera dilectio, que in conjugalitate dividit, ut in castitate conjungat: Ecce sancta dilectio, que conjugatibus ad communem laudem inducit absentiam. Hi pro certo sese inseparabiliter diligunt, qui, ut triumphos sibi inferant, a seipsis discedunt, quibus nec cri-men, nec natura, nec Dominus, nec Apostolus, potestatem unius interdixit aut tulit, sed pro tuendis paribus votis semota unanimitate absentari charitas permisit.*

X II.

Sed quamvis ex his, & aliis similibus Patrum testimoniis, evidenter constet plures & sine numero fuisse hujus

vix viros ac mulieres in Ecclesia, quorum nomina, licet terris ignota, libro vitæ in Cælis adscripta sunt; injuriam tamen & huic sacrae multitudini, & D. Josepho, ejusque Conjugi illorum primiceriis & antesignanis, facturum me crederem, si materiam hanc pertractans non illorum illustriores aliquot ex omni statu & ordine; etiam quod mirere, Principum, Regum, Imperatorum adnecterem, cum hinc melius appareat, quantum fuerit D. Josephi & Deiparæ Mariæ exemplum, quod etiam in re tam difficili & in tales personas vim suam exerere poterit: Illinc verò tantorum Præcursum exemplo alii accendi possint, ut eorum gloriosa vestigia sequentes, eorum etiam gaudium augeant & numerum, ac Mariæ & D. Josephi omnium Coriphæorum gloriam.

Illud tamen Lectorem monitum velim, malè inter hos à nonnullis annumerari plures, qui ante consummatum matrimonium mudo æternum valedicentes, Religionem ingressi sunt, quorum numerus vix iniri potest: nam sicut matrimonium post carnalem copulam solvitur per mortem carnalem, ita ante carnalem copulam, quando vinculum adhuc est merè spirituale, matrimonium dissolvitur per mortem spirituale, qualis est professio Religiosa, quæ mundo moritur ut soli Deo vivat: ita D. Thomas in supplem. quæst. 6. art. 2.

Nec obstat quod Matthæi cap. 19. dicitur: *Quod Deus conjunxit homo non separet.* Nam ut benè advertit subtilis Scotus in 4. distinct. 31. tunc non homo solvit, sed Deus, qui istud concessit fidelium matrimonio non consummato, vel potius sibi ipsi istam preferentiam reservavit, sicut habemus ex Apostolicâ traditione, secundum quam Sanctam Teclam virginem & Martyrem, à Sancto Paulo Apostolo ante matrimonii consummationem à nuptiis retractam fuisse legimus apud D. Epiphanium hæref. 78. & D. Ambrosium lib. 2. de Virginit. Idemque constat de Gregoriâ Virgine apud D. Gregorium Magnum Dialog. 3. cap. 14. quæ nuptiis constitutis, ad Ecclesiam confugit, & sanctimonialis fieri petiit &

& impetravit: de Sancto quoque Leobardo apud Divum Gregorium Turonensem, qui matrimonium cum honestâ puellâ inquit dimisit; in vitisque parentibus Monachus effectus est, & infirmitati alii. Quare juxta doctrinam Divi Thomæ loco citato ad secundum, ante carnalem copulam non est omnino & absolute translatum corpus unius in potestatem alterius, sed tantum sub conditione, nisi alter interea ad meliorem frugem conversus se Deo tradere maluerit: completur ergo tantum dicta translatio per carnalem copulam, quia tunc intrat uterque in corporalem possessionem sibi traditæ potestatis. Idcirco Concil. Tridentinum Sess. 24. quæ est de matrim. can. 6. ait: *Si quis dixerit matrimonium ratum & non consummatum, per solemnem Religionis professionem alterius conjugum non dirimi anathema sit.* Quare cum horum conjugatorum matrimonium dissolutum sit, & quoad thorum, & quoad vinculum, per ingressum in Religionem secuta professione, constat consequenter hoc prioribus minimè esse accensendos.

SECTIO PRIMA.

Principes, Reges, Imperatores, qui in Conjugio cum uxoribus continentiam servaverunt.

XV. QUAM mira res sit vir cum muliere, maritus cum uxore familiariter convivens, & tamen mundè & castè, cum eo igne qui in membris nostris, qui in carne nostrâ ardet, cum naturali illâ inclinatione, quæ in homine est, seipsum in filiis reproducendi & conservandi, satis per se patet, & colligitur ex illo Proverb. cap. 6. versu 27. *Nunquid potest homo abscondere ignem in sinu suo, ut vestimenta illius non ardeant? aut ambulare super prunas, ut non comburantur planta ejus, sic qui ingreditur ad mulierem, non erit mundus.* Syrus vertit, *Sic qui ingreditur ad mulierem, & illi propè sit.* Ex quâ versione manifestè patet, verbum illud sic qui

ingreditur, non de congressu intelligi, sed de conversatione familiari.

Quam apta hæc Sapientissimi comparatio Salomonis mulieris cum igne? Enim verò nomen Hæbreum significans mulierem, quod est *isecha*, est à radice *esch* quod significat ignem: quia reverà mulier est ignis carnis, vel caro ignea, ut proinde non minus difficile videatur aliquem mulieri prope fieri, præcipue si id diu duret, & non uri, quàm igni vestem admovei, & eam ab illo saltem non ustulari.

Quod si res ita habet, ut verè ita habet cum alienâ muliere, quale miraculum erit eundem hominum cum propriâ uxore, quàm impensius amat, in eadem domo diu noctuque manere, convivere, convivari, eam continuo, præ oculis habere, cum eâ colloqui, tractare, agere, &c. & non pollui? sed quid in Principibus, in quibus ignem illum, qui in omnibus ardet, augent otium, deliciæ, diverticula, omnium sensuum blandimenta, & irritamenta, & desiderium posteritatis omnibus tam naturale, quod in immensum accendunt divitiæ, potentia, gloria, fama, & Parasytorum, quibus Aula Principum scatent, adulamenta? quæ quidem gratiæ prodigia, ex Divi Josephi & Sanctissimæ Conjugis ejus, Regni Davidici Hæredum legitimorum exemplo à victrice tamen Christi gratiâ videmus.

Primò, in Imperatoribus, Marciano & Pulcheriâ Augustâ. Theodosii Imperatoris Sorore, & Hærede, de quibus ita ex Cedreno & alijs Cardinalis Baronius tomo 6. Annalium ad annum Christi 450. Defuncto Theodosio Imperatore improle voluntate Sanctæ Pulcheriæ, ex Senatus consulto delatum est Imperium Marciano. Quod enim nullum exemplum præcesserat, ut Augusta sola habenas moderaretur Imperii, & ipsa Deo Virginitatem vovisset, jamque ætate grandior esset, ut potè quæ ageret annos quinquaginta & unum, nata sub Consulatu Theodori & Eutropii, salubre illud consilium iniit, ut Conjugii titulo virum evcheret in Imperium ætate maturum, consilio gravem, continentia probatum, atque militari virtute ubique spectatum: haud immemor exemplum

„ exemplum facti hujus dignissimi in di-
 „ vinis Scripturis haberi litteris commen-
 „ datum, cum Sanctissima Virgo Deipa-
 „ ra ita fuit matrimonii legibus juncta
 „ conjugi, ut nunquam destiterit esse
 „ Virgo. Hoc igitur tam nobile exem-
 „ plum facere edocuit, quod necessitas
 „ exegit temporis, & virtus hominis per-
 „ suaſit. Hæc Baronius citatus.

XIX. In Sancto Henrico, è Duce Bavariz
 itidem Imperatore cum Sancta Cune-
 gunde Augustâ, de quo hæc Aubertus
 „ Miræus in Chronico Belgico ad an-
 „ num 1002. vixit annos 52. & anno 1024.
 „ vivere desiit, conditus Bambergæ, ab
 „ Eugenio III. in Cathalogo Sanctorum
 „ anno 1152. collocatus: vitam ejus scrip-
 „ sit Aldeboldus Episcopus Ultraje-
 „ gensis. Uxor ipsi fuit Sancta Cune-
 „ burgensis filia, quæ in Consortem
 „ Regni ut Conjux à Sancto Henrico ad-
 „ scita, mox de tuendâ Virginitate, usu-
 „ que thori abstinendo ad exemplum
 „ Virginis Matris cum Iosepho, & Pul-
 „ cheriæ Augustæ cum Marciano in om-
 „ nem vitam convenit, &c. Addit Alber-
 „ tus Crantzius lib. 4. cap. 5. *Metropoleos*,
 quod Cune Gundis, ut integritatem
 suam apud Maritum diaboli invidiâ in
 suspitionem adductam, inviolatam pro-
 barêt, divinâ voce & instinctu exteriùs
 & interiùs animata, conditione oblatâ,
 & à Marito acceptatâ, super clathrum,
 seu longurium ferrum candens ad quin-
 decim passus nudis pedibus illæsa in-
 cesserit: quo miraculo commotus San-
 ctus Imperator, & reatus penitentiam
 egit, & non aliter deinceps Cune Gun-
 dem aspexit, quàm ut columbam castif-
 simam, à Deo unguibus dæmonum
 creptam. Qui in extremis positus, ut
 refert Leo Ostiensis lib. 2. cap. 47.
 Episcopis & Abbatibus præsentibus
 illam reddens propinquis dixit: *Acci-
 pite Cune Gundem, virginem eam mihi tra-
 didistis, & virginem reddo.*

XX. His meritò accenseo Conradum
 Romanorum Regem inauguratum
 Henrici IV. Imperatoris turbulētissimi
 pientissimum filium, Imperio dignissi-
 mum, eoquæ infallibiliter cohonestan-
 dum, nisi mors invida eum à terreno
 Imperio ad cæleste & æternum immat-
 urè transtulisset. Hic vivente Patre,

cui propter mores pessimos, factus est
 infestus (fuit enim Pater inter cætera
 Schismaticus, & Schismatis Author)
 ab eo recedens, & per qualdam Italiae
 partes ingrediens, nomen Regis & dig-
 nitatem fere novem annis obtinuit,
 per omnia Catholicus, & Apostolica
 Sedi subjectissimus, plus Religioni
 quàm falcibus aut armis deditus, forti-
 tudine tamen satis & super instructus,
 lectioni plusquam lusibus vacans, mis-
 ris & præcipuè militibus inopiâ pressis
 largus, omnibus affabilis, & neminem
 contemnens, indeque non immeritò
 Deo & hominibus charus: qui licet Pa-
 trem haberet infestum, nihilominus
 tamen eum ita honorabat, ut murmur,
 quod per totum Imperium mores cau-
 saverant Paris, atque causam suæ
 iustæ ab eo defectionis dederant, auz-
 bus propriis nunquam passus sit inferri,
 semper illum Dominum & Imperato-
 rem suum nominans, universos etiam
 à Curiâ Patris adventantes, appellatio-
 ne Conservorum licet infimos, sociali
 benevolentâ tractabat: sed inter istas,
 & alias ejus virtutes, morumque com-
 positionem, castitate præcipuè enituit:
 nam Coelibatum perpetuò servasset,
 sed coactus à suis, quibus ob infesta-
 tionem paternam contradicere non po-
 terat, uxorem duxit filiam Rogerii Du-
 cis Siciliae. Ita Nauclerus in Chronico
 tomo 2. à nato Christo Generat. 17.
 Et hæc fuit Mathildis nobilissima, item
 religiosissima Heroïna, cum quâ Virgi-
 nitatem illibatam perpetuò servavit,
 teste Cornel. à Lapide in 1. ad Corinthi.
 cap. 7. vers. 6.

Secundò in Regibus Boleſlao Polo-
 niæ Rege cui cognomen *Pudicus*, quem
 titulum non sine causâ obtinuit: Serva-
 vit enim raro exemplo illibatam Vir-
 ginitatis florem etiam in matrimonio
 cum aliâ Cune gunde, Belæ IV. Hun-
 garorum Regis filiâ, moribus specta-
 tissimâ. De quo propterea Clemens Ja-
 nitiuss Polonus ira pangebatur.

*Conjuge consensit cum Virgine Virgo
 Maritus.*

In Sanctâ Osthâ Reginâ, de quâ
 Cardinalis Baronius ad annum Christi
 603. ait, quod fuerit Filia Frituvaldi
 Regis in Araglia & Wilteburgæ Filiz
 Pendæ Regis Merciorum, educata à
 Sanctâ

Sanctâ Maduvenâ Abbatisâ in Monasterio: inde contra votum tradita nuptui Regi Orientalium Saxonum: à quo intacta servata, tandem licentiam accepit Monasterium ingrediendi. Vide Surium die 7. Octobris.

- XXIII. In sanctâ Eldridâ, sive Ediltrude, de quâ ita Venerab. Beda lib. 4. Histor. cap. 19. *Accepit autem Rex Ecgfridus conjugem nomine Eldridam filiam Annæ Regis Orientalium Anglorum (cujus sepius mentionem fecimus) viri bene Religiosi, ac per omnia mente & opere egregii: quam & alter ante illum vir habuerat uxorem, Princeps videlicet Orientalium Cirviorum vocabulo Tombert: Sed illo post modicum temporis ex quo eam accepit defuncto, data est Regi prefato cujus consortio cum usteretur duodecim annis perpetuâ tamen mansit virginitatis integritate gloriosa, sicut mihi metipso sciscitanti (cum hoc an ita esset quibusdam venisset in dubium) beata memoria Wilfridus Episcopus referebat, dicens se testem virginitatis ejus esse certissimum, adeo ut Ecgfridus promiserit se ei terras ac pecunias multas esse daturum, si Regina possit persuadere ejus uti connubio, quia sciebat illam nullum virorum plus illo diligere: nec diffidendum est nostrâ atate fieri potuisse, quod ævo precedente aliquoties factum fideles historie narrant, donante uno eodemq; Domino, qui se nobiscum usque in finem sæculi manere polliceretur, nam etiam signum divini miraculi, quo ejusdem femine sepulta caro corrupti non potuit, indicio est, quod à virili contactu incorrupta perduraverit, &c. Ita Beda citatus.*

- XXIV. In Sancto Eduardo Angliæ Rege cum Edithâ Sanctâ uxore, cum quâ ad senectutem usque virgo permanens, multis claruit miraculis: cujus propterea corpus post annos centum ab ipsius morte, adeo integrum inventum est, & incorruptum, ut ne barba quidem illi proluxa fuerat cana, decidisset.
- XXV. In Alphonso II. Castellæ & Arragoniæ Rege vulgò *Casto*, qui hanc Apostoli sententiam 1. Corinth. c. 7. *Bonum est homini mulierem non tangere* ad se pertinere putavit: Quare ipsâ primâ nuptiarum suarum nocte, cum uxori suæ accubaret, tot & tantis de puritate & virginitate peroravit, ut

conjugem suam sui propositi habuerit consortem, ab indeque miraculis claruerit. Volaterran. lib. 2. & alii. Hic Hispanias à Mauris liberavit, quibus Hispani infame tributum centum virginum partim nobilium, partim plebeiarum quot annis pendebant, quod propter eminentiam virginitatis videtur à Deo meruisse & accepisse, & simul Virginum Salvator dici.

In Sancto Emerico Sancti Stephani **XXVI.** Hungarorum Regis filio, qui & ipse habuit quidem uxorem, ut Patri mortem gereret, sed eam nunquam attigit; cum eâ quasi cum sorore vivens servatâ, o verè Evangelicū Eunuchum! pudicitia integritate: ob quam meritis quantum apud Deum prævaleat, testatur illud inter alia ejus miracula insigne, quod in Conrado Germanico, regnante jam Ladislao, contigit: hic Conradus fuit perditissime vitæ Princeps à quâ tamen Deo misere resipuit. Hic ergo suorum enormitate scelerum commotus, Romam cogitavit, ubi ad summi pedes Pontificis provolutus, & totus in lachrymas effusus, exomologesim facit, ad omnem paratus expiationem: Confitentem audit & miratur Pontifex, atque scelerum ejus immanitate attonitus, primò jubet ut peccata sua in charta delcribat: tum deinde lorica ferreâ carnem nudam supervestiat, quam ita ferreis clavis ad ejus corpus compingi jubet, ut illâ nullatenus ipse se extuere possit, atque in eo statu peregrinati, & loca in quibus præcipuorum venerabatur Reliquiæ Sanctorum invisere præcipit tandem, donec ejus compunctione & pœnitentiâ placatus Deus, in signum obtentâ veniæ, & scriptura deleta appareat, & lorica sine hominis manu dissolveretur. Jussis paret Conradus intimo suorum horrore correptus scelerum, loca sancta Jerosolymis adit, ibique slet, vigilat, orat, misericordiam deprecatur: inde per Pannoniam transiens ad Sepulchrum Sancti Stephani Regis, qui primus gentem illam ad fidem Christi convertit, prosternitur, cum proposito non inde recedendi nisi signo misericordiæ accepto: dumque hæc agit, atque in oratione diem integrum à summo mane usque ad ipsam

E c noctem

noctem perseverat, fatigatus tandem ibidem obdormit, & ecce sopito sistit se exoratus Stephanus, qui eum bono animo esse jubet, filium suum Emericum ibi prope in eadem Basilicâ jacere, per quem ob singularia ejus merita, raram maximè virginitatem illam, id quod tantis tamque ardentibus votis expetebat, certò obtinebit, illum fide plenus adeat: Dictum, factum: ad sancti corpus Emerici advolvitur lorica Contadus, orat, lachrymatur, veniam expetitam impetrat, scriptura dispungitur, clavi dissiliunt, lorica dissolvitur, & gaudio spiritali perfusus Reus justificatus, gratias Deo agit & Sancto Emerico hospitori suo. Pro his vide Ribadineiram in vitâ Sancti Emerici 5. Novembris & ab eo citatos. Quæ si potuit Sanctus Emericus maximè ob virginitatem illam, vide quid non poterit Divus Josephus, qui eâ primus super omnes eminuit.

XXVII. Hunc porrò præcedentibus accensio Regibus, tum quod esset filius unicus Sancti Regis Stephani, atque adeò eo ipso Paterni Regni heres necessarius ac præsumptivus; tum quod licet Martinus Polonus ejusdem Emerici obitum ponat anno Domini 1032. Chromerus tamen illum assignat anno 1036. vide Cardinalem Baronium in annotar. ad Martyrologiû pridie nonas Novemb. in Emerico: atque adeò obitus ejus contigit duobus annis & amplius post obitum Patris qui fuit 18. Kalend. Septemb. anno 1034. juxta eundem Baronium ibidè ad 20. Augusti & alios ab eo ibidem citatos proindeque duobus illis annis, quibus Patrem supervixit, regnavit.

XXVIII. Tertio, in Principibus & Dynastis: Olympiade juniore filiâ Anisi II. Comitissæ & Olympiadis, ac neptis Ablavii Præfecti. Nam ex Ammonio lib. 20. apud Baronium tom. 4. Annal. ad annum Christi 388, Ablavio fuit filia hæc Olympias senior, quæ desponsata fuit Constanti Augusto, eo autem occiso nupti tradita est Arsaci Armeniæ Regi, quo iterum ipso exordio Imperii Valentis à Persarum Rege dolosè necato, iterum nupta fuit Aniso II. ex quo genuit hanc, de quâ hîc nobis est sermo Olympiadem juniorem, quæ titulo sanctitatis in pu-

blicis tabulis, & Ecclesiasticis dyptichis ram apud Latinos quàm Græcos notata reperitur: apud illos quidem 16. Kalend. Januarii: apud Græcos autem VIII. Kalend. Augusti: de quâ hi ita in suo Menologio. *Vixit hæc sub Imperatore Theodosio, Arcadio & Honorio filiis, Anisi II. Comitissæ filia neptis Ablavii Præfecti, desponsata Nebridio, cum quo paulum temporis vixit antequam cum eo copulâ jungeretur, sicq; virgo simul & virginitas permansit.* Palladius ait viginti menses cum viro suo vixisse. Vide pro his Pallad. in hist. Lausiaca c. 43. & Dialogo de vitâ sancti Chrysothomi, & Baronium citatum.

In Sancto Arnolde sive Arnulpho cum Stambergha Clodovei Francorum Regis Christianissimi nepte apud Patrem Joânem Cordier è Societate Jesu, libro cui titulus est Gallicè, *La famille Sainte*, part. 1. c. 2. §. 2. pag. mihi 43. In Sanctâ Pharaïde filiâ Theodorici Lotharingæ Ducis & Sactæ Amelbergæ Sororis Pipini Principis, quæ à Beatâ Gertrude cognatâ suâ de sacro Fonte suscepta, ac in litteris & moribus instructa pietatem à teneris annis egregiè coluit, cumq; impedire non posset quin à Parètib; nupti traderetur, per omne tamen conjugii tempus illibatam custodivit virginitatè. Ita Molanus in Natalibus Sanctorum Belgii ad 4. Januarii.

In Mathilde illâ famosissimâ, quæ varia Tusciæ & Liguriæ Oppida Romanæ legavit Ecclesiæ: quæ primò nupsit Godefrido cognomine Giboso, Lotharingiæ inferioris & Bullionii Duci, ac eo mortuo suâ Urbani Papæ Welphoni Welphonis Bajaoriæ Ducis Filio. Vide Baron. ad annum Christi 1089. ubi asserit hanc continentiam servasse cum secundo Marito; Aubertus verò Miræus cum utroque in Chronico Belgii, ubi de Ducibus Beneficiariis Lotharingiæ.

In Petro Urceolo magno Reipublicæ Venetæ Duce apud Volaterranum lib. 4. qui cum uxore ex consensu continenter vivens miraculis claruit.

In Sanctâ Catharinâ Succicâ sanctæ Brigittæ & Ulphonis Nericiæ Principis Filiâ, quæ volente Patre nupsit Eghardo, sed ita nupsit ut ipsum quoque sponsum Eghardum ad nuncupandum castitatis

Castitatis votum adduxerit. Surius ad 24. Martii & alii.
 XXXIV. Tandem in Beatâ Franciscâ d'Amboise cum Petro II. Armoricorum Duce qui vulgò *Boni Duces* nuncupati, & anno 1450. Duces coronati sunt. Quorum hic moriens Franciscam virginittatis integritatem servasse testatus est: quæ post Ducis Viri sui obitum Fundatrix extitit Monialium nostri Ordinis in Armoricâ, ad vocatis ex Territorio Leodiensi, Leodio scilicet & Dionanto (undè Oppido à Carolo Audace Duce Burgundo vastato nostræ Moniales Huum venerunt) novem Monialibus à Beato Patre Joanne So-reth nostri Ordinis tunc Generali: quibus & ipsa spretis mundi pompis ag-gregari voluit emissâ solemnî profes-sione inter manus ejusdem Beati Patris anno Salutis 1467. ipso Annunciatae Virginis die. Vide Albertum Le Grand ex Ordine Sancti Dominici in ejus vitâ, Patrem nostrum Lezana tomo 4. An-nal. Ordin. nostri ad annum Christi 1427. Et nostrum Leonem à S. Joanne Christianissimi Regis Ludovici XIV. Ecclesiastem ordinarium in Delineat. Observant. Rhedonen. cap. 7. & lib. Vitæ B. Franciscæ d'Amboise.

SECTIO II.

Nobiles qui eodem modo in Conjugio castè vixerunt.

XXXV. IN illis ab omnibus recensentur Sancta Cecilia cum Sancto Valeriano, ut meritò illius, idest Sanctæ Cecilie corpus sub Clemente VIII. post tot anno-rum centurias illæsum & integrum re-per-tum sit. Sanctus Chrylanthus cum Dariâ. Sanctus Alexius cum Sponsâ suâ illis septemdecim annis quibus post peregrinationem in domo paternâ re-ceptus est, & vixit sub vili habitu, & uxorem ibidem à tempore nuptiarum perseverantem habens sub conspectu.
 XXXVI. Quibus addo Sanctum Julianum cum Basilissâ, de quibus ita Surius to-mo 1. 9. Januarii. Urgebatur Julianus à Parentibus uxorem ducere, sed Deo se, virginittatemque suam dum com-mendat, monetur ab Angelo acquies-

cere Parentum voluntati, nacturum se conjugem, cum quâ Virgo persevera-ret. Peragitur ergò nuptialis festivitas. in thalamum Julianus cum Sponsâ in-troducitur: Mox verò rosarum, lilio-rum odor, locum perfundit hyemis licet tempore: miratur Sponsa, & in-quirit undè tanta flagrantia? Respon-det Julianus odorem esse munditici virginalis, hortaturque ut florem hunc Deo acceptissimum velit secum servare illibatum. Illa hâc cœlesti suavitate cap-ta consentit. Cùm itaque castitatem vovissent subitò cubiculum lux perfu-dit. Hinc Christus cum Sanctorum Choro, illinc Maria cum Virginibus: ortus exindè est cantus ex parte San-ctorum, *Vicisti Juliane, vicisti*: Ex cho-ro quoque Virginum, *Beata es Basilissa salutaribus montis consentiens*. Datusque est Juliano liber, in quo aureis scriptum litteris: *Julianus pro amore meo mundum consemnens, deputetur in numero eorum qui cum mulieribus non sunt coinquinati: Basilissa in numero Virginum, quarum Maria tenet Principatum*. Responde-runtque Chori *Amen*. Tunc duo Angeli duas coronas afferentes dextras junxere & in proposito confirmavere.

Sanctus Aurelius Martyr cum uxore sua, de quo ita Eulogius Præbyter, in ejus vitâ cap. 4. & 5. Quamobrem, inquit Aurelius ad Conjugem, primò omnium munditiæ & castitati studen-tes vacemus orationi, quo facilius ad reliqua Sanctitatis opera properemus. Fiat dehinc Soror quæ hactenus Con-jux fuit, & spretâ conglutinatione cor-porum cœnosâ, noverit mens præstan-tior, spretò carnis oblectamento perpe-tuæ incolumittatis producere germina, si quo modo digni reddantur Martyrii præmio. Suscipit lætantibus animis Mulier pium Viri consilium, gaudens. que multis modis in tam subitâ inspe-ratæ salutis oblatione: Hæc sunt in-quit, quæ semper optabam audire, vi-delicet ut carne morientes, vivamus spiritu, unum pariter effecti cum illo, sicut scriptum est, *Qui adheret Deo unus spiritus est*.

Frater Sancti Hilarii Episcopi Arela- tensis, de quo hic ita in Epist. ad S. Au-gustinum quæ præponitur libro ejus-dem Augustini de prædestinatione San-ctorum.
 E c 2

inopis
 nabilis
 D.
 Sephi
 SV
 an

Sanctorum. *Sciat sanctitas tua fratrem meum, cujus maxime causa hinc discessimus, cum matrona sua ex consensu perfectam Deo continentiam devovisse: unde rogamus sanctitatem tuam, ut orare digneris, quo hoc ipsum in eis Dominus confirmare & custodire dignetur.*

XXXIX.

De sorore quoque ejusdem Sancti Hilarii Sancta Pinteniola quæ fuit nupta viro illustri Sancto Lupo postea Episcopo Trecensi, cujus meminit Sidonius Apollinaris lib. 6. epist. 1. cujus acta habentur apud Surium die 29. Julii: & apud Baronium ad annum Christi 426. num. 22. constat, quod dicatâ Deo ab utroque de mutuo consensu castitate, continenter simul vixerint per septennium, quo expleto, amore vitæ perfectioris, se ab invicem separarunt, ac Sanctus quidem Lupus sub Sancto Honorato Cœnobii Lirinensis Abbate vitam monasticam excoluit, atque inde ad Trecensem Ecclesiam regendam assumptus, mirâ sanctitate effulsit.

XL.

Sanctus Pelagius postea Episcopus Laodicenus apud Theodoretum lib. 4. hist. cap. 13. ubi quod primo die nuptiarum, cum ipse juvenis sponsam duxisset juvenem, atque ut simul voverent continentiam suavisset cum eximie laudat.

XLI.

Presbyter quidam cujus meminit Sophronius in Prato spiritali cap. 108. qui etsi à parentibus uxorem accipere compulsus, non solum illecebrâ captus non est, quamvis juvenis esset, & legitime conjunctus uxori, sed etiam ipsam induxit ut secum castè ac pudicè viveret, & postea Clericus ac Presbyter ordinatus est.

XLVII.

Sanctus Ausbertus filius Siuvini cujusdam viri illustris, cum Sanctâ Angadrisinâ cujus Pater Rotbertus annuli Chlotarii Regis gerulus, qui simul deprecabantur omnipotentem Deum, ut voluptatum venena ab utriusque corde repelleret: Ipsâ præterea Angadrisinâ orando obtinuit, ut speciositas sua in deformitatem verteretur, quod cum divinitus factum Parentes agnovissent, nec Deo contradicere vellent, ex eorum assensu Ausbertus dissociabilem edidit libellum, ut sancta virgo Angadrisinâ non sua sed Domini

Sponsa vocaretur, ipse verò Ausbertus in Clericum atronatus est & obiit Episcopus Rothomagensis. Ita Molanus 14. Octobris ex Angrado & Breviaro Bellovacensi.

Theophanes qui cum ad sponsam nocte nuptiarum ingressus esset, & animi puritatem omni corporeâ voluptati anteponeret, tam pium ac efficacem in thalamo vel doctorem vel collocutorem se præbuit, ut sponsam continentia suâ sociam & fecerit, & retinuerit semper. Ita Canisius lib. 2. de Deip. cap. 11.

Sanctus Elzearius Comes cum Delphina conjuge in urbe Massiliensi: quibus non satis fuit virginitatis virtutem in aliis suspicere, sed & ipsi admirando consilio ducti, quoniam casti ad conjugium accesserant, suâ virginitatis florem nulli præterquam Jesu Nazareno offerre, consecrare, servare voluerunt: itaque sacram Ædem adire, suas preces Deo effundere, & post sanctissimum Christi corpus reverenter acceptum, flexis genibus, junctis manibus, erectisque in Cœlum luminibus & animis vota in hunc modum præcunte Elzeario discrete fecerunt: Domine Jesu Christe à quo bonum omne & donum proficiscitur, ego peccator fragilis & infirmus, sine tuo speciali dono non possum castè & continentervivere, sed de tuo singulari adjutorio confidens, voveo & promitto tibi, & Sanctissimæ Matri tuæ, atque omnibus Sanctis, toto tempore vitæ meæ castè victurum, & virginitatem servaturum, quam huc usque tuâ benignitate in me custodivisti: atque hujus promissionis exequenda causâ, paratus sum quascumque afflictiones & pœnas atque etiam mortem ipsam perpeti. Ita Canisius loco citato, subdens: En tibi singularem professionis formulam, vel à veteribus acceptam, vel sapientissimè quidem excogitam, certè ab omni elatione & præsumptione alienam, sanctæ autem magnanimitatis referentem, ac illis demum pulchrè congruentem, qui Mariam & Joseph imitantes, ex mutuo consensu casti esse & conjuges manere volunt.

Quibus innumeri alii addi possunt, ut Beatus Themistagoras cum Beatâ Timo

Timo in vita Sancti Auxibii, Sanctus Galation cum Sancta Episteme Coniuge, nobilitatis, virginitatis, sanctitatis, & martyrii consorte apud Baronium. Finiamus cum Sancta Melania juniore ex Actis Melanie junioris apud Metaphrastem 31. Januarii & Surium tom. 1. Sanctus Vandrege filus Comes Palatinus sub Dagoberto Rege apud Baronium. Aprus cum coniuge sua apud S. Paulinum epist. 3. ad ipsum. Sancta Berthia cum Beato Guthlando ex nobilissima Francorum prosapia oriundi apud Molanum in natalibus Sanctorum Belgii 3. Januarii. Sanctus Mathurianus & Maxima uxor eius apud Victorem lib. 1. de Persecur. Vandalica. Sed ex his fatis ad intentum nostrum.

SECTIO III.

Ex Plebeis etiam nonnulli.

XLVI. **N**equè hos Deus licet grossiores ad hanc gloriam Deus ineptos iudicavit: Nam præter Zachariam Calceatium cum Maria uxore sua in Menologio Græcorum: Evaristum opilionem item cum Maria: Sanctum Ammonium, qui post mortem uxoris factus est Anachoreta apud Palladium in Histor. Lausiacâ cap. 8. de quo S. Athanasius in vita Sancti Anthoni Abbatis, Cassianus collat. 14. cap. 7. meminit cuiusdam Rustici qui ferocissimum dæmonem, quem Sanctus Joannes Abbas de corpore obsessio precibus expellere non potuerat, ita sua præsentia perterruit, ut cum reverentissimâ ad nomen illius inclinatione discesserit, quod admirans Sanctus Joannes cepit ab eo vitæ & professionis rationem disquirere; à quo reverentiâ tam sollicitæ inquisitionis adstrictus, tandem didicit uxorem se parentum imperio compulsam, cum Monachum profiteri vellet, ante annos undecim accepisse, eamque nemine etiam nunc conscio, Sororis loco à se virginem custodiri. Quod cum audisset Sanctus Senex, tantâ est admiratione permotus, ut coram ipse publicè proclamaret, non immeritò dæmonem, qui se despexerat, illius non tolerasse præsentiam, cujus ipse virtu-

tem non solum in Juventutis ardore, sed ne nunc quidem sine discrimine castitatis auderet appetere.

Cum ergo horum non esset finis, XLVII. nos ipsi faciamus per illud memorabile, quod legimus apud D. Gregorium Turonensem de Gloria Confess. cap. 32. ubi sic ille: Duos fuisse apud Arvernum virum scilicet & puellam refert Antiquitas, qui conjuncti conjugio, non coitu, & in uno stratu quiescentes, non sunt ab alterutro polluti in voluptate carnali: Post multos verò annos cum eis esset latenter vita castissima, ex consensu pari vir tonsuratur ad Clericatum, puella verò Religiosum induit vestimentum: factum est autem, ut impletis diebus, puella migraret à sæculo: denique vir ejus præparatâ sepulturâ exhibuit corpusculum ad sepeliendum: Cumque eam in sepulchro recondideret, arcanum quod inter eos convenerat, elevatis manibus ad cælum pandit dicens. Gratias tibi rerum omnium Artifex, quod sicut mihi eam commendare dignatus es, ita tibi reddidi ab omni voluptatis cõtagio impolutam: at illa è sepulchro subridens, ait, sile, sile Vir Dei, quia non est necesse fatearis nostrum nemine interrogante secretum. Post hæc obteçtâ ðpertorio recessit. Non post multum verò tempus & ipse migravit à sæculo, sepultusque est in loco suo. Erat autem in una quadam Basilica, sed è diversis parietibus utrumque sepulchrum habebatur, & unum quidem ad Meridiem, alterum ad Aquilonem: mane autem factò inventa sunt pariter esse sepulchra, quæ usque hodie sic perdurant. Idcirco nunc Incolæ duos Amantes vocitant, & summo honore venerantur. Ita Divus Gregorius Turonensis.

SECTIO IV.

Illis eos succenturiamus qui post aliquem matrimonii usum, reliquum vitæ pudicitia destinarunt.

Cum & hi, quos à gustatâ aliquam- XLVIII
diu in matrimonio carnis voluptate
Ec 3 rate

no pstr
gnabit
D.
Septi
SV
an

tate, sanctæ castitatis amor abstrahere potuit, verè sint Eunuchi Evangelici, qui se castraverunt propter Regnum cælorum, eos quidni illis aggregaremus, qui eadem voluptate prorsus abstinerunt? Scio equidem quod docet Tertullianus lib. priore ad uxorem, hos istis feliciores in eo, quia illud bonum semper habuerunt, verumtamen isti his fortiores, atque adeo ex eo capite gloriosiores, quia illud bonum cum labore invenerunt. *Magni enim hoc animi signum est*, inquit D. Hieronymus epist. 14. quæ est ad Celantiam, & *perfecta virtutis indicium, renunciare subito experie voluptati, fugere notas carnis illecebras, & calentis adhuc ætatis flammæ fidei ardore restringere.*

XLIX. Inter hos spectabiliore fuere Isaacus Commenus Imperator apud Volateranum lib. 23. Antrop. qui susceptâ ex conjugio suo prole unâ, pactus est cum Imperatrice, quamdiu illam eis Deus servaret, ab ulteriori matrimonii usu abstinere, quod & fecere.

L. Sancta Heduvigis Polonia Regina, & Ducissa Silesiæ, cum Henrico, quæ postea quam aliquot pio Principi proles peperit, placuit uno animo, parique consensu de Episcopi consilio, & cum ejus benedictione, perpetuæ vorum continentia emittere, quam & deinceps Dei Spiritu corroborati, per triginta circiter annos simul servaverunt. Vide Surium ad 15. Octobris.

L.I. Antigonus & Euphrasia Theodosii Senioris Imperatoris Coztanei, & consanguinei, ac Sanctæ Euphrasie Virginis, Carmeli nostri syderis Parentes inclyti, quam cum Deo piis eorum votis annuente procreassent, quo mens eorum liberius Deo & proximo vacare possent, consensu mutuo continentiam perpetuam voverunt, in eoque statu animis quidem conjuncti, corporibus verò separati, sub eodem tamen tecto, anno uno exacto Antigonus piis operibus plenus ad meliorem vitam translatus est: Ita noster Lezana in Annalib. nostri Ordin. tomo 2. Surius tomo 2. & Breviarium nostrum ad 13. Martii in festo Sanctæ Euphrasie eorum filia.

L.II. Sanctus Leontius postea Episcopus Burdegalensis cum Placidina uxore ex Imperatorio Arcadii sanguine, De qui-

bus ira Venantius Fortunatus lib. 1. in laudem Leontii.

*Cogor autem etiam Placidina paucare ferre,
Quæ tibi tunc Conjux, est modò chara Soror.*

Quibus annexo Alchymiam Sororem ejusdem Placidinæ cum Apollinari viro suo apud D. Gregorium Turonensè lib. de Glor. Martyr. cap. 65. ubi agit de Sancto Martyre Antoliano.

Sanctus Franciscus à Borgia ex Duce Gandiæ Societatis Jesu Religiosus, ac demùm illius Generalis ordine tertius, à Sanctissimo Domino nostro Clemente Papa X. fastis Sanctorum solemniter adscriptus: pro quo vide Ribadenciram ejusdem Societatis in vita ejus. Et hæc de Imperatoribus, Regibus, Principibus & Dynastis.

Inter Nobiles, Sanctus Aquilinus postea Episcopus Ebroicensis in Gallia, de quo ita Audoenus in ejus vita. *Quæritur ei uxor nobilitati ejus congrua, invenitur, ducitur, proles terrena primùm gignitur, ut postmodùm cœlestis procreetur: sentitur carnalis amor, ut eo propudiatu spiritualis ferventius sentiatur, quemadmodum pueri cibo solido degustato ubera respuunt: tandem reversus ex bello contra Barbaros, qui fines Regni Francorum intestabant, ad quod accitus fuerat à Clodoveo Rege cum cæteris Urbium præfectis, in tantum deinde profecit Christi amorem, ut ipse ejusque Conjux, animis conjunctis sub uno tecto manere constituerint deinceps carnali commercio separati. Impendunt etiam sua post se, & ut perfectum sit castitatis sacrificium, elargiuntur res suas pauperibus, ut transeat in holocaustum. Denique adeo corpora sua jejuniis & vigiliis exarabant, ut ipsis quoque Monachis, & Crucis habitum gerentibus, nihil eos cadere parasset. Vide Surium ad 19. Octobris.*

De muliere nobili Lypomanus in vita Sancti Francisci. Alio quoque tempore, inquit, mulier quædam nobilis Deo devota, cui vir erat crudelis & in servitio Dei adversarius, venit ad sanctum, ut suum & explicaret dolorem, ac remedium postularet: cui ex postulanti, vade, inquit vir sanctus, cum

cum pace ad virum tuum, & dic ei ex parte Dei & meâ quod nunc est tempus clementiæ, postea æquitatis, & indubitanter expecta consolationem. Benedictione acceptâ revertitur mulier, invenit virum, nunciat verbum: Quid inde? Cecidit super eum Spiritus sanctus, & totus mutatus in novum hominem, sic responder; Domina serviamus Domino, & salvemus animas nostras. Suadente igitur uxore pluribus annis cœlibem vitam agentes, eodem die ambo migraverunt ad Dominum.

LVI. Sancta Athanasia cum Andronico cives Antiocheni tempore Theodosii magni Imperatoris non omittendi. Hi cum filios ex matrimonio suscepissent, eosque Deus satis pueros ad astra vocasset, unanimi assensu, re familiari venditâ, pecuniâque in pauperes distributâ, Alexandriam profecti seorsum per duodecim annos monasticam vitam egerunt, hinc sub sancto Daniele in Monasterio Scerhe, illa, mentito sexu in Monasterio Tabesionitarum sub Sancto Pachomio. Quo elapso tempore, Andronicus Jerosolymam profectus sacra loca visendi gratiâ, illuc etiam Athanasia, nihil tamen de viri profectioe sciens, se contulit Monachi habitu induta; quæ in virum offendens ipsum agnovit, non tamen ille ipsam, simulque Jerosolymam silentium quod sibi indixerant servantes, profecti sunt, & inde Alexandriam unâ redierunt: ubi illa Andronicum ad simul cõhabitandum invitavit, cui ille (quam semper pro Monacho habebat) consentiens, simul cum eâ aliis duodecim annis in eadem cellâ habitavit, nec unquam (tam cautè castèque agebat Athanasia) deprehendere potuit Andronicus nisi post mortem fuisse mulierem, multo minus uxorem suam. Ita noster Didacus Coria in Elucidar. Ord. Carmelit. lib. 9. cap. 4. & noster Marcus Alegre à Cassanate in Paradiso Carmeliticis decoris anno Christi 519.

LVII. His adungere lubet: unum è domesticis non minus illustre Sancti Ansfridi Comitissæ Huenensis, quod oppidum est primarium ditionis Leodiensis, quem ad virtutem suo exemplo perduxit conjux Sancta Hilswindis Marchio-

nis Franchimontani filia, matrona moribus præstantissima, quam, inquit P. Fizen in hist. Ecclesiæ Leodiensis lib. 7. sect. 10. ad ann. 985. non conjugii illecebræ, non dignitatis splendor abduxit à certâ honesti prosecutione, cujus primæ deliciæ erant divina contemplari, suavissimas cum Deo miscere sermocinationes. Silentio noctis à viri latere consurgens ad Ædem sacram se proripiebat, ubi ante fores clausas, in terram corpus abjecta, mentem attollebat in Deum, cum quo suavissimis suis frueretur deliciis: sed quo pium obturbaret institutû demon ardens invidiâ, virum per quemdam familiarem in zelotypiam protrudere conatus est, quasi illa tenebrarum beneficio clam ad turpitudines suas tenderet. Experimentum tamen prius facere, quàm credere voluit Ansfridus. Ergo proximâ nocte subducentem se de more Hilswindem suspensio gradu subsequitur. Illa quo se longius ab omni arbitro credebat, hoc liberius ante templum, sub Sambuci tegmine in terram provoluta, cœlorum penetrabilibus animam inferebat, & cum immortalis Sponso deliciabatur. De quo, ut Ansfridus ambigere non posset, ecce videt Cœlum discedere, & demissâ ingenti luce Hilswindem non modico tempore spatio perfundi: Quod spectaculum Ansfridum inexpectatâ voluptate demulsi, conjugisque admirationem excivit, & teneriorem deinceps, ut par erat amorem, pœnas ab illo Sycophantâ repetiturus, nisi intercessisset Hilswindis. In foemina potestatem deinceps totus transit Ansfridus, ejus exemplis ac fermè arbitrio in omnem recti rationem rapi cœpit tam incenso studio, ut post primam prolem Benedictum nomine, exosus cum conjugis rerum humanarum inanitatem, ex communi consilio perpetuo continentiæ voto se illigant: quoque magis expediti liberiore mentis volatu ferrentur in divina, terrenarum opum sarcinam constituerunt deponere, Comitatum suum Huensem Deipate Mariæ & D. Lamberto Martyri Ecclesiæ Leodiensis Tutelaribus elargiti: quam donationem Otto Imperator diplomate confirmavit nonis Junii anno 985.

indictione

indictione 13. ita Chapeauville in hist. Leodiensi tom. 1. in Norgero 46. Episcopo.

L.VIII. Inter plebeios & populares occurrunt primò parentes Sancti Francisci de Paulà Ordinis PP. Minimorum Institutoris, Jacobus Martotilla cum Marià de Castrosufcaldi: qui statim à susceptrà cœlitus meritis Sancti Francisci Seraphici post longam sterilitatem prole tam illustri, convenerunt ut deinceps ab ulteriori congressu abstinerent, quod & voto promiserunt.

LXIX. Sanctus Ilidorus Agricola Patronus Matritensis à Gregorio XV. cum SS. Ignatio, Francisco Xaverio, Philippo Nerio Congregat. Orator. Fundatore, & Theresia Ordinis Carmelitarum filia & Congregationis Discalceatorum in eodem Ordine matre solemniter canonizatus.

LX. Ex nostratibus autem damus sanctam Mariam d'Oignies vico Patris ac Diœcesis nostræ Leodiensis inter Sambrim & Mosam. Hæc annos vix quatuordecim nata, cogentibus parentibus nupsit cuidam Joanni, sed non tam nupta dicenda quàm vidua: siquidem cum aliquamdiu cum marito vitam vixisset à sanctitate admirabilem, eum adduxit, ut quam hætenùs habuerat uxorem, deinceps habere ceperit ex divino instinctu, ut Ioseph Mariam, idest commendatam, quod adeò sibi probari testatus est Christus, ut Mariæ promiserit, eo quod castitatis amore, transituræ valedixissent voluptati, nobilius olim ac suavius in cœlo cum viro suo connubium: sunt qui virginitatem servasse volunt, sed hoc certius. Nam Cardinalis Vitriacus solius continentiæ meminit, virginitatem proculdubio apertius expressurus, si res ita habuisset: nam nec ignorare potuit, quia diu illi à Confessionibus fuit, nec celare debuit, quia res ab illà gestas adeò studiosè perquisivit.

LXI. Quàm gloriosa ergo D. Iosephum circumstat corona, quam Principum insignia, Regum sceptrà, Imperatorum ferta, aliorumque cuiusvis status & conditionis magna constituunt continentium agmina. Audiant infelices illi, qui nullo matrimonii fœdere, solà illiciente libidine, illicitis se commix-

tionibus polluant: Ecce beati illi conjugum Greges, Candidatorum phalanges, quanquam ætate florerent, à licitis amplexibus Christi causâ, Iosephi & Deiparæ exemplo, se abstinentes, æstum ferventis adolescentiæ Religio- nis ardore superarunt, ignem igni extinxerunt, & triumphales coronas meruerunt: nam ut spirituales Salamandre in igne non ardentes, in voluptatum copiâ carnis pruriginem cohibentes, apud fluvium sitientes, inter epulas elurientes, timoris Dei clavis suam carnem confixerunt.

CAPUT IX.

Quomodo universitas Conjugatorum aliquo etiam modo Divi Iosephi & Deiparæ Virginis continentiam imitari poterit?

UM matrimonii usum quantumvis temperatum inseparabiliter comitetur delectatio omnium vehementissima, certum est, ut & secundo Ethicor. c. II. docet Philolophus, immò & ipsa experientia, quod ex eius frequentatione augetur libido, crescatque concupiscentia. Quod cum ita sit, magna sanè virtus est eorum conjugatorum qui matrimonio utuntur, quod tamen in eo ita delectationem copulæ moderentur, ut aliquando urgente licet istâ concupiscentiâ, pruriente istâ libidine, sic ut præfertur viribus aucta, ab eâ se contineant ex motivo virtutis, ut fecit Tobias cum Sarâ castâ conjugè suâ, qui ambo coram Domino corda sua expandentes, ita aiebant: Ille quidem *Domine tu scis quia non luxuria causâ accepisti hanc sororem conjugem, sed solâ posteritatis dilectione, in qua benedicatur nomen tuum in secula seculorum.* Tobias c. 8. Illa verò ibidem cap. 3. *Tu scis Domine quia nunquam concupi vi virum & mundam servavi animam meam ab omni concupiscentiâ, &c. virum autem cum timore tuo, non cum libidine meâ consensu accipere.*

Idem quoque observare licet in Patre

Patre fidei Abrahamo, de quo ita Sanctus Augustinus lib. de Bono Conjugii cap. 22. inter princip. & medium. *Melior est castitas calibum quam castitas nuptiarum, quarum Abraham habebat unam in usu, ambas in habitu: Castus quippe conjugaliter vivit, esse autem castus sine conjugio potuit, sed tunc non oportuit.*

III. Hos quidni faciamus suppares illis, de quibus de sectione precedenti, qui ex roto renunciant experta: aliquamdiu isti voluptati, notisque dicunt longum vale carnis illecebris? Nam illi lapsu temporis per contrarios actus, ita possunt in se delere seu extinguere concupiscentiam, ut tandem eam non aliter sentiant quam qui nunquam experti, immo adhuc forte minus. At hi de contra, qui utuntur passim matrimonio, cum ex illius usu & frequentatione foveant concupiscentiam, sentiunt semper illam in dies validiorem: Quare etiam facilius sit semel & iterum ab experta voluptate abstinere, quam ei eternum valedicere, magnæ tamque virtutis esse fatendum est illi vehementius incumbenti posse ex animi magnitudine resistere.

IV. Ex horum numero sunt & erunt illi primò qui cum nuptias non appetierint, nec illis utantur propter se, id est ut voluntatem suam expleant (quamvis in eo actu dum exercetur illam sentiant) sed tantum propter prolem, prole concepta statim à copulâ se abstineant: cum enim copula ad generationem seu prolem se habeat apud illos ut medium ad finem, sine adepto, cessant ab usu mediocrum. Tales viri nonne verè viri sunt, qui tam viriliter feminis utuntur, ut delectationi carnali non subjiciantur, sed ei dominentur? Tales uxores etiam non virgines, nonne tamen virginæ sunt, quæ in eo usu, qui illis licitus est, magis attendunt quod debent, quam quod eis debetur? Utrique demum nonne verè casti, qui non ad propriam voluptatem suâ potestate abuti volunt, sed illius debiti, cujus sibi invicem sunt obnoxii, redditores magis esse volunt quam exactores: Ex his fuisse antiquos Patriarchas ex antiquâ lege, saltem plerisque passim innuunt SS. Patres, sed fuerunt longè plures in lege Gratiæ: ex

utraque lege, unum hic, ne nimis prolixus fiat, accipe Lector, exemplum.

Ex lege antiquâ in ejus confinio accipe Elizabetham Sanctam Zachariæ uxorem & Baptistæ Matrem, de quâ Luca: cap. 1. dicitur, *Post hos autem dies concepit Elizabeth uxor ejus & occultabat se mensibus quinque.* In quem locum notat Thomas Beauxamis ex Origene hom. 6. in Luc. *Quaro, inquit, quam ob causam, postquam intellexit se esse prægnantem publicum declinarit? Nil fallor hoc est etiam quod hi qui nuptiis copulati sunt, non omne tempus coitus liberum inter se habent, sed est tempus quando recedant ab opere nuptiarum. Si enim vir senex fuerit, & mulier anus, pudoris est maximi servire eos libidini, servire conjugio. Eapropter abscondit se illa mensibus quinque, donec Christi Conceptio instaret quæ pudorem illum auferret. Sed & docuit copulam ad intentionem generationis, non autem libidinis fuisse: Nam cum concepisset abscondit se quasi carnali huic operi renuncians. Ita Beauxamis ex Origene.*

VI. Ex lege Gratiæ unicam Sanctissimam produco Poloniae Reginam Hedwigem cum Henrico Viro continentissimo, qui in ipsâ suâ maritali conjunctione prolusisse videntur illi, quam postea inter se voverunt Deo perpetuæ continentiae, aut saltem ejus tyrocinium poluisse: Nam simul atque Hedwigis se sentiebat concepisse, à maritali thoro de viri consensu se reverenter abstinebat usque ad puerperij complementum, donec tandem illis placuit, inspirante Numine, eam abstinentiam deinceps esse perpetuam. Quin immo & hunc in matrimonio abstinendi modum Hedwigis alias quoque quascumque poterat feminas edocebat. Ita Sarius in ejus vitâ. Hinc eleganter Divus Ambrosius. *Suscepta plerumq. sobole renunciant operibus juventutis. Et quid mirum de hominibus, si pecudes quoque mutuo quodam opere loquuntur: generandi sibi studium non desiderium esse cotendi? Si quidem ubi semel gravem alium sibi sensuerint, jam nec concubitu indulgent, nec lasciviam amant, sed curam parentis assumunt. At verò homines nec conceptis, nec Deo parant, illos contaminant, hunc*

Ff

exasperant

exasperant. Et quid de pecudibus loquor, terra ipsa à generandi opere sapè requiescit, & si impatienti hominum studio factis frequentius seminibus occupetur, impudentiam mulctat agricola, & fecunditatem sterilitate commutat. Ita quidem in ipsis elementis ac pecudibus ab usu non cessare generandi, natura pudor est.

VII. Secundò, & de horum sunt numero continentium pii illi conjuges, qui ex variis iisque sanctissimis motivis secundùm diversas occasiones à congressu pauant. Aliquos ejusmodi Continentes indigerans noster D. Joannes Damascenus lib. 4. de Fide Orthodox. cap. 25. fuisse notat in Arcâ Noe tempore diluvii: Subtiliter enim ibi observat Deum aliter loqui Noëmo dum cum suis in arcam inducit, & aliter dum ex illâ educit. Nam Arcâ compactâ, in quâ distincte Dei jussu mansuicula, dum eos in illam inducit, viros ab uxoribus, uxores à viris separat. Ait enim sic Genes. cap. 7. *Ingrederetur & filii tui, uxor tua, & uxores filiorum tuorum.* Cùm verò compresso diluvio illos eâ educit, è contra viros cum uxoribus conjungit: ait enim cap. 8. vers. 16. *Egrede de arca tu & uxor tua, filii tui & uxores filiorum tuorum.* Vides distinctionem? Accipe mysterium: ubi in arcam fuit ingrediendum: ingressi sunt viri simul, Noë scilicet & filii ejus, & mulieres simul, uxor Noë & uxores filiorum ejus, ut dicitur cap. 7. vers. 7. distrahendi fuerunt tunc ab uxoribus viri, uxores à viris, ut continentia sanctæ adminiculo pelagus atque mundi universi effugerent naufragium: sed compresso diluvio cùm egrediendum fuit, iterùm conjunguntur, quia ad reparandum genus humanum pacato jam per reorum mortem, & vivorum continentiam, Deo, usus matrimonii relaxatur: ita D. Damascenus citatus, & D. Hieronymus lib. contra Jovinian. Ex quo quidem tu Lector Christiane elice, & discè pro te in calamitatibus seu publicis, seu etiam tuis privatis, ejusmodi abstinentiam, optimum esse remedium pacando Numini irato. Nec enim tempus est dum Deus tibi irascitur, & fulmina sua intentat, lascivire.

VIII. Abstinent etiam alii ut melius interdum Deo & orationi vacare possint,

atque ab uxoribus corpore tantisper disjunguntur, ut Deo possint mente conjungi: Ut enim ait D. Augustinus lib. 1. Soliloq. cap. 10. ante medium: Nihil est quod magis ex arce dejiciat mentem virilem, quàm blandimenta fœminæ, illeque corporum contactus sine quo uxor haberi non potest: Unde Apostolus 1. Corinth. cap. 7. conjugatis ait. *Nolite fraudare invicem, nisi forte ex consensu ad tempus, ut orationi vacetis.*

Alii ut eo dignius ab iis recipiatur in sacra communione immaculatus agnus, quo purius se præparaverint: nam Exodi cap. 9. ut populum antiquæ legis ad Domini in montem Sinai descensum accessum præpararet Moyses, ex Dei jussu illis præcepit, *Estote parati in diem tertium, & ne appropinquetis uxoribus vestris.* Et Achimelech Sacerdos lib. 1. Reg. cap. 21. Cùm David à facie Saulis fugeret cum servis suis, panesque ab eo famelicus peteret, Respondit se panes laicos ad manum non habere, sed tantum panem sanctum, *si mundi erant pueri maxime à mulieribus.*

Abstinent denique alii qui à Deo per D. Josephum aliquid efficaciter petere, id est obtinere sperant, & id quidem optimo consilio, impetrant enim illi à Deo certius per sanctos, qui magis illis placent: placent autè magis illi, qui eorum virtutes imitantur, maxime verò illas, quæ magis in eis eluxerunt, qualis est in D. Josepho continentia in ipso conjugio, in quâ fuit omnium primus.

Sed de his satis, superque. Tu quisquis hæc legis, profice ex his quibus legis. Itaque matrimonium quod Deus ipse instituit, quod conceptione suâ cohonestavit, quod præsentia suâ illustravit, quod primo miraculo suo decoravit, quod evchendo illud ad esse Sacramenti sanctificavit, ne sperne: virginitatem tamen quam in seipso consecravit, & continentiam illi antepone.

Ecce tibi hætenus ob oculos proposita omnis generis continentium exempla, quorum caput Joseph & Maria: qui virgines videri volunt exemplo Josephi & Mariæ, toti sint virginei: quidam enim corpus quidem habent intactum: sed cultus non sine fucis, oculi lascivientes, vel vagi & tornatiles, lingua

gua petulans, inaccessus levior, animum notant non pudicum: si verò castus est animus, reluceat hujus integritas & in his quæ foris sunt.

XIII. Dixit aliquis, quid flagitii est si juvenis sponsam, sponsum si Virgo ambiat? si venantur quamlibet sponsam vel sponsum, casti non sunt: si probam vel probum, nullum efficacius lenocinium apud bonos quam pudor, quam simplex in cultu mundities. Est & in matrimonio scortatio, quemadmodum est in illo castitas Deo gratissima: si conjugatus es, imitare Iosephi & Mariæ conjugium, saltem quantum patitur tua infirmitas: si illorum & tot aliorum perfectè continentium castimoniam assequi nequis, sequere si potes illos, qui post libatas carnis illecebras, calentis adhuc ætatis flammæ fidei restrinxerunt ardore: si nec hoc vales, saltem aliquando te contine cum temperatis, qui sibi ipsis virtutis amore arctant licitæ voluptatis habenas.

XIV. Quod si nec hos te sequi posse dicas, adhuc audi unum: Iterum restat in quo Divi Iosephi continentiam suspicias & colas. Tu qui nondum nupsisti, cave ne id audeas quod in nuptiis & propriâ conjugæ noluerunt D. Iosephus & Mariæ, & post ipsos tot Heroes à nobis supra recensiti, & te cohibe donec nupsieris. Tu verò qui nupsisti, non tantum nolis quod extra nuptias velle non poteras, sed & in nuptiis tuis dum D. Iosephus non quæsit in conjugæ, quod vir solet in uxore, tu ne in tuâ procæris quasi in meretrice: illam habe faxo, & ad officium naturæ, & ad concupiscentiæ; sed vide ne concessis abutare, ne remedium fiat tibi venenum.

XV. Qui cum uxoribus turpiter certant libidine, qui majore nequitia cum illis lulant, & confabulantur quæ solent cum prostibulis; nec mariti sunt, nec uxores, nec illi has habent pro uxoribus, sed pro pellicibus, nec hæc similiter viros pro sponsis, sed pro lenonibus. In matrimonio casto, & conjugii nullus debet esse verecundus.

XVI. Nunc reperit hominum perversitas ut cum uxore quoque committatur adulterium. Audi quomodo ex Divo Hieronymo l. 1. contra Jovinian. *Adul-*

ter est, inquit, in suam uxorem amator ardentior: in alienâ quippe uxore omnis amor turpis, in suâ nimius. Sapiens vir conjugem judicio debet amare non affectu. Severus es, inquit, amoris ebrius, non abnuo: sed verus sobrius: severus proco, sed verus probo.

CAPUT X.

An omnium primi Mariæ & Ioseph in castitate vovendâ?

TANTA est fuitque semper primatus in omni genere prærogativa, ut illos qui eo gaudent, aliorum qui eos in eodem genere secuti sunt, Patres nuncupare, nec ipsa Sacra Scriptura dubitaverit: sic Genes. cap. 4. v. 20. *Label* dicitur Pater habitantium in tentoriis, & vers. 21. *Tubal* ejus frater, Pater canentium citharâ & organo, quia illi omnium primi ceperunt: ille quidem habitare in tentoriis; hic verò in citharâ & organo modulari, à quibus alii postmodum idem facere didicerunt: Sic Christus Joannis cap. 8. ob mendacium dicit de Judæis, vos ex Patre diabolo estis, quia nimirum Diabolus primus mentitus est, artemque mentendi & fallendi adinvenit, quam deinde Judæi secuti sunt: Hinc D. Augustinus in illum locum. *Non omnis qui mentitur est pater mendacii, sed qui aliunde mendacium non accepit ut diabolus.*

Porro primi in uno quoque genere dicuntur Patres cæterorum in eodem genere, quia scilicet, ut in humanis, filii suis debent Patribus quod habeant naturam in quâ illis similes sunt, ita in hoc casu, primis succedanei debent, quod illam habent formam adventitiam, in quâ isti primi fuerunt. Cum ergo tanta res sit esse primum in aliquo genere, non erit abs re hæc examinare an D. Iosephus & Beatissima Virgo qui Capite 5. virginitatem voverunt, etiam in eâ vovendâ primi omnium fuerint?

Et primò quidem constat ex dictis, quod omnium primi illam in conjugio perpetuam

Ffz

perpetuam

no p s t s

gnabit

D.

Iosephi

sv

perpetuam servarint; ita ut nulli inveniuntur conjuges ante illos qui perpetuò cœlibem in Matrimonio vitam duxerint: unde cùm illam ab initio voto firmarint, ut supra sufficienter demonstratum est, sequitur secundò, quod etiam in castitatis conjugalis voto primi omnium fuerint: Quæ res perfectò illis eximiam confert prærogativam, & primam gloriam in genere castitatis: Cum non solum perfectò virginitatis studio etiam in matrimonio excelluerint, sed etiam quod in hoc pietatis genere nulli secundi, primi omnium fuerint, castorum nempe Cōjugum Principes & Patres. Tandem quod Deo immortalis, cum tanto suavitate odore, perpetuum sui corporis ex toto corde per votum holocaustum obtulerint citra ullum exemplum: Restat hinc inquirendum, an illam continentiam seu castitatem perpetuam, etiam abstrahendo à Matrimonio, omnium mortalium primi servarint ex voto.

IV. Et quoad hoc unum adhuc omninò certum, quod scilicet sic abstrahendo à matrimonio, non omnium primi illam servarint primitate temporis. *Virgo namq; Elias, virgo Elisens, virgines multi filii Prophetarum,* inquit Divus Hieronymus in epist. ad Eustochium: Et res nimis clara est de illis ex Scripturâ Sacrà, Sanctis Patribus, & infinitis ferè Doctoribus omnium conditionum, Ordinum & sæculorum. Vide ex nostris eos qui scripserunt de hæreditariâ nostri Ordinis ab Eliâ Prophetâ successione, à Summis Pontificibus Joanne XXII. in Bullâ quæ incipit *Sacratissimo uti Culmine, &c.* quam confirmarunt Clemens VII. & Alexander V. Sixto IV. in Bullâ quæ incipit *Dum attendit à mente, &c.* quam confirmavit Julius II. per Bullam *Ad sacrum Ordinem, &c.* Leone X. in Bullâ *Cum ad uberes fructus, &c.* Gregorio XIII. in Bullâ *Ve laudes, &c.* Sixto V. in Bullâ *In Apostolica dignitate, &c.* Tacco Honorium III. Paulum III. Pium V. & novissimè Paulum V. Urbanum VIII. Innocentium X. Alexandrum VII. & Clementem X. confirmata. Videndi præcipuè in his Petrus Wastelius in Vindiciis pro Joanne XLIV. Patriarchâ Jerosolymitano.

Lezana in Apparatu ad Annales Ordinis, P. Franciscus Bonæ Spei Tractatu speciali, cui titulus *Historico-Theologicum Carmeli Armamentarium*, ex professo ab ipso editum contra Patres Christophorum Vega, Salinas, & Rhedanum Jesuitas: & contra Patrem Christianum Lupum Augustinianum.

Itaque dico primò, Eliam Prophetam & Filios Prophetarum in veteri lege (quorum Carmelitæ sequaces & successores) vovisse perpetuam castitatem sicut & alia vota Religionis essentialia. Ita infiniti Doctores moderni tam exteri quàm domestici ex Scripturâ & Patribus. Vide probationes apud præcitatos num. præcedenti Lezanam & Franciscum Bonæ Spei. Item Thomam Waldensem, Joannem Paleonydorum, Arnoldum Bostium, Patrem Munnoz in propugnaculo Eliæ, Matthiam à S. Joanne tomo I. Histor. Panegyric. Ord. Carmelit. P. Franciscum à S. Mariâ ex nostris Discalceatis in Historiâ Prophetica Ordinis nostri.

Neque per hoc ullum Divæ Virginis Deiparæ infertur præjudicium, ut voluit Pater Vega & alii ejus confocii, inquit loco citato noster Franciscus Bonæ Spei. Etenim primò, si illa propter voti virginitatis excellentiam debuit prima omnium illam vovisse, debuit etiam propter existentiam, dilectionis Dei, Gratiæ, Voti, Prophetiæ, &c. excellentiam, prima omnium illa dona accepisse: Nec vim hujus argumenti effugies, si dicas, quod necessarium fuerit ex hypothesi Decretorum Dei presentium, quod Beata Virgo non existeret prima omnium creaturarum; consequenter quod non acciperet omnium prima cætera ista dona quæ supponunt ejus existentiam: Respondeo enim sicut hæc hypothese non obstare, non est contra primatum Beatæ Virginis, quod alii ante eam extiterint, Deum dilexerint, gratiam acceperint, prophetarint, voverint, &c. Ita nec in voto virginitatis in particulari est contra primatum ejusdem Virginis, quod ab Eliâ & Prophetarum Filiis emissum fuerit: Ita Franciscus Bonæ Spei libr. de Visione Eliæ disput. 3. num. 96.

Secundò

VII. Secundò, cum Christi Domini dignitati non officiat, quod Beata Virgo ex instinctu & motione speciali Spiritus Sancti voverit istam virginitatem antequam Christus esset, & istam ipse primus exemplo suo doceret: Cur Divæ Deiparæ dignitati obesset quod Elias Sanctissimus Dei Propheta ex simili instinctu, priusquam illa existeret, idem votum emisisset? Si quidem Christus longè magis excedit B. V. dignitatem, quam B. Virgo Eliæ Dei Prophetæ Sanctissimi: ita idem Franciscus Bonæ Spei in Armamentario Carmeli Pharetra 1. tel. 11. num. 349. Unde optimè Suarez tomo 2. in 3. part. D. Thomæ disp. 8. lect. 3. §. *ad object.* apud nostrum Lezana in Annal. Ordin. nostri in Appar. cap. 4. num. 19. docet. *Quod Beata Virgo perfectum votum virginitatis emisserit, ad perfectionem ejus pertinet, quod verò ante ipsam nullus hoc fecerit, ad ejus commendationem non admodum confert.*

VIII. Dices cum eodem Vegâ, Salinas, & Rhedano: ex votis & Monachatu verò Sancti Eliæ & filiorum Prophetarum ejus sequacium in lege veteri, de legis Evangelicæ præstantiâ multum detrahi, sic enim huic non plus defertur perfectionis quam Synagogæ veteri. Respondeo quemadmodum ad specialem dignitatem Legis Evangelicæ non spectat quod ante ipsam non fuerit in lege veteri vera Sacramenta, vera sacrificia, verusque cultus Dei quoad essentiam & substantiam ipsorum, sed solum quod ante ipsam non fuerint consummata, & cum eâ perfectione & plenitudine in quâ sunt sub Evangelicâ Lege, multò minus quod ante ipsam non fuerint vera vota Religionis, eorumque exercitium, verusque status Religionis, proportionatus tamen statui veteris Legis: quin potius videtur colligi debere contrarium ab æqualitate, ut aiunt, proportionis: Cum enim illa Lex fuerit velut inchoatum Evangelicæ videtur etiam necessariò postulasse modum aliquem inchoatum Religionis, perficiendum & decorandum in Lege Evangelicâ.

IX. Et sanè nulla est assignabilis ratio quare in hominibus perfectis illius Legis fuerint excellentissima dona &

charismata, Prophetiæ, miraculorum, Fidei, patientiæ, martyrii, & simillium non autem Religionis, licet non ita peritæ ut sub Evangelio: aut quare hoc solum reservatum sit Legi Evangelicæ, & non aliæ: præsertim cum martyrem esse perfectius quid videatur quam Religiosum esse, juxta illud: *Majorem charitatem nemo habet quam ut animam suam ponat quis.* &c. Ita noster Lezana in apparatu ad Annales nostros cap. 4. num. 22.

Confirmatur ex Bartholomæo Medinâ Doctore sui temporis celeberrimo, prima secunda Quæst. 108. art. 4. §. *ut tamen*, ubi post aliqua de imperfectione veteris Legis subjungit. Sed ex hoc non inferat Theologus, quod viri justi & sancti in antiquæ Legis statu non haberent ex instinctu Spiritus sancti consilia à Deo tum virginitatis, tum obedientiæ, atque etiam paupertatis, quæ & animo lubenti & forti amplectebantur, sed pro temporis ratione non omninò consummata & absoluta.

Tertiò, sicut de gloriâ & commendatione Deiparæ nihil detrahit, quod post illam facta fuerint ab aliquibus vota quæ ipsa nunquam fecit, puta vota vitæ Quadragesimalis perpetuæ, solitudinis & clausuræ inviolabilis, &c. ita nec detrahère potest quod ante illam alia facta sint modo quodam inferiori & imperfectiori, quæ ipsa fecit modo altiori & excellentiori.

Dico secundò, hoc tamen non obstante Beata Virgo potest dici & verissime omnium mortalium prima in voto virginitatis, & illius vexillum verè extulisse, hoc pacto ocludentur ut credo obloquentium ora. Probat, quia etsi Pater noster Elias Propheta, & filii Prophetarum ejus sequaces, fuerint priores illâ in vovendo prioritate temporis & quoad executionem, fuit tamen Beata Virgo prior illi prioritate causæ exemplaris, seu quoad intentionem: Planè enim verum est sanctum Patrem nostrum Eliam spiritu Prophetico prævidisse Deiparam Virginem eamque votum virginitatis emisuram, ac propterea in Matrem Dei eligendam: ac consequenter per inspirationem specialem Dei volentis

no plis

gnaliu

D.

Steph

87

tam Virginem honorare, motum fuisse, ut se & sequaces suos ei per simile votum consecraret.

XIII. Igitur cum Elias non voverit nisi ex eo quod, Deo ei Virginem in nubeculâ parvâ præstendente, prævidit votum ejusdem de servatâ virginitate, sequitur manifestè quod hoc votum Beatæ Virginis fuerit causa voti Eliæ: Quare omninò dicendum votum Beatæ Virginis absolutè & simpliciter esse prius, votum autem Eliæ tantum secundum quid: atque adeò Beatam Virginem primatum obrinere & Virginitatis & voti, etiam in Eliam & filios ejus spirituales, qui eam tempore præcesserunt, quandoquidem illorum votum tunc non extitisset, nisi hoc Beatæ Virginis votum futurum fuisset, ac futurum Deus Eliæ exhibuisset, & præstendisset, ut ad illius normam, & in ejus honorem, similiter voveret & contineret.

XIV. Et hæc ratione possunt optimè conciliari SS. Patres qui docent Beatam Virginem fuisse omnium mortalium primam quæ votum virginitatis seu castitatis perpetuæ emisit, cum illis qui tenent Eliam Elisæum & filios Prophetarum, qui eam tempore præcesserunt, vovisse perpetuam continentiam, fuisse Eunuchos spirituales qui se castraverunt propter Regnum cælorum fuisse Monachos & Monachorum Principes, &c. dicendo scilicet Sanctissimam Virginem esse primam omnium mortalium primitate causalitatis; Eliam verò & cæteros tantum primitate temporis cum quâ ipsi non nisi dependenter ab illâ tanquam à causâ movente, exemplari, ac etiam finali casti fuerunt: ac sic absolutè & simpliciter Beatam Virginem fuisse omnium primam, quia votum ipsius fuit causa voti Eliæ, & quia votum Eliæ tunc non fuisset, nisi votum Virginis futurum fuisset, & futurum Deo revelante prævidisset.

XV. Hoc modo etiam explicantur decreta Supremi Sanctæ Inquisitionis Senatus qui per Decretum anni 1636. damnavit propositionem istam quod *Beata Virgo non extulisset vexillum virginitatis omnium prima nuncupato voto.* Et tamen non adductâ ad suum Tribu-

nal Historiâ Propheticâ nostri Ordinis per Decretum de 9. Decembris 1639. admisit in eâ sequentes propositiones. Prima, *In lege scriptâ fuit votum virginitatis & castitatis perpetuæ.* Secunda, *In lege scriptâ fuit votum obedientiæ perpetuæ.* Tertia, *In lege scriptâ fuit votum paupertatis voluntariæ.* Quarta, *In lege scriptâ fuit versus Monachatus & Religio:* Quas propositiones approbavit post plurium annorum maturum examen, & exactissimam discussionem fundamentorû nobis adversantium & non obstante omni quâ pollebant, & in mundo pollent scientiâ, & potentiâ: ac iterum iisdem adversariis iterum oppugnantibus, post reiteratum sæpius & per plures annos earumdem propositionum examen, anno 1673. die 6. Martii Præside Illustrissimo ac Reverendissimo Domino D. Didaco de Valladorea Episcopo Ovetensi & Placentino, Regii & Supremi Consilii Castellæ Præside.

Neque hoc parum facit ad laudem tantæ Virginis: quàm enim magnum, quàm gloriosum, quod virginitas ejus non tantum proposita sit posteris, sed etiam exhibita tot retro sæculis anteris, in exemplum virginitatis & voti virginitatis, quam mores & usus istius temporis non recipiebant imò abhorrebant?

Quare quod ait P. Vega part. 2. Theolog. Marianaæ palestræ 19. certam. 12. num. 444. imitatus suos confocios Patrem Franciscum Salinas tomo 2. Exposit. litteral. in cap. 2. Jonæ Prophetæ quæst 35. & Petrum Rhedandum in lib. 1. Machab. cap. 2. contra antiquitat. Ordinis nostri, & Monachatum verum veri Patris nostri Sancti Eliæ Prophetæ & sequacium ejus in veteri Lege inutiliter velitans (ut de novo facit hodie P. Papebrochius ejusdem Societatis in Actis Sanctorum sequens antecessores suos) quod scilicet hæc opinio de tali Monachatu omninò à Scholis exulare debeat, eo quod per eam Divæ Virgini immeritò virginitatis primatus eripjatur, falsumque esset quod vexillum virginitatis voto assertæ extulerit, quandoquidem juxta hanc doctrinam Ellas longè, idest totis non-gentis annis ante Virginem Deiparam, virginis

virginitatis imperium invexerat: hoc inquam (quod tamen tanquam palma re argumentum contra nos jactat post Salinam & Rhedanum, Vega) vanum est & nullius roboris, sicut & cætera, quæ solidè elumbavit noster Franciscus Bonæ Spei locis hoc capite citatis, idest in *Armentario Carmeli*, & *lib. de Visione Elia*. Nam tantum abest ut per hoc quidquam de Gloria & Primatu Virginitatis Deiparæ detraharur, quin potius magis extollitur, siquidem in opinione Vegæ & Confociorum ejus, si fuisset prima omnium primate temporis, fuisset tantum causa virginitatis & voti ejus in posteris, ac in Doctrinâ Carmelitarum, ac infinitorum aliorum, è quibus plurimi sunt ejusdem Societatis, & quidem profundioris doctrinæ quam PP. Vega, Salinas, & Rhedanus, fuit non tantum in posteris sed etiam in anteris, quod majus est.

XVIII Dico tertio, quod spectat D. Josephum, res non ita clara est: mihi tamen valde probabile videtur, quandoquidem Deus tam specialiter & clarè manifestaverit Sancto Patri nostro Elia Virginis inviolatam summamque puritatem & integritatem, ut ad illius imitationem, & ipse & alii per ipsum amarentur. Videtur, inquam, valde probabile non illi occultasse hanc tam notabilem circumstantiam, quod scilicet illam Beata Virgo etiam in matrimonio servatura erat, tum quia, ut vidimus supra, illam præostendat aliis, à quibus tamen simile propositum non exigebat: tum quia ex hac cognitione, magis ab eo suspicienda erat & admiranda istius Virginis integritas, & ille, ac per illum alii fortius animandi, ut illam extra matrimonium servarent, quam illa, quæ in exemplum eis proponebatur, etiam in matrimonio servatura erat: tum denique quia cum ille cui maritanda erat, esset & ipse ejusdem Virginis exemplo & hortatu virginitatem perpetuò servaturus, non poterat non hæc cognitio multum conferre ad scopum quem Deus intendebat, ut scilicet idem ipse exemplum cum illo imitaretur. Itaque secundum hoc Diva Deipara fuit primaria causa voti Elia, & Filiorum ejus spiritualium, D. Josephus secundaria,

Sed est adhuc alia primitas, scilicet dignitatis & excellentiæ, quam qui habet aliis non indiget, ut absolute primatum teneat. Sic homo, licet omnium creaturarum postremus tempore omnium tamen illarum est primus merito, excellentiæ & dignitate, Genes. cap. 2. Sic Divus Joannes Baptista omnium novissimus Prophetarum tempore, & tamen plusquam Propheta, ut ait Matthæus cap. 11. vers. 9. hoc est omnium Prophetarum maximus. Nam ut loquitur Lucas cap. 7. vers. 28. Major inter natos mulierum Propheta Joanne Baptista non est. *Hic enim*, inquit S. Maximus Episcopus homil. 3. de de Nativit. S. Joannis Baptista, *Dominum nostrum IESVM-Christum, quem alii in longâ tempora futurum præstierant, meruit annunciare, & designare præsentem.* Sic Petrus omnium Apostolorum primus non ætate aut vocatione, (Andreas enim in his illo prior) sed Apostolatus eminentiâ, & ordine dignitatis.

Certum est autem Beatissimam Virginem & D. Josephum, etsi non fuerint primi omnium in vovendâ virginitate ordine temporis, fuisse tamen ordine dignitatis, eminentiæ, & perfectionis. Obtinere ergo, illi inter omnes virgines & continentes primatum continentæ & voti virginitatis. Primum, quia illud votum in illis processit ex majori charitate & gratiâ. Secundò, ex cognitione, affectu & proposito majori, intensiori & magis voluntatem figente & immobilitante. Tertio, quia caruerunt omni contrario, quo virginitatis perfectio & affectus posset remitti, cum caruerint fomite: & ipsum conjugium quod in aliis ad virginitatem labefactandam servit, in illis fuerit ad ejus custodiam & majorem splendorem. Quarto, Habuerunt omnes virtutes comitantes, sequestras, & altrices in summo, humilitatem, modestiam, pudorem, abstinentiam, mortificationem, & alias, ex quibus posset virginitatis perfectio augeri.

Cum ergo tanta sit post Sanctum Josephum ac Deiparam Conjugem ejus ex omni hominum gradu, virginum intra & extra conjugium, vel in eo tandem continentium ac temperantium

nopolis

agnabit

D.

Josephi

SV

rantium eorum exemplo, multitudo, quanta vel hinc quoque quamve multiplex eorum, tanquam horum omnium Ducum ac Principum gloria, dum Deiparam Virginem feminarum, Beatum Josephum verò hominum numerosissimi greges, si non affequantur, sequuntur tamen ac imitari contendunt? Nimirum adducentur quoque post Sanctum Josephum Virgines, Continentes, Conjuges, Comites, Duces, Principes, Reges, Imperatores, atque in ejus imitatione, discipulatu, ac clientelâ, proximi ejus offerrentur Regi Domino in lætitiâ & exultatione.

CAPUT XI.

An inter Divum Josephum, & Divam Deiparam verum intercesserit Matrimonium?

I. **S**UPPONO ex omnibus Patribus & Theologis, communi quæ omnium gentium sensu, matrimonium non esse quamlibet viri & mulieris conjunctionem, sed eam solùm quæ inter virum, ut maritum; & feminam, ut uxorem, intercedit: quæ conjunctio non est tam crassa & materialis, ut oriatur ex copulâ carnali, aut hæc sit pars illius, ut voluit Wicleph apud nostrum Thomã Waldensem tomo 2. de Sacramentis cap. 130. quandoquidem & copula sit damnabilis, quam non verum præcesserit matrimonium: & verum inter illos sit matrimonium, qui ab ejus usu abstinent etiam ab initio amore virtutis: undè Concilium Florentinum in Decreto Eugenii meritò definit, *Matrimonium mutuo consensu perfici*, & Tridentinum Sessio. 24. Matrimonium ratum distinguit à consummato, quod illud consensu perficiatur, hoc usu.

II. Neque rursus est tam spiritualis ut sit purè animorum conjunctio, quâ vir erga mulierem ita afficiatur ut sibi invicem unicè adhæreant adhæsiōe dilectionis & cohabitationis perpetuæ,

ita enim inter Patrem & filiam, filium & Matrem, cohabitantes ex dilectione, esset matrimonium verum ac legitimum, hoc autem esse non potest: Nam Genesis cap. 1. dicit. *Relinquet homo Patrem suum & Matrem suam, & adhærebit uxori suæ.* Per quod manifestè innuitur conjugalem societatem inter Patrem & filiam, filium & Matrem esse inordinatam, & ob hoc illicitam, quandoquidem in conjugio sanciendo, Deus non Matrem aut Patrem petendos, sed relinquendos, statuat: Ita Hugo de S. Victore lib. de perpet. Virginitat. Mariæ.

Est ergo talis conjunctio ut per illam vir in mulieris, mulier in viri corpus accipiat & retineat dominium juxta illud 1. Corinth. cap. 7. *Mulier sui corporis potestatem non habet sed vir: similiter autem & vir sui corporis potestatem non habet sed mulier.* Ita ut existâ potestate habeant uterque jus utendi corpore a liberius, non ad quælibet, ut constat, sed ad copulam, quæ ideò dicitur actus conjugalis, seu usus potestatis conjugalis. Hoc posito.

SECTIO PRIMA.

Beata Virgo & D. Josephus exterius contraxerunt eodem modo, & cum eisdem solemnitatibus cum quibus contraherent alii istius temporis.

ILLUD saltem omninò admittendum est. Est contra nonnullos, qui ex Patribus malè intellectis docuerunt inter illos tantum fuisse sponsalia de futuro. Hoc docuit inter alios Abdias in Vitâ Sancti Bartholomæi Apostoli: ait enim expressè, Joseph desponsatam, verum minimè nuptam Mariam Virginem habebat, eam quæ sententiam non improbabilem putavit Medina lib. 5. de Continentiâ cap. 64. Vide Sanchez 2. de Matrimonio d. 28. num. 1.

Probatur primò ex Scripturis in quibus toties Beata Virgo dicitur Conjux D. Josephi, Divus Josephus Vir Mariæ; quarum veritas ut minimùm hæc viâ salvatâ

salvari debet. Probatur secundò, quor-
sum enim D. Josepho Virginem sibi
solum desponsatam dimittendi tam an-
xia sollicitudo, tam dura cogitatio,
dum inventa est in utero habens de
Spiritu Sancto Matth. cap. 1. si tunc
non erat vera ejus uxor saltem in foro
externo? quandoquidem omnibus no-
tum sit quod per simplicem fornicationem
supervenientem sponsalia nuda jure
naturæ dirimantur. Probatur tertio,
quia dato quod tunc tantum fuissent
sponsalia de futuro matrimonio,
quando Matthæi cap. 1. Desponsata
Mater JESU Maria Joseph, ut voluit
illi, postmodum tamen debuit esse
Matrimonium per verba de præsentibus
cum ritibus publicis & consuetis, alio-
quin inter Mariam & Joseph violata
fuisset fides sponsalium: sponderant
enim matrimonium quod non contra-
xerunt. Probatur quartò, quia cum
constet ipsos post istam desponsationem
simul & sub eodem tecto totam
vitam transigisse, quomodò id potuissent
nisi conjugati sine scandalo? quod
Beatæ Virgini & Divo Josepho affricare
quis audeat nisi impius, impurus &
blasphemus? Probatur quintò, Judæi
Christi hostes jurati non cum per des-
pectum Josephi Fabri filium vocitassent,
sed potius ut ex fornicatione natum
traduxissent, si eos ante ejus nativita-
tem nupsisse non fuisset notissimum:
quod cum nunquam fecerint, facturi
si potuissent, quia illi infensissimi, sig-
num est manifestissimum eos publice
ut alii nupsisse.

VI. Objicies, Patres multi inter quos Di-
vus Epiphanius hæref. 78. S. Cyrillus
Hieros. Catech. 12. D. Hieronymus,
D. Hilarius, & Theophylactus in cap. 1.
Matth. videntur insinuare Beatam Vir-
ginem non fuisse uxorem D. Josephi,
sed ejus dumtaxat Sponsam, juxta illud
Lucæ cap. 2. ubi dicitur Joseph ascen-
disse à Galiliæ in Bethleem propter
edictum Cæsaris cum Mariâ desponsatâ
sibi uxore prægnante: ergo quando
ascendit non erat Maria ejus uxor, sed
tantum desponsata, seu promissa in uxorem.
Notat præterea Euthymius Mariam à
Josepho non ad nuptias, sed ad
custodiam acceptam; quæ proinde si
aliquando dicitur uxor Joseph, tunc

nomen uxoris vel conjugis pro nomi-
ne sponsæ usurpatur.

Respondeo illos Patres ita loqui, VII.
non quod velint eos non nupsisse pu-
blice, & per verba de præsentibus, cujus
oppositum adeò certum est: sed quod
nolint fuisse conjuges, ut alii, ad copu-
lam; & ut significant tam ab eis illam
abfuisse, ac si non vir & uxor fuissent:
sed simpliciter Sponsus & Sponsa re-
mansissent; quoad locum Lucæ ineptè
valde illum interpretantur objicientes,
ridiculum enim est quod solum inter
illos fuisset promissio de futuro, &
quod ille ut caput familiæ cum solum
desponsatâ seu promissâ in Matrimo-
nium, ascendisset ad profitendum &
solvendum Cæsari censum.

SECTIO II.

*An illud Matrimonium quod
exterius contraxerunt fuerit
omni ex parte verum?*

VIII. Negare videntur primò D. Grego-
rius Nyssenus homil. de Christi
Nativitate, D. Damascenus lib. 4. de
Fide cap. 15. Nicephorus ex Evodio
lib. 1. cap. 7. & lib. 2. cap. 3. Andræas
Cretensis orat. de Dormit. Virg. Ori-
genes tract. 26. in Matth. & Theophy-
lactus in Matth. cap. 23. qui referunt
Sacerdotes post annos undecim quos
Beata Virgo in templo exegerat, con-
siliium iniisse quid de Sacrà illâ Virgine
statuerent, quam audierant virginitatem
Deo vovisse: quia nec decebat, nec
usitatum erat, ut mulier jam adulta in
templo remaneret: & aliundè time-
bant alicui viro jus & potestatem in
corpus illud Deo per votum dicatum,
facere. Tandem verò divinâ inspiratio-
ne decrevisse, eam tradere nomine
desponsationis, cuidam viro ad custo-
diendam ejus virginitatem idoneo,
qualis Joseph, ex eadem cum Virgine
familiâ & Tribu inventus, existimatus
est. Ex quo inferitur non fuisse verum
matrimonium, sed veluti quoddam
pactum ad mutuam tantum cohabitatio-
nem ordinatum, sub nomine matri-
monii, ut Joseph B. Virgini ministraret,
ejusque virginitatis custos existeret.

G g

D. Hiero.

IX. D. Hieronymus in cap. 1. Matth. dicit Ioseph fuisse Beatæ Virginis nutricium non maritum; D. Bernardus homil. 2. in missus est: *Virum*, inquit, *nominat quia homo virtutis erat non quia maritus*. D. Chrysostomus homil. 4. in Matth. *Conjugis nomine*, inquit, *sponsum intelligit*, & homil. 5. post med. indicat inter D. Iosephum & B. Virginem non intercessisse matrimonium: quod etiam faciunt D. Greg. Magnus homil. 26. & 27. in Evang. D. Epiphanius hærel. 78. D. Ambrosius epist. 79. & lib. 2. in Lucam in principio & lib. de Inffit. Virgin. cap. 6. & 7. D. Chrysologus ferm. 157. & D. Cyrillus Hierosolymitanus Catech. 12. circa finem: ubi hic ultimus videtur velle non fuisse magis inter illos matrimonium quam erat inter Jacob & Rachel priusquam illam acciperet à Patre ejus Laban: ait enim. Meminimus Jacob qui priusquam acciperet Rachel dicebat ad Laban *da mihi uxorem meam*: sicut enim illic ante nuptiarum constitutionem, cum tantum promissio intercessisset, uxor Jacob nominabatur, sic & Maria propter solam desponsationem uxor Ioseph vocabatur.

X. Horum Patrum sententia his fulcitur rationibus, Prima, quia videbitur D. Iosephi & Beatæ Virginis conjunctio fuisse tantum animorum ut sibi invicem adhererent adhesionem dilectionis, & perpetuæ cohabitationis: sed, ut præmonuimus initio hujus capituli, hoc non sufficit ad verum matrimonium, ergo, &c. Secunda, quia Beata Virgo & D. Iosephus contrahendo non tantum non potuerunt habere animum & intentionem se cognoscendi carnaliter sed etiam debuerunt contrahere cum animo & conditione nunquam se cognoscendi isto modo, seu nunquam petendi & reddendi debitum; aliàs enim peccassent contra suum votum, quod est impium: sed hæc conditio est contra substantiam matrimonii & illud irritum facit, ut definit Gregorius IX. cap. final. *de condie. appof.* Ubi inter alias hanc ponit Pontifex, *Contraho tecum si generationem proles erites*, quam declarat esse contra substantiam matrimonii, quia nimirum est contraria illius fini: sed votum ser-

vandi castitatem & nunquam se copulandi est votum vitandi generationem proles; quia non se copulando vitatur proles ergo, &c. Tertia, quia in mutuo jure petendi debitum, & mutuâ obligatione illud reddendi, consistit essentia matrimonii: ex illo autem voto servandi castitatem, oritur omninò privatio juris petendi debitum, & deobligatio illud reddendi; ergo destruit matrimonii essentiam. Quarta, ad hoc ut contractus sit validus in quacumque tandem materia, debet is qui contrahit esse sui juris in illâ materiâ de quâ contrahit: sed Beata Virgo post votum castitatis non erat amplius sui juris ut dominium sui corporis transferret in alterum ad actum conjugalem, ergo non potuit validè contrahere; major est certa minor videtur evidens, quia ille est sui juris ut suum corpus transferat in dominium alterius quoad actum conjugalem, qui potest liberè de corpore suo disponere in ordine ad istum actum, sed qui vovit castitatè non potest amplius de suo corpore disponere in ordine ad istum actum, ergo &c.

His tamen non obstantibus certum est inter Beatam Virginem & Divum Iosephum verum proprium, ac ratum conjugium intercessisse: huic Evangelicæ veritati consonant Patrum testimonia, adstipulantur Scholastici omnes in 4. sentent. dist. 29. & 30. & in tertia part. quæst. 29. torquæ ac tam claris fulcitur Scripturæ locis, ut plures celeberrimi Theologi eam sententiam putent esse de fide, inter quos Gabriel à Sanctâ Mariâ Archiepiscop. Rheimensis in concionibus adventualib. sup. missus est, serm. 7. statim à principio, Suarez tom. 2. in 3 part. quæst. 29. art. 1. & 2. disp. 7. sect. 1. Fonseca Augustinianus in vitâ Christi cap. 9. Zarate et eodem ordine lib. de discursibus in materiâ Incarnationis quæst. 29. disc. 2. Petrus Morales in c. 1. Matth. lib. 2. tract. 3. n. 8. Escobar tom. 3. in Evang. lib. 2. tit. *Maria nupta* §. 8. n. 30. & alii ab iis citati.

Probatur ergo hæc veritas ex Scripturis. Primò, illis in quibus D. Iosephus dicitur vir, idest maritus Beatæ Virginis, ut Matthæi cap. 1. vers. 16. *Jacob autem genuit Ioseph virum Mariæ de quâ natus est, &c.* Et ibid. vers. 29. *Ioseph*

Ioseph autem vir ejus cum esset justus. Constat enim nomen istud *vir* junctum possessivo *ejus* attributum alicui *fœminæ*, nunquam sumi pro sponso cum quo sint tantum sponsalia seu promissiones de futuro, sed semper & ab omnibus pro sponso qui sit verè maritus: Et ratio est evidentissima, quia simplex promissio alicujus rei, non transfert eam rem in dominium & potestatem illius cui promittitur, ergo non potest dici de *fœminâ* quod aliquis sit *vir ejus* per solam promissionem de futuro, sed necessariò requiritur præter promissionem traditio, in quo stat conjugium, & distinguitur à sponsalibus.

XIII. Probatur secundò, ex illis in quibus reciprocè Beata Deipara dicitur *ejus* conjux & uxor & non tantum Sponsa. Matthæi cap. 1. vers. 20. *Ioseph fili David noli timere accipere Mariam conjugem tuam*, & Lucæ cap. 2. v. 4. & 5. *Ascendit autem & Ioseph à Galilæa ut profiteretur cum Maria sibi desponsatâ uxore pregnante, uxor enim vocatur*, inquit D. Augustinus lib. 1. de nuptiis & concupisc. cap. 11. *Ex primâ fide desponsationis, quam vocat vinculum conjugale.*

XIV. Roborantur hæc duæ probationes receptissimâ Patrum, omnium Interpretum, Scholasticorum & omnium Orthodoxorum Regulâ, quæ talis est, quod Scriptura sacra semper & indispensabiliter accipi debeat in proprio litterali sensu quæ ipsa verba præ se ferunt, nisi in ipso litterali sensu aliquid absurdi appareat, quod cogat recurrere ad sensum metaphoricum & translativum: sed hæc Scripturæ matrimonium verum, maritum & uxorem veram significant primò & per se; nec in illo sensu ullum inconveniens aut absurdum, ut patebit ex solutione argumentorum contrariorum: ergo illa de vero matrimonio, de vero ac propriè dicto marito, verâ ac propriè dictâ conjugè, intelligendæ.

XV. Probatur tertio, nec minus efficaciter ex illis Scripturis in quibus Divus Iosephus dicitur Pater Christi, ac primò quidem à Judæis, quia ab illo cum genitum hi putabant: Decipiebantur quidem in eo quod eum putabant Patrem generatione, sed quate talem pu-

tabant, nisi quia sciebant D. Iosephum Christi Matrem duxisse uxorem? neque enim cogitandum est Christum existimatum ab illis spurium filium Iosephi, aut illegitimè natum: Nec fuisset satis consultum generationi Christi legitimæ, nisi tali modo Beatæ Virgini aptatus fuisset D. Iosephus, ut filius ex eâ genitus legitimus credi posset, non potuisset autem nisi fuisset maritus Divus Iosephus.

Secundò, à Beatâ Virgine ita appellatus est Lucæ cap. 2. vers. 48. *Fili quid fecisti nobis sic? Ecce Pater tuus & ego dolentes quærebamus te*: Ita à Sancto Spiritu per Evangelistam Lucam eodem cap. 2. v. 33. *Erat Pater eius & Mater mirantes super his quæ dicebantur de illo*. Ibidem v. 27. *Cum inducerent puerum Jesum Parentes eius, idest Ioseph & Maria*. Vers. 41. *Et ibant parentes eius per omnes annos in Ierusalem in solemnibus die Paschæ*. vers. 43. *Remansit puer Iesus in Ierusalem, & non cognoverunt parentes eius*. Quod nomen licet ei competere non possit titulo generationis, uti putabant ex deceptione Iudæi, potest tamen ei competere titulo matrimonii initi, & existentis cum Virgine Matre ejus, eo tempore, quo in eâ conceptus est, ut videbimus Tract. seq.

Probatur quartò, ex verbis quibus ipsa eorum desponsatiò exprimitur in Scripturâ Matthæi cap. 1. vers. 18. *Cum esset desponsata Mater IESU Maria Ioseph, antequam convenirent inventa est in utero habens de Spiritu Sancto*, ubi manifestè innuit Evangelista Mariam tunc sic fuisse Iosepho desponsatam, ut quantum est ex parte vinculi honestè convenire potuissent, quod non fecerant: Atqui copula non potest sequi ex solis sponsalibus, sed ex solo conjugio vero: Ergò fuit tunc inter illos conjugium verum. Item Lucæ cap. 2. vers. 4. & 5. *Ascendit autem & Ioseph à Galilæa de Civitate Nazareth, &c. ut profiteretur cum Maria sibi desponsatâ uxore pregnante*. Ex quo loco manifestum est quod talis erat tunc desponsatiò quæ Mariam fecerat Iosephi uxorem. Vide supra Section. præced. num. 7.

Probatur quintò & ultimò efficacissimè ex Genealogiâ Christi Domini ductâ ab Abraham usque ad Iosephum:

G g 2

Cùm

Ioseph

Ioseph

D.

Iosephi

SV

Ioseph

Cum enim Evangelista non per Mariam, sed per Iosephum ducat Christi Genealogiam, & probare intendat verum Christi descensum ex Abraham & Davide secundum carnem, quomodo scopum attingeret, si Divus Iosephus non fuisset saltem Vir seu Maritus verus Mariæ Matris Christi? Quod si dicas sufficere quod fuerit Vir Mariæ secundum vulgi opinionem: Respondeo negando, quia ut Christus probetur verè Messias & Rex Iudæorum, non sufficit quod secundum vulgi opinionem tantum descendat ex Abrahamo & Davide, sed debet ostendi vere ex illis descendere, quod non fieret nisi Ioseph esset verè Maritus Virginis.

SECTIO III.

Idem probatur ex Sanctis Patribus.

XIX. **H**UIC veritati quæ in Scripturâ hædeò clara est, quomodo non ad stipularentur Sancti Patres? illos ergo audiamus, ac primò quidem D. Ambrosium lib. de Instit. Virgin. cap. 5. ubi ait: *Desponsata viro Mater Domini, conjugis nomen accepit: Cum inicitur conjugium, tum conjugii nomen assequitur: non enim defloratio virginittatis facit conjugium, sed pactio conjugalis. Cum jungitur puella, conjugium est, non cum virili commixtione cognoscitur: Idem lib. 2. in Luc. cap. 1. post medium. Non te moveat quod frequenter Mariam scriptura vocat conjugem: non enim virginittatis ereptio, sed conjugii testificatio, & nuptiarum celebratio declaratur. Vide eum quoque epist. 79.*

XX. Secundò, & maximè maximum omnium D. Augustinū. Primò, lib. de bono conjugali cap. 3. ubi verum agnoscit & fateri matrimonium etiam inter illos qui procreationem liberorum nõ quærunt, nec sperant, solâ interim animi conjunctione contenti. Idem lib. 23. contra Faustum Manichæum cap. 8. toto quod hîc transcribo. *Quid ergo jam moveat sancti Evangelii sectatorem, quod sine concubitu Ioseph Christus natus ex Virgine, filius tamen David appellatur,*

cum generationum seriem non usque ad Mariam, sed usque ad Ioseph Matheus Evangelista perducatur? Primò, quia mariti ejus fuerat, propter virilem sexum, potius honoranda persona: neque enim quia concubitu non permixtus, ideo non maritus, cum ipse Matheus narret ab Angelo Mariam conjugem ipsius appellatam, qui narrat quod non ipsius concubitu sed de Spiritu sancto conceperat: Quod si non Matheus Apostolus ista vera, sed alius alius sub ejus nomine (sicut Manichæi putant) ea falsa conscriberet, itane sibi etiam ipse in rebus apertissimis, & tam de proximo contextis, contraria loqueretur, ut quem diceret David filium de Mariâ Virgine sine cuiusquam viri concubitu natum, eiusdem parentes gradatim enumerans, usque ad eum sine aliquâ ratione perduceret, quem non commixtum Mariæ ipse dixisset? si enim alius enumeraret progenitores Christi à David usque ad Ioseph, dicens eum filium David; & alius eum sine ullius viri concubitu ex Mariâ Virgine natum diceret, nec eum filium David appellaret, nec sic continuo putari deberemus eos sibi hæc contraria locuti fuisse, ut vel ambo vel unus eorum falsitatis convinceretur: Cogitare enim deberemus fieri potuisse ut ambo vera dicerent: ut & Ioseph Maritus Mariæ diceretur habens eam coniugem continenter, non concubitu, sed affectu, non commixtione corporum, sed copulatione (quod carius est) animorum; & ideo non debuisset virum Virginis Mariæ Christi separari à serie parentum Christi: & ipsam Mariam aliquam de stirpe David venam sanguinis ducere, ut caro Christi etiam ex virgine procreata, sine David semine esse non posset. Cum verò unus idemque narrator utrumque dicat, utrumque commendet, & virum Mariæ Ioseph, & Christum virginem Matrem, & Christum ex semine David, & Ioseph in serie progenitorum Christi ex David: quid restat ut credat, qui mavult Evangelio, quam hæreticorum fabulis credere? nisi & Mariam non fuisse extraneam à cognatione David, & eam Iosephi coniugem, & non frustra appellatam, propter ordinem sexus, & animorum considerationem, quamvis ei non fuerit carne commixtus: & Ioseph potius propter dignitatem virilem ab ordine generationum illarum non fuisse separandum,

randum, ne hoc ipso videretur ab illa feminâ separatus, cui eum coniungebat mentis affectus: & ne homines fideles Christi, id quod sibi conjuges carne miscerentur, tam magnum in coniugio deputarent, ut sine hoc conjuges esse posse non crederent: sed potius discerent fidelia coniugia, multò familiarius se adhaerere membris Christi, quanto potuissent imitari parentes Christi.

XXI. Idem lib. 2. de Consensu Evangelistarum cap. 1. ubi reddens rationem cur Matthæus exequendo humanam Christi generationem, ab Abraham generatores producit usque ad Ioseph virum Mariæ, de quâ natus est Iesus, ait: Neque enim fas erat ut hoc eum à coniugio Mariæ separandum putaret, quod non ex eius concubitu, sed virgo peperit Christum: Hoc enim exemplo magnificè insinuat fidelibus coniugatis, etiam servatâ pari consensu continentia, posse permanere, vocariq; coniugium, non permixto corporis sexu, sed custodito mentis affectu.

XXII. Idem term. 63. de divertis cap. 10. Altera illorum calumnia est: per Ioseph, inquit, generationes Christi, & non per Mariam numerantur. Attendat paulisper sanctitas vestra Non, inquit, per Ioseph debuit. Quare non debuit per Ioseph? Nunquid non erat maritus Mariæ Ioseph? non, inquit. Quis hoc dicit? Scriptura enim dicit Angelicâ Authoritate quod maritus erat. Noli timere, inquit, accipere Mariam conjugem tuam, quod enim in illâ natum est de Spiritu sancto est. Et quoque iubetur ut puero nomen imponat quamvis non de semine suo nato. Pariet, inquit, filium, & vocabis nomē eius IESUM. Sed hoc intendit Scriptura quod nō sit natus de semine Ioseph, cum sollicita unde esset illa gravis utero, dicitur de Spiritu sancto est: & tamen paterna ei non aufertur authoritas, cum iubetur puero nomen imponat. Denique & ipsa Virgo Maria sibi bene conscia, quod non ex eius complexu, & concubitu conceperat Christum Dominum: tamen Patrem Christi dicit: Fili quid fecisti nobis sic? Ecce Pater tuus, & ego dolentes quærebamus te.

XXIII. Idem lib. 1. de nuptiis & concupisc. cap. 11. Quibus verò placuit ex consensu ab usu carnalis concupiscentiæ in perpetuum continere, absit ut inters illos vin-

culum conjugale rumpatur: imò firmitus erit, quo magis ea pacta secum inierint, qua charius, concordiusq; servanda sunt, non voluptariis corporum nexibus, sed voluntariis affectibus animorum. Neque enim fallaciter ab Angelo dictum est ad Ioseph, noli timere accipere Mariam conjugem tuam: coniux vocatur ex primâ fide desponsationis, quam concubitu nec cognoverat, nec fuerat cogniturus: nec perierat, nec mendax manserat coniugis appellatio, ubi nec fuerat, nec futura erat ulla carnis commixtio. Erat quippe illa Virgo, idè & sanctius & mirabilius iucunda suo viro, quia etiam fecunda sine viro, prole dispar, fide compar. Propter quod fidele coniugium parentes Christi vocari ambo meruerunt, & non solum illa Mater, verum etiam ille Pater eius, sicut coniux matris eius, utrumque mente, non carne. Deinde post nonnulla. Sed cum illo non seminante illa peperisset, profectò nec ipsius forma ser vi parentes ambo essent, nisi inter se etiam sine carnis commixtione coniuges essent: unde & series generationum cum parentes Christi connexionem successione commemorantur, usque ad Ioseph potius, sicut factum est, fuerat perducenda, ne in illo coniugio virili sexui, utique potiori, fieret injuria, cum veritati nihil periret, quia ex semine David, ex quo venturus prædictus est Christus, & Ioseph erat & Maria: Omne itaque nuptiarum bonum impletum est in illis parentibus Christi, proles, fides, Sacramentum: prolem cognoscimus ipsum Dominum IESUM: fidem, quia nullum adulterium: Sacramentum, quia nullum divorcium.

Vide iterum eundem Sanctam Patrem lib. 5. contra Iulianum, qui negabat matrimonium inter D. Iosephum & Beatam Virginem, ubi cap. 9. suscè docet jus matrimonii nō pugnare cum Religione & voto castitatis. Et rectè, ex matrimonio quippe habeo jus in corpus uxoris, sed ex voto non possum eo licite uti: si utor pecco contra votum, non contra fidem matrimonii, id est facio actum irreligiosum, sed non committo adulterium.

Tertio, Hugo de S. Victore qui suo seculo alter Augustinus dici meruit lib. de perpet. Virginit. Mariæ apud Canisium lib. 2. de Maria Deiparâ cap. 11.

Gg 3

§. Caterum

no ples
generatio
D.
Ioseph
su
111

§. Ceterum non exigam hallucinandi causam, ubi sic Hugo. Suscepit ergo conjugium, sed non mutavit virginitatis propositum: de virginitate siquidem ejus, hoc pie fides & pietas fideliter conficitur quod ejus perfectionem non imminuit conjugalis consensus, sicut ipsius castitatem non violavit conceptus, nec integritatem abstulit partus. Spontaneus enim consensus inter virum & feminam legitime conjunctos, quo uterque alteri debitorem sui se spondet, iste est quo conjugium est, ipsa videlicet societas tali consensu federata, quae altero vivente, alterum ab altero non dissolvit. Est & alius consensus, commercii videlicet carnalis ad invicem exigendi atque reddendi, similiter inter virum & mulierem constituens pactionem, comes, non effectus conjugii, officium, non & vinculum: qui & ipse cum utroque pari voto suscipitur, pari etiam necesse est debito teneatur. Sed hujus debiti necessitas illos conjugatos sibi ad invicem non subjicit, in quibus dum conjugium contraheretur, vel sanciretur, hujus operis consensus non praecessit. Nec tamen hoc officio cessante veritatem seu virtutem conjugii cessare credendum est, imò potius tantò verius ac sanctius conjugium esse, quo in solo charitatis vinculo, & non in concupiscentiâ carnis, & libinis ardore federatum est. Quid enim? in concupiscentiâ carnis conjugium sanctum esset, & in charitate non esset? Absit: sed multò verius & iustius ibi sanctum & verum dicitur ubi nihil habet castitas unde erubescat, sed charitas unde gloriatur. Hæc ille profundè & subtiliter.

XXVI. Accedit Phœnix Theologicæ Scholæ D. Thomas Aquinas. 3. part. quæst. 29. art. 2. in corpore, ubi sic S. Doctor, Dicendum quod matrimonium sive conjugium dicitur verum ex hoc, quod suam perfectionem attingit: duplex est autem rei perfectio, prima, & secunda: Prima consistit in ipsâ formâ ex quâ speciem sortitur: Secunda verò, perfectio consistit in operatione rei, per quam res aliquam suam finem attingit. Forma autem matrimonii consistit in quâdam indivisibili conjunctione animorum, per quam unus conjugum, indivisibiliter alteri fidem servare tenetur: finis autem matrimonii est proles generanda & educanda, &c. sic igitur dicendum, quod quantum ad pri-

am perfectionem, omninò verum fuit matrimonium Virginis Matris Dei & Joseph: unde & Angelus vocat Mariam coniugem Joseph dicens: Math. cap. 1. Noli timere accipere Mariam conjugem tuam. Quantum verò ad secundam perfectionem, quæ est per actum matrimonii, si hoc referatur ad carnalem concubitum, per quem proles generatur, non fuit illud matrimonium consummatum.

Tandem, quod his omnibus prævalent, talis est Ecclesiæ sensus. Quid enim sibi vult hoc quod illa quæ in antiquis Breviariis invenit, Beata Mater & in nupta Virgo gloriosa Regina mundi, &c. in recentioribus abstulit hanc vocem in nupta & reposuit sic Beata Mater & intacta Virgo gloriosa Regina mundi, ut observavit Salméron tom. 3. de Infantia Salvatoris Tract. 29. voluit nimirum per hoc ostendere, falsum esse quod non fuerit nupta: non tamen ex suis nuptiis affectam ut esset Mater, quippe quæ intacta permanferit.

SECTIO IV.

Idipsum probatur rationibus.

Putant aliqui evadere difficultatem omnem, dicendo verum intercessisse matrimonium, sed illud fuisse contractum antequam emitterent votum continentie saltem absolutum: sic enim potuisse ab illis dari consensum in copulam saltem implicitum & tacitum, quem existimant ad matrimonium essentialiter requiri, quod non potuissent sine peccato, si voto saltem absoluto ligati fuissent absque speciali Dei dispensatione. Ita inter illos Gamachus in 3. part. D. Thom. de matrimon. Sacram. cap. 9.

Sed etsi cum voto absoluto consensus in copulam dare queat nemo: non potest etiam quisquam, licet sine voto, eundem consensum dare & simul virgo mente permanere, ut patet: vel ergo consensus in copulam non est necessarius ad matrimonium, & sic cum voto suo nubere potuerunt: vel si requiritur non potuerunt etiam sine voto nubere & virgines mente permanere. Sed tunc quomodo potest saltem de Virgine dici quod consentit in copulam

copulam, quæ potius elegisset Mater Dei non esse; quàm virginitatis jacturam facere? Certè mihi manifestum est Beatam Virginem quando contraxit, non aliter id fecisse, quàm adjectâ expressè conditione de servandâ perpetuâ virginitate, in quam D. Josephus prius consensit: impossibile autem est quod fuerit simul & semel dissensus expressus à copulâ & simul consensus implicitus in illam. Quare maneat doctrina nostra ante tradita, Divam Virginem ac Divum Josephum ante nuptias vovisse continentiam, & interim verum inter illos extitisse matrimonium: quod ut planius fiat.

XXX. Nota. Primò, quatuor potissimum in matrimonio reperiri. Primò, mutuum consensum & externum contractum, quo sibi mutuò conjuges potestatem & jus in corpus tradunt. Secundò, id quod resultat ex isto consensu & contractu; scilicet vinculum matrimonii, deinde mutua obligatio ad reddendum debitum, & jus quod est in unoquoque ad illud petendum. Tertiò, mutua cohabitatio conjugum cum mutuis obsequiis in eadem domo. Quartò, denique est matrimonii usus: Ex his primò, nec consensus internus, nec externus contractus sunt id in quo matrimonii essentia sita est: sunt enim tantùm causæ quæ efficiunt matrimonium. Ita D. Thomas in 4. dist. 27. quæst. 1. art. 2. querela 1. ad 2. & Sanchez lib. 2. de matrim. d. 1. n. 8. Non secundò, mutua cohabitatio conjugum cum mutuis obsequiis in eadem domo, quia hoc est quid extrinsecum & consequens matrimonium, quod nec est necessarium ad matrimonium, & esse potest ubi non est matrimonium: ut inter Patrem & filiam, filium & matrem, fratrem & sororem, &c. Non etiã tertio, in matrimonii usu, cum Apostolus 1. Cor. cap. 7. velit eos qui habent uxores esse tanquam si non haberent, & ex Concilio Trident. Sess. 24. matrimonium ratum & non consummatum sit verum matrimonium: tandem quod copula in quâ consistit usus matrimonii sit illicita & abominabilis quam non præcedit matrimonium. Denique quod usus alicujus rei necessariò supponat rem cujus est usus.

Restat ergo ut in solo secundo puncto præfata divisionis sita sit essentia matrimonii: scilicet vel in vinculo Matrimonii, quod resultat ex consensu interno & contractu externo, vel in mutuo jure petendi & mutuâ obligatione reddendi debitum: non in mutuo jure petendi nec in mutuâ obligatione reddendi, quia in adulterio alterius conjugum, vel in communi ingressu & professione Religionis, cessant hæc, perseverante matrimonii vinculo, ergo restat ut in solo vinculo sit essentia matrimonii.

Nota secundò, sicut in agris & aliis XXXII. rebus quæ usu non consumuntur, ita in matrimonio duplex distingui dominium, unum directum quo mulier efficitur propria uxor viri, vicissimq; vir mulieris, ita ut jam neuter alteri quamdiu prior vivit ullâ ratione se validè in conjugem tradere possit: quod inde oritur, quia perseverat illud vinculum, pet quod uterque conjugum alteri fidem conjugalem inviolabiliter servare tenetur, in quo posita est ratio & essentia matrimonii: Est & alterum dominium in matrimonio quasi utile, quod situm est in usufructu sive in libero & expedito jure ad utendum.

Jam verò etsi conjuges utrumque XXXIII. dominium corporum sibi invicem soleant transferre, minimè tamen repugnat essentia matrimonii quin paciscantur sic inter se, ut prius dominium cedant, secundum non, sed voto se obligent Deo eo nunquam utendi: quemadmodum enim in agris, &c. dominium directum potest separari ab utili seu usufructu, ita ut illud sine hoc tradi possit: ita in matrimonio cum hæc tamen differentia, quod in matrimonio, non possit, ut in agris, dominium utile corporis transferri in alium hominem aut mulierem ab illis in quos translatum est illius dominium directum; cujus differentia ratio est, quia usus corporis ad copulam, non est licitus nisi inter eos in quibus est dominium directum illius.

Nota tertio, obligationem ad reddendum debitum similiter esse duplicem, actualem unam, quæ ex se non potest stare cum voto continentiaæ absolute: quia hoc votum includit obligationem

no p l s

genaliu
D.
Septu
SV
at

gationem contrariam abstinendi ab omni copulâ; & hæc obligatio à matrimonio abesse potest, nec ullo modo adfuit in Conjugio Divi Josephi cum Beatâ Virgine. Alteram, quæ vocari potest aptitudinalis seu radicalis ad reddendum illud debitum, sine quâ nullo modo matrimonium esse potest, quæque manet etiam post sublatam præcedentem illam obligationem actualem reddendi debitum: Nam si ritè tolleretur illa actualis deobligatio per dispensationem Dei, illicò sine ullo alio addito confurgeret utrimque ex hac obligatione radicali potestas & obligatio actualis ad reddendum debitum. Sicut verbi gratiâ, in conjugio adultero tollitur jus petendi, & in altero innocente obligatio reddendi debitum non radicalis, sed actualis; & post remissionem ab offenso injuriam, absque alio addito, reviviscit statim in adultero jus petendi, & in uxore actualis obligatio reddendi.

XXXV. Nota quartò, quod Beata Virgo (idem dicendum de Divo Josepho) in radicalem illam obligationem omninò consentire debuerunt quando inter se contraxerunt saltem implicite, propter contractum, qui illam obligationem essentialiter involvit, & simul & semel ab actuali dissentire propter votum, cum quo actualis obligatio repugnat, non illa radicalis. Proindè contractus matrimonii celebratus sub expressâ conditione quod non tenebuntur conjuges se copulare, validus est, secùs verò si tollere vellent etiam radicalem illam obligationem, cum hæc sit de essentiâ matrimonii, non item illa. His positis probatur nostra sententia.

XXXVI. Quia nonobstante voto potuerunt Beata Virgo & D. Josephus illud torum quod essentialiter requiritur ad matrimonium: ergo, &c. Probatur antecedens, quia matrimonium essentialiter & proximè consistit non in copulâ, ut dictum est sæpè, ergò in dominio & jure in corpora ad usum: hoc autem potest transferri, & esse non tantùm sine usu, sed etiam sine expeditione ad eum usum, seu absque potestate proximâ ad petendum, & absque obligatione actuali ad reddendum debitum, ut pa-

ter ex dictis in notandis.

Neque dicas quod quamvis conditio de vitandâ ex voto copulâ non repugnet dominio in corpora translato, repugnat tamen dominio transferendo: quemadmodum impedimenta dirimentia irritant matrimonium quâdo illud antecedunt, non verò quando illi jam contracto superveniunt. Respondeo enim quod quando est aliquis defectus in causâ efficiente, à quâ effectus dependet solùm in fieri, non verò in facto esse seu conservari, ille defectus efficit, ut non possit fieri effectus, non verò illum jam productû destruit: quia nimirum effectus in hoc casu non pendet à causâ in facto esse, sed tantùm in fieri: unde fit quod cum impedimentum dirimens matrimonium sit defectus in causâ efficiente, nempe in contrahentibus eos inhabilitans ad matrimonium, & ab eis matrimonium tantùm dependeat in fieri, non verò in facto esse; propterea defectus ille irritat faciendum, non factum. Quando verò est defectus repugnans essentiæ rei, cum ille repugnet rei in facto esse, repugnat etiam eidem in fieri: nam essentia rei eadem est quando fit, & quando est: quia ergo prædicta conditio de vitandâ copulâ ex voto, si esset defectus, non esset defectus in causâ, sed in ipsâ rei essentiâ, repugnaret ei in facto esse, æquè ac in fieri: cum ergò non repugnet ei in facto esse, stat enim matrimonium jam contractum cum istâ pactione de servandâ continentia, seu vitandâ copulâ, ergò non repugnabit etiam matrimonium in fieri cum illâ.

Instabis, omnis contractus ad sui validitatem requirit consensum in illud objectum, circa quod primò & per se versatur, atqui matrimonium est contractus, qui per se primò naturâ suâ ordinatur ad prolis generationem, quæ non fit nisi per copulam, ergo requirit consensum in prolis generationem & copulam: undè consequens est, quod si inter Deiparam & Josephum verum intercesserit matrimonium, debuerit etiam in illis esse consensus in generationem & copulam. Quod si factum est, ergo illi saltem animo & mente casti esse desierunt; hoc quæ ipsum est quod

quod docent Centuriatores Magde-
burgenses Centuriâ 1. lib. 2. cap. 10.
his verbis. *Evangelista certò affirmant
Mariam Iosepho in Coniugem fuisse despon-
satam: unde liquide constat, ita utrumque,
Ioseph & Mariam fuisse affectum, ut
statuto tempore, more aliorum coniugum,
voluerint liberos dante Deo procreare.*
O quàm gauderent novi hi Sanctæ Ca-
stitatis hostes, his castissimis Coniugi-
bus hanc saltem carnalis commercii
appetitionem affingere, ut hoc vela-
mine suas sordes tegere & defendere
possent!

XXIX. Respondeo ad minorem, Matri-
monium primò & per se non versari
circa procreationem proles quæ fit per
copulam, sed circa translationem do-
minii corporis, unde debuerunt habe-
re; sufficitque quod habuerint con-
sensum in translationem istius dominii;
hic autem consensus cum possit esse
consensus dominii non expediti ad
actum, sed ligati & perpetuò impedi-
ti per votum & nolitionem expressam
istius actus conjugalis, constat eviden-
ter quod non repugnet virginitati in-
tegrissimæ, quia talis consensus nihil
est aliud quàm consensus in nudum
purumque dominium: Cum ergò
istud dominium seu jus per se, & præ-
cisum ab aliis, nullo modo lædat vir-
ginitatem aut illius votum, ergo nec
etiam consensus in illud jus seu domi-
nium.

XL. Sed cum matrimonium naturâ suâ
ordinetur ad generationem proles, ad
quam necessaria est copula, necessa-
rius est ergò in contrahentibus aliquis
consensus in copulam, ut docent om-
nes: Sed quomodò potuerunt Divus
Iosephus & Beata Deipara in copulam
consentire, & Virgines permanere?
Respondent aliqui eos consensisse in
illam, non absolutè, sed tantum con-
ditionaliter, si alter conjux peteret,
quem tamen per revelationem certò
didicerant nunquam petiturum. Vide
Magistrum sententiarum in 4. dist. 30.
§. *premissis*. Scotum ibid. quæst. 2. Sed
hoc non placet, quia non potuerunt
in carnalem copulam consentire sub eâ
conditione, quia posito voto absoluto
non potuerunt habere animum red-
dendi debitum si peteretur sine pec-

cato, & aliud ex parte Virginis signi-
ficant verba illa ejus ad Angelum, *Quo-
modo fiet istud? quoniam virum non
cognosco.*

Respondent secundò alii, primò
Deiparam post votum accepisse volun-
tatem Dei esse ut nuberet: Secundò,
ob id nupsisse nunquam aliàs factura.
Tertiò ideò nubendo votum suum di-
vinæ dispositioni commississe, quia non
obstante voto quantumvis solemnè ex-
cipitur semper autoritas majoris ma-
ximè Dei. Ita noster Bacchionius in 4.
distinct. 31. quæst. unic. art. 3. Sed pri-
mò obstat illud ejusdem Virginis post
nuptias ad Angelum, *Quomodo fiet istud
quoniam virum non cognosco?* Secundò,
si admittitur quod Deus revelavit Vir-
gini velle se ut nuberet, cur non etiam
quod ejus virginitas futura erat in tuto
cum Divo Iosepho ejusdem propositi
cum illâ? quod si & hoc ei revelatum,
quæ necessitas fuit Virgini cogitandi
de copulâ dum nupsit? Immò eut hoc,
nisi ut illa ad matrimonium, à quo ab-
horrebat, suscipiendum confortate-
tur ex fide certâ de voti ac virginitatis
sua, quam tanti faciebat, in eo matri-
monio securitate? Quomodò igitur
tunc potuisset cogitare & consentire
in copulam, quam Deus revelaverat
non futuram, ut non amplius à matri-
monio abhorreret? Et hanc empha-
sim habere videntur verba præfata il-
lius ad Angelum *quomodo fiet istud?* id-
est quod concipiam & pariam, *quia
virum non cognosco*: ex quo scilicet voti
& mihi à Deo promissum est dum vo-
luit me nubere pudicitiam meam à vi-
ro meo non labefactandam. Ergo om-
niò dicendum matrimonium eo ani-
mo utrumque suscepisse, Mariam & Iose-
phum, quo Deus revelans illud ab eâ
& hoc volebat, id est cum expressâ con-
ditione virginitatis servandæ, & cum
nudâ & simplici translatione dominii,
non usus.

Quare dico Beatam Virginem & Di-
vum Iosephum nec explicitum, nec
implicitum habuisse consensum in co-
pulam quantum est ex parte contra-
hentium, quomodo enim illi possent
dici vel implicitè consensisse in copu-
lam, à quâ explicitè & formalissimè ita
dissentiebant, ut non tantum eâ absti-
nerent

Hh

nere

nere voverint, sed etiam Beata Virgo parata esset potius renunciare Maternitati Dei, quam suae virginitati, ut ex ejus verbis ad Angelum toties patuit? nec etiam ullus ex istis consensibus fuit necessarius ex parte contrahentium ad validitatem matrimonii non explicitus, cum ad nullum contractum requiratur, ut patet in eo qui contrahit juxta leges & consuetudines loci quas ignorat: non etiam implicitus, nam si ille esset necessarius nunquam sine eo valide matrimonium contrahi posset, cujus tamen contrarium patet ex cap. *Commissum de Sponsalibus*, ubi Alexander II. cuidam mulieri, quae sub jurata fide promiserat alicui se illi intra biennium nupturam, quae postea facti poenitens, vovit Religionem ingredi, suadet ut propter reverentiam juramenti prius matrimonium contrahat, & postea ante illius consummationem Religionem ingrediatur, quod fecit: Quae certe non potest dici ullum ex parte sui habuisse animum copulae, cum nupserit cum animo expresso servandi perpetuam virginitatem, & intrandi statim matrimonio celebrato Religionem.

XLIII. Dico tamen etsi ex parte contrahentium nullus fuerit consensus in copulam, nec explicitus, nec implicitus, quia non est necessarius, fuit tamen implicitus ex parte contractus. Ratio est, quia matrimonii contractus essentialiter involvit corporum potestatem in alterum translata: sed haec mutua corporum translata potestas, respicit copulam, non quidem futuram, sed possibilem tanquam terminum essentialem, & transcendentalem suum, quem etiam in obliquo importat: ergo qui contrahit, censetur vi contractus implicitè seu indirectè consentire in copulam, non futuram, ut dixi, sed possibilem.

XLIV. Neque potestas haec in corpus per conjuges invicem translata, voto ligata & impedita potest dici frustranea: quia primò qui illam transfert duplicem contrahit obligationem, primò nullam aliam ducendi: Secundò, quantum est ex vi translatae seu concessae potestatis, manendi obligatum ex justitià ad reddendum debitum, dixi ex justitià, quia

possunt perpetuò manere impediti ad petendum & reddendum ratione voti Castitatis ex virtute Religionis quae praevalet: Quae obligatio realis est quandoquidem accedente solà voti dispensatione & Dei voluntate, usus potestatis fieret licitus, & sine illà dispensatione si se mutuo cognoscerent, non committerent fornicationem vel adulterium, sed sacrilegium; si alium, vel aliam, adulterium sacrilegum. Et ex eà acquirunt etiam duo bona: primò, ut teneantur sibi invicem ad mutua conjugatorum obsequia: Secundò, ut si Deo volente supernaturaliter proles ex tali matrimonio prodiret, quemadmodum contigit in hoc Divi Josephi cum Virgine, talis proles utriusque esset.

Dices, ergo nec frustranea erit potestas utendi corpore conjugis physice impotentis ad generandum: quid enim refert an impedimentum proveniat à causà physicà, an à morali, cum utrumque aequè prohibeat ne conjux possit uti corpore sibi tradito? Ergo poterunt isti quoque, si utriusque nota sit impotentia, contrahere validum matrimonium, non minus quam voto perpetuo castitatis impediti. Respondeo, dispar est ratio de his & impeditis voto castitatis, nam in illis copula conjugalitatis non est possibilis quam respicit essentialiter potestas conjugalitatis tanquam terminum suum transcendentalem, in his autem est possibilis, imò accedente solà voti dispensatione, licita & actualis futura.

SECTIO V.

Solvuntur Argumenta in contrarium adducta Sectione secundà.

AC primò, quidem ad Patres ibi XLIII primò loco citatos, idest num. 8. Respondeo nihil facere contra nos: Aiunt enim illi expressè Beatam Virginitatem ex divinà inspiratione traditam Josepho nomine desponsationis, per quam non potest intelligi nisi conjunctio matrimonialis: quomodo enim per

ligatum, eo nihilominus utatur, & carnaliter uxori copuletur, peccabit quidem contra religionem rationi voti violati at non peccato fornicationis contra castitatem, quia jus habet & quidem strictæ justitiæ exercendi illum actum, qui proinde fornicarius esse non potest, quandoquidem ex illo jure est, & ei in conjugii statu per se licitus, & si illicitus, non aliunde quam ex vinculo voti, quod ligat, non tollit jus istud.

LIII. Sed Quæres cur non possint conjuges etiam ex justitiâ se deobligare à petitione & redditione debiti? Ratio dubii est quod etsi nequeant conjuges de potestate & jure exigendi pro suâ libertate disponere, cum in hoc consistat essentia matrimonii, quam non possunt contrahentes dissolvere, possunt tamen de ipso actu conjugali cum hic maneat perfectè subjectus libertati contrahentium, cui proinde renunciare posse videntur salvo jure & potestate.

LIV. Respondeo non posse conjuges ab hoc se ex justitiâ deobligare etsi possint ex voto aut aliâ virtute: ratio est, quia actus conjugalis per modum termini essentialis, ex justitiâ debetur conjugi vi potestatis quam accipit in conjugem per matrimonium: unde cum non possit renunciare juri & potestati quam habet in corpus conjugis, nequit etiam ex justitiâ renunciare actui conjugali, ad quem ut possibilem tanquam ad terminum transcendentalem tendit maritalis potestas, sequeretur enim eundem actum esse ex justitiâ debitum eidem conjugali potestati, & simul non debitum ex eâdem justitiâ: debitum quidem ut est terminus quem essentialiter respicit potestas conjugalis: non debitum verò quatenus esset ei ex virtute justitiæ renunciatum: hoc autem est implicatorium & involvit contradictionem, ergo, &c.

L.V. Ad tertium dico, ex voto servandi castitatem non oriri deobligationem reddendi aut privationem juris petendi debitum, in quo consistit matrimonium, quod est jus radicale, sed tantum deobligationem juris actualis seu usus, quæ propriè non est deobligatio vel privatio juris, sed ligatio, eo quod verissimè in hoc & illo

conjugate voto ligato maneat jus petendi, & obligatio reddendi, sed ligatum & impeditum voto, quo simpliciter dissoluto per dispensationem, sine alio addito, possunt licitè uti illo jure: cujus simile videmus in conjugate adulterio qui per adulterium privatur jure petendi, & alter obligatione reddendi debiti vel potius impeditur, cum per solam injuriæ remissionem redintegretur.

Ad quartum & ultimum respondeo ad minorem fuerunt sui juris ut transferrent, & de facto transfulerunt verum jus radicale in corpus suum, quod sufficit: nec votum illorum exclusit istam translationem, sed ligavit tantum istam potestatem.

CAPUT XII.

*An hoc Divi Josephi, & Dei-
para Matrimonium possit
etiam dici omninò perfe-
ctum.*

DIvvs Thomas 3. part. quest. 29. art. 2. in corpore distinguit, ut iterum superius dixi, duplicem rei perfectionem. Primam & secundam. Prima rei perfectio, inquit, consistit in ipsâ rei formâ, à quâ speciem sortitur: Secunda verò perfectio, consistit in operatione rei, per quam res aequaliter suum finem attingit.

Forma matrimonii à quâ speciem suam sortitur est indivisibilis conjunctio animorum, seu vinculum illud, de quo supra, per quod conjuges sibi invicem fidem servare tenentur. Finis autem matrimonii est proles generanda & educanda: ad quorum primum, idest generationem, pervenitur per concubitum conjugalem: ad secundum, idest educationem, per mutuos viri & uxoris labores, quibus se invicem adjuvant, ad educationem proles utrique communis.

Ex his D. Thomas concludit Matrimonium Matris Dei & D. Josephi primam perfectionem attingisse, quia fuit verum matrimonium, ut superiori capite

capite latè probatum est. Questio ergo hic procedit de secundâ perfectione quam matrimonium habet ex fine, ut & res cæteræ.

IV. Et quia hæc, ut jam dictum est, est proles generanda vel educanda. Respondet Divus Thomas distinguendo: Si hoc referatur, inquit, ad carnalem concubitum, per quem proles generatur, non habuit illam Divæ Virginis & Divi Josephi Matrimonium, quia certum est, & fide constat, in illo nulum unquam adfuisse concubitum: habuit tamen secundam perfectionem quoad proles educationem, quia in hoc fuit electus à Deo Divus Josephus. Ita Sanctus Thomas & omnes Theologi communiter.

V. Non obstantibus supradictis existimo, si res hæc penitus inspiciatur, posse dici, & verum esse hoc matrimonium etiam primam partem hujus secundæ perfectionis attingisse. Probatur primò ex D. Augustino lib. 1. de nuptiis, & concupisc. cap. 11. ubi postquam probavit veritatem hujus matrimonii, quodque Christus ex eo ortus, ita ad utrumque pertineat, ut uterque parens ejus dici meruerit, quemadmodum etiam appellantur in Evangelio Lucae cap. 2. vers. 24. 27. 41. & 43. Ita denique concludit: *Omne itaque nuptiarum bonum impletum est in illis parentibus Christi, Proles, Fides, Sacramentum: Prolem agnoscimus ipsum Dominum IESVM: Fidem, quia nullum adulterium: Sacramentum, quia nullum divorcium.* Ubi Sanctus Doctor in horum fœdere Conjugum ponit clarè non unum aut alterum nuptiarum bonum, sed omne, & inter illa prolem enumerat, per quam matrimonium secundam suam attingit perfectionem.

VI. Sed dissentit D. Thomas loco supra citato, ait enim quia secunda perfectio matrimonii est ut attingat finem suum, hoc est prolem. Atqui Divæ Virginis & Sancti Josephi Matrimonium habuit prolem, fuit ergò summè perfectum & in omni perfectione matrimonii consummatissimum.

VII. Quod autem dicit D. Thomas, quod perfectio & finis matrimonii est proles ad quam pervenitur per carnalem concubitum, qui non invenitur in prole hujus

sancti Matrimonii, nihil obstat, quia refert Sanctus Doctor modum ordinarium & usitatum per quem pervenitur ad prolem: per hoc autem non excludit modum extraordinarium & supernaturalem, quo Deus vult dare prolem etiam citra concubitum, idque clarissimum est, quia si voluisset excludere illum, non dixisset finis matrimonii est proles, ad quam pervenitur per concubitum carnalem, sed dixisset, finis matrimonii est proles quatenus ad illam pervenitur per concubitum carnalem.

Nec etiam obstat quod idem sanctus Doctor citatus ait, quod si matrimonium referatur ad concubitum carnalem, hoc Divi Josephi cum Deiparâ Matrimonium non fuit perfectum: quia non est necesse ut ad illum concubitum referatur, cum ille non sit propter se, sed propter prolem tanquam matrimonii finem: undè quid refert si proles per illum, vel per alium Deo placitum modum habeatur?

Probatur secundò, quia Matrimonium istud Divi Josephi cum Deiparâ ante Christum conceptum & natum, fuit tantum matrimonium ratum: Sed post Christum natum, fuit aliquid amplius, ergò fuit perfectum. Confirmatur, quia si nunc aliqui conjuges, Deo volente, eodem modo post matrimonium prolem susciperent, quo Beata Virgo & D. Joseph, non illud dissolvere liceret per ingressum in Religionem aut susceptionem Ordinum: nec tales possent altero conjugate professore & vivente alteri nubere, ergò illud matrimonium non esset simpliciter matrimonium ratum, quod dissolvi potest per ingressum & professionem Religionis, sed est perfectum omnimodè & consummatissimum.

Dices, non est perfectum in ratione significationis, unionis Christicum Ecclesiæ, quæ significatio habetur tantum per utriusque inter se copulam, per quam fiunt una caro, & generant prolem: Respondeo, cum unio Christi cum Ecclesiâ sit spiritualis, multò melius significatur per conjunctionem Mariæ & Josephi, quæ fuit in Spiritu, quam per quamcumque aliam copulam aliorum conjugum; cum & illa

Hh3

Divi

Divi Iosephi ex dictis indissolubilitatem habuerit & prolem: unde D. Augustinus lib. 1. de Nuptiis & Concupisc. cap. 11. vocat eam *Sacramentum*, quia nullum divorcium, idest quia nullâ ratione dissolubile, quod in eâ nata sit eis proles Christus Dominus, quemadmodum & filii spirituales ex unione Christi & Ecclesiâ.

XI. Neque tantum hoc matrimonium per illam prolem sic sine concubitu habitam fuit perfectum, sed etiam omnium perfectissimum: nō tantum quia in illo orta est proles infinita, sed etiam propter modum, quoad illam pervenit. Iuvat ad rem audire Augustissimū Augustinum tom. 10. ser. 63. de divers. c. 14.

XII. *Habent, inquit ibi Augustinus, uxores magni viri, quales fuisse Patres legimus, & multis documentis invenimus, clamantibus omnino sine dubitatione paginis sanctis. Si qui ergo viri propter creationem tantummodo liberorum uxores habent, si eis posset prestari ut haberent filios sine concubitu (quomodo scilicet habuit D. Ioseph) nonne ineffabili gaudio tantum beneficium amplecterentur? nonne cum ingenti latitiâ susciperent? duo sunt enim opera carnalia quibus constat genus humanum, in quâ duo opera prudentes & sancti ex officio descendunt, imprudentes autem in eâ per cupiditatem ruunt. Quæ sunt ista quibus constat genus humanum? In nobis ipsis primum est, quod pertinet ad sumenda alimenta, quæ utique non possunt sine aliquâ per carnem delectatione sumi, manducare & bibere: si non feceris, morieris. Hoc ergo uno sustentaculo stat genus humanum pro modo naturæ suæ, manducando & bibendo. Sed per hoc sustentaculum sustentantur homines quoad seipsos attingit. Successioni autem non consulunt manducando & bibendo, sed uxores ducendo: sic enim cōstat genus humanum: primo ut vivant homines: sed quia diligentia quantalibet corpori adhibita non possunt utique semper vivere, consequens provisio est ut nascentes succedant morientibus, &c. Et post pauca: Cum ergo sic subsistat genus humanum, & necessaria sint duo sustentacula, de quibus satis dictum est, ad utrumque sapiens, & prudens, & fidelis officio descendit, non libidine cadit. Ad manducandum & bibendum quam multi voraciter irruunt:*

ibi ponentes totam vitam quasi ipsam causam vivendi: nam cum idē manducant ut vivant, idē se putant vivere ut manducant: istos omnis sapiens reprehendit, & maximē divina Scriptura, edaces, ebriosos, helluones, quorum Deus venter est: hos ad mensam non adducit nisi concupiscentia carnis, non indigentia refectio- nis: itaque isti cadunt in escam & potum: illi autem qui descendunt ex officio vivendi, non idē vivunt ut comedat, sed idē comedat ut vivant, itaq; istis prudentibus & temperantibus si offerretur ut sine cibo & potu viverent, quanto gaudio amplecterēt hoc beneficium, ut quo cadere consueverunt, nec descendere cogentur, sed semper suspenderentur in Domino? Quomodo putatis Heliam accepisse, quando accepit calicem aquæ & collyridam panis, ut satis ei esset in alimentum quadraginta dierum? cum magnâ utique latitiâ: quia propter officium vite, non propter servitutem concupiscentiæ manducabat & bibebat. Tanta hoc prestare si possis homini, qui beatitudinem totam & felicitatem in epulis tanquam pecus in presepi constituit. odit beneficium tuum, repellit à se, panam putat. Sic & in illo officio conjugati, libidinosi homines, uxores non propter aliud querunt, & idē vix tandem ipsis uxoribus contenti sunt. Planè tali homini si diceret quare ducis uxorem? responderet tibi forte vercundatus propter filios: Sed si quis ei diceret, cui sine ulla dubitatione crederet, potens est dare tibi, & omnino dabit tibi Deus filios etiam non operanti opus illud cum uxore: ibi certè concluderetur, atque fatari deberet, quod non propter filios quarebas uxorem. Confitetur ergo infirmitatem: accipiat quod officiosè accipere prædebat.

Prosequitur Divus Augustinus cap. sequenti sic. Illi priores sancti homines Dei, filios querebant, filios suscipere volebant. Ad hoc unum jungebantur faminis, ad hoc faminis miscebantur, ut filios procrearent, idē illis permixtum est ut plures haberent: nam si libidine immoderata placeret Deo, sic permitteretur illo tempore, ut & una femina haberet plures viros, quomodo unus vir plures feminas. Quare omnes femina casta non habebant amplius uno viro, vir autem plures feminas, nisi quia plures habere feminas virum unum, pertinet ad proles numerositatem? una autem femina

non quo plures habuerit viros, plures poterit parere filios. Quapropter fratres si Patres nostri non ob aliud quam ad liberos procreandos iungebantur & miscebantur feminis, magnum illis esset gaudium, si prater opus illud carnale, possent habere filios, propter quos habendos ad illud non libidineruebant, sed officio descendebant. Propter hoc Ioseph non erat Pater quia sine concupiscentia carnis susceperat filium: absit ut hoc sentiat castitas Christiana, quod nec Iudaica sentiebat. Hæc D. Augustinus.

XIV. Ex his collige matrimonium cum coitu, sed sine prole valde improprie dici perfectum & consummatum, tum ratione finis, quo caret, qui est ipsa proles non verò coitus, tum ratione amoris qui inter eos languet: sicut enim non sunt perfecte una caro nisi in prole, ita non nisi in illa perfecte ununtur animis, quia proles est unio & nexus conjugum. Quare uti Theologi docent amorem Patris & filii in divinis non esse omnino perfectum ante productionem sui termini, qui est Spiritus sanctus, quidni etiam dicamus conjugum amorem, quamdiu sine prole est, manere imperfectum: verè horum amor titubans est, quia caret fulcro suo, inquietus est, quia caret termino & centro suo: maritus ob hoc culpat Uxorem, Uxor Maritum; inde iurgium, quis dirimat? thalamus eorum non aliud eis videtur quam tumulus, in quo jacent duo corpora semimortua, quandoquidem etsi vitam habent, illam tamen dare minimè possunt. Inde fit quod vix se amare possint, quia de alterius conjugis amore ambigunt. An, inquit illa, me meus diligit sponsus? an, ait ille, me amat ista? quàm tristes illæ cogitationes? sed quantumvis ante triste fuerit conjugium, si prodeat ex eò proles, secum advehet pacem & serenitatem: si fuerint discordes, proles inter illos sanctæ charitatis & pacis fœdera non amplius ruptura restituet, agnoscentque illi se duo ante fuisse, sed jam unum in prole. Liberi denique, sunt simul filii & parentes amoris utriusque conjugis: quomodo hoc? filii utique quia amor conjugum illos generat; parentes verò, quia conjugum amorem nutriunt, sustentant,

conservant, perficiunt.

Quæ cum ita sint, quàm perfectum ergo Divæ Virginis & Sancti Iosephi XV. matrimonium, in quo fuit proles & tam divino modo? sed si proles est nexus & unio conjugum, quantus fuit inter illas amor, quibus tanta proles obtigit? sed quam purus amor, ubi tam purus nexus & tam purè proles? fuit ergo omnium matrimoniorum primū, & inter omnia in omni perfectione matrimonii consummatissimum.

CAPUT XIII.

Quomodo Divus Iosephus ad has nuptias pervenerit?

V T hujus sanctissimi conjugii inter Mariam & Iosephum, omnium quotquot unquam fuerunt, aut in posterum erunt fœlicissimi, dispositio ab æterno fuit à Deo solo & singulariter, sic & illius in tempore executio; ut sic sacra illa conjunctio, quæ tantum propter Deum futura erat, esset etiam purè à Deo & per Deum, & sic tota esset Dei.

Dispositio quidem fuit singulariter à Deo, non tantum quia non nisi ex ejus consilio & ordinatione, sed (quod singularissimum est, & in quo omnia quæ de eâ dici possunt superat:) quia fuit in ipso divinisimo Dominicæ Incarnationis mysterio inclusa, & ideò cum ipso decreta & volita: cum enim Deus cujus natura, bonitas, cujus opus misericordia est, post prævitum Adæ, & in eo, totius generis humani lapsum, in immensæ pietatis suæ visceribus propositum concepisset illum & hos restituendi, cogitaretque de modo illud perficiendi omnium maximè congruo, vidit illud nullatenus melius præstari posse, quàm si Verbum Divinum eandem, quæ peccaverat, naturam assumeret: idque per Virginem, illam tamen viro nuptam. Quare sicut vidit, sic futurum statuit & decrevit. Neque in hoc ulla difficultas: cum enim ita factum fide constet, ex facto ad decretum argumentari licet. Hinc vide Lector, & secum

I.

II.

tecum ipse perpende, quàm cælestes, quàm divinæ sint hæ nuptiæ, quàm eminentes! quàm sanctæ duæ illæ personæ ex quibus coalescunt, quæ aded Christo conjunctæ sunt, ut una cum eo in ipso suæ Incarnationis decreto implexè prædestinatæ sint! Vide à nobis dicta supra Parte I. Tractatu I. Pro lud. 6.

III. Cùm ergo hoc Sacratissimum Conjugium fuerit tam singulariter à Deo decretum, consentaneum fuit omninò rationi, quo id amplius patefceret, ut ejus in tempore executio, non aliquo casu, aut consilio vel industriâ humanâ, sed à solo Deo poneretur.

IV. Quod & ita factum fuisse probant mirabilia quæ tunc Deus operatus est: primò enim cùm Beatissima Virgo intrerit Virgines Deo juxta apud templum à puero coopata ad annos pervenisset nubile, nec moris esset eo loci tales ulterius detinere, monita est à Pontifice ut de honesto connubio juxta legem statueret: quâ respondente se Deo virginitatem suam in perpetuum vovisse, cùm id istius gentis mores tunc non caperent, quibus fecunditas in Dei benedictionibus reputabatur, verendum etiam existimaret ne fortè quid hîc, vel contra Dei legem, vel contra voti Religionem, committeretur. *In re tam gravi*, inquit D. Hieronymus lib. de Ortu Virginis, vel quisquis est Author illius, *Pontifex ad consulendum Deum de more accessit: nec morâ, aude mirabile, cunctis audientibus de Oraculo & Propitiatorii loco vox facta est, requirendam esse cui Virgo illa desponsari deberet, cunctos de domo & familia David nuptui habiles, virgas suas ad Altare afferre jussit, & cujuscumque virgulâ florem germinasset, & in ejus cacumine Spiritus Domini specie columbe consedisset, eum esse cui Virgo desponsari deberet.* Ad stipulatur Divus Eustachius in Hexameron, Divus Gregorius Nyssenus orat. de Christi Nativitate, S. Germanus Patriarcha Constantinopolitanus orat. de Virg. oblat. Simeon Metaphrastes orat. de Vit. & Dormit. Deip. Cedrenus in Compend. hist. Nicephorus lib. I. cap. 7. Favetque D. Epiphanius hæref. 78. ubi ait, *quando Virgo tradebatur ipsi Iose-*

pho fortibus cogentibus ipsum ad hoc venire.

Dum hæc peragit Pontifex, summis precibus Deum Virgo obsecrat, ne à castâ mente dimoveri pateretur: Divinitusque admonita ne metueret. Convenère igitur quotquot ex Davidis familiâ erant, parentque Numini, atque ad hoc Sacerdotes oportuna nacti sunt occasionem scilicet solemnitatem Enceniorum ad quam celebrandam è cunctis Tribubus, maxime verò è Regiâ seu Davidicâ Jerosolymam adventare solebant, quæ Solemnitas incipiebat 24. die Novembris, durabatque octo diebus, sicque terminabatur tertia die Decembris ut colligere est ex lib. I. Machab. c. 4. Et 2. Machab. c. 1. *Erat autem*, inquit Hieronymus citatus, *inter ceteros Ioseph: Cunctis verò virgas suas juxta ordinem deferentibus, solus ipse suam subtraxit, (quem utique Castitatis propositum adegerat ad latibula) unde cum nihil di. vine voci consonum apparuisset, Pontifex iteratò Deum consulendum putavit. Proditus est itaque Ioseph. Cùm enim virgam suam attulisset, & in cacumine eius columba de Cælo veniens consedisset. liquido omnibus patuit Virginem ei desponsandam fore.* Hisque consonant quæ D. Eustachius citato libro: ubi sic ipse. *Simul atque à Sacerdote virgam accepit ex eâ columba volans capiti Ioseph insedit: quare Princeps Sacerdotum, Sacerdotes, omnes qui convenerant rem admirati, pari voto illi Mariam desponderunt.*

Hanc sententiam sicut præfertur traditam, & ab omnibus jam communiter receptam, proscriptam vult Pater Papebrochius in Actis Sanctorum sub nomine P. Bollandi tomo 3. Mensis Martii ad diem 19. in S. Iosepho §. I. num. 8. ut ex Apocryphis Orientalium scriptis, id est Historia quâdam Orientali haustâ, cùm tamen historia illa orientalis multis post Patres hujus sententiæ sæculis scripta ex iisdem Patribus illam haussisse poruerit: nec ratio per quam illam sententiam reprobat Papebrochius firmior, quod scilicet non fuerit opus ullo signo ad inducendum D. Iosephum & Deiparam, licet alienos à carnalibus nuptiis, imò voto virginitatis adstrictos, ut nuberent, cùm

neutri

neutri liceret subterfugere matrimonium: hoc enim falsum esse, ut & fundamentum cui innititur plus satis ostendimus supra Parte I. Tractatu 2. cap. 3. num. 17. & seqq. quæ hic non repetimus.

VII. Confirmaturque adhuc doctrina ibi tradita, contra Papebrochium sub eodem nomine P. Bollandi. Cum enim Beata Virgo jam Divo nupta Josepho annunciaretur ab Angelo, quod conceptura esset in utero, & paritura filium Altissimi, non prius assensum dedit quam ab eodem Angelo certificata, quod id futurum esset illasâ suâ virginitate quam voverat, quomodo ergo cum eodem voto ante voluisset nubere? Quomodo, inquam, voluisset se viro in conjugem tradere, nisi similiter certificata quod virginitas sua quam tanti faciebat, in eo matrimonio non erat periclitatura? Hic enim illa se ipsam exponere, ibi verò à Deo assumebatur. Existimo hanc ratiocinationem non debere videri levem, magnumque firmamentum adjicere sententiæ huic afferenti in hac occasione Oraaculum & signum Divinum.

VIII. Sed quid tandem fortius? an verax Deus falsitati attestari potest? huic porro sententiæ attestatus est miraculo, cujus ipse solus Author esse potest, quod refert Anthonius Penna in vitâ Beatæ Margaritæ de Castro Ordinis Sancti Dominici, in cujus corde post mortem inventæ tres gemmæ prægrandes, & illæ miri splendoris, qualis nec antiquus unquam tulit orbis, nec novus: Neque hæ imaginariæ tantum, sed reales, cum eas etiamnum servari in Templo Dominicanorum testetur Pater Anthonius Balinghem Jesuita in Calendario Sanctissimæ Virginis Mariæ ad 13. Aprilis: In quarum primâ, visabatur Virgo longè venustissima, aureo diademate caput cincta: In secundâ, infantulus specie supra modum decorus in medio duorum animalium: In tertiâ, vir formâ spectabilis, & majestate verendus, auræ chlamide obvolutus, insidente columbâ ejus humero, & ad ejus pedes advolutâ virgine in habitu Ord. S. Dominici.

IX. Tandem cum Deus ex illo esset matrimonio castissimo proditurus,

decebat utique quod illud à Deo solo esset, illudque ab eo solo esse ipse palam, ut nil dabitari posset, faceret. Manebit ergo ut puto ex his fides sua antiquæ & communissimæ opinioni quam hîc defendimus.

X. Vincentius Bellovacensis in Specul. Histor. pulchri aliquid ad rem refert, quod hîc præterire non possum: *Aseneth* scilicet filiam Putipharis magni Sacerdotis Heliopoleos in Ægypto, omnium ætatis suæ fœminarum speciosissimam, ac castitatis amantissimam, firmiter proposuisse nemini se nupturam, nisi fortè Deorum alicui: propter quod illa se in arce fortissimâ, ubi cum aliis virginibus vitam illibatè traderet, conclusit: ubi cum esset, accidit ut Joseph jam Ægypti Pro Rex creatus illac transfret: quem cum *Aseneth* ex arcis fenestrâ fortè perspiciens animadvertisset, ita modestissimæ ejus ac pudicissimæ pulchritudinis specie capta fuit, ut eum plusquam hominem reputant, illum in sponsum accipere consenserit, & de factò inde educta ei conjuncta fuerit, ut constat ex Genesis cap. 41. Quis non diceret hanc historiam esse ipsissimam hujus nostri, quem pertractamus casus, delineationem? Ad eundem enim planè modum Beatissima Virgo Maria omnium mulierum pulcherrima & speciosissima: quæ non nisi Deum immortalem in sponsum admittere firmiter constituerat; atque ideò ob virginitatis amorem apud templum cum aliis virginibus conclusa, vitam ducebat Angelicam, Josephi nostri modestiâ ac virginali pudore, & proposito sibi divinitus manifestato alleccta, illum in sponsum accipere libenter consensit, qui etsi Deus non esset naturâ, Dei tamen officium supplere electus, Deus erat repræsentatione.

XI. Et vide quàm apta sit & accurata hujus delineationis ad nostrum casum relatio: nam primò *Aseneth*, si Hebræorum interpretationi deferimus, ignem distillantem significat, quod & rectè in Deiparam quadrat, utpote quæ in sponsum suum divini amoris ignem instillans omnem pœnitens in eo carnalem fomitem abstumpserit. Secundò, Joseph ille Ægypti Prorex, eodem Vincentio

centio Bellocacensi Authore, nunquam nubere firmiter decreverat, unde Zenobia & aliarum foeminarum precibus reluctatus, invicto semper animo obstitit, donec tandem iussu Regis uxorem duxit A seneth praefatam: ita prorsus noster Sanctissimus Joseph quamvis eximius cultor virginitatis, firmumque propositum, imò & votum nunquam eam violandi fecisset, superni tamen Regis mandato & voluntati obaudiens, Mariam in Sponsam ac uxorem libens accepit.

XII. Secundum mirabile quod tunc contigisse referunt authores plurimi, inter quos Petrus Dorlandus Carthusianus in vita Sanctae Annae cap. 6. Laurentius Masellus Jesuita in vita B. Virg. Honuphrius Manescallus Barcinonensis tom. 1. Concion. in Conc. Beat. Mat. de Monte Carmelo & ex nostris Baptista Mantuanus lib. 2. Parthenic. c. 7. & 8. Didacus Coria l. 6. cap. 30. Lezana tom. 1. Annal. Ord. nostri ad ann. 4051. & tom. 2. ad ann. 4. Matthias à S. Joanne in suo eximio opere quatuor voluminibus magnis distincto cui titulus, *Histoire Panegyrique de l'Ordre des Carmes*, tom. 1. part. 5. centur. 10. cap. 8. Gratian. lib. 1. de S. Joseph c. 1. est, quod juvenis quidam cui nomen Agabus cum audisset Beatam Virginem, de cuius qualitatibus singularia audierat, nuptui tradendam etiam magicis artibus & incantationibus, quibus ipse addictus erat, conatus fuerit eam sibi vendicare, quas cum inutiles in hac causâ fore, cogente daemone Deo veritatem edicere, didicisset, facti poenitens in Carmelum secessit, Carmelicolisque aggregatus est, qui postea ad praedicationem Evangelii, cum aliis ejusdem Montis Incolis conversus, & cum illis ejusdem Praedicator effectus, Prophetiae dono clarus legitur Actor cap. 11. & 21. Rem accipe eleganter metricè à Mantuano nostro, ubi supra descriptam, idest lib. 2. Parthenic. Hic ergo c. 7. ita

Mane senex Sol ante jubar quam tolleret undas,

Convocat ex templo Patres: missosq; per urbis

Compita, perq; damos, populos praecone coegit.

Confluxere omnes: campo plebs densa patenti

Vix capitur: surdum speciosa per atria murmur

Confusumq; sonat: pede pes, & pectore pectus,

Virque viro praemitur, ceu cum collecta theatro

Stabat Roma graves simul auditura Tragædos.

Conventu senior Patrū stipante Sacerdos Exiit: & tandem populo di-vina silenti

Iussa aperit: didicistq; Tribum: iustisq; solutos

Cōnubio acciri: virgisq; in templarelais Vota precesq; iterant: magicis componere quidam

Philtra veneficiis, circeaq; carmina & herbas

Fasidibus volvere novas inducere frōdes. Horum unus vetitas Artes edoctus: us

almum

Intempesta diem tacitis nox abstulit umbris,

Solus in aëria turris fastigia secum Arma togasq; ferens, sacra aruit manibus

Aram

Subdixit: testis nemo nisi ventus & astrum Nocturnasq; preces iterans praescire volebat,

Parthenice sibi thalamum sperare liceret:

Ecce per aërios tractus magno agmine ab Spiritus obscuris ad Turrim annavigat

alis:

Qualis ubi veniens ad fœda cadavera vultur

Brachia precipiti jactat plumosa volatu, Atq; gradum sistens, nigro sic incipit ore.

Fare: quid infernas nocturnis cantibus aures

Sollicitas? quæ sita dari responsa vetatur. Ætheræ prohibent anime, Numenq;

Triforme:

Altius abstrusum latet hoc in Virgine quiddam:

Quod disciscireq; nefas. sententia nostros Circūfere anceps animos, fortisq; futuræ

Ambigui casus, multaq; ambage latentes. Sicut cum modo Sol nubes, modo nimbila

Solem

Excuperant: nunc letatur, nunc mare

Arator,

Speratq; metumq; inter dubius: nec discere tenta

*Quæ quoq; Doctorem fugiunt: commu-
nia quædam*

*Fabimur, addentes quæ nec didicisse pi-
gebit.*

*Ne frustra videare Deos in vota vocasse:
Quandoquidem te non minimo digna-
mur amore*

*Nos inspectores scelerum hoc Orbe, futuri
Uiores alio: sævi sunt vincula dracones,
Tartarus est carcer: sunt verbera, frigus
& ignes.*

*Lux incerta diem spargit per nigra ma-
lignam*

*Tecta: sonant late plangens: plebem or-
dine terno:*

Dividimus: primo purgati, &c.

Tum capite octavo prolequitur:

*Dixit & ablato discessit in æra terga,
Percussum trepidam iuvenem formidine
sortis*

*Pœnituit, secumq; putans audita se veros
Carmeli Patres adiit (tunc omnis eremi
Cura fuit penes hos, & calibus otia vita:)
Moribus auxilium fratris habiturus ut
altam*

*Se tulit in Montis requiem, silvasq;
silentes*

*Per secreta tulit gressum spelea: virumq;
Vivendi caesete genus miratus: Amorem
Imbibit immensum cæli: seq; ipse per os us*

*Incœla Carmeli vixit: tandemq; voluto
Tempore cum fidei mysteria Paulo*

*Edidicit: Maria primus cum Patribus
Ædem*

*Vertice Carmeli posuit, sociosq; vocatos
Ad Iordanis aquam lustralibus abluat
undis:*

*Cum Baptista nova jaceret primordia
gentis;*

*Hispidus hirsuti villosa regmine Capra
Protographus Lucas Agabum vocat, om-
nia multo*

Ante videns animo fuit, Interpretisq; futuri:

*Namq; catenarum nodos, & ferrea Paulo
Vincula prædixit, longosq; per Æquora
cursus,*

*Vipereos morsus, simoniacosq; volatus,
Insidiasque sua gentis, bellumq; sub ipso
Et celebrem palmam venturæq; fata
Nerone.*

XIII.

Dices D. Bonaventura apud Gerfo-
nem serm. de Nativit. Beatæ Virginis.
Confid. 3. docet, Quod nullus ex aspectu
gloriosa Virginis, quamvis esset pulcherri-
ma, urebatur aut inflammabatur ad fru-

dam carnis concupiscentiam, sed eam po-
tius exinguebat ille divinus aspectus,
quasi frigidus quidam ex oculis ros virgi-
neus exspiraret, vel efflueret à mente illius
castissimâ. Et ita omnino sentire conve-
nit de purissima illa Dei Matre. Quo-
modo ergo verum esse potest, quod in
illius Agabi pectore impuras illa flâmas
adeo accenderit, ut etiam hic cogitarit
uti magicis artibus, ad hoc ut illâ frui
posset? Respondeo non Virginis aspe-
ctum illam in eo accendisse libidinem,
ut potè quæ apud templum à puero in-
ter Virgines sacras adeo abscondita la-
tuerat, ut nulli mortalium nota esset:
sed cum illa inter omnes ibi degentes
virgines sapientiâ & gratiâ emineret
usque ad miraculum, virtus famosam
fecit eam quæ nulli cognita erat: uni-
de factum, ut desiderium omnes illos,
qui de eâ audierant nuptiâ tradendam
incesserit, & inter illos hunc nostrum
Agabum tunc nequissimum etiam ad
artes vitæ quibus assuetus erat ade-
gerit. Cæterum & hoc illi benè cessit
ob Virginem: quia enim illam licet
tam nequiter prosequeretur, inde ejus
falsus undè illius damnatio, si ob aliam
illis artibus fuisset usus.

XIV.

Ut ergo Deus ab æterno singulari
ratione destinavit unionem istarum
Animarum, ita in tempore non aliquo
calu, aut consilio, vel industriâ huma-
nâ, sed à solo Deo praticari debuit, &
ita evidenter ac manifestè, ut id omni-
bus constaret: Quare non eo modo
Divus Josephus per nuptias combina-
tus est Virgini Deiparæ quo vult P. Pa-
pebrochius, qui est ordinarius & merè
humanus, quo verò? nisi illo quo supra
relati Patres antiqui acceperunt, cre-
diderunt, & docuerunt: quos sequi
præstat quàm Patrem Papebrochium
conjicientem, hîc ut in multis aliis ne
dicam errantem.

CAPUT XIV.

Quâ etate Matrimonium contraxerunt Maria & Iosephus?

- I. **U**ERIMUS hic de utroque Coniuge, id est de Beatissimâ Virgine & D. Iosepho, quam quisque illorum ætatem attigerat quando hoc matrimonium inter se inierunt. Res implicata est diversis utrimque diversa opinantibus: Causa est quia cã de re, ut & de aliis multis illos Sanctos Coniuges concernentibus, Evangelistæ altum siluerunt aliis intenti: nec ulli de hoc Scriptores Synchroni quidquam tradiderunt. Despectæ enim erant conditionis oculis mundanis, quare nec attendebantur: singulorum hic opiniones discutio: ac primò de etate Beatæ Virginis, postea de Sancti Iosephi.

SECTIO PRIMA.

Quot annorum erat Beata Virgo quando nupsit Divo Iosepho?

- II. **O**Mnes in hoc conveniunt quod nec ante duodecimum, nec post vigesimum-quintum suæ ætatis annum D. Iosepho nuptui tradita sit: sed quoniam ex illis qui intra istos duos numeros clauduntur id contigerit? Discrepantes sunt magnoperè Doctorum sententiæ.
- III. Prima sententia est Divi Gregorii Nysseni in orat. de humanâ Christi generatione, D. Damasceni orat. I. de Dormit. Deip. Simeonis Metaphrast. orat. de Vitâ & Dormit. Mariæ, quæ non determinat in particulari quam habuerit ætatem, sed dicit traditam fuisse D. Iosepho cum ad ætatis florem pervenisset, & jam crevisset, & adulta esset. Sed hæc sententia cum nihil determinet trahi potest ad omnes annos omnium sententiarum sequentium.
- IV. Secunda sententia est Alberti Magni super missus est cap. 3. & Cardinalis

Cajetan. in cap. 1. Lucæ ad illa verba *Ad Virginem desponsatam viro*, qui asserunt non ante decimum-octavum completerem, sed intra illum & vigesimum-quintum nupsisse. Est etiam Joannis Georgii Herwat in Chronic. c. 247. qui annu intra illos duos numeros determinat, & dicit contigisse anno ætatis Beatæ Virginis decimo-octavo completo, & decimo nono incepto. Ratio horum est, quia cum in Deiparâ fuerit omnis congruentia tam ex parte naturæ quàm ex parte gratiæ ad hoc ut Mater Dei fieret, credendum est quod in tali ætate concepit in quâ perfecta fuit in statu & quantitate corporis: sed corpus ejus non potuit esse perfectum omnino secundum statum & quantitatem, nisi intra decimum-octavum & vigesimum-quintum annum, ergo &c.

Addit Cardinalis Cajetanus loco citato, ætas nubilis exigit saltem completum modum augmenti, quia naturalis ordo habet ut prius perficiatur persona in se quàm det operam ad conservandam speciem: & dico, saltem, quia ratio suadet quod natura plus exigit ætatis, videlicet usquequo firmata sint ossa ad quod quartum septennium dicitur requiri in viris. Quocirca certum est Beatam Virginem fuisse tunc ad minus annorum decem & novem, & hoc si mulieris tertio senario annorum completur augmentum: & rationabile est ut fuerit tunc annorum viginti quatuor perfecta etiam secundum ossa mulier, ut perfecta Mater perfectum filium gigneret. Ita Cajetanus.

Confirmatur hæc sententia ex Aristotele lib. 7. de Histor. Animalium cap. 7. ubi sic ille. *Semen profectò infecundum usque ad ter septimum annum est; mox proficuum quidem est, sed exigua imperfectaque generant juniores & mares & femina, ut in cæterorum animalium genere plurimis evenit. Concipiunt quidem facilius natu minores, sed laborant in puerperio vehementius, &c.*

Hanc Cajetani sententiam aut periculosam, aut erroneam asserit Ambrosius Catharinus. Mitius contra illam pronuntiandum censeo, & dico eam non esse probabilem, primò quia est nimis particularis. Secundò, quia contradicit

dicit Patribus Ecclesiæ, qui asserunt eam mox ab egressu à Parthenone, seu Collegio Virginum apud Templum degentium fuisse D. Josepho traditam: At nullo modo probabile est eam ibi usque ad talem ætatem permansisse. Ait enim D. Epiphanius lib. de Vitâ Virg. *Virgines aiebantur in templo donec propter ætatem non deceret illas inter Sacerdotes versari.* Tertio, quia omninò decuit Beatam Virginem in eâ ætate nupsisse in quâ etiam in aliis virginibus seu puellis omnis posset abesse suspicio alicujus ante conceptionem labefactionis. At nimis frequenter experientia docet quod puellæ in eâ ætate quæ satis protenditur, imò & ante illam virgines esse deserint, ergò citiùs Beata Virgo nupsit. Quarto, quia recedit à verbis & sensu Scripturæ & Ecclesiæ. Scripturæ Proverb. cap. 30. vers. 18. *Triamihis sunt difficilia quartum ignoro.* Vers. 19. *Viam Aquilæ in celo, viam colubri super petram, viam navis in medio mari, & viam viri in adolescentula.* Ut legunt ex Hebræo aliqui quod ultimum intelligitur de Christi Conceptione, ubi vox illa *adolescentula* non potest significare ita provecctam: Eodem modo Ecclesiæ quæ de eâ ita cantat. *Congratulamini mihi omnes qui diligitis Dominum, quia cum essem parvula placui Altissimo, & de meis visceribus genui Deum & hominem.* Et alibi. *Cui luna, sol, & omnia deserviunt per tempora, perfusa cæli gratiâ gestant puella viscera.*

VIII. Nec est verum quod ad generationem ex congruentia requiratur quod persona sit perfecta in statu & augmento corporis, tum quia perfectio corporis nullam exigit determinatam quantitatem, & sub majori vel minori potest stare, ut patet, tum quia cum nesciri possit quando corpus habebit perfectum suum statum, si hæc regula sequenda foret, quanta & quàm multa exinde sequerentur incommoda? Quare dicendum quod ætas nubilis est in quâ persona attingit perfectionem corporis, non omnem; perfectio enim quoad statum omninò impertinens est, sed illam quam natura ipsa postulat ad hoc ut sit capax generationis: illam autem attingit ante illos qui clauduntur decimo-octavo & vigesimo-quinto, ut

experientia docet. Tandem in Beatissimâ Virgine decencia adducta supra numero 3, pro omni remotione suspitionis alicujus ante conceptionem impuritatis in eâ, prævaleret isti congruentiæ si adesset.

Ad illud verò quod dixit Cardinalis Cajetanus num. 5. in fine quod scilicet Corpus Beatæ Virginis debuêrit esse perfectissimum, ut perfecta mater perfectum filium gigneret. Respondeo primo, ad hoc non fuisse opus ut corpus Virginis esset perfectissimum quoad statum vel motum augmenti, quid enim hoc faceret ad illud? sed ad summum ut esset perfectissimum quoad complexionem & temperamentum. Respondeo secundo, ad hoc satis fuisse quod Spiritus Sancti virtute supremâ & infinitâ formatum sit, qui potest quodlibet ex quolibet, maximè cum ad illud formandum sumpserit ex Virgine purissimum ejus sanguinem, qui erat perfectior quâcumque materiâ per quamvis mulierem, cujuscumque status & augmenti, unquam ministratâ, vel ministrandâ.

Tertia sententia fuit Authoris librorum de Mirabilibus Sacræ Scripturæ, qui inter opera D. Augustini, ac si illius essent, reperiuntur, docentis Beatam Virginem fuisse tantum duodecim annorum cum nupsit: Cui sententiæ succurrit avida Dei Providentia, quæ ubi primum potuit hujus Virginis maternum nomen exoptavit. Elucebat inde adeò fuisse properam & divitem Matris sanctitatem ut non longiora tempora expectanda forent, quibus illa digna conferretur supremâ mundi dignitate. Vix infantiles excefferat annos, quando jam sat matura Deo videbatur supremâ Prærogativâ Matris Filii sui: adeò ut duodecimo anno expleto nuberet, decimo-tertio currente conciperet & pareret. Maria non alio egebat tempore, cui ex præteritis spatiis nullum fuerat irritum momentum, senilis & diurnus habitabat animus in puellari corpore. Malitiæque absentia & sanctitatis abundantia, non malitia ipsa ætatem supplevere.

Confirmari potest hæc sententia Juris adminiculis: quia ætas legitima ad contrahendum matrimonium est ætas duodecim

li 3

annorum

IX.

X.

XI.

nopsis

ignabit

D.

Septu

SV

or

annorum in sceminis, *l. quâ atate, ff. de Testamentis, & in princip. Instit. de nuptiis, & in c. Continebatur, & in c. Attestationes de desponsat. impuber.* Maximè verò in Virgine Beatâ, in quâ acceleratus fuit usus rationis, quæ optimo gaudebat corpore, ac demùm quia cum Christi conceptio esset opus optimi artificis, ac infinitæ virtutis (Sancti scilicet Spiritus) non videbatur major ætas necessaria: Denique quia quando aliquod exoritur dubium, ad illud rectè determinandum, recurrendum esse ad juris principia & intellectum docent periti. Ergò hæc desponsatio in dubio præsumenda est facta in prædictâ atate duodecim annorum, quæ à jure dicitur ætas ad matrimonium. Confirmaturque testimoniis ex Scripturâ & Ecclesiâ supra num. 4. contra præcedentem sententiam adductis,

XII. Sed Respondeo Maria duodennis si animi sublimitatem spectes nimis est diuturna, etiam multò junior fuisset ex hac parte matura & apta obeundæ primæ isti dignitati. Sed est & aliud ad quod attendit Dei providentia licet avida hanc sceminam evchendi, non tamen præceps & cæca, scilicet congruentia & decentia. Cùm enim rarissimè contingat, indecorumque esset in aliis virginibus immò incontinentiæ aliquale argumentum primo, quoque tempore & in tam parvâ atate nubere, non decuit etiam Virginum primam ita ad nuptias properare. Quod ergo non fuerit citiùs maritata aut conceperit, non id ideò contigisse putandum quod esset defectus aliquis ex parte animæ in illâ, quæ erat gratiâ & sapientiâ plena; nec ex parte corporis, cùm in eâ esset operaturus summus Artifex, sed quia quod non decet alias virgines, etiam in quibus concupiscentia fervet, & virginitas periclitatur, multò minùs decuit Virginem tam modestam & tam pudicam ac Dei Matrem.

XIII. Nec huic opinioni favent jura allegata: definiunt enim illa non tempus quando nubendum est, sed ante quod non est nubendum: ita ut matrimonium ante duodecimum contractum sit ipso jure nullum: Quare ex his nihil pro matrimonio virginis colligi potest,

nisi quod ipsa non nupserit ante duodecimum. Quod verò additur quod quando exoritur aliquod dubium ad ejus rectam determinationem recurrendum esse ad juris principia & intellectum, id verum est in dubiis juris: atque adeò verum est in dubio an aliqua in particulari quæ nupsit duodennis fuerit apta & habuerit sufficientem ætatem ad consensum requisitum, standum est juri: sed in dubiis facti non item; non enim ex istis juribus licet determinare in dubio, an hæc vel illa esset præcisè duodecim annorum quando nupsit.

Cùm ergo nec præter consuetudinem decuerit tam maturè Virginem pudicissimam nubere, nec etiam congruens fuerit tam adultam, ne fortè maligni inde acciperent occasionem revocandæ in dubium ejus ante conceptionem illibatæ pudicitæ, huc spectarunt authores trium aliarum quæ restant hac super re sententiarum, quarum

Prima est Joannis Anni in sua Chronologiâ, & Driedonis lib. 3. de Dogmatibus tract. 3. c. 5. part. 4. qui dicitur peperisse currente decimo-quarto: huicque sententiæ, præcedentis fulcra succurrere possunt, maximè verò quæ ex verbis Scripturæ & Ecclesiæ.

Sed si Beata Virgo peperit anno atatis suæ decimo quarto currente, quando quidem dies Natalis Domini sit 25. Decembris, ipsa verò decimum-tertium compleverit octavâ Septembris, quo die nata est, oportet omninò quod habuerit tantum tredecim annos menses tres & dies septemdecim quando peperit, unde cõsequens sit ut non multò post duodecimum completum nupserit: nupserat enim ut alibi docemus aliquo tempore ante Annuntiationem Angeli & Conceptionem Verbi: quare ut fundamenta præcedentis sententiæ, quæ pro hac allegantur, inania sunt ita & rationes quæ contra illam militant, militent etiam adversus hanc.

Secunda sententia est Tostati Episcopi Abulensis in cap. 2. Matthæi quæst. 91. pro quâ etiam à nonnullis citatur Dionysius Carthusianus lib. de Laudib. Virginis art. 37. quæ docet Beatam Virginem cum nupsit habuisse quindecim annos & aliquod amplius, & decimo sexto

sexto completo Christum peperisse. Ratio Tostati est, quia in eâ etate profluvium menstrui fœminis accidit, & ab illo profluvio aptiores fiunt mulieres ad concipiendum ex Aristotele lib. 7. de hist. Animal. c. 2. quod quidem profluvium in suum intentû sollicitè & summo studio virgini appingit ut aliis mulieribus in cap. 12. Levit. quæst. 13. 14. & 15. quia fuit verè mulier ut illa, & alias superfluitates, quas etiam natura quotidie expellit passa est.

XVIII Sed etiam si ita esset, quod scilicet in eâ etate profluvium menstrui fœminis accideret, quodque ab illo profluvio aptiores fierent mulieres ad concipiendum, ut docet Aristoteles loc. citat. & Franciscus Valesius Medicus Philippi Secundi Regis Hisp. lib. de Sac. Philosoph. cap. 10. quos refert & sequitur Thomas Sanchez tom. 2. de Matrim. lib. 7. disp. 104. num. 34. non eam Deus exquisivit aptitudinem in eâ ex cuius purissimo sanguine & virtute Spiritus sancti infinitâ tormandus erat Christus,

XIX. Adde quod menstrua sunt superflui sanguis mulieris, quem tanquam impurum & noxium in illis natura expellit: Quod impurus constat: quod noxius probant sequentia, quod scilicet retentus graves in fœminis causet ægrotudines, quod ejectus ex ejus contagione fruges non germinant, multa acefcunt, herbæ moriuntur, arbores sterilescent, ferrum rubigine corrumpitur, æra nigrescent, canes in rabiem efferuntur, & alia ejusmodi effecta pessima prodeunt, quæ refert Guarinus Veronensis verbo *Menstruum*: quare illum sanguinem tam impurum, tam noxium, tam pestilentem, tam virulentum, omnis animus pius in Matre Dei locum habuisse credere refugit, negantque omnes Theologi Moderni, idque colligunt ex doctrinâ Sancti Thomæ 3. part. quæst. 31. art. 5. ad 3. licet enim sanguinem habuerit qui in menstruis reperitur, qui fuit materia corporis Christi, non tamen excrementa illa sordida & virulenta, ea enim à generandi potentia ex peccati fomite excitantur, unde in statu innocentie non fuissent. Cùm ergo Beata Virgo fomite omni que caruerit libidine, ca-

ruit etiam indubiè istis menstruis fluxionibus. Quia verò hanc doctrinam à Theologis ex D. Thoma colligi diximus, juvat ipsiusmet Divi Thomæ verba loco citato hic transcribere: *Sanguis, inquit, menstruus quem fœmina per singulos menses emittunt, impuritatem quandam naturalem habet corruptionis: sicut & cetera superfluitates, quibus natura non indiget, sed eas expellit: Ex tali autem menstruo corruptionem habente, quod natura repudiat, non formatur conceptus: sed hoc est purgamentum quoddam illius puri sanguinis, qui digestionem quâdam est præparatus ad conceptum, quasi purior & perfectior alio sanguine: Habet tamen impuritatem libidinis in conceptione aliorum hominum: in quantum ex ipsâ commixtione maris & fœminæ talis sanguis ad locum generationi congruum attrahitur. Sed hoc in conceptione Christi non fuit, quia operatione Spiritus sancti talis sanguis in utero Virginis adunatus est, & formatus in prolem. Et ideo dicitur Corpus Christi ex castissimis & purissimis sanguinibus Virginis formatum. Ita D. Thomas.*

Nec movent quidquam rationes Tostati in contrarium: Concedo enim Beatam Virginem veram fuisse mulierem ut aliæ, potentiam generandi habuisse ut aliæ, materiam ad corporatiorem divini fœtus in utero ministrasse, sed illa materia non fuit ut in aliis fœminis cum admixtione istarum sordium & impuritatum quæ ab illâ separari debuerint & ejici, quia in illo sacro corpore non fuit fomes & concupiscentia, ex quâ illæ prodeunt: Ex quo intelliges quomodo debent intelligi Patres quando dicunt Christum ex purissimo Virginis sanguine formatum: non enim hoc significat illum ex sanguine Virginis concretum, qui ab impuro fuerit separatus, sed quia illius sanguis nullam unquam habuit similem impuritatem: Nec est par ratio de aliis superfluitatibus quas natura quotidie expellit, hæ enim sunt purè naturales, & fuissent etiam in statu innocentie: at fluxus menstruorum habet ortum ex fomite. Vide Toletum in c. 2. Lucæ Annotatione 35. in fine. Itaque cùm in Virgine non fuerit profluvium sanguinis menstrui, non potuit ex illo aptior

aptior reddi ad conceptionem: Addo nec ad illam aptitudinem Deus attendisse debuit, ut eam Iosepho nuptui traderet.

XXI.

Tertia & ultima sententia, ac mihi & omnibus nunc omnium probatissima est quod D. Virgo anno ætatis suæ decimo quinto D. Iosepho fuerit nuptui tradita, & decimo-sexto pepererit Christum. Placet hæc sententia quod non ita accedat ad eam quæ nimis maturè eam nubit, & tamen in eâ ætate ipsius nuptias ponit, in quâ minor tunc etiam apud malignos & perversos potuit esse temerata pudicitia: quando nupsit suspicio; verèque in eâ verificari possunt verba Scripturæ & Ecclesiæ allata hic supra num. 7. Confirmaturque evidentissimè ex Patribus, S. Evodio Antiocheno, primo in eâ Sede post D. Petrum eo adhuc vivente Episcopo apud Nicephorum lib. 2. cap. 3. in Fragmento cujusdam Epistolæ cui titulus *Lumen*. Divo Damasceno lib. 4. de Fide Orthodox. cap. 13. S. Germano Patriarcha Cōstantinopolitano serm. 9. de Præsentat. Andræa Cretensi serm. de Sanctâ Deip. Cedreno in Compend. Georgio Episcopo Nicomediensi apud Baronium, quos ipse sequitur in Apparatu ad Annal. Eccles. num. 49. qui docent quod Beatâ Virgo fuerit præsentata in templo post annum tertium completum, ibique undecim annos totos exegerit. Ex hoc enim sequitur quod Beata Virgo ferè quindecim annos, imò fortè rotundos & integros habuerit. Atqui ut exiit è Templo tradita fuit à Sacerdotibus ex Dei per oraculum manifestatâ voluntate Divo Iosepho: Sequitur ergo quod decimo-quinto nupsit, & decimo-sexto pepererit. Vide etiam pro his quæ docent Author libri de ortu Mariæ Virginis, inter opera Divi Hieronymi. Divus Anselmus in fine Operum ubi de Deiparæ transitu, Divus Bonaventura in Meditat. cap. 3. D. Vincentius Ferrerius serm. 2. de Nativitat. Virg. Lucidius lib. 2. cap. 2. Major in cap. 1. Luca, & Dionysius Carthus. lib. de Laud. Virg. art. 37.

SECTIO II.

De Ætate Divi Iosephi quando Beatam duxit Virginem.

GRandævum fecerunt plerique, XI. GD. Epiphanius hæref. 78. qui etiam octogenarium eum vel eo majorem existimavit, Author libri de ortu Mariæ inter Opera Divi Hieronymi. Divus Damascenus orat. 1. de Domit. Deiparæ. Nicephorus lib. 2. Hist. cap. 7. & alii. Ad hoc autem ut ita opinarentur moti sunt vel quod existimarent Beatam Virginem non in matrimonium, sed in custodiam dumtaxat fuisse ei traditam, ad quam non homo aptus ad copulam, sed illam supergressus procul dubio exquirendus erat: vel quod crediderint si etiam in matrimonium ei tradita fuerit, conveniens omnino fuisse ut illa quæ futura erat Dei Mater, & ideò Virgo permanere deberet, traderetur tali cum quo ejus integritas nullum detrimentum pati, nullum discrimen subire posset, imò nec suspicionem, atque adeò seniculo jam debilitato, fracto & impotenti: huicque opinioni non parùm velificati sunt Pictores Antiqui, qui eum sub specie Seniculi istis temporibus effinxerunt. Illis subscripsere etiam ex recentioribus, Divus Vincentius Ferrerius citatus Section. præced. num. 21. seu ultimo, ubi ait *Ioseph antiquus, Maria juvenis 14. annorum*, utique completorum. Egidius Zamor. lib. de Sancto Iosepho. Immo noster Baptista Mantuanus lib. 2. Parthenic. cap. 9. in initio. His Metris.

*Frigentè & casto solitum servare pudori
Elegit de plebe virum, cui cana senectus,
Cui cana sulcantes crispabant tempora
ruga.*

Adeoquæ hæc opinio olim inoleverat, ut Joannes Ekhus serm. de Sancto Ioseph (cui consonat Cardinalis Baronius in Apparatu ad Annales Ecclesiast.) hanc quæstionem versans dicat, Hæc in re non lubet ad alterutram partem declinare ubi nullum nobis constat Scripturæ pro quacumque parte testimonium, eo maxime quod à receptâ

enopsis

„ & diu persuasâ opinione temerè dif-
cedendum non est. Facilius igitur
pateret antiquiori sententiæ authori-
tatem suam, fidemque manere. Hæc
Ekus.

XXIII. Verumtamen quia re attentius exa-
minatâ, rationes, quibus illi qui supra
adducti sunt ut ita crederent, non æqui
ponderis inveniuntur, oppositumque
omniñò suadent validissima ex Scrip-
turâ, Patribus, & ratione eruta Argu-
menta, hinc ab illâ meritiò Recentio-
res omnes discedunt, ut jam sententia
illa non tam antiqua quàm antiquata
reputanda sit.

XXIV. Nam quod illorum nonnulli volue-
runt ut hanc sententiam suam adstrue-
rent, Beatam Virginem non in matri-
monium, sed in custodiam tantum
fuisse Divo Josepho traditam, falsum
esse demonstravimus suprâ hoc Tracta-
tu cap. 11. & 12. ubi fusè ostendimus
matrimonium Deiparæ & Divi Josephi
fuisse verissimum, Mariam fuisse Divi
Josephi conjugem, Joseph fuisse Virum
Maria de qua natus est IESVS, qui vo-
catur Christus, ac tandem illorum ma-
trimonium fuisse omnium perfectis-
simum.

XXV. Quod verò alii secundò dicunt et-
iam posito quod verum fuerit matri-
monium, adhuc debuisse esse valdè se-
nem, ut Virginis integritati cautum
esset, nonne mirandum quod illi Au-
thores integritatis custodiam in co ma-
trimonio quod Deus ab æterno dispo-
suerat, ut per illud utrumque Conju-
gem ad summas mundi prærogativas
& dignitates eveheret, maluerint Divi
Josephi ætati attribuerè, quàm Dei
Gratiæ, ejus virtuti, & continentia?
Quid enim an non potuit Deus Divo
Josepho conferre, ut cum uxore castè
conviveret, & potuit ætas? Sed unde
ergo ipsa Virgo Deipara tam casta? &
ut de viris loquamur: Contra hoc opi-
namentum produco Josephum Patriar-
cham hujus nostri Josephi locupletem
figuram Genes. cap. 39. & duos illos
Judices Danielis cap. 13. Nonne enim
ille Joseph Heræ suæ etiam ad libidi-
nem cum provocantis blandimenta &
vim superavit cum gratiâ etiam in ipso
juventutis flore? Hi verò licet senes &
cani nonne honestissimam Susannam

vesana illorum libidini obstantem
opprimere conati sunt: & quot millena
reterunt historiæ, exhibet experientia
quotidiana ejusmodi exempla? Castior
ergo evadet ille quem gratia Dei refri-
gerat & adjuvat etiam in viridi ætate,
quàm quem ætas longa, sine gratiâ, vi-
ribus extenuat.

Narrat Divus Basilius Magnus in XXVI.

Hexameron de quodam Sanctissimo
Presbytero cui nomen Ursinus, quod
cum senio confectus in lecto decum-
beret morti jam proximus factus, ad-
stantibus subdubitantibus an adhuc in
co vitæ halitus esset, mulierè quandam
devotam ejus ori applicuisse aurem,
quam ille illicò repulit dicens: *Mu-
lier abscede, adhuc ignis sub cinere latet,
paleam tolle.*

Audi etiam in eandem rem Sanctif- XXVII.
simum Patrem Gregorium Nazian-
zenum de seipso loquentem Carmine
de rebus suis.

*Ipsè meus porrò testis queo casibus esse.
Quam nostrum genus in vitium pro-
clive feratur.*

*Nam qui jucunde prima vo in flore ju-
venta.*

*(Cum levis in molli versatur in pecto-
re sensus:)*

*Vmbrosâ solum ratione, & moribus utès,
Egregiis ducibus sublimiat cæta petebam
Certam Regali figens vestigia calle.*

*Nunc cum collecta est ratio, jamque
ipse senectæ;*

*Ad finem accessi, miser heu! velut
ebrius erro,*

*Ac servâ obliquus pugna me commo-
vet anguis, &c.*

Ex quibus patet quomodò vix ulla sit XXVIII
ætas tuta ab illo igne, qui in paradiso
voluptatis per peccatum primò accen-
sus, nec etiam sub cinere, id est corpo-
re semimortuo, Sanctissimorum viro-
rum extinctus erat; alio ergo remedio
opus quàm senio, ut firmum sit morta-
le peccus adversus libidinem, ad quam
ei innatum pondus: gratia scilicet Spi-
ritus sancti, quâ utriusque cataphractus
Divus Josephus Virginis Sponsus cum
ea purissimè & sine ullo vel minimo
periculo convivere potuit.

Quoad picturas verò illas antiquas, XXIX.
Respondeo cum Gersone Cancellario
Parisiensi 3. part. oper. serm. de Nativit.

K k

Virg.

gnabit
b.
Josephi
sv
m

Virg. confid. 3. circa med. primo per illud Horatii.

*Pictoribus atque Poëtis
Quodlibet audendi semper fuit æqua
potestas.*

Secundò, hoc non fuisse ubique universaliter in usu, etenim testatur ibidem præfatus Cancellarius Parisiensis perorans coram toto Concilio Constantiensi in Germaniâ celebrato se vidisse in eadem Germania frequentes picturas Divi Josephi quibus representabatur velut in ætate juvenili: idemque de Poloniâ suâ testatur Pater Justinus Miechoviensis Ord. Prædic. super Litanias Lauretanas Discursu CXI. in fine. Tertio, ita effinxisse propter mentis virtutem: sic dicit Sapiens sapientiæ cap. 4. v. 8. & 9. *Senectus venerabilis est non diuturna, neque annorum numero computata, cani enim sunt sensus hominis, & ætas Senectutis vita immaculata, quemadmodum e contra peccator senex ætate, quotidie in vitiis adolescens* Isa. cap. 65. vers. 20. dicitur, *Puer centum annorum & maledictus.* Ita idem Gerson & post eum Salmeron tom. 3. tract. 39. Tolerus in Lucam cap. 1. Annotat. 59. quos citat & sequitur Justinus Miechoviensis supra. Quartò, denique ideò pingebatur senex ab initio nascentis, inquit Gerson, dum Mariæ perpetua virginitas nondum ut modò radices fixerat in cordibus fidelium, ne suspicarentur aliquid de Joseph & Mariâ, vel ut inquit Canisius lib. 2. de Deip. cap. 13. dedit hoc populi simplicitati ingeniosa vetustas ad depellendam rei amatoriam, & conjugalis congressus suspensionem: hanc enim facillè vel pareret, vel augeter vegetus & virili ætate juvenis, qui cum nubili puellâ, vel cohabitans, vel deambulans in tabella spectantium oculis subiceretur. Pictoribus tamen jam cum omnes sufficienter instructi sunt de continentia ab utroque in conjugio servatâ præcipiendum ut deinceps abstineant ab hoc cum representandi modo.

XXX. Et certè si hoc admittendum foret, nonne perversi intulerint quod quando Beata Virgo respondens Angelo nuncianti ipsam esse concepturam & parituram filium altissimi dixit, *quomodo fiet istud quoniam virum non cognos-*

co? id non dixerit non affectu ad virginitatem, sed ex nausea viri adeò vetuli? fuerunt sanè plurimi qui plura minus apparentia nequiter intulerunt.

Sed ad fortiora progrediamur. Primò, displicet hæc sententia ex hoc quod faveat alteri sententiæ asserenti Divum Josephum fuisse bigamum, aliamque ante Beatam Virginem duxisse uxorem, quam refutavimus hoc tract. c. 3. sect. 1. Non est verisimile quod in populo in quo nuptiæ tanti fiebant, & maledictus censebatur sterilis quod Josephus usque ad tantam senectutem cœlebs contra omnium morem mansisset, aut quod eum Deus irrisioni & fannis exponere voluisset, ei cœlibatum tam diuturnum inspirando, ut factus seniculus tandem ad nuptias quas spreverat convolaret, ex ipsius jussu; tantum ut cautum esset Virginis integritati, cui melius multò providere poterat.

Neque dicas quod qui dicunt Deum voluisse, ut ita senex esset ut esset cautam Virginis integritati explicandi sint, non quo ad rem ipsam, quis enim credat illos tam crassos fuisse, ut nescierint gratiam refrigerantem ad hoc fuisse præstantiorem quàm senectutem? ergò intelligendi sunt quoad nos & in æstimatione hominum: poterat enim si non fuisset D. Josephus senex, dubitari contra Virginis integritatem. Sed hæc evasio nulla est: nam Luca cap. 3. Jesus putabatur filius Joseph scilicet generatione, non ergo dum nupsit fuit in ea ætate D. Josephus in quâ bene cautum sit, ut Virgo integra mansisse credi poruerit.

Secundò: hæc sententia omninò pugnat cum causis desponsationis præcipuis à nobis hoc Tractat. cap. 16. asserendis desponsata est enim primò, quia ad tempus fuit necesse, ut Christus ex eo genitus putaretur prout de facto putatus est Luca cap. 3. & alibi ne scilicet Christus ut spurius haberetur, & Virgo ut adultera lapidaretur à Judæis. At si tam senex fuisset ut per ejus ætatem cautum esse Virginis integritati tam quoad rem quàm quoad æstimationem nostram, non id obtentum fuisset quin potius è contra ut constaret. Secundò, ut etiam diabolo patrus ejus celaretur

celaretur, ac sic vaser ille deciperetur, dum eum putat non de Virgine esse generatum: at si D. Iosephus fuisset tam senex, ut esset impotens, hoc dæmoni fuisset perspectum, ergo &c. Tertio, ut Beatæ Virgini & ipsi Christo in iis quæ ad corpus spectant ministraret, ad quod sustinendi erant labores peregrinationum & itinerum, eundem è Nazareth in Bethleem, atque inde, redeundum, fugiendum in Ægyptum hyeme mediâ, atque inde remeandum: laborandum manibus pro alendâ & procurandâ familiâ, &c. quæ omnia in tali ætate, in quâ per illam potuisset esse cautum Virginis integritati præstare minimè potuisset: Quin ipse potius alieno obsequio indignuisset quàm alteri præstare potuisset, sicque Virgini potius fuisset oneri, quàm solatio & auxilio.

XXXIV. Tertio, hæc Sententia injuriosa est Deo, Virgini, & Divo Iosepho. Primò Deo, quasi non potuisset conferre ut in iustâ ætate castè simul conviverent, vel illis hoc meritum invidisset. Secundò Virgini, quasi illius decor & pulchritudo talis fuisset ut illius aspectus ad frædam carnis concupiscentiam etiam Sanctissimum Virum incitasset, cum è contra doceant SS. Patres quod ex illius venerando vultu nescio quid divinum spiraret quod omnem libidinem spectantium restringeret: ita D. Bonaventura supra cap. præced. num. 13. & Doctor Angelicus D. Thomas in 3. dist. 2. quæst. 1. art. 1. ad 4. *Gratia sanctificationis, inquit, non solum repressit in Virgine motus illicitos, sed etiam in aliis efficaciam habuit, ita ut quamvis pulchra esset in corpore, à nullo tamen concupisci potuerit.* Tertio, Divo etiam Iosepho injuriosa est quia detrahit excellentiæ virtutis ejus & castitatis. *Temperantia enim quæ est in Senectute, non tam temperantia, quam libidinis & incontinentiæ quedam est imbecillitas,* inquit D. Basilius Magnus Orat. 8. de Temperantiâ & Incontinentiâ.

XXXV. Quarto, est manifestè contra Scripturam, nam Luca cap. 3. vers. 13. dicitur: *IESVS erat incipiens quasi annorum triginta ut putabatur filius Ioseph,* utique generatione. Unde Divus Augustinus tomo 4. lib. 2. de Consens. E.

vangelist. cap. 1. in fine. *Manifestum est, inquit, illud quod ait, ut putabatur Filius Ioseph, propter illos dixisse qui eum ex Ioseph, sicut alii homines nascuntur, natum arbitrabantur.* Et tomo 10. lerm. 63. de diversis cap. 20. in fine. *Aliter quidem putabatur esse Pater Domini nostri IESV. Christi, scilicet sicut cæteri Patres carne generantes, non solo spirituali affectu liberos suscipientes: nam dixit & Lucas qui putabatur esse Pater IESV, quare putabatur? Quia humana putatio & existimatio illuc ferebatur quod solè ab hominibus fieri: non ergo de semine Ioseph Dominus, quamvis hoc putaretur.* Quod si putatus est Jesus filius Ioseph, non ergo Ioseph ita senex, ut eum fecerunt supradicti. Item Isaia cap. 62. dicitur: *Habitabit juvenis cum Virgine,* idest ut interpretatur Glossa, Ioseph cum Maria. Vide hunc Textum à nobis hoc Tractatu supra cap. 4. explicatum.

Est etiam contra ordinem & decorum: quid enim magis absurdum & ridiculum quàm Virginem Juvenculam quindecim annorum jugare seniculo? quid absurdius quàm Deum, qui omnia ordinatissimè facit, matrimoniùm tam ridiculum, tam absonum ordinasse, suoque in hunc mundum adventui aptasse? Omnes clamant,

Turpe senex miles, turpe senilis amor.

Et Sanctus Clemens Alexandrinus lib. 6. Stromatum Theognide continente.

Non juvenis vetulo Conjux est apta Marito.

Et Ovidius.

Quàm malè inæquales veniunt ad aratra juveni,

Tam præmitur magno conjuge junctâ minor.

In quâ tam magnâ tamque evidenti disparitate, hoc adhuc magis foæter, quod in utrisque, idest in Juvenculâ nubente seniculo, & in seniculo ducente juveniculam, est magnum signum incontinentiæ in utrisque.

SECTIO III.

Vera Aetas Divi Iosephi quando Virginem duxit.

XXXVII **V**ita humana ut constat dividitur in plures aetates: Aetates subdividuntur in Annos, qui rursus componuntur ex Mensibus, hi ex Septimanis, denique haec ex diebus. Quoad annos non potest definiiri quem praecise attigerat D. Iosephus quando Virginem duxit, an videlicet trigessimum, trigessimum-quintum, quadragesimum, vel quemlibet alium intra illos, nihil enim de hoc habemus vel ex Scriptura vel in ullo Authore Divi Iosephi synchrono, aut temporum eius vicino: igitur id solum restat, & possumus; ut dimissis annis, inquiramus de aetate.

XXXVIII Et quidem ex dictis haecenus sequitur quod fuerit in ea aetate in qua manifestissime apparebat ex habitudine corporis adhuc aptus ad generandum, non quidem quod ipse esset geniturus, sed ut posset Iesus eius putari filius, quod fuit necesse ad tempus; aptus etiam ad sustinendos labores, ut posset peregrinari, & in itinere supportare Matrem & Primum, utrisque alendis laborare, &c. erat enim in id destinatus a Deo. Sed quia videtur id totum potuisse in omni aetate praeter quam decrepita & fracta sicut ceteri homines boni temperamenti, quaestio est in quam fuerit? Ante resolutionem

XXIX. Suppono ex Aristotele & ceteris Philoſophis Aetates dividi & diversificari pro diversa eaque notabili complexionis corporum sive temperamenti immutatione: Hinc bifariam dividuntur vitae humanae spatia seu aetates, primo secundum notabiliores immutationes, secundum secundum minus notabiles, notabiles tamen.

XL. Primo modo dividuntur in tres Aetates: Prima est aetas augmenti: Secunda aetas consistentiae: Tertia aetas decrementi: Namque homo uno tempore crescit & acquirit paulatim justum ac debitum suae naturae magnitudinis terminum, ultra quem non amplius extenditur: alio tempore, nec crescit nec

etiam decrescit saltem notabiliter, sed manet velut in eodem statu, eandemque vim ac robur retinet: alio denique tempore frangitur, & paulatim deficit, quia sensim humidum radicale absumitur, calorque vitalis resolvitur: prima excurrit usque ad vigesimum quintum, secundum alios usque ad vigesimum-octavum: Secunda ab inde usque ad quinquagesimum, vel sexagesimum porrigitur: Tertia durat reliquo vitae spatio usque ad mortem.

Secundo modo dividitur communiter in septem aetates, Infantiam, Pueritiam, Adolescentiam, Juventutem, Virilitatem, Senectutem, & Decrepitiam. Nam & in illis satis notabilis observatur immutatio naturalis constitutionis hominis: Prima protenditur usque ad septimum annum: Secunda usque ad decimum-quartum: Tertia usque ad vigesimum-quintum, vel secundum alios, vigesimum-octavum: Quarta usque ad trigessimum-quintum: Quinta usque ad quinquagesimum: Sexta usque ad sexagesimum-quintum: Ultima ad finem vitae: Quae omnia tamen non ita mathematicè sunt accipienda, quin aetates mediae possint aliquid participare de finitimis, & extremae de sequente & antecedente. Exempli causa, Juventus media est inter adolescentiam & virilitatem, incipitque ubi adolescentia finit, finit vero ubi virilitas incipit: hoc tamen non impedit quin aliquando possit dici ille juvenis qui paucos annos habet minus quam viginti quinque, vel paucos amplius quam triginta quinque. His positis.

Dico D. Iosephum quando duxit Beatam Virginem in ea aetate fuisse, quae communi usu & consuetudine, habebat saltem aliquam proportionem cum aetate Virginis quam sibi desponsabat: est communis contra Abulensem in cap. 30. lib. Numeror. quaest. 31. qui licet recedat nobiscum ab ea sententia quae eum seniculum facit, in hoc quod docet fuisse adhuc manifestè aptum generationi & labori: Attamen tenet fuisse adhuc aliquatè tenem: ad quem videtur proximè accedere Gerson sermone de Nativitate Virg. Mariae Confid. 3. ubi postquam docuit non fuisse ita senem ut volebant Antiqui, sed juvenem, seipsum

seipsum explicat addens. Sic autem exi-
 stimo Ioseph fuisse juvenem sicut juventutis
 terminos ponit Isidorus, quos extendit à
 vigesimo octavo, ubi terminat adolescen-
 tiam, usque ad annum quinquagesimum:
 quo tempore etas tunc senectutis inchoat.
 Fuit igitur Ioseph dum primò desponsatus
 est sub quinquagesimo anno constitutus.
 Quanquam qui Gersonem benignè
 interpretari voluerit, facillè ad partes
 nostras trahet.

XLIII. Probatur primò, ex duobus Scrip-
 turæ locis cumulatis, quorum primus
 est Isaïæ cap. 62. *Lætabitur sponsus su-
 per sponsam, & habitabit juvenis cum
 Virgine*, hoc est juxta Glossam utram-
 que *habitabit Ioseph cum Mariâ*. Unde
 Doctor Viguierius in suis Instit. c. 20.
 §. 9. *Virgo non evassisset notam infamie
 si vir ejus fuisset senex aut decrepitus: quod
 autem esset juvenis apparet ex eo quod ha-
 betur, Isaïæ cap. 62. Lætabitur sponsus
 super sponsam, & habitabit juvenis
 cum Virgine*, Hoc est Ioseph cum Ma-
 riâ, hæc Viguierius. Secundus locus est
 ex Evangelio Luc. cap. 1. *Missus est
 Angelus Gabriel à Deo ad Virginem despon-
 satam viro cui nomen erat Ioseph, virum
 vocat Evangelista D. Iosephum tunc,
 quando Beata Virgo annunciata fuit,
 quod nomen secundum consuetum
 modum loquendi nõ significat senem,
 sed hominem justæ ætatis: ex quo utro-
 que loco collectivè eruo nostræ senten-
 tiæ probatione: et si enim hæc duo loca
 videantur invicem pugnare, quia unus
 dicit juvenem, hoc est in quartâ ætate
 constitutum; alter virum hoc est in quin-
 tâ ætate, non tamen pugnant: quia ut
 monuimus hic num. 41. hæc ætates non
 ita mathematicè capiuntur, quin me-
 diæ aliquando possint participare de fi-
 nitimis saltem ex communi consuetu-
 dine loquendi: quod cum ita sit, di-
 cendum, quod ex hoc quod dicitur ju-
 venis simul & vir, colligitur ipsum non
 fuisse in initio juventutis, non enim
 posset dici vir: nec etiam in extremo
 virilitatis, quia non posset dici juvenis:
 nam nec juvenus secundum suum ini-
 tium est finitima virilitati, ut ei partici-
 pare possit, nec virilitas secundum suum
 extremum juventuti, sed oportet om-
 ninò quod fuerit in confinio utriusque
 ætatis, hoc est vel in exitu juventutis*

vel in initio virilitatis.

Huic probationi tam plausibili suc-
 currunt adhuc aliæ à nobis suprascriptæ:
 XLIV. Prima, quia cum D. Iosephus ante Vir-
 ginem nullam aliam duxerit uxorem,
 ut dictum est supra, non est credibile
 ipsum ultra istud tempus vel expectasse
 vel à Deo retardatum fuisse ut nube-
 ret, cum illo tempore mores suæ gen-
 tis nullo modo ferrent cœlibatum, in
 illis intelligo qui non erant inter illos
 Religiosi, seu Prophetici Eiani status.
 Secunda, quia aliàs nimia & absurda
 proportio fuisset & nimis extra usum
 & consuetudinem communem inter
 ipsum & Beatam Virginem ad nuben-
 dum; atque adeò aliquid habuisset
 incongrui & ridiculi eorum matrimo-
 nium.

His rationibus & aliæ suffragantur, XLV.
 quarum una est, quod si debuit Di-
 vus Iosephus ut profectò debuit, esse in
 eâ ætate in quâ esset & judicaretur ap-
 tus ad generandum, ut sic tolleretur
 omnis occasio suspiciendæ vitiosæ co-
 pulæ in conceptione Christi, nulla po-
 test assignari ratio, quare non debue-
 rit esse in ætate, quæ etiam esset justa,
 & proportionem haberet, aliqualem
 saltem, cum ætate Virginis, qualem
 habet adhuc finis juventutis; vel ini-
 tium virilitatis, puta trigessimus annus
 ut vult Major in c. 1. Luc. fortè quia est
 justum medium juventutis, vel trige-
 simus tertius annus, ut volunt alij, quia
 est ætas plenitudinis Christi: quin è
 contra congruentia non modica appa-
 ret ita debuisse fieri.

Secunda, quia hæc sententia magis XLVI.
 commendat Dei bonitatem & D. Iose-
 phi meritum, quorum hic sine Scrip-
 turâ, sine præcepto, sine exemplo, in
 viridi ætate, cum uxore juvene ac spe-
 ciosissimâ continentiam servare potuit,
 & ille gratiam ut posset contulit mu-
 nificentia singulari: quod si senex et si
 quinquagenarius tantum fuisset, po-
 tuisset, possetque fortè quis putare
 hanc ejus continentiam potius ex ali-
 quali frigiditate, vel libidinis concupis-
 centiæque remissione processisse, quàm
 ex studiosâ continendi voluntate: un-
 de Divus Bernardus Homil. 2. super
 missus est, hunc Iosephum compa-
 rat Patriarchæ Ioseph, qui in ætate
 juvenili

juvenili & pulchritudinis flore se-
vavit castitatem & fidelitatem Do-
mino suo.

CAPUT XV.

*Quonam tempore hoc matri-
monium inierint scilicet an
ante, an post Christi concep-
tionem.*

- I. **M**AJORIS fuit momenti hu-
jus resolutio quæstionis ad
magnitudinem & laudem Di-
vi Josephi, quam olim ponderatum sit
ab antiquis, quibus unica cura fuit pro-
pter illius temporis necessitatem, vir-
gineum partum adstruendi: ut proinde
non sit mirum, quod non in eâ ab
illis veneratione sit habitus, quæ ejus
meritis & dignitati debebatur, non
enim hæc illis plenè cognita fuit. Ab
hâc quæstione omninò pendet alia
longè gravissima quæ est de ejus Pater-
nitate, seu quomodo & quàm strictè
sit Pater Christi Domini: At hinc cæ-
teræ ejus prærogativæ, omniæque ejus
magnalia, ut constat, & constabit: tan-
ti ergo cum sit momenti eam accuratè
discutiamus.

SECTIO PRIMA.

*Varia de hâc Quæstione Sen-
tentia.*

- II. **I**N hac materiâ ut in aliis fecimus,
omnes sententias referimus, tum ut
non videamur aliquid occultare vo-
luisse, tum etiam ut veritas, quam ubi-
que quærimus, magis appareat: nam
juxta communem præcæmiam, *Opposi-
ta juxta se posita magis elucescunt.*
- III. Ratio hujus varietatis est, quod Bea-
ta Virgo dicitur ante conceptionem
Verbi desponsata viro cui nomen erat
Joseph, Matth. cap. 1. & Luc. cap. 1.
Cum enim verbum *desponsata*, quod
ex vi vocis significat promissam, ex
communi usu significet etiam nuptam
seu maritam, maximè verò ante ma-
trimonii consummationem, hinc hæc
lucinat.

Primò, ergo voluere nonnulli circa
hanc rem duo, scilicet ante Verbi con-
ceptionem fuisse solùm inter Beatam
Virginem & D. Josephum sponsalia de
futuro, nec illam ab hoc tunc domi ha-
bitam. Ita Simon Cassianus in Com-
ment. Evang. lib. 6. c. 6. & 18. Abulensis
in c. 1. Matth. Cardinalis Caietanus in
3. part. D. Thomæ quæst. 29. ad art. 2.
(in quo tamen discedit à D. Thomâ)
& Baronius tom. 1. Annal. in Appar.
& alii. Probat per primam partem, ex illo
Matth. cap. 1. v. 18. *Cum esset despon-
sata Mater IESU Mariv Joseph, idest, in-
quunt, cum esset promissa: huicque
interpretationi videtur favere versio
Græca, quæ pro verbo desponsata habet
miseris. Secundo, ex illo ejusdem
Evangelistæ ibidem vers. 20. Joseph fili
David noli timere accipere Mariam conju-
gem. Ergo nondum illam acceperat in
conjugem. Probat per secundam partem. Pri-
mò, ex illo Matth. cap. 1. vers. 18. *Ante-
quam convenirent inventa est in utero
habens, idest antequam simul venissent
ad cohabitandum. Secundo, ex eod-
em Matth. c. citato vers. 19. Cum esset
justus & nollet eam traducere, hoc est,
in domum suam: nondum ergo tunc
cum illâ habitabat. Tertio, quia Lu-
cas cap. 1. dicit quod Deipara post tres
menses quibus mansit apud cognatam
suam Elizabeth, *Reversa est in domum
suam, non in domum Joseph, quo re-
versa fuisset, si ei ante cohabitasset, ita
Caietanus. Quarto, si Beata Virgo
quando annunciata est ab Angelo, fuisset
in domo Joseph, seu illi cohabitasset,
quomodo Divus Josephus Angeli
& Virginem inter se colloquentes
non audivisset? & si audivisset videns
ita contigisset quomodo Angelus nunci-
averat, unde anxius fuisset? Arris-
se potuit illis hæc sententia quod magis
faceret apud infideles ad fidem virgi-
nei partus.***

Alii voluerunt ante Conceptionem
Verbi fuisse quidem tantùm sponsalia
de futuro, ut præcedentes: verumta-
men cohabitasse & convixisse. Citatur
pro hâc Gerson in suâ Josephinâ & ali-
bi sæpè, maximè tamen parte 4. oper.
opuscul. 15. qui est de solemnitate Virgi-
nalis Connubii Lect. 3. ubi sic ille: *Ac-
cepit Mariam Adolescentulam prius
Joseph*

IV. Joseph in Sponsam suam in Templo Jerosolymis, ubi dedicata Deo cum cæteris virginibus morabatur; porro Joseph post dies aliquot Mariam accepit juxta morem Gentis suæ in familiarum convictum suum secum in Nazareth, ita enim fiebat ad probationem morum Sponsæ. Illic in Nazareth priusquam conveniret Joseph & Maria, intellige solemnium ritu nuptiarum, & ut ita dicamus per verba de præsentem, nunciavit ei Angelus, quæ tradit Lucas Evangelista, & ita priusquam convenirent, dicente Matthæo, inventa est Maria habens in utero de Spiritu Sancto. Hæc illa.

VI. Sed respondent aliqui quod Gerson distinguit nuptias secundum ritum essentialem & secundum solemnem, seu secundum essentialiam, & secundum solemnitatem: & quidem licet ita loco in assertionem citato loquatur, tamen in antecedentibus nihil aliud dicit, nisi quod tunc non fuerit ritus solemnium nuptiarum, cum tamen expressis verbis mentem suam aperiens dicat, quod tunc Maria non tantum erat desponsata per verba de futuro, sed de præsentem. Sed sive fuerit Gerson in hac opinione sive non.

VII. Dico huius sententiæ videntur mihi fuisse D. Hieronymus in cap. 1. Matth. ad illa verba, *Inventa est in utero habens de Spiritu Sancto*. Ubi sic ille. *Non ab alio*, inquit, *inventa est nisi à Josepho, qui penè licentiâ maritali futura uxoris omnia noverat*. Illud enim penè licentiâ maritali significat Josephum tunc, id est quando ab eo inventa est Maria in utero habens non fuisse omnino maritum, sed penè maritum. Quid autem hoc est nisi Sponsam? Deinde illud *futura uxoris*, ergo tunc necdum erat uxor, tunc tamen dicitur futura, hoc est Sponsa. Quomodo verò tunc Joseph omnia futura uxoris novisset nisi tunc domi habita fuisset? Divus Chrysostomus homil. 4. in Matthæum super illud *Antequam convenirent: Non dicit Evangelista priusquam in sponsi domum adduceretur, intus enim jam erat, hunc quippe morem plerumque tenebat Antiquitas, ut sponsæ sponso domibus haberentur, quod nunc quoque fieri interdum videmus*. Euthymius in cap. 1. Matth. ad eadem

verba. *Non dicit Matthæus priusquam ipsa veniret ad domum Josephi, jam enim in eâ erat. Multis siquidem mos erat, ut apud se haberent sponsas, propter securitatem*. Divus Bernardus homil. 2. super Missus est. *Mos, inquit, Iudaorum erat, ut à die desponsationis suæ usque ad tempus nuptiarum, sponsis sponsæ traderentur custodiendæ, quatenus earum ipsi eo sibi pudicitiam curiosius servarent, quo sibi fideliores existerent*. Prima pars est probata ad sententiam præcedentem, cum quæ convenit: Pro secundâ parte movetur ex hoc quod licet fuerint tunc tantum sponsalia, tali enim modo Joseph & Maria desponsati debuerunt aptari, ut conceptus Divo Josepho attribueretur, ne Virgo tunc haberetur ut fornicaria, & Christus ut illegitimus: Nam, ut inquit D. Thomas 3. part. quæst. 29. art. 2. ad 3. *Sicut in eâ quæ in domo viri concipit, intelligitur conceptio naturalis, sic in eâ quæ extra domum concipit, est suspecta conjunctio, & ita non esset sufficienter provisum fame Beate Virginis per hoc quod fuisset desponsata, nisi fuisset domi habita*.

VIII. Alii è contra voluerunt fuisse nuptiam, necdum tamen domi habitam: quia nimirum duo distinguunt in matrimonio: Primum, ipsam celebrationem contractus matrimonialis: Secundum, solemnem nuptiarum celebrationem, quam aliqui statuunt in benedictione Sacerdotali: Alii cum eâ addunt conventum amicorum & epulas, dicentes tunc & non ante solemniter sponsas introduci solitas. Probatur ex cap. 19. Genesis, ubi dicit Loth *Habeo duas filias quæ necdum cognoverunt virum*. Et inferius. *Egressus itaque Loth locutus est ad generos suos qui accepturi erant filias ejus*. Ubi vides filias Loth jam duobus illis fuisse maritatas, quia vocantur ejus Generi: & tamen constat illas necdum illis traditas, tum quia dicitur de illis generis, quod erant accepturi illas, tum quia dicitur quod illæ duæ filię necdum cognoverunt virum, tum denique quia dicitur Loth egressus ut loqueretur ad illos. Secundò ex Genes. cap. 29. ubi Jacob Rachel desponsata est pro servitute septem annorum, quibus finitis ait: *Da mihi uxorem meam, quia jam tempus impletum est ut ingrediar ad illam*. Qui scilicet

(scilicet Laban) *vocatis multis amicorum turbis ad convivium, fecit nuptias, & vespere filiam suam Liam introduxit ad eum.* Et post pauca. *Imple hebdomadam hujus copule, & hanc quoque dabo tibi pro opere quo serviturus es mihi septem aliis annis. Acquievit placito hebdomada transactâ Rachel duxit uxorem.* En inquit P. Escobar usque ad celebrationem nuptiarum, nec datam Sponso Conjugem, nec acceptam. Congeritque alia huic similia exempla in Rebecca Genes. 24. in Philistâ Sampsonis sponsâ. Judic. cap. 14. in Sarâ. Tobias cap. 6. in Sponsis filiorum Jambri 1. Machab. cap. 9.

- X. Probant illi secundò hoc modò, quia Joseph nihil cogitans de futuro Conjugio venerat ex Bethleem Oppido Jerosolymæ propinquo, omninò imparatus ad nuptias. Quare hoc tam inopinatè inito Conjugio, cum nihil aliter cogeret, probabilius est illum vel statim in Bethleem unde erat remeasse, vel saltem deductâ Conjugem suâ in Nazareth ad domum quæ illi cesserat ex hereditate Parentum, eâque ibi relicta in Bethleem quàm primùm se contulit, ut ibi de re suâ familiari disponderet, atque ut minimum artis suæ instrumenta secum reveheret: eo autem tempore ab Angelo fuisse annunciatam, & Verbum Divinum concepisse: ac deindè omnibus dispositis successisse solemnem nuptiarum celebrationem quæ fiebat cum conventu Amicorum & propinquorum, Sacerdotali Benedictione acceptâ, cum quibus solemniter introducebatur maritata ad sponsum. Ita inter alios Escobar tomo 3. in Evangelia Sanctorum libr. 2. tit. de Mariâ nuptâ lect. 1. §. 7.

SECTIO II.

Vera sententia de tempore hujus Matrimonii.

- XI. **Q**uarta eaque vera sententia est, Beatam Virginem & Divum Josephum ante Annuntiationem, seu Verbi conceptionem, fuisse conjunctos & matrimonio & convictu, seu cohabitatione: est communis Sancto-

rum Patrum, & jam ab omnibus recepta. Probatur primò ex Luca c. 1. *Missus est Angelus Gabriel ad Virginem desponsatam Viro cui nomen erat Joseph.* Et si enim verbum istud *desponsatam*, quantum est ex vi nominis significet non jam de præfenti traditam, sed promissam de futuro: attamen ex communi usu & acceptione istius vocis sumitur etiam pro eâ quæ viro juncta est per verba de præfenti, maximè verò si, ut in nostro casu, sit recenter nupta, ut nullus adhuc intercesserit concubitus: Res est per se clara, & confirmatur, quia ibidem cap. 2. vers. 5. eodem nomine *desponsata* vocatur diu post conceptionem Verbi, cum esset jam partui proxima, ac indubitanter in Divi Josephi potestate. *Ascendit autem & Joseph à Galilæa de Civitate Nazareth in Judæam, in Civitatem David, quæ vocatur Bethleem, eo quod esset de domo David, ut profiteretur cum Mariâ desponsatâ sibi uxore prægnante. Factum est autem cum essent ibi, impleti sunt dies ut pareret.* Si ergò potuit tunc sine ullâ ambiguitate uxor, adhuc dici desponsata, cur non & longè fortius ante conceptionem, cum essent recenter conjuncti?

Probatur secundò, ex Matthæi c. 1. vers. 18. *Cum esset desponsata Mater IESU Maria Joseph, antequam invenirent inventa est in utero habens, &c.* ubi duo dicuntur. Primùm, quod erat desponsata Maria, quando inventa est in utero habens: Secundùm, quod illa desponsata inventa est habens in utero antequam convenirent, quo significatur desponsationem talem fuisse, ut potuerint honestè & licitè quantum est ex parte vinculi seu desponsationis, sive etiam quoad nos, & juxta usum ordinarium convenire: at non licet isto modo convenire nisi prævio conjugio, ergo tunc erant verè conjuges Maria & Joseph. Nam istud, *antequam convenirent*, non intelligitur de conventionem in eandem domum ad cohabitationem, sed de conventionem quæ significat congressum carnalem, qui isto verbo modestiori expressus est ad honestatem: continet enim rationem cur voluerit eam occultè dimittere: non voluit autè dimittere, eo quod inventa esset

esset gravida antequam in eandem domum convenissent ad cohabitandum, sed quod inventa esset gravida sine suo congressu.

XIII. Petes cur illi duo Evangelistæ Matthæus & Lucas non dixerunt nuptiam pro desponsata ad majorem claritatem? Respondeo primò, cur etiam non dixit desponsatam solum, quod probabiliter dixisset, si voluisset significare fuisse tantum sponsalia de futuro inter illos: Respondeo secundò, quia hæ nuptiæ non fuerunt ut aliæ, ut agerent rem nuptialem, quare non per terminum *nuptiam*, quomodo illæ, qui sapit matrimonii consummationem, sed per terminum *desponsatam* eorum conjunctionem exprimere voluerunt, eo quod non aliter se gesserint quam si simpliciter desponsati fuissent.

XIV. Probatur tertio ex eodem Matthæo cap. i. v. 20. *Ioseph fili David noli timere accipere Mariam conjugem tuam*, ubi vides quomodo Evangelista illam quam jam *desponsatam* pronuntiavit vocet mox & continenter eam *conjugem*: Ut enim optimè observat Doctor Henricus Rampenne Huenfis tomo i. in Evang. ad illa verba. Si Maria tunc non fuisset nupta Iosepho non dixisset noli timere accipere Mariam conjugem tuam, sed dicendum fuerat noli timere accipere Mariam in conjugem tuam. Porro illud accipere, cum contra ponatur ad dimittere quod cogitabat, eique ex adverso respondeat, significat retinere, quod est accipere constanter eam quam jam mente & voluntate dimiserat: Non poterat autem eam occultè dimittere, nisi jam illam accepisset, eique cohabitasset, nemo enim dimittit nisi quod accepit: ex quo manet probata secunda pars nostræ propositionis.

XV. Probatur quartò hoc firmissimo argumento quo utuntur communiter omnes Interpretes, inter quos Doctor Rampenne mox citatus, & ex nostris Guido Perpinianus, Beauxamis & Sylveira in Evangelia. Ideò enim ut Sancti Patres docent, Beata Virgo debuit desponsari, ut sub hoc integumento ipsa & Christus Dominus omnem infamiæ notam evaderent: si enim de non desponsatà conceptus fuisset & natus Christus, illa ut adultera vel fornicaria,

hic ut illegitimus habitus fuisset: putassentque Judæi, qui ei resisterunt, se habere aliquem suæ obstinationi prætextum & excusationem. *Quid enim*, inquit D. Ambrosius lib. 2. in Luc. cap. 1. *quid Judæis? quid Herodi posset adscribi si natum ex adulterio vel fornicatione viderentur persecuti?* sed si sponsalia tantum de futuro præcessissent Christi conceptionem, vel necdum tunc cohabitassent nupti, ex fornicatione vel adulterio Christus prodiisse visus fuisset, ergò fuit tunc nupta Virgo D. Iosepho, & ab eo domi habitata.

Respondet Cajetanus, licet non cohabitarent, talem tamen ac tantam inter illos à nuptiis potuisse intercedere familiaritatem, ut posset Virgo illo tempore existimari non ab alio quam à Divo Iosepho Sponso suo imprægnata, ut de facto existimata est: præsertim cum verisimile sit, inquit, quod simul cum Virgine ascenderit in Montana Judææ, ibique cum illà manserit.

Sed quàm hæc evasio! Primò enim ut possit Cajetanus negare nuptias seu cohabitationem licitam & honestam, ne cum aliis sentire videatur, fingit familiaritatem tantam, quæ eundem cum cohabitatione habeat effectum, ut scilicet ex eâ Beata Virgo gravida effecta potuerit existimari, & de facto existimata sit à Sponso suo cognita, sicque omnis infamia vitari: sed non advertit se illis inurere notam præcipitis libidinis, vel etiam gravissimi peccati mortalis in materiâ carnis, quam tamen ab his purissimis Cõjugibus quàm longissimè remotam esse decuit & voluit Deus, ut à totius continentiæ maximè verò conjugalis exemplaribus.

Etenim si quando Beata Virgo gravida apparuit nupserat, benè præsumpta fuisset præcipitata libido, quippe qui se cognovissent ex hypothesi ante expletam nuptiarum solemnitatem & præscriptum tempus ad cohabitationem: Si verò tunc fuit tantum desponsata per verba de futuro (quæ quidem est opinio Cajetani) eandem & majorem adhuc prurientis in eis libidinis incurrerunt notam, ac insuper fornicationis, quia nec sponsus ante initum matrimonium unquam licita fuit copula carnalis,

carnalis, & dictus fuisset Christus natus ex coitu illicito.

XVIII. Quod addit Caietanus verisimile est: Josephum sponsum cum Mariâ sponsâ in montana ascendisse ad domum Elizabeth, ibique cum eâ mansisse, non coheret, habetque aliquam implicitam: Nam si necdum nupserant, nec cohabitabant, quomodo ergo potuerunt honestè simul peregrinari, ibique tamdiu commanere? Deinde quid est cohabitare nisi ita commanere? Aut si non ascendit & necdum domi habitata fuerat, quomodo in reditu imprægnata apparens, potuit suspicionem & notam viciosæ copulæ vitasse?

Probatur quintò efficacissimè, quia si tunc quando inventa est Maria habens in utero necdum erant inter illos nisi sola sponsalia de futuro, quorsum fuisset Joseph tam anxius pro eâ dimittendâ, & quidem occultè, quandoquidem omni tempore, & apud omnes gentes, sponsalia nuda per simplicem fornicationem dirimi notum sit?

XIX. Probatur sextò, quia si quando Beata Virgo inventa est in utero habens, inter illum & D. Josephum non fuerunt nisi sponsalia de futuro: vel jam cohabitaverant, vel tantum postquam Josepho cogitanti eam dimittere eo quod gravida apparet, dixit Angelus noli timere accipere Mariam conjugem tuam, hoc est post tres menses quibus profecta in Montanâ ad cognatam abfuit etiam ab oculis Joseph: Non primum: Cum authores tertie sententiæ teneant, non fuisse moris apud istam gentem ut nuptiæ statim introducerentur ad cohabitationem, sed expectare debuisse solemnitate nuptiarum, quam perficiebat benedictio Sacerdotalis, conventus amicorum & propinquorum, cum quibus solemniter introducebatur nupta ad sponsum: Quibus ergo horum credemus? si horum alterutris credendum esset, certè postremis potiùs crederem quàm primis: Quis enim admittat in populo Religioso & timente Deum, talem morem, melius talem abusum contra omnem honesti rationem, qualem invehant illi primi qui dicunt cohabitasse Judæos sponsis cum solis sponsalibus de futuro? Et Deus immortalis!

quàm plena periculi fuisset hæc alea sponsam juvenem ante conjugium initum committi sponso, eique cohabitare eo tempore toto quo sponsalia illud præcedere solent, & tunc quando maximè fervet amor? ergo postremis fides adhibenda potius, quàm primis, quia in eo quod asserunt plus est honestatis: non tamen etiam secundum, qualis enim fuisset existimatus D. Josephus, qui sponsam post trium mensium absentiâ in reditu gravidam cum evidentia apparentem in uxorem accipere voluisset? Qualis Virgo? nonne fornicaria? Qualis filius? nonne spurius ab omnibus habitus fuisset? quid clarius?

Quæres cur ne septimanâ, ne die, neve momento quidem ante matrimonium voluerit Spiritus sanctus fecundare Virginem? poterat enim, & exiguitas illa temporis nil impedisset quin Maria & Jesus à nota infamiæ liberi fuissent. Respondeo primò, cur Deus seu Spiritus sanctus hoc affectasset? Respondeo secundò, non tantum ab hoc conjugio removenda est omnis suspicio infamiæ, sed etiam immodestiae seu immoderationis: quare etiâ non decuit ut statim ac juncti fuerunt, Beata Virgo annunciaretur ab Angelo ac conciperet ut præcisè expleto nono conjunctionis mense pareret, ne viderentur cito in libidinem ruisse. Respondeo tertio, id divino factum consilio, ut scilicet Divus Josephus Christi verus Pater evaderet, idque strictissimo modo, maximèq; ad Patrem generatione appropinquante, ut explicabimus Tractatu sequenti: Sic Deus curavit Divum Josephum sublimare.

SECTIO III.

Satisfit oppositarum Sententiarum argumentis.

PRæcedenti Sectione earum Sententiarum absurditates palam fecimus, quibus nostra gravissimis suis argumentis communita, firmior evasit: ne tamen vel minimus cuiquam de ejus certissimâ veritate restet scrupulus, earumdem oppositarum Sententiarum

tiarum argumenta Sectione primâ adducta hîc diligemus, ut sic nostræ assertioni fides sit plenissima & abundantissima.

XXII. Ad ea quæ adducta sunt pro primâ parte primæ Sententiæ ex Matth. c. 1. vers. 18. & vers. 20. quod scilicet Beata Virgo tunc desponsata tantum dicatur, non verò nupta, satisfactum est Sect. præcedenti num. 11. 12. & 13.

XXIII. Ad primum pro secundâ parte e jusdem primæ sententiæ sumptum ex illis verbis Matth. c. 1. vers. 18. *Antequam convenirent, inventa est in utero habens*, solutio est in illis quæ habentur sectione præcedenti num. 12. ad quæ pro vitandâ repetitione remittimus.

XXIV. Ad secundum, Respondeo illud, & nollet eam traducere non significari de loco in locum, de templo vel domo paterna in suam ducere, ut intendit ista sententia, sed significat infamare, divulgare, inhonorare, & ut adulteram publicare: ita omnes expositores post Origenem hom. 1. de diversis, & Divum Augustinum epist. 54. eodem modo sumitur idem verbum *traducere* Sapientiæ cap. 4. vers. 20. *Et traducent illos ex adverso iniquitates ipsorum*, eodem modo Livius lib. 2. ubi de Volscis loquens publico consilio ac voce præconis à spectaculis proscriptis. *Vos, inquit, Volsci omnibus civibus, peregrinis populis, spectaculo abeuntes fuisse, vestras conjuges, vestros liberos traductos per ora hominum.* Et est certa traditio si vis verbi Græci *para diemasiitai* consideretur: vox enim illa significat exemplum statueri, publicæ infamæ exponere: innuunt idem quoque hæc verba: *Cum esset justus, &c.* quibus redditur ratio cur noluerit eam D. Josephus inventam gravidam antequam convenirent, traducere, sed prætulit eam occultè dimittere: non enim magna fuisset justitia illam ob istam causam nolle ad convictam recipere, quis non idem fecisset? sed magna fuit justitia id fecisse quod nullus alius fecisset, abstinuisse ab accusatione, ne fortè innocens esset, & elegisse eam occultè dimittendo, id est exulando, rem totam divinæ Providentiæ committere.

XXV. Ad tertium ex Caierano futile est, non enim dicitur domus, in quam re-

versa est B. Virgo post visitatam cognatam, sua, quod ipsa sola in eâ habitaret necdum juncta Josepho, sed dicitur sua, quia non aliena; aliena autem non fuit, quæ domus viri seu mariti sui fuit.

Ad quartum adhuc inane est, Respondeo enim Beatam Virginem & Divum Josephum in eadem domo habuisse diversos lectos, & ut credibile est in diversis locis, ideoque potuisse Angelum Josepho non audiente & inscio, vel eo dormiente, aut tunc absente, vel in suâ officinâ operi suo intento, Deiparæ apparuisse & cum illâ eos, quos refert Evangelium, sermones miscuisse.

Ad id quod adjicitur potuisse hanc sententiam artificiose suis authoribus, quod magis faceret apud infideles ad fidem virginæ partus, Respondeo quæ hoc cogitarunt decepti sunt: nam si infideles manent tales, nec sic credent Virginem concepisse: si verò ad Dei verbum convertantur, tam facile consentient quàm nos, quod sicut Virgo ex Dei dono manens Virgo concipere potuit, ita ex eodem Dei dono, cum viro vivens virgo manere.

Ad argumenta pro secundâ parte secundæ sententiæ, hæc utitur iisdem argumentis ferè quibus nos, quod scilicet Divus Josephus licet esset tantum sponsus non maritus, tali tamen modo erat Virgini aptandus: si verò ad Dei addici posset ob honorem Virginis & filii ejus: atque adeò dum hic conceptus est, debuerit illa esse domi habitata: ut etiam dicimus in nostrâ. Sed ineptè: nec enim ea est congruentia in cohabitatione simpliciter desponsatorum que in maritorum, ut proinde quoad hoc non possit simpliciter sponsus aptari sponsæ ut maritus conjugi, ut patet.

Quoad authoritatem D. Hieronymi, illud *penè licentiâ maritali*, facile explicatur dicendo quod per hoc nihil detrahe re voluit de veritate matrimonio & mariti, sed tantum de licentiâ maritali, quam utique nunquam sibi arrogare voluit D. Josephus, ut alii mariti, ob propositum & votum perpetuæ continentie: quoad illud verò *futura uxoris*, dicendo non negari à Hieronymo

nymo fuisse uxorem de presenti, non tamen pronunciari uxorem de presenti, sed tantum de futuro, quia videbatur non amplius futura seu abjicienda, eo quod antequam convenissent inventa fuerat habens in utero.

XXX. Quoad D. Chryostomum fatendum est illum in eâ opinione fuisse, quod talis esset mos apud Judeos, ut sponsæ à sponsaliorum tempore in sponsorum domibus haberentur, usque ad tempus nuptiarum: sed videtur Divus Chryostomus deceptus & consequenter alii qui eum sunt secuti in exemplo de filiabus Loth ex cap. 19. Genes. quod istum morem probari existimavit: Etenim cum Angeli, quos Loth hospitio exceperat, ei dixissent: *Habes hic quempiam tuorum generum? aut filios, aut filias, omnes qui tui sunt educ de urbe hâc, delebimus enim locum istum?* Subdit mox Scriptura. *Egressus itaque Loth loquutus est ad generos suos, qui accepturi erant filias ejus, & dixit, surgite & egredimini de loco, quia delebit Dominus Civitatem hanc, Viden' quomodo Loth dicitur egressus ut loqueretur ad generos suos qui accepturi erant filias ejus: non ergo tunc habitabant in domo ejus cum filiabus suis. Ad ceteros Patres scilicet Euthymium & D. Bernardum pro illâ opinione citatos, cum Divus Chryostomum sequantur, nihil habemus addendum ad responsionem præcedentem.*

XXXI. Ad argumenta tertie Sententiæ Respondeo ad primum ex Genesis cap. 19. de filiabus Loth, ubi illi qui erant eas accepturi dicuntur ejus generi hanc locutionem esse accipiendam in sensu commodo: generi autem qui accepturi sunt filias alicujus manifestè sunt generi futuri, non verò de presenti: ita Dionysius Carthus. in hunc locum ex Eusebio. Constat utique ex Divo Hieronymo apud eundem Carthusianum dicentem, ut sequitur: *Hebraica veritas habet, locutus est Loth ad sponso qui accepturi erant filias suas virgines. Ergo filia necdum erant maritata.* Ita Divus Hieronymus ex textu Hebraico originali.

XXXII. Ad secundum ex Genesis cap. 29. de Jacob & Rachele quod scilicet Rachel non fuerit introducta ad Jacob, sive

pro ipsâ per fraudem soror ejus Lia, nisi postquam vocatis multis amicorum turbis ad convivium fecisset nuptias; nec de facto ei actu tradita, quamvis jam præfata pro illâ peracta essent nisi post hebdomadam unam; Respondeo nescio quomodo id possit adducere ad suum intentum P. Escobar: cum manifestum sit ex capite citato Genes. Jacob apud Laban Patrem Rachelis in eadem domo cum ipsâ habitasse non solum ante conventum illum amicorum, sed totis septem annis quibus servivit pro ipsâ, ei pro hâc servitute promissâ. Secundò, manifestè hallucinatus est Pater Escobar, qui verba illa, *Vespere filiam suam Liam introduxit ad eum*, quæ intelliguntur de introductione ad thorum, ut patet, accepit pro introductione ad cohabitationem. Nec etiam ex hoc quod non est ei de facto tradita Rachel post sororem suam Liam, nisi expletâ hebdomadâ unâ, potest colligi iste mos assertus à Patre Escobar: Sed id inde provenit quod cum supposita fuisset in locum Rachelis Lia, ac propterea hujus tunc nuptiæ solemnes essent, quæ tunc temporis durabant per septem dies, ut constat, ex lib. Judic. cap. 14. fuisset indecorum, & contra omnem honestatem intra dies nuptiales unius, aliam superinducere: aliis exemplis Sect. 1. hujus capituli pro hoc more probando congestis non immoror, quandoquidem minus urgere quam præcedentia, vel ex hoc colligere licet, quod ipse Escobar illorum loca notasse contentus fuerit.

Ad secundum fundamentum hujus tertiæ sententiæ quæ est Patris Escobar, quod scilicet putet Divus Josephum, quando Virgo ei data est in matrimonio, venisse ex oppido Bethleem, ac proinde cum inde venisset nihil cogitans de futuro conjugio, hoc celebrato, eò remeasse vel saltem statim post Beatam Virginem in Nazareth deductam, eò se contulisse, ut ibi de rebus ad se pertinentibus disponeret: ac interim Virginem in Nazareth Angelicum nuncium recepisse, & Verbum divinum concepisse: Respondeo etiam dato quod Divus Josephus Bethleemites fuisset, quod non, ut ostendimus part. 1. tract. 2. cap. 14. sect. 1. Quare non

non potuisset cum uxore sua illac transire, ibique sua agere, ac illis peractis una cum ea in Nazareth recta tendere: Nunquid hoc verosimilius est quam istud?

SECTIO IV.

Quo mense, quove die hoc matrimonium celebratum fuerit?

XXXIV. **P**rima Sententia est illorum qui volunt hoc matrimonium celebratum fuisse decima nona Martii, quia isto die Ecclesia celebrat festum S. Josephi; utpote paulo & sufficienter ante verbi Conceptionem in Virgine, propter quam solum hoc matrimonium ordinatum est a Deo, sex scilicet vel septem diebus ante eandem conceptionem: non enim, inquit illi, apparet ulla ratio propter quam isto die Ecclesia Festum D. Josephi instituerit potius quam alio, verosimilior hanc, a qua omnis felicitatis ejus initium. Sed hanc ratio imbecillis est valde, quia dies obitus est dies cumuli felicitatis ejus, ergo potius existimandum 19. Martii fuisse diem obitus ejus ut in aliis Sanctis, imò in conjugate sua Deipara, cujus dies festus præcipuus, est dies Assumptionis ejus in Cælum.

XXXV. Secunda Sententia est illorum inter cæteros Petri Aurati Ordinis Prædicatorum qui composuit officium de hac desponsatione, quod obtulit Paulo III. Summo Pontifici qui ex variis Authoribus antiquis, ut refert Ferreolus Locrius lib. 6. cap. 4. asserit contigitse 22. Januarii, obtinuitque, ut dicitur, ab eodem Pontifice concessionem, ut eo die celebraretur cum eo officio quod ei obtulerat, quodque consequenter anno 1546. illud eo die cepit Ecclesia Gallicana, quam deinde anno 1555. sequuta est Ecclesia Atrabatenensis in Belgio, licet illud remisit ad diem 23. sequentem, fortè propter aliquod impedimentum die præcedenti: Vide pro hoc Ferreolum Locrium citatum, qui refert litteras dicti Petri Aurati ad Summum Pontificem. *Carthagenam* tomo 4. lib. 18. homil. 9. Anthonium

Balinghem in *Kalendar. Deipar.* ad 22. Januarii. Tossanum Bridoul lib. cui titulus Gallicè *Le Triomphe Annuel de Nostre Dame.*

Tertia sententia, & quæ mihi magis placet, est has nuptias contigisse mense Decembri, idque non longè ab initio: ita Christophorus à Castro Hist. Deip. cap. 4. & alii: & colligitur ex Sancto Evodio Apostolorum contemporaneo apud Nicephorum lib. 2. Histor. cap. 3. ubi docet Beatam Virginem cum Divo Josepho mansisse (utique nuptam) quatuor mensibus intellige circiter, æquæquam ab Angelo annunciari, & Verbum Dei in castissimis conciperet visceribus. Cùm enim annunciata fuerit ad finem mensis Martii scilicet vigesima quinta die, ut constat; initium autem Decembris ascendendo sit quartus mensis circiter ante vigesimam quintam Martii, sequitur ex sententiâ Sancti Evodii & Nicephori tunc desponsatam seu nuptam fuisse.

Cæterum probatur hæc nostra sententia hæc solidissima ratione, quod scilicet Beata Virgo tradita fuerit à Sacerdotibus Divo Josepho quando ipsa exivit è Cætu Virginum apud Templum degentium, eo modo quo diximus hoc Tractatu c. 3. Cùm enim ipsa trimula oblata fuerit in Templo à Parentibus, ibique undecim annis manserit: ad finem autem ultimi anni mansionis ejus ibidem dum Sacerdotes agerent de eâ in matrimonium collocanda, instaret solemne festum Encensiorum, seu Dedicationis Templi, quæ solemnitas incipiebat à 25. mensis Cassen, idest Novembris, & durabat octo diebus continuis, sicque terminabatur tertiâ Decembris, ut colligitur ex primo Machabæorum cap. 4. vers. 59. viderur omninò quod à Sacerdotibus captata sit hujus sanctæ Solemnitatis occasio, quia nimirum in illâ concursus erat venientium Jerosolymam ad diem festum: sic enim facilè intelligitur quo modo potuerit convocatio fieri, ac indici conventus virorum non nuptorum ex Tribu Judâ, ibique Divus Josephus ex Nazareth adfuisse, ut cum virgibus suis venirent ad Altare juxta præscriptû Oraculi, eiq; Virgo de templo tunc exitura tradi: quod aliàs quomodo

dò benè obtineri posset non apparet: Quomodo enim potuissent convocari qui erant ex Tribu David & cognatione Virginis?

CAPUT XVI.

Cur Deus hoc ab illis Matrimonium iniri voluerit?

- I. **D**ivus noster Damascenus lib. 4. de Fide orthodoxâ cap. 15. ait: *Hâc desponsatione id agebatur, ut & Virgini Custos praestito esset, & ei qui virgines observabat impostura fieret.* Divus Ambrosius lib. 2. in Lucam. *Benè desponsata, inquit, sed Virgo, quia Ecclesia est typus, quæ est immaculata, sed nupta concepit nos Virgo de Spiritu, parit nos Virgo sine gemitu: & ideo fortasse Sancta Maria alii nupta, ab altero repleta, quia & singule Ecclesie Spiritu quidem replentur & gratiâ, junguntur tamen ad temporalis speciem Sacerdoti.*
- II. Sed cum à Deo decretum esset, ut Beata Virgo, non de Viro, sed de Spiritu Sancto Filium Dei conciperet, & de facto ita concepisse omninò hominibus persuadendum foret, cur Deus voluit illud matrimonium ex quo perversi anam & pretextum accepturi erant contra sentiendi?
- III. Albertus Magnus super *Missus est* c. 38. non unam hujus rei assignat rationem. *Desponsatio Deiparæ, inquit, & Iosephi utilis fuit ad multa. Primo, ut matrimonium bonum ostenderetur. Secundo, ut Domina bonorum omnium, nullo bono privaretur. Tertio, ut hostis tollatur. Quarto, ut testis castitatis adsit. Quinto, ut origo Domine per conjugem suum describeretur. Sexto, ut ab infamia servetur. Septimo, ut pena carveatur. Octavo, ut à Christo tollatur persecutio. Nono, ut Filius Dei comprobetur scilicet ex testimonio Iosephi, cui dixit Angelus, quod enim in eâ natum est de Spiritu Sancto est. Decimo, ut Domino serviat. Undecimo, ut spirituale Matrimonium significetur. Duodecimo, ut Parentes spirituales ostendantur. Decimo tertio, ut humilitas Virginitati jungatur. Decimo quarto, ut occasio injuriæ de famâ virginibus tollatur. Decimo quinto, ut hu-*

militas & charitas Filii Dei ostendatur, qui potius voluit filius Fabri reputari, quàm infamari Matrem. Decimo sexto, ut Matris dignitas humilitati societur, ut quanto major sit, humiliet se in omnibus, ut sit Mater Dei & uxor Fabri. Hæc Albertus Magnus, quibus similia multi Sancti Patres.

Sed ea omnia clarius & distinctius ad tria capita reducit Angelicus Doctor 3. part. quæst. 29. art. 1. in corp. ubi docet ex tribus capitibus conveniens fuisse hoc Divæ Deiparæ matrimonium: quibus quartum addo: primò conveniens fuit propter Christum: Secundò propter Matrem: Tertio propter nos. Quartò denique (hoc membrum addo) propter Divum Iosephum, quæ omnia per totidem Sectiones prosequemur.

SECTIO PRIMA.

Causa seu convenientia hujus Matrimonii ex parte Christi Domini.

Convenientia hujus matrimonii ex parte Christi multiplici probatur ex capite primo, inquit Divus Thomas citatus, *ne ab infidelibus tanquam illegitimè natus abjiceretur.* Undè Divus Ambrosius lib. 2. in Luc. cap. 1. inter medium & finem. *Quid Iudæis, quid Herodi possent adscribi, si natum ex adulterio viderentur persecuti?* Si enim non fuisset Mater ejus desponsata quando de ea natus est & conceptus (quod Scribæ & Pharisei ejus æmuli quacumque tandem viâ detexissent) non exiguum potuisset exinde oriri incommodum, & quidem non sine aliquo colore. Si enim leviora in eo calumniabantur & objiciebant, ut Messiam esse negarent: nunquam certè hoc tam grave, & in speciem apparens prætermisissent, cum luce clarius esset Messiam non posse ex illicito prodire concubitu.

Secundò, ut consuetudo ejus genealogia per virum describeretur, inquit Divus Thomas. Undè dicit Ambrosius lib. 3. in Lucam non procul à principio. *Qui in seculum venit, saculi debuit*

debut more describi: viri autem persona quaritur qui in Senatu & reliquis curiis civitatum, generis asserit dignitatem. Non sufficebat ad hoc ut Christus à Judæis abjici non posset, quod non appareret illegitimus, sed præterea necessarium fuit quod filius Abrahæ & Davidis probaretur ex quibus descensurum Prophetiæ prædixerant: Quare plurimum intererat ut in promptu haberetur ejus Genealogia quæ Judæis tanquam avitæ suæ nobilitatis tessera ostenderetur, ne prætextum habere viderentur, si cum idcirco repudiarent quod non è Regia Davidis stirpe descenderet: Non erat autem consuetudo apud Judæos ut nec multum apud alias nationes generationum series texere per mulieres, ut observarunt Sancti Patres & Interpretes.

VII. Tertio, ut partus ejus celaretur diabolo, qui deceptus est per hoc conjugium, dum eum putat, non de Virgine, sed de uxore esse generatum, inquit S. Martyr Ignatius apud D. Hieronymum in cap. 1. Matth. quem sequuntur Origenes homil. 6. in Luc. D. Gregorius Taumaturgus serm. 3. de Annunc. D. Basilii homil. de Christi generatione D. Hieron., citatus Divus Ambrosius lib. 2. in Luc. Divus Chrysof. Orat. de Annunciat. Noster Imperfectus in Matth. cap. 4. ad illa verba: *Et cum jejunasset 40. diebus & 40. noctibus postea esurivit*, Divus Damascenus lib. 4. de fid. Orthod. cap. 15. Theophylactus in cap. 1. Matthæi, D. Bernardus homil. 3. super missus est & homil. 4. in vigiliâ nativitatibus Rupertus Abbas de victoriâ Verbi lib. 11. cap. 19. S. Thomas citatus & communiter Theologi & Interpretes. Nam si per matrimonium diabolo & affectibus ejus non fuisset occultatum Incarnationis Mysterium, sed clarè scivissent non de uxore sed de Virgine esse generatum, utique cognovissent esse plurimam hominem, & ideo mortem Christi, ex qua salus nostra, non promovissent, sed potius impedivissent. Hinc Apostolus 1. Corinth. cap. 2. *Loquimur Dei sapientiam in mysterio, quæ abscondita est quam prædestinavit Deus ante sæculum in gloriam nostram, quam nemo Principum hujus sæculi cognovit: si*

enim cognovissent, nunquam Dominum gloria crucifixissent.

Hanc rationem præ cæteris eruditè VIII. prosequitur noster Joannes Sylvanus Jerosolymitanus Patriarcha XLIV. vulgò Imperfectus in Matthæum loco mox citato num. superiore explicans Christi tentationem, cujus verba hîc admetior: *Multis modis, inquit, diabolus audierat quia Christus natus est in mundo, vel Angelis prædicantibus ad Pastores, vel Pastoribus referentibus ad Mariam, vel Magis quærentibus in Jerusalem adorare cujus viderant stellam, vel Joanne ostendente Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi: sed faciebat cum incertum natura ejus carnalis: Dicebat enim apud se. Hic non potest esse Filius Dei qui de muliere & de viro natus est: nam & ideo de desponsatâ & de domi habita natus est, ut partus virginis diabolo celaretur. Si autem de simplice virgine natus fuisset, facile poterat cognoscere diabolus, quia Filius est Dei. Cogitaret enim apud se, Maria fornicata non est, si enim fornicata fuisset, ego sine dubio scirem, quia omnis fornicatio me ministrante, committitur: sine dubio ergo iste Filius Dei est: nec enim potest fieri ut de muliere homo sine viro nascatur: Ideo desponsata intra vit in domum Joseph, ut cum maritalis conceptio asseratur, unigeniti Dei nativitas non cognoscatur.*

IX. Prosequitur Imperfectus dæmonis hallucinationem: *Hic est, inquit, Rex glorie, qui pannis involutus, nec locum in diversorio potuit invenire, sed in præsepio positus est? Hic est Creator rerum qui creavit & per singulos ætatis gradus ascendit? Hic est ille sanctus, qui cum peccatoribus ut peccator est baptizatus? Quid ergo: ipse eum tentabo: & si quidem invenero eum hominem sicut pato, dominabor illius sicut omnium hominum: si autem invenero eum sicut audio filium Dei postmodum recedam ab eo, nec congregiar contra eum, quoniam qui vadit contra fortio-rem, occasionem illi victoriæ providet, si autem subduxerit se, evacuat virtutem ipsius.*

X. Hanc tamen rationem licet probatissimam non probant Scotus in 3. dist. 30. quæst. 2. nec Tostatus Episcopus Abulensis quæst. 31. in cap. 1. Matth. Cum enim diabolus omnia quæ corporaliter

raliter fiant perspicacitate sui intellectus naturaliter penetret ac pervadat; potuit primò advertere hos sanctos conjuges nunquam coivisse: Secundò, etsi ad hoc non advertisset, poterat videre virginalia claustra & facilè illa à corruptis discernere: Tandem potuit etiam eàdem perspicacitate suà agnoscere nullum in eà esse semen virile.

XI. Sed hoc argumentum prævidit & prævenit Doctor Angelicus loco citato, ibique ad tertium illud sic solvit: dicendū quod sicut Augustinus dicit lib. 3. de Trinit. diabolus multa potest virtute suæ naturæ, à quibus tamen prohibetur virtute divinâ: quare diabolus prohibitum fuisse divinitus, ne id adverteret in Deiparâ, quod aliàs virtute naturæ & sui intellectus perspicacitate cognoscere potuisset.

XII. Quamvis hæc responsio plenissimè objectioni satisfaciat, urgebit tamen aliquis potuisse quoque dæmonem impediri ne virginitatem Deiparæ exploraret, etsi sine conjugio Filium Dei pareret. Respondeo primò, hoc argumento nihil effici, potuit enim etiam alio modo Christi legitimitati provideri, alio modo carnem sumere, alio modo filius Davidis comprobari, ab Herode liberari, &c. sed placuit Deo hoc & non isto modo hoc & ista omnia præstare. Respondeo secundò, isto modo non tantum id obtinebatur, sed & alia quæ hîc allegavimus, & deinceps allegabimus, non verò hoc modo. Respondeo tertio, hoc modo non adeò congruè & connaturaliter fuisset dæmon impeditus: & si impeditus fuisset non tamen positive ut fuit in nostro casu, dum putavit esse filium Iosephi, ex quo Ioseph erat matri ejus conjunctus quando fuit ex eà conceptus.

XIII. Urgebis iterum sicut nunc existimavit dæmon Matrem Christi concepisse ex Divo Iosepho, ita tunc ex alieno viro concepisse putasset, ac sic æquè hoc modo deceptus fuisset ac nostro. Respondet optimè P. Suarez in 3. part. ad quæst. 29. non videtur Scotus piissimam SS. Patrum mentem assecutus: Tantam enim illi habuerunt de Virginitate puritate & virtute opinionem, tam

sublimem idæam (quod te Lector velim benè observare) ut non crediderint ipsam etiam apud ipsum dæmonem in sinistram suspicionem venire potuisse: unde si non potuisset existimare ut nunc illam concepisse de marito, quia in hâc hypothese non fuisset nupta, potius consensisset admittere sine viri operâ concepisse quam ex concubitu vitioso: diuturnâ quippe experienciâ & observatione probè cognoscebat Virginitatem & sanctitatem: Expertus enim erat nunquam se potuisse vel minimum in eâ motum pravum excitare, cum tamen aliàs non ignoret nullam ferè fornicationem fieri, nisi se authore & incentore. Et ideò omnibus pensatis, nullo modo posset adduci ut sentiret Beatam Virginem turpiter concepisse. Ergo ut commodius & aptius mysterium Incarnationis dæmoni occultaretur, ipseque facilius à curiosâ observatione & inquisitione averteretur, aptissimum medium fuit ut Virgo paritura prius Divo Iosepho desponsaretur.

Fuit ergo Conjugium hoc maximi mysterii, idest Incarnationis Verbi Divini, velut integumentum, ut proinde non incongruè dixerim, quod quem admodum olim Exodi cap. 26. ante Sancta Sanctorum velum ex hyacintho, purpurâ, coccoque bis tincto & bysso retorta, opere plumario, & pulchra varietate contextum Deus jussit oppandi, ita ante Sanctissima illa Dominicæ Incarnationis Mysteria Sacrum ex Mariâ & Iosepho Conjugium omnium virtutum varietate ornatum veluti velum voluit obtendi.

Videtur hîc elusus diabolus, inquit Justinus Miechoviensis super Litanias Lauretanis disc. 107. ut olim Saul quando occultè unctus fuit David in Regem à Samuele: Præceperat Samueli Deus: *Imple cornu tuum oleo & veni, ut mittam te ad isai Bethleemitem. providi enim in filiis ejus mihi Regem. Tunc Samuel, quomodo vadam? audiet enim Saul & interficiet me. Et ait Dominus, vitulum de armento tolles in manu tuâ, & dices ad immolandum Domino veni.* 1. Regum cap. 17. vers. 2. Hâc arte elusus fuit Saul, ne cognosceret sibi auferri

auferri regnum & tradi Davidi. Ad eundem planè modum cùm Christus in utero Virginis ungendus esset à Spiritu Sancto Oleo lætitiæ præ participibus suis. Psalm. 44. ne diabolus hoc resciret, objectum est oculis ejus Virginis & Iosephi matrimonium, ut non adverteret Sacramentum.

XVI. Quartò, ut haberet à quo nutrire-
tur, idest certò, ex officio & obligatio-
ne, & ab eo quantum egere voluit (vo-
luit porrò quantum alii) curaretur.
Ioseph autem per desponsationem cum
Mariâ Matre ejus antequam ipse in cã
conciiperetur, strictissimè tenebatur
cum alere & curare quantum egebat,
tanquam qui hoc modo erat verè Pater
ejus. Et per hoc etiam Christus, ut ita
loquar debitor Divi Iosephi constitui
voluit: Ex quo quanta ejus dignitas?
quanta excellentia? quanta merita? fu-
sus patebit ex iis quæ postea dicemus?

Quintò denique & ultimò, ut sub eo
XVII. sibi hoc modo obstricto securus esset à
malevolis, securè deportaretur in Æ-
gyptum, & liberaretur ab impiissimo
Herode qui quæsiturus erat puerum ad
perdendum cum, à perfidis Judæis,
qui ut impio Regi placerent, quære-
bant animam pueri. Ad rem D. Chry-
sologus serm. 146. circa med. *Quid est,*
inquit, quod ad Sponsam & non ad libe-
ram cælestis innocentia destinatur arca-
num. Et post multas rationes hanc in-
ter alias tangit his verbis. *Predixerat*
Isaias cap. 7. Virginem parere Deum Cæli,
Regem terra, orbis Dominum, Reparato-
rem mundi, mortificatorem mortis, Red-
ditorem vita, perpetuitatis Authorem:
hoc quàm esset mundanis triste, terribile
Regibus, pavendum Judæis, ipse Domini-
cæ Nativitatis probavit eventus. Namq;
sibi natum Christum nunciantibus Magis
audivit Judæa, Herodes didicit, mox per-
dere Judæi, Herodes occidere molitus est
Christum, & dum successorem sibi timuit,
omnium perdere conati sunt Salvatorem:
Denique quia ipsum invenire nequiverunt,
delent patriam, lac miscent sanguini, co-
evos ejus parricidali furore collidunt, la-
mant innocentia socios, quia culpa parti-
cipes invenire non poterant quos punirent:
Et si jam nato Christo hæc faciunt, concepto
Christo tanta feritas quid fecisset? Hinc
est quod providetur Sponsus, providetur

maritalis species, ut celet miraculum, ut
tegar signum, ut velet Virginis partum, ut
crimini non det locum, ut furentis inse-
dias sic eludat: Christus quamvis morti
debitus, statim si fuisset ab utero extin-
ctus, mors præcept quod nostræ saluti ve-
nerat, abstulisset. Hæc D. Chrysologus.

SECTIO II.

Causa seu convenientia ejusdem
Matrimonii ex parte
Deiparæ.

P Rima hujus sacri conjugii ex parte XVIII.
Christi convenientia fuit ipsius
honus, ne scilicet haberetur tunc ut
illegitimus: fuit etiam prima ex parte
Virginis Matris ejus. Si enim ipsa ex-
tra conjugium peperisset apud ignaros
mysterii, & perfidos Judæos, non vir-
go sed scortum habita fuisset. Quis
namque videns puellam gravidam
& non desponsatam, putaret virgi-
nem & non potius corruptam? Quis
puellæ adultæ dicenti se absque ul-
lius viri commercio concepisse & ute-
rum gestare, crederet? si filio Dei tot
miraculis inlyto, tantâ vitæ integrita-
te conspicuo, tam admirabili sapientiâ
& prudentiâ prædito, isti non peperce-
runt, cum modò voracem, modò vini
potatorem, modò peccatorum & Pu-
blicanorum amicum, modò Samarita-
norum & dæmonium habentem, modò
insanum, modò blasphemum, modò
populi subverforem, modò seditiosum
appellantes, quomodo puellæ matri
ejus sine viro gravidæ, pepercissent?
Fuit ergo, inquit D. Ambrosius lib. 2.
in Lucam, *desponsata Virgo ne temerata*
virginitatis adneretur infamiâ, cui gra-
vis alvus corruptela videretur insigne
preferre. Tolerabilius verò, inquit Divus
Bernardus homil. 2. super missus est,
atque honestius fuit putari ad tempus Chri-
stum de conjuge fuisse natum, quam de for-
nicatione.

Discant hinc virgines non solum ca-
stitati suæ consulere, sed & bonæ famæ,
nec putent se fecisse satis quod non ca-
dant in impuritatem carnis, nisi etiam
tollant causas & occasiones malæ suspi-
cionis: utrumque necessarium est veræ
XIX.
M m virginis,

virgini, conscientia, & fama: conscientia, sibi: fama, proximo. Hinc Divus Ambrosius loco mox citato: *Sciebat, inquit, teneram esse Virginis & lubricam famam pudoris: servatur itaque Sancte Maria sicut pudore integra, ita inviolabilis opinione virginitas: oportet enim Sanctos & ab iis bonum testimonium habere qui foris sunt, nec decuit sinistra virginibus opinione viventibus velamen excusationis relinquere, quod infamata Mater quoque Domini videretur.* Et D. Hieronymus in illud Itaiæ cap. II. Egre dicitur virga de radice Jesse, & flos de radice eius ascendet: *Maria, inquit, virga est, flos Christus: at nunquam flos ascendit de virga foliis nudâ, prius virga foliis adumbratur & honestatur, quam flos ascendat. Prius ergo Maria virgo erat honestanda, quam Christus nasceretur.* Adjicitque. *Ex quo colligere licebit quantâ observatione mulieres curare debeant, ut honorem ac bonam famam conferrent, ne aliquid occasionis dent, ut de eis verbum dicatur malum.*

XX. Placet iterum audire Divum Anselmum, si tamen Anselmus est in epist. ad Philipp. cap. 4. vers. 8. terentem vestigia D. Augustini lib. de Bono Viduit. cap. 22. ubi sic fatur. *Sanctorum conversatio etiam cauta debet esse, ne forte cum mala vita non sit per Ascensionem, mala sit fama per negligentiam: nec audiendi sunt, qui quando reprehensi aliquâ negligentia suâ, per quam fit, ut in malam veniant suspensionem, unde suam vitam longe abesse sciunt, dicunt sibi coram Deo sufficere conscientiam existimationem hominum non solum imprudenter, sed etiam crudeliter contemnentes, cum occidunt animas aliorum, sive blasphemantium Verbum Dei, quibus secundum suâ suspensionem, quasi turpis quæ casta est, displicet vita Sanctorum: sive etiam cum excusatione imitantium non quod vident, sed quod putant.* Proinde quisquis à criminibus flagitiorum atque facinorum vitam suam custodit, sibi benè facit, quisquis autem famam, & in alios misericors est: nobis enim necessaria est vita nostra, aliis fama nostra. Et utique etiam quod aliis ministramus misericorditer ad salutem, ad nostram quoque redundat utilitatem.

XXI. Dicescunt etiam omnes summam Dei nostri bonitatem quam imitari debent:

dum enim homo propter hominem fieri voluit, consuluit ut id fieret cum virgini honoris incolumitate, quare maluit filius Fabri reputari: quod sibi præjudicare videbatur, quàm Matrem suam infamiam pati, inquitur supra hoc cap. num. 3. versus finem Albertus Magnus.

Cùm Alexander Magnus aliquando ad matrem suam Olympiam scriberet, legimus hunc sibi titulum arrogasse, *Alexander Iovis filius*, quem mater increpavit rescribens, quod ut se Jovis filium faceret, matrem suam faciebat adulteram. Non ita Christus Dominus, ut humilitatis, ita & charitatis exemplar: cum enim verè esset Filius Dei, voluit tamen filius Fabri haberi, ne Sanctissima Virgo Mater sua aliquam infamiam notam incurreret. Illud est Dei genium nihil velle ad honorem suum cum detrimento tertii, cum tamen de supremo quod ei in omnes creaturas cõpetit dominio, de omnibus & in omnibus pro suo nutu & arbitrio absolutissimè disponere possit. Quin potius licet se quoad affectum velit omnibus preferri tamen quoad effectum & opera desiderat primo proximo subveniri & satisfieri: hoc observat Lanuza tom. 2. homil. 23. §. 19. num. 58. & seqq. ex illâ Responzione quâ Dominus Pharisæos retundit, quando associatis sibi Herodianis, eâ mente ut illum caperent in sermone, percunctati sunt an liceret tributum dare Cæsari an non? fuit autè hæc Christi responso: *Ostendite mihi Numisma census: quo exhibito, Cujus est, inquit, imago hæc & superscriptio? iisq; respõdentibus, Cæsaris.* Intulit ille, *Reddite ergo quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ sunt Dei, Deo:* sed nunquid Deus prior & prior Cæsare? quare ergo non dixit reddite quæ sunt Dei Deo, & Cæsari quæ sunt Cæsaris? hoc videbatur relictus ordo requirere: sed non ita Christus cœlestis magister: hæc responzione non Pharisæis solum & Herodianis satisfacere voluit, sed etiam nos docere, non solum solvendum esse à nobis Deo, quod Deo; & Cæsari, quod Cæsari debemus; sed etiam eo ordine illis solvendum quo verba hæc proferuntur, & exteriora ista: idest primò Cæsari, secundò Deo: si enim primò Deo quæ sunt Dei reddiderimus, cum omnia ista

ista omnino, & quæcumque, sint Dei, quid restabit quod Cæsari, quod proximo reddamus? prorsus nihil: Vide pro hac doctrinâ D. Bernardum serm. 50. in Cantic. ubi de ordine charitatis ad illa verba: *Introduxit me Rex in celam vinariam & ordinavit in me charitatem*, Cantic. cap. i. vers. 4.

XXIII. Secunda convenientia hujus matrimonii ex parte Deiparæ, quam tamen Divus Thomas citatus primo loco ponit, est D. Hieronymi in illud Matth. cap. i. *Cum esset desponsata Mater IESU Maria Ioseph*. Eusebii Emisseni homil. in vigil. Nativ. Dom. & aliorum quam plurimorum, ne scilicet ipsa lapidaretur à Judæis. *Si virum non habuisset*, inquit Emissenus citatus, & *gravida videretur*, nulla ei excusatio subvenire posset, ut quasi adultera non lapidaretur. *Quis enim ei crederet de Spiritu sancto ejus uterum intumuisse? erat enim hoc inusitatum & sine exemplo.*

XXIV. Sed si Beata Virgo non fuisset desponsata, quare lapidata fuisset, cum hoc supplicium esset adulteratum? ubi enim tunc fuisset adulterium si non erat matrimonium? Respondet Divus Thomas loco citato ad 4. tripliciter, primò, quod iudicio adulteratum lapidabatur secundum legem non illa solùm quæ jam desponsata erat vel nupta, sed etiam illa, quæ in domo Patris custodiebatur ut virgo quandoque nuptura: unde dicitur Deuteronomii cap. 22. si non est in puella inventa virginitas, lapidibus obruent eam viri civitatis illius & morietur, quia fecit nefas in Israël ut fornicaretur in domo Patris sui: juxta quod cum dicitur ne virgo lapidaretur ut adultera, non erit intelligendum quod lapidanda fuisset propter adulterium existimatum, sed quod punienda esset eadem penâ adulteræ. Sed hæc Responsio mihi non satisfacit, nam primò, Beata Virgo non custodiebatur ut virgo in domo Patris cum ejus parentes tunc essent mortui. Secundò, Levitici cap. 21. prohibetur Sacerdoti ne ducat scortum, non ergo tunc puniebantur puellæ simpliciter corruptæ penâ mortis: & Exodi 22. vers. 16. & 17. statuitur quod si seduxerit quis virginem necdum desponsatam, dormieritq;

cum eâ, dotabit eam, & habebit eam uxorem: si Pater virginis dare noluerit, reddet pecuniam juxta modum dotis quam virgines accipere consueverunt. Ex quibus locis aliisque quam plurimis manifestè colligitur in antiquâ lege simplicem fornicationem non fuisse morte punitam.

In duobus tamen casibus fornicaria morte plectebatur. Primò, si commisit fornicationem dum jam desponsata erat, propter violatam fidem sponsalium: Secundò, quando fornicaria post fornicationem in domo Patris commissam, ubi æstimabatur virgo, pro virgine se vendicans nubebat si probabatur ante fuisse corruptam, propter imposturam marito factam. De hac loquitur locus Deuteronomii citatus à D. Thomâ in responsione: & propterea in hoc casu, ut & in adulterio, ad quod hic proximè accedebat & aliquo modo reducebatur, Deus dederat signum ad dignoscendam illam quæ fuisset corrupta, ut patet ex eodem Deuteronomii loco: cum ergo in Beatâ Virgine si desponsata non fuisset non hi duo casus, sed simplex tantùm fornicatio præsumi potuisset non veniebat lapidanda.

Respondet ibidem D. Thomas secundò, potest dici secundum quosdam quod Beata Virgo erat de stirpe Aaron: unde erat cognata Elizabeth ut dicitur Luc. cap. i. Virgo autem de genere Sacerdotali propter stuprum occidebatur: legitur enim Levitic. c. 21. Sacerdotis filia si deprehensa fuerit in stupro & violaverit nomen Patris sui flammis exuretur: sed hæc Levitici lege non comprehenditur nisi filia ex Patre Sacerdote immediatè genita; qualis non fuit Beata Virgo.

Respondet tertio, ibidem D. Thomas, ex mente quorundam, dictum D. Hieronymi *ne lapidaretur à Judæis*, referti ad lapidationem infamiae. Sed tunc hæc convenientia eadem est cum præcedente. Quare hæc dimissa ad tertiam progrediamur.

Quæ dicit ideo Deum voluisse hoc matrimonium, ut Virgo à D. Iosepho curaretur quemadmodum & filius ejus, eique ab eo de necessariis provideretur: quæ quidem ratio se tenet ex

M m 2 parte

XXV

XXVI

XXVII

XXVIII

parte Virginis : eguit namque Maria adhuc tenera stirpis Davidicæ virguncula cum prole tot miseris & persecutionibus obnoxia, curatore qui eam adjuvaret in istis, debuitque ei esse certo quodam modo ac necessario obstrictus, ut fuit D. Josephus ei matrimonio conjunctus.

XXIX. Hanc convenientiam eruo ex illis verbis Angeli ad D. Josephum Matth. cap. 2. *Accipe puerum & Matrem ejus, & fuge in Ægyptum, &c.* & ex illis ibidem : *Accipe puerum & Matrem ejus & vade in terram Israël.* Ex quibus evidenter patet & Puerum & Matrem cœlitus fuisse curæ D. Josephi commissos : sed dicitur primò, ut accipiat puerum. deinde Matrem, triplici de causa : prima se tenente ex parte rerum commissarum. Secunda, ex parte Dei committentis ministerio istius Angeli. Tertia, ex parte Sancti Josephi commissarii. Ex parte rerum commissarum ut enim ait Albertus Magnus dicit puerum primo, *quia dignitatem habet per se, & prior debet esse in curâ & postea matrem, quia dignitas & cura Matris est propter puerum*, vel ut noster Imperfectus in Matth. Homil. 2. *Non propter matrem puer natus est, sed propter puerum Mater preparata est.* Ex parte Dei committentis, quia ab eo primariò electus, D. Josephus propter puerum ; secundariò propter Matrem : vide quæ dicturi sumus Tract. seq. cap. 10. Tandem ex parte D. Josephi commissarii, quia prima ipsius cura, amor, omniaque ipsius studia, cogitationes, sollicitudines, labores, cœlicam illam sibi commissam prolem respiciebant, propter quod Angelus ei eo modo loquebatur, quo ipse intus afficiebatur.

XXX. Sed quare tollenda Mater cum filio ? an fortè si inventus fuisset Christus etiam in eo casu Mater cum illo occidenda, ne fortè Christo sublato, alium fortè pareret, qui successurus esset loco Christi occisi in Regnum Davidis, & ex eo Herodem deturbaturus ? an Christum ob periculum ? Mariam ob confortium & individuum vitæ societatem ? hoc omninò certum : illud etiam probabilissimè.

XXXI. Tertia convenientia ut Matris dignitas humilitati societur, ut quantò

ipsa major est tantò se humiliet in omnibus, ut sit Mater Dei & uxor Fabri, hoc est summa simul & infima : summa dignitate, infima humilitate : sicque merita sua in immensum augeat, dum electa ad summum mundi fastigium, subditur tamen Fabro, atque ab ejus voluntate & nutibus tota dependet.

Dixit olim Plinius ad Trajanum Imperatorem & rectè, *Cui nihil ad augendum fastigium superest, hic adhuc uno modo crescere potest, si se submitat.* Ita crescere potuit, & certè etiam crevit Summa Mater mundi que Induperatrix Maria. Quid aliud illà quæ erat Dei Mater electa & effecta ? nihil : submitit illa se. Primò, dum ancillam se dixit. Secundò, dum Elisabethæ in puerperio ministravit. Tertiò, dum Josepho per omnia morem gessit ex animo : Quare assurrexit, & eò quidem altius quò se demisit profundius.

SECTIO III.

Causa seu convenientia hujus conjugii ex parte nostra.

CONVENIENS etiam fuit hoc matrimonium quoad nos ex multiplici capite, atque imprimis ut in illis factis conjugibus haberemus extremæ continentia exemplar absolutissimum, virginittatis nimirum etiam in ipso conjugio illibata : ut ab illis discant ii qui habent uxores, ut sint tanquam non habentes : quod licet sit maximè arduum, non tamen impossibile, ut patet in tot & tantis horum sequacibus, quos hic supra recensuimus cap. octavo per quatuor sectiones.

Secundò, voluit Christus Dominus dum homo fieri dignatus est propter homines, nasci ex virgine, ut virginittatem sibi acceptam esse demonstraret : voluit tamen esse desponsatam & conjugatam, ne videretur matrimonium averfatus : hâcque ratione duplicem hæresim confutaret, illorum scilicet qui castitati bellum indicturi erant, & eorum qui damnaturi erant nuptias : hinc D. Basilius Magnus homil. de humanâ Christi generatione loquens de Deiparâ, reddensque rationem cur desponsata

desponsata fuerit, *Virgo erat & viro desponsata, & apta conjugali officio obeundo putata, ut & virginitas in honore ante omnia haberetur, & matrimonium non propterea improbaretur.*

XXXV. Tertiò, ut hinc disceremus homines non ex paupertate aut conditionis & exercitii vilitate mēiri & spernere, quia sæpenumero contingit, quod qui viliores sunt coram hominibus, Deo prætiores existant & chariores: Ecce enim D. Ioseph, si eum humanis oculis inspiciamus, contemptibilis erat, faber erat, pauper erat: unde & per contemptum Christus dictus est à Judæis carnalibus Faber & Fabri filius: & tamen in oculis Dei quantus ille fuit, qui in Dei Patrem & Virginis Deiparæ conjugem eligi, & erigi meruit? sic sic ignobilia mundi & contemptibilia elegit Deus, & ea quæ non sunt, ut ea quæ sunt destrueret, ut non gloriatur omnis caro in conspectu ejus 1. Corinth. c. 1. Vide S. August. 1. de Opere Monach. tom. 3. cap. 13.

XXXVI. Quartò, potissimum conveniens fuit hoc matrimonium ad adstruendam in nobis fidem Dominicæ Incarnationis: Per hoc enim matrimonium Deus nobis in D. Iosepho providit primarium testem, omnique exceptione majorem, quod Christus ex Virgine natus est, permissusque est dubitare, ut in illius hæsitatione omnes postea in Ecclesiâ orituræ dubitationes, efficacissimè resolverentur: dum enim ille confirmatur, nos instruitur. Hinc D. Ambrosius in Lucam, quem sequitur D. Thomas citatus ait: *Locupletior testis pudoris maritus adhibetur, qui posset & dolere injuriam, & vindicare opprobrium, si non agnosceret Sacramentum.*

XXXVII. Divus verò Chrysostomus homil. 4. in cap. 1. ad illa verba: *Ioseph autem vir ejus cum esset justus, & nollet eam traducere, voluit occultè dimittere eam, ita loquitur, postquam dixit quia esset ex Spiritu Sancto, & absque ulla mixtione sexuum: sermonem suum etiam aliunde confirmat: Ne enim aliquis dicere, & unde hoc potest esse manifestum? quis vidit? quis audivit aliquando tale aliquid contigisse? neque putares discipulum quasi gratificatum Magistro ista consingere: introducit Ioseph ex his quæ passus est fidem*

dictis per cuncta facientem, ut planè hinc dicere Evangelistilla videatur: si non credis mihi, & testimonium tibi fortè meum suspectum est: crede igitur vel marito: & post pauca, Propterea verò Evangelista dixit quid justo illi acciderit ante notitiam, ut nequaquam de his quæ post notitiam rei sunt facta dubitares. Et certè si Mariatalis fuisset, qualem illam suspicio fingeat, non modo publicari meruerat, verum etiam ex legis autoritate puniri.

Sed inter omnes eximiè ad hoc propositum eximius Divus Bernardus homil. 2. super missus est post med. *Cum esset Virgo electa, & ut ostensum est Virgo conceptura, Virgo paritura, mirum cur desponsata fuerit? nunquid vel hoc casu factum quis dixerit? non est casu factum quod rationabilis causa commendat, causa valdè utilis & necessaria, & divini prorsus adinventionem consilii digna Dicam quod mihi, imò quod ante me Patribus visum fuit. Illa utique fuit ratio desponsationis Maria, quæ & dubitationis Thomæ, &c. Sicut ergo Thomæ dubitando, palpando, cõstantissimus factus est Dominica Confessor Resurrectionis: ita & Ioseph Mariam sibi desponsando, ejusque conversationem in tempore custodia studiosius comprobando, factus est pudicitia fidelissimus testis. Pulchra utriusque rei convenientia, & dubitatio Thomæ, & desponsatio Maria. Poterant quidem similis erroris laqueum nobis injicere, fidei videlicet in illo, Castitatis in illa, veritatem in suspensionem adducere: sed valdè prudenter & piè factum est per contrarium, ut unde metuebatur suspicio, firma sit certitudo: nam & defili Resurrectione citius quidem ego, qui infirmus sum, crediderim Thomæ dubitanti & palpanti, quàm Cepha auarienti & credenti: & de Matris continentia facilius sponso ejus custodienti, & experienti, quàm ipsi quoque Virgini de solâ suâ conscientia se defendenti. Dic quæso quis eam videns gravidam non potius diceret corruptam quàm Virginem? Non autem decebat hoc dici de Matre Domini: Tolerabilius verò atque honestius fuit, putari ad tempus Christum de conjugio fuisse natum, quàm de fornicatione. Sed non poterat, inquires, Deus apertum aliquod ostendere signum? quo videlicet fieret, ut ejus nec ortus infamaretur, nec Mater*

criminetur? Poterat utique, sed non poterat latere demones quod scirent homines. oportebat autem à Principe mundi aliquamdiu calari divini Consilii Sacramentum: non quod Deus si palam opus suum facere vellet impediri posse ab ullo metueret: sed quia ipse, qui non solum potenter, sed etiam sapienter quaecumque voluit fecit: sicut in omnibus operibus suis quasdam rerum vel temporum congruentias, propter orationis pulchritudinem servare consuevit; ita in hoc quoque tam magnifico opere suo, nostra videlicet reparationis, non tantum potentiam suam, sed & prudentiam ostendere voluit. Et quamquam illud abter quomodo vellet, perficere potuisset, placuit ei tamen eo potius & modo & ordine hominem sibi reconciliare, quo non erat cecidisse: ut sicut Diabolus prius seduxit feminam, & postmodum virum per feminam vicit, ita prius à feminâ Virgine seduce-retur, & post à viro Christo aperte debellaretur: quatenus malitia fraudi dum ars pietatis illuderet, ac maligni fortitudinem Christi virtus contereret, diabolo Deus & prudentior appareret & fortior. Ita quippe decuit incarnatam Sapientiam spiritualem vincere malitiam, quo non solum attingeret à fine usque ad finem fortiter, sed & disponderet omnia suaviter. Attingit autem à fine usque ad finem, idest à Cælo usque ad infernum, & ascendero, inquit, in Cælum tu illic es, si descendero in infernum ades. Urobique verò fortiter quanso & de supernis expulit superbum, & apud inferos spoliavit avarum. Convenientis ergo erat ut suaviter quoque omnia, cælestia scilicet & terrena disponderet, quatenus & illic dejiciens inquietum, reliquos in pace firmaret: & hic debellaturus mundum, nobis prius sua humilitatis & mansuetudinis valde necessarium exemplum relinqueret, sicq; mirabili fieret moderamine sapientia ut & suis suavis & hostibus fortis appareret. Quid enim prodesset Diabolum à Deo vinci nobis manētibus superbis? necessario igitur desponsata & Maria Joseph, quando per hoc & à canibus sanctum absconditur, & à sponso virginitas comprobatur, & Virginis tam verecundia parcat, quam fame providetur. Quid sapientius? quid dignius divinâ providentiâ: uno tali consilio secretis cælestibus & admittitur restis, & excluditur hostis, & integra servatur fama Virginis Matrâ.

Alioquin quando pepercisset justus adultera? Hactenus D. Bernardus, quo quid eximius?

Sed quia Divus Bernardus in præ-tactis comparat desponsationem & dubium D. Josephi cum dubitatione D. Thomæ, differentiam tamen inter utrumque magnam observari cupio: Nam Thomas positivè discredidit, & cum incredulitate ac peccato, quem propterea Christum arguit dicendo, *Mitte manum tuam, &c. & noli esse incredulus sed fidelis.* D. Josephus autem tantum halitavit nesciens quam partem amplecti deberet, utpote cui eò usque mysterium necdum revelatum fuerat: sed tamen, modestiam & virtutem suæ conjugis expertam habebat, & idè Angelus cum consolatur dicens, Joseph fili David nolitremere accipere Mariam conjugem tuam, &c. Thomas postea credidit, sed cum vidit manifestè resuscitatum. Divus Josephus autem non vidit, nec potuit videre Christum, fuisse in utero conjugis de Spiritu Sancto conceptum, sed ad nudum Angeli asserentis verbum hæsitacionem suam statim depoluit.

SECTIO IV.

Causæ seu convenientiæ hujus matrimonii ex parte Divi Josephi.

HÆ licet pauca sint non tamen parva, & quamvis solæ faciant directè ad intentum nostrum in hoc opere, ostendemus tamen ad harum calcem, nec in præcedentibus omnino à proposito nostro digressos fuisse. Igitur ad rem.

Primâ ex parte D. Josephi hujus matrimonii convenientia fuit, ad ostentionem & evidentiam meritum ejus. *Bona enim mulier,* inquit Sapiens Ecclesiast. cap. 26. vers. 3. *est in parte bonâ rimentium Deum, dabitur viro pro factis bonis.* In quem locum Palatio hujus libri Commentator insignis. Intellige, inquit Deum habere bona quædam quæ tamen ut plurimum nocent: alia bona quæ nocere & prodesse solent: alia bona quæ profunt non tamen

obsunt.

obstant. Partem illam honorum quæ prima est largitur malis pro merito eorum, juxta illud psalm. 72. *Verumtamen propter dolos posuisti eis: dejecisti eos dum alleverentur: & illud ibid. Ecce ipsi peccatores abundantes in seculo obtinuerunt divitias.* Partem alteram dat quibusdam bonis hominibus, qui cadere solent & surgere. Tertiã partem dat Prædestinatis seu constantibus in bono. In hac classe est mulier bona. *Est enim in parte timentium Deum, & eis datur pro factis bonis.* Ita ut mulier bona cadat sub meritum tanquam medium quod maximè adjuvat ad vitam æternam consequendam: ejus enim convictu, & conversatione optimã, vir & avocatur à malo, & promovetur ad bonum: quod cum ita sit, vide quanta oportuerit fuisse D. Josephi merita, ob quæ talis ei à Deo mulier data: ob merita enim ipsius eam ipsi datam colligo ex Luc. cap. 1. v. 26 ubi pro eo quod legimus in vulgatâ nostrâ, *Missus est Angelus Gabriel ad Virginem desponsatam viro, cui nomen erat Joseph, Mariana ex Syriaco apud nostrum Sylveiram tom. 1. in Evang. lib. 1. cap. 5. vertit, ad Virginem venditam viro cui nomen erat Joseph:* quod utique significat illam meruisse, atque pro eâ habendâ pretium tradidisse: quod verò illud pretium? non utique aurum vel argentum, quod nihil æstimabitur in comparatione illius: sed merita grandia: & quanta Deus immortalis: illa esse oportuit, quibus talem ac tantam mulierem sibi comparare & mereri à Deo potuit?

XLII. Secunda, ut in particulari ex hoc Conjugio summa Divi Josephi puritas patefceret, constaretque eum fuisse omnium mortalium castissimũ. Quod vel ex hoc conjugio liquet manifestissimè, nec video quonam argumento hoc validiori id probari posset, quomodo enim Deus tantæ Virgini alium quàm virginem conjugere potuisset? Tero vestigia Divi Bernardini Senensis, qui ante me hoc argumentum preffit ferm. de Sancto Josepho tomo 3. ubi sic ille. *Quomodo potest mens discreta cogitare quod Spiritus sanctus tantã unione (conjugii scilicet) uniret menti tantæ Virginis aliquam animam, nisi ei virtutum operatione simillimam? unde credo Joseph*

fuisse mundissimum in virginitate profundissimum in humilitate, ardentissimum in charitate, altissimum in contemplatione.

Tertia, ut in D. Josepho per Incarnationem Verbi Divini tantum elevaretur & dignificaretur purus homo de sexu virili, quantum elevari & dignificari potuit: ita enim videtur oportuisse, quandoquidem per eandem Incarnationem sexus fœmineus in Virgine elevabatur ad Matris Dei dignitatem quã nulla major excogitari poterat. Vide à nobis dicta Parte 1. Tractatu 1. Proludio 5. Per hoc autem Conjugium hoc obtentum est: factus est enim per illud Divus Josephus ejusdem Verbi Divini Patrem strictè, ut non poterit strictius, saltem attentã Dei sapientiã. Vide quæ Tractatu sequenti de hãc materiã dicturi sumus. Undè consequenter quemadmodum de Deiparã dicimus, eam propter Maternitatem omnibus Cœlitibus esse prelatam, ita Divum Josephum, ex eo quod Christi Pater est (quod est per hoc conjugium) omnes omninò sanctos, quanti quanti sint, in merito & gratiã quemadmodum & in dignitate, Mariã solã exceptã, antecedere necessum est.

Quarta, ut sic elevatus, adhuc ex hoc conjugio meritum ejus accresceret: hinc enim factum ut non tantum ex Matris & Filii conversatione proficeret, sed etiam ut ex officio, quod ei per hoc conjugium obtigerat, Virginis & Christi Domini curam gerens, *eos paverit in innocentia cordis sui, & eos in intellectibus manuum suarum deduxerit, &c.* Ex quibus quantum hujus Sanctissimi Patriarchæ merita exereverint, quis vel cogitatione assequi, vel dignis possit sermonibus prosequi.

Ad hæc omnes aut ferè omnes aliæ convenientiæ in superioribus Sectionibus adductæ in eum etiam redundant: sub eo enim Christus Dominus legitimus habitus est, & Davidis ac Abrahamæ filius. Sub eo Mater famam conservavit, sub eo Divinus partus dæmonem latuit, per eum Herodis persecutionem effugit: sicque mysterium humanæ salutis congruo modo juxta divinæ Providentiæ dispositionem impletum est, quæ omnia quantum ad ejus gloriam conferant, quis non videt?

CAPUT

CAPUT XVII.

Cur ipsi hoc Matrimonium inierint?

I. **H**æc Quæstio multum differt à præcedenti, quæ enim in præcedenti Capite ex Angelico Doctore Divo Thomâ 3. part. quæst. 29. art. 1. latè deduximus, cum additionibus nostris, rationes sunt sumptæ ex parte Dei & Divinæ Providentiæ, ob quas ipse specialiter hoc matrimonium ordinavit. Hic videndum ex parte B. Virginis & D. Iosephi quid ipsos ad hoc matrimonium ineundum inclinaverit? Cùm enim Beata Virgo virginitatem vovisset, ut asserunt Sancti Patres, quod similiter fecisset Divum Iosephum docuimus supra: Nec ullus sit Catholicus qui neget eos saltem firmissimum habuisse propositum servandæ in conjugio virginitatis: Certum est non contraxisse matrimonium propter filiorum procreationem, qui solet esse velut proprius & intrinsecus matrimonii finis, quia fuisset contra votum: nec etiam potuerunt ad hoc contrahendum iis rationibus moveri, quæ ex parte Divinæ Providentiæ allatæ sunt Capite præcedenti, cùm illæ omnes Incarnationis mysterium respiciant, & futuram divinæ Proles conceptionem mirabilem, de quâ ipsi ante Gabrielis Annuntiationem nihil cogitare potuerunt.

II. Quod enim dicit Cedrenus in Compendio Histor. Mariam duodecimo ætatis suæ anno revelatione divinâ didicisse se futuram Matrem Dei & Hominis, omninò falsum est: cum evidenter repugnet iis quæ dicit D. Lucas de Angelicâ Annuntiatione. Turbatio enim Virginis, ejusque cogitatio qualis esset Angeli salutatio, ejusque interrogatio, quomodo istud fieri posset quod ei Angelus annunciabat? planè indicant eam prius fuisse tanti mysterii ignaram, quod ei per Angelum nunciabatur, ut etiam omnes Patres interpretantur. Quare aliâ ex parte istorum factorum Conjugum ratio quærenda est, cum quâ rectè & sine peccato con-

trahere potuerint voto virginitatis obstricti.

Voluere nonnulli hos sacros Conjuges, ut erant divinæ legis observantissimi, ideò nupsisse ut obedirent legis præcepto, quod dicunt obligasse illo tempore viros & fœminas ad nubendum. Illud potro præceptum probant ex illo Exodi cap. 23. vers. 26. *Non erit infœcunda nec sterilis in terra tua.* & ex illo Deuteronomii cap. 17. vers. 14. *Non erit apud te sterilis urriusq; sexus.* Hocque imprimis locum habebat in illis qui erant ex Tribu Regali Iuda, ex quâ futurus erat Messias, ut notavit D. Augustinus lib. 6. de Bono Conjugali, tandem ex illo Deuteron. cap. 25. *Male dicitur qui non suscitaverit semen in Israel.*

Sed non est credibile tale præceptum à Deo positum fuisse, saltem quod obligaret omni tempore: In principio mundi quando propagandum genus humanum, vel post diluvium quando erat reparandum, videbatur præceptum generationi vacare, sed postmodum non: nec fuit sub lege Moyfi contra legem virginitatem servare, sed supra legem, ut docent SS. Patres & Theologi: unde illo tempore multi viri sanctissimi virginitatem coluerunt, quod non fecissent, si fuisset aliquod præceptum divinum quod illos ad generandum obligasset: Melchisedech etiam ante Moysem, & Josue Moyfi socium & successorem virgines fuisse scribit sanctissimus Martyr Ignatius epist. ad Philadelph. Eliam Prophetam Patrem nostrum: Sanctus Ambrosius lib. 1. de Virg. & alii: Elisæum & Jeremiam: Divus Hieronymus l. contra Jovinian. Danielem: D. Damascenus, lib. 4. de fide Orthodox. cap. 25. tres pueros Sidrach, Misach, & Abdenago, à Nabuchodonozor in in fornacem ardentem missos, idem ibidem. Essenos: Iosephus de antiquit. Judaicis lib. 2. cap. 8. & lib. 2. de bello Iudaico, & Plinius lib. 5. cap. 17. idemque dicendum de Sancto Domini Precursore Joanne Baptista.

Non ergo erat lege præceptum dare operam generationi, sed videbatur, quia sic judicabant ut plurimum Judæi carnales propter largas illas benedictiones

ctiones, quas Deus generantibus promittebat: unde eos peccare arbitrabatur, qui tantis benedictionibus suâ se voluntate privabant.

Vl. Nec verba ex libro Exodi cap. 23. verſ. 26. & Deuteronom. cap. 17. v. 24. supra adducta pro oppositâ sententiâ vim habent præcepti: sed sunt promissiones Dei ut patet evidenter legenti antecedentia & consequentia ad textus illos.

Vll. Ad illud Deuteronomii cap. 25. *Maledictus qui non suscitaverit semen in Israël*, Respondeo verba illa in vulgatâ nostrâ non haberi, quamvis ea citent Divus Hieronymus in cap. 56. Isaya, & Divus Augustinus lib. 14. contra Faustum cap. 13. Respondeo secundò, intelligi de illis qui generationi vacabant, non verò de illis, qui voluntariè & ex motivo virtutis studiosè virginitatem servabant: aliâs maledictus fuisset Melchisedech, maledictus Josue, maledictus Elias, maledicti Elisæus, Jeremias, Daniel, Sidrach, Misach, Abdenago, Effeni; maledictus Divus Joannes Baptista quod nemo dixerit.

Vlll. Deinde directè contra hanc sententiam: si Beata Virgo & Divus Josephus propter assertum legis præceptum nupsissent ut ei obedirent, debuissent etiam nubendo matrimonii consummationem intendisse, & generationi vacasse, cum ideò matrimonium fuisset in præcepto ne esset sterilis in Israël. Falsum istud consequens, ergo & antecedens.

Ix. Alii voluerunt nupsisse ut in externo vitæ statu se suæ genti conformarent, ne singulares apparerent. Ita Divus Augustinus lib. de Sanctâ Virginit. cap. 4. *Licet*, inquit, *Virginem se antea Deo novisset: quia tamen Israelitarum mores adhuc recusabant, desponsata est viro, non violenter ablaturo, sed potius contra violentos custodituro, quod illa voluerat.*

X. Vera, firma & absoluta omnium est sententia Doctorum admirandi hujus consilii non alium fuisse Authorem quam Spiritum Sanctum. In omnibus siquidem actionibus, maximè verò in iis quæ ad futuram Filii Dei spectabant Incarnationem, Beata Virgo à Spiritu Sancto regebatur, & D. Josephus. Ipse

igitur Spiritus Sanctus Divæ Virgini inspiravit ut perpetuum Virginitatis propositum in animo conciperet, illudque voto firmaret; concepit & voto firmavit: Ipse postea hanc ei mentem indidit ut se in matrimonium Josepho traderet; tradidit: Ipse eam edocuit quomodo animum alienum à copulâ haberet, & tamen matrimonio consensum necessarium præberet; præbuit. Similiter ipse D. Josephum disposuit ut eatenus castitatem coleret: Ipse ei aures hominis interioris aperuit ut Deiparam ad virginitatem ejusque votum exhortantem audiret; audivit & animum castum & pudicum ut servare dedit.

CAPUT XVIII.

Quàm felix hoc Matrimonium Divi Josephi, & undè?

Divus Augustinus lib. 9. de Genes. ad lit. cap. 3. Divus Gregorius in Psalmum quinquagesimum. D. Thomas & Scholastici part. 1. quæst. 98. artic. 2. Hugo à S. Victore lib. 1. de Sacram. part. 6. c. 24. docent quod in statu innocentie fuissent nuptie, quodq; per eas, ut nunc, propagatum fuisset genus humanum; Resq; est in confesso apud omnes, tum quia Deus in illo statu condens homines, masculum & sceminam fecerat eos: tum quia Eva dicitur tunc facta ut esset Adæ adjutorium, at in quod adjutorium, inquit D. Augustinus citatus, si nõ in adjutorium gignendi liberos? tum quia illis in eo statu dictum est: *Crescite & multiplicamini*: tum denique quia quomodo in Adamo peccavimus & ex illo traheremus originale peccatum, nisi in illo fuisset gratia in descensuros ex eo transfundenda, quæ per ipsius peccatum in nostram perniciem fuit exhausta?

Hæc res clarissima est, sed quales quæso fuissent tunc nuptie? utique eo statu dignæ, hoc est ut sanctæ, ita scelicissimæ, nullâque ne vel minimâ molestiâ admixtæ. Nullus libidinis ardor, nulla uteri tardia, nulli partus dolores,

N a

vel

vel pericula, nulla discordia inter conjuges, nullæ rixæ, nulla infidelitas, nulla suspicio, zelotypia nulla, nulla paupertas, nulla orbitas, nullæ curæ, nulla matrimonii onera. Conjugum summa consensio, gaudium ex invicem summum, liberorum utpotè Deo perfectè subjectorum educatio suavissima.

III. Quibus ò miserandam sortem nostram! quam dissimiles sunt nostræ? Nunc enim cum ardore libidinis filii procreantur, cum tædio in ventre portantur, cum dolore in lucem eduntur, cum labore educantur: Paupertas conjuges affligit, abundantia inflat, zelotypia urit, rixæ incendunt, mæror torquet, discordia lacerat, curæ premunt, matrimonii pondus obruit, mors deniq; separat.

IV. Quàm benè ergo matrimonium alio nomine dicitur Conjugium quod significat quasi cõmune jugum? ut etiam ipsum nomen indicet matrimonium rem esse molestiq; plenissimam: Quamvis enim cætera vitæ genera suis non careant molestiis, hoc tamen inter omnia omnium sentina est. Quare Dardanenses Illyrici Eliano teste lib. 4. var. histor. cap. 1. ter solummodò per totam vitam lavari consueverant, in ortu, in obitu, & in nuptiis: ut significarent aequè sinistri loco præfagii: habuisse nubere, ac nasci, vel mori, ut proinde in nuptiis eadem quâ in ortu vel obitu ceremoniâ uterentur: nec ineptè certè, quemadmodum enim ad miserias nascuntur, qui in hanc lucem prodeunt, & vermium eica fiunt qui eâ exeunt: ita planè illi qui matrimonio copulâtur, obligantur ad colluctandum cum ingèti curarum molestiarum & laborum exercitu, fiuntq; miseri sollicitudinum & ærumbarum pabulum.

V. Quid quod in eo ipso in quo voluptatem sibi promittebant, tribulationem inveniunt? negas? nonne antequam jugum conjugii subeant sibi voluptatem carnis promittebant conjuges? nihil hæc veritate verius. At Paulus 1. Corinth. cap. 7. vers. 28. *Si acceperis uxorem, inquit, non peccasti, & si nupserit Virgo non peccavit, tribulationem tamè carnis habebunt hujusmodi.* Et equidem verè, voluptas enim quæ est in actu conjugali quàm vilis est, quàm brutalis? quàm pudenda, sed quàm illi

brevis, nonne momento transit, sed quanta, quàm innumera eam à tergo sequuntur aspera: iis illa ita opprimitur & eliditur, ut omninò abiorbeatur. Mox enim à conceptu subeunt fastidia, in somnia, vertigines, melancholia, præcordiorum angustie, absterge appetitus, & totius naturæ perturbatio, sequuntur partus dolores acerrimi, ex quibus quàm sæpè morbi insanabiles & mors? &c. quæ quisque sibi ipsi repræsentare potest uxorum à maritis, maritorum ab uxoribus, utrorumque à liberis, ab affinibus, à fortunâ, à morte, &c.

Quare Divus Hieronymus lib. 1. contra Jovinian. versans mox citatum Apostolilocum. *Nos ignari rerum, inquit, putabamus nuptias saltem carnis habere lætitiã, cum tamen carnis habeant tribulationem. Si autem nubentibus etiam in carne tribulatio est, in quo solo videbantur habere delicias, quid erit reliquum propter quod nubunt.*

Sed quid his immoramur tamdiu? in illud Virgineum Mariæ & Iosephi conjugium convertamus oculos, quod etiam in præsentis rerum statu per peccatum funestato (in quo nullum quantumvis faustum sine molestiâ) felicius tamen longè omnium felicitissimis, illis etiam quæ in illo priori fuissent innocentia statu, conjugium, inquam, illud omnium conjugiorum primum & faustissimum, quod suâ bonitate omnium præsentis status malignitatem abstergit, & prioris felicitatem status incomparabiliter superat & obscurat: conjugium in quo omne nuptiarum bonum proles, fides, Sacramentum: conjugium denique in quo convictus sine libidine, proles sine concubitu & sordibus, uterus sine gravedine, sine dolore partus, Mater sine viro, Pater sine generatione, procuratio familia sine distractione, omnia necessaria sine curis & inquietudine.

Sed ad rem propius accedamus, quod. VIII. nam quæso potuit esse conjugium illo felicius, aut illi unquam simile, quod à Deo ipso fuit, & ex quo ipse Deus? quam hoc magnum! quam hoc incomparabile & divinum!

Felix fuit Adæ & Evæ matrimonium quia à Deo fuit, non tamen felicissimum

num, quia non ex illo Deus. Felicissimum ergo Mariæ & Divi Josephi fuit quod utrumque habuit: Non illos libido, vel alia quævis passio copulavit, non Parentes, non propinqui ad illud impulerunt, quin etiam nec ipsi quidquam de hoc cogitabant, quibus animus erat longè alius, perpetuam scilicet servandi continentiam: sed Deus solus qui illud voluit, ad illud eos singulari modo, oraculo scilicet & miraculo accivit, ut docuimus supra. Quàm sanctum ergò illud matrimonium, quod ita ab omni passione & homine liberum? sed cùm nullum sit in matrimonio bonum quod non sit à Deo, nonne Deus omninò in hoc effusus, cujus ipse tam singulari ratione Author? cui ipse præfuit? quod ipse ordinavit, procuravit, promovit?

X. Quod si ex hoc capite, scilicet quod sit à Deo tam felix esse debuit hoc conjugium, quantum quæso ex hoc quod Deus ex illo, quod huic soli contigit & continget? In cæteris conjugiiis si proles, hæc ex concubitu & non nisi homo: in hoc, nullus concubitus, & tamen proles, & hæc Deus, & ex hoc illa Mater Dei: iste ejus Pater. Quid hoc divinius? Quis unquam prolem ausus fuisset cogitare, quis sperare sine concubitu? sed quis prolem ipsummet Deum? Quanta ergo hujus sacri felicitas conjugii, quæ omnem spem, omnem superat hominis cogitationem? O quæ tu ex hoc Sanctissime Josephi te enim alloquor, quia tua hæres agitur, qui per hoc factus es Pater Dei, idque modo tam perfecto & sublimi, ut saltem in præsentis rerum statu non poteris sublimiori. Potuisset quippe Deus absolute si voluisset ex Virgine innuptâ concipi & nasci: propter te ergo aliter voluit, ut quod ab æterno de te cogitaverat & disposuerat, in tempore adimpleret. Cogitaverat inter puros homines de virili sexu te ad summam attollere dignitatem, quemadmodum & Conjugem tuam inter foeminas: ut ergò illud exequeretur, hoc Conjugium elegit, quo quidem tantus effectus es, ut quo altius ascēderes nihil excogitari possit, non enim potest purus homo altius ascendere quàm ut sit Pater Dei eo modo quo tu es.

Sed & alia est in hac Divi Josephi foelicitate foelicitas singularis, quam hic omittere non possum, & quænam illa? Audi, Apostolus 1. Corinth. cap. 7. vers. 33. docet quod in aliis conjugiiis vir qui cum uxore est, sollicitus est quæ sunt mundi, quomodo placeat uxori, & divisus est; in multas nimirum curas, ita ut uni Domino non possit vacare integrè, sed partem Deus, partem uxor, eamque non modicam, partem liberi non minorem sibi vendicent, quod etiam verum est in conjugiiis aliis castis & sanctis, sicque infelicitè homo conjugatus dividitur inter cælum & terram, sed in hoc Divus Josephus fuit cæteris foelicior, quod in suo conjugio omnes illius curæ, cogitationes, labores in Deum rectà tendebat, eumque Deo uniebat: Nam si de prole alenda cogitaret, proles Deus erat, Deum ergo tunc cogitabat & attingebat, immò in ipsum totus immergebatur. Cùm enim cogitabat se Deo laborare, se Deo sudare, se de laboribus & sudoribus Deum alere, ò quantà quàm divinam perfundebatur suavitate! Si verò de Sponsâ, in ipsâ nihil videbat quod ipsam non spiraret & inspiraret sanctitatem: in ipsâ verba mentem ejus in Deum efferebant, aspectus ipsi, cor & animam sanctificabant: Modestia norma vitæ erat & actionum; forma denique ò miraculum! non nisi castas in ejus mentem cogitationes ingerebat, puras in pectore flammam accendebat. Miraculum dico & meritò, nam forma licet vim habeat magnam, ut corda nequet conjugatorum; quia tamen non est innoxia post peccatum, quod illam veneno & contagione suâ ut cætera infecit, vix ulla reperitur quæ non ei famuletur, nulla quæ non impura excitet desideria, quæ vix abstinentia, mortificatio, & pugna extinguere possint. Quare graviter Tertullianus lib. de cultu foeminarum. *Decorem, dicit, naturaliter invitatores libidinis.* Sed Sanctissimæ Virginis forma & pulchritudo, cùm nunquam fuerit conjuncta cum peccato, quin è contra fuerit semper cum summâ gratiâ, pudore, sanctitate matitata, effectus omninò contrarios nata erat producere, castas inquam afflare cogitationes, sancta accendere desideria

desideria, pudoremque sanctum in ipsis etiam impudicorum cordibus instillare. Quid ergo in D. Josepho qui tam sanctus erat & purus? Quam ergo ille erigebatur in Deum quando illam aspiciebat? quam illius cor in amorem Dei exardescere dum illam audiebat? ut verè illi, & sanctè posset ipse dicere quod Cantic. cap. 2. vers. 14. Sponsus enim ipse erat, illa sponsa. *Surge Amica mea, speciosa mea, columba mea, ostende mihi faciem tuam, sonet vox tua in auribus meis: vox enim tua dulcis. & facies tua decora.* Per uxorem ergo adhuc magis Deo uniebatur, per quam ceteri ab eo miserè distrahantur: nonne ergo Divus Joseph ex hoc Conjugio summè felix.

- XII. Illud ergo primum & summum huius Conjugii bonum, nullique unquam commune quod illud à Deo, quodque ex illo Deus. Et ex hoc quasi ex perenni quodam fonte rivuli, omnia alia bona, quæ ad Conjugium summè felicitandum excogitari possent, profuxerunt.

CAPUT XIX.

Alia ex quibus hoc D. Josephi felix matrimonium.

- I. **T**RIA adhuc invenio ex quibus felix evasit hoc Divi Josephi cum gloriosâ Dei Genitrice matrimonium: primum est eorum inter se proportio & similitudo. Secundum, Amor mutuus. Tertium, eorum concordia, consensio, & unanimitas, de quibus per totidem Sectiones.

SECTIO PRIMA.

De perfectâ eorum proportione & similitudine.

- II. **P**rima lex Conjugii est ut sit proportio, & aliqualis paritas inter eos qui nubere volunt, hocque ut matrimonium faustum sit, suæque felicitate non careat, vix enim aliter faustum erit: inde illud Ovidii in epist.

Dejaniræ ad Herculem.

Si qua voles aprè, nubere, nubere pari.
eademque fuit septem Græcæ Sapien-
tiam, aliorumque plurimorum senten-
tia, uti fusè tradit Tiraquellus lib. 5.
Connubial. num. 16. & seqq. unde
Antonius Solonem ita inducit lo-
quentem, *Par pari jugato Coniux, quod
impar est dissidet.*

Neque hæc paritas aut proportio tantum debet esse in conditione, ætate & opibus, sed etiam, & hoc maxime, in moribus & ingenio: si enim miretur v. c. tradas fero & turbulento, nonne ovem committis innoxiam lupo? columbam accipitri? quæ concordia? quæ animorum unio? quæ pax domi? quomodo tranquilla familia esse poterit, ubi est tanta animorum & affectuum dissimilitudo? In naturalibus asser non adglutinatur marmori aut lapidi, propter nimiam dissimilitudinem, sed alteri ligno sive asseri, ferrum propter eandem rationem non unitur auro vel argento, sed ferro vel chalibi: similiter surculus nucis non inseritur pomæ, nec pomus nuci, sed nux nuci, pomus pomæ, quomodo ergo adglutinabitur, inseretur, unietur uxor viro moribus & ingenio dissimili?

Hæc etiam mihi videtur una ex causis istius legis apud Judæos quæ vitium erat ne viri vel mulieres unius tribus desponsarentur alteri ex aliâ Tribu: primò, enim per hoc procurabatur paritas vel proportio in conditione, hoc est in genere, & aliquo modo in opibus: Secundò, etiam in complexionibus & inclinationibus, cum enim in eo casu essent eodem sanguine propagati, & ex eodem communi stipite orti, videbantur ex hoc habituri aliquam complexionum consonantiam, quodque retinentes suæ qualitates originis, tam facile essent inter se uniendo, quam duæ aquæ guttæ ex eodem fonte & canali decurrentes.

Cæterum quidquid sit de istâ lege, certum est quod Deus illam similitudinem & proportionem posuit perfectè in Adamo & Evâ, quos ipse conjunxit, quorum matrimonium, utpote primum, debebat esse regula cæterorum: patet ex illo Genes. cap. 2. vers. 18. *Dixit quoque Dominus Deus non est bonum*

*num hominem esse solum; faciamus ei ad-
jutorium simile sibi: ubi pro illis verbis:
Faciamus ei adjutorium simile sibi, Sep-
tuaginta verterunt, faciamus ei adju-
torium secundum ipsum, id est respondens
& congruens ipsi: quod adjutorium
fuit mulier, quam Deus ex illo forma-
vit, ei que dedit uxorem.*

VI. Porro quam putas fuisse hanc simili-
tudinem? non utique in naturâ solum,
sed etiam in gratiâ & in moribus, ut ex-
ponunt SS. Patres & Interpretes: & ra-
tio est manifesta, quia aliâ si mulier
quam Deus dedit Adâ in uxorem tan-
toque univit coedere, fuisset ei diffimi-
lis in moribus & ingenio, licet fuisset
ei similis in naturâ, non tamen fuisset
ei adjutorium secundum ipsum, res-
pondens & congruens ipsi, sed potius
impedimentum magnum ut constat.
Quare dedit Deus huic mulieri non
tantum ut erecta esset in pedes, excel-
so vultu, rectoque totius corporis ha-
bitu, ut Adam; non tantum animam
immortalem libero arbitrio præditam,
& supernaturalium bonorum ac foeli-
citatâ æternâ capacem, sed ei etiam
contulit gratiam & iustitiam origina-
lem, & cæteras virtutes, perfectam
corporis & appetitus ad rationem sub-
jectionem, & rationis ad Deum, se-
cundum quam poterat sine difficultate,
ut Adam, à malo declinare, & bonum
facere, sicque in acceptâ iustitiâ perse-
verare.

VII. Hanc quoque similitudinem posuit
Deus in hoc Divi Josephi & Deiparæ
omnium sublimissimo Conjugio, eam-
que omnium perfectissimam & absolu-
tissimam: si enim in illo Adâ & Evæ
Conjugio, quod à Deo & recto devia-
vit, tanta similitudo & proportio ex
hoc quia à Deo quanta hic, ubi & ex
Deo, & propter Deum, quia Deus ex
illo proditurus erat:

VIII. Deuteronomii cap. 2. vers. 10. *Non
arabis, inquit Deus Israeli, in bove si-
mul & asino.* Non vult Deus illa duo
animalia eidem jugo copulari, quod
scilicet essent disparia, non tantum in
naturâ, sed maximè in viribus. Cavet
ergo Deus ne illa diversæ speciei bru-
ta ex consociatione sub eodem jugo
forte, ut fieri posset, commisceantur
extra ordinem naturalem: & ne ex im-

paritate virium totum onus recidat in
debilius: si ergo in Deo tantus est re-
cti ordinis amor, ut cum etiam in ip-
sis procuret animalibus, quanto magis
in hominibus, qui eidem matrimonii
jugo alligari debent, à quo ducuntur
Conjuges? *Nonne enim Domino cura est
de bobus, & non de hominibus?* non vult
ergo Deus dissimilitudinem aut dispropor-
tionem in illis qui conjugari de-
bent, quandoquidem nec illam appro-
bet in brutis. Et idèd Apostolus 1. Co-
rinth. cap. 6. hoc præceptum ponit,
Nolite jugum ducere cum infidelibus.

IX. Quod si Deus ita curat & in consocia-
tione brutorum, & in hominum
conjugiis, quod ipsimet homines dis-
ponunt, ut sit proportio inter conju-
gandos, illenc hoc neglexerit in hoc
singulari matris sue Divi Josephi, quod
ipsemet præ omnibus curavit matri-
monio? cui ipse solus intendit? quod
voluit esse omnium exemplar? ex quo
ipse proditurus erat? fuit ergo de-
bita inter Mariam & Josephum pro-
portio.

X. Planè fuit & quidem in omnibus.
Primò, in conditione erant enim am-
bo ex eadem Tribu, imò ex eadem
Regiâ Davidis familiâ, imò etiam con-
sanguinei. Secundò, in ætate: hinc
illud Isaïæ cap. 62. v. 7. *Habitabit juve-
nis cum Virgine,* hoc est, ut ait utraque
Glossa, *Joseph cum Maria.* Tertio, in
opibus erant enim ambo ditissimâ,
quam ex mentis opulentia elegerunt,
paupertate contenti. Quarto, in for-
mâ & specie, si enim Maria erat pulchra
ut Luna, Joseph post JESUM filium
suum fuit speciosus formâ præ cæteris
filiis hominum, quia JESUS in formâ
vultus & habitu corporis debuit ei assim-
ilari, ut melius ejus filius æstimare-
tur, quod fuit necessarium ad tempus.

XI. Quod si in his caducis voluit etiam
Deus cavere, ut essent invicem similes,
quanto magis ut essent tales in inclina-
tionibus & affectionibus: & ut ex his
ad majora trãscamus quanto magis ad-
huc in gratiis & prærogativis? tandem
quanto amplius adhuc in virtutibus:
ne verò verba tantum dedisse videamur,
quamvis hæc ratiocinatio effica-
citer concludat, nonnulla etiam isto-
rum omnium accipe exempla.

Nn 3

Quoad

XII. Quoad inclinationes & affectiones, fuit similitudo & proportio in illis ex indole & naturali complexione; fuit ex gratiâ, fuit ex illorum studio: fuit Maria integritatis carnis amantissima, fuit & Joseph ad eam ita propensus, ut illic ipsâ suadente, eam cum ipsâ voverit: fuit Mariae animus à terrenorum affectu liberrimus, fuit & Divi Josephi, cui non fuit difficile Magorum munera in pauperes distribuere, retentâ sibi solâ providentiâ Divinâ. Fuerunt ambo devotissimi, ibant enim ambo per omnes annos in Jerusalem in die solemnâ Paschæ, Lucæ cap. 2. & etiam in aliis anni solemnitatibus, ut censent SS. Patres: Ambo mirabantur simul, simul dolebant, simul gaudebant. Mirabantur super his quæ dicebatur de JESU, dolebant de JESU amisso, gaudebant de reperto.

XIII. Quoad gratias & prærogativas, fuit Maria prædestinata ut esset Mater Dei, Joseph ut esset illius Pater: Fuit illa præfigurata & prophetizata, similiter & ille: Nata illa ex patribus sterilibus Divino munere, ille genitus ex Patre procedente ad ejus generationem, non ex libidine, sed ex Dei lege: Fuit illa in Conceptione Sancta, hic statim à Conceptione, &c.

XIV. Quoad virtutes, hoc patet ferè ex toto opere, ut tamen uno probemus exemplo, expende quomodo uterque se gesserit in illâ urentissimâ tentatione, quando Virgine cœlitus imprægnata, ignorante mysterium Divo Josepho, cogitabat hic de illâ occultè dimittendâ: ac primò quidem Virginis hoc in casu expende virtutes, postea Josephi.

XV. Primò quæ hujus Sanctissimæ Virginis prudentia, quæ Sponsi tristitiam & dubium perspicens, causamque sciens, noluit quidquam dicere ejus quod sibi contigerat, *Prudenter reputans*, inquit D. Chryostomus homil. 4. in Matth. *parum profuturum si Sponso ipsa secretum revelaret, non dixit, quia non existimabat sibi credi à Sponso, & maxime in suspicionem non ex levi causâ adducto.*

XVI. Expende deindè animi fortitudinem, dum cuilibet periculo infamiæ & etiam vitæ maluit se exponere, quàm

gratiam sibi à Deo factam, & revelationem viro propalando, vel tantillum ab honesto seu recto deviare.

Expende etiam in hoc facto ejus justitiam eximiam, dum sic Sponso suo humiliter submissionem deferrebat, ut pro hoc ipse contra eam offendi non potuerit, & tamen Deo quod suum erat, scilicet secretum & taciturnitatem non denegaret.

Quartò, denique expende ejus hic temperantiam: & quænam ei similis: suam sic temperavit de Sponso sui longè amantissimi afflictione teneritudinè, ut ne verbum, imò nec signum foras effuderit vel minimùm, intrinseci, quem patiebatur in corde ob ejus inquietudinè, doloris. Discurre similiter de ejus hic quoque Fide, Spe, Charitate. Fides in eâ in hoc casu non tepuit cum non discrediderit de Prole Divinâ quam gestabat, etsi videret Deum permittere Sponsum suum de fidelitate suâ dubitare, quod impedire potuisset: Nonne enim poterat cogitare, etsi ventrem gestaret, illusionem tamen aliquam subesse præviæ revelationi, quandoquidem Deus Sponsum suum non relevaret, sed se in ultimum discrimen adduci videret. Sed quid de ejus spe, quam sic firmam hic habuit, ut certissimè expectaret sibi Deum in illo adfuturum periculo in quo exposita erat: quare nec de se apud Sponsum purgandâ cogitare voluit, sed totam rem Deo fiducia plena commisit. Charitatem etiam licet hic non ita manifestam, non tamen minus veram: non tantùm quia nihil contra virum, de se omninò innoxia, dubitantem, per iram, aut certè aliquam animi ægritudinem effutiit, sed etiam ex hoc, quod tunc istud de se dubium ob Dei amorem sustinens, & à Cœlo auxiliium firmiter expectans, ei tunc maximas à Deo gratias impetravit, cum quibus ita se gessit in hac anxietate, ut ab eâ meruerit liberari, & in eâ merita sua cumulâri supra modum.

Jam perpendendū quàm similes sint his hujus Sanctissimi ejus Sponsi virtutes in hoc eodem quem versamus casu.

Primò, quæ major prudentia quàm Divi Josephi, qui etsi ad oculum offensam videret suam, tamen non citò, non illicò, non statim, nò præcipitanter se

se gerit, sed consultè, sed maturè: & quomodo potuisset aut consultius, aut maturius? Hinc Evangelium. *Hac autem eo cogitante*, in quæ verba Glossa, *Notatur*, inquit, *animus Sapientis qui nihil temerè vult incipere*. Iterum quæ major prudentia quàm Divi Josephi, qui illum modum adinvenit in tam lubricâ occasione, occultè discedendi ab eâ, quo & Virginem non offenderet si esset innoxia, & se interim ab omni noxâ liberaret, si fortè è contra non esset innocens? *Intelligens*, inquit Divus Augustinus serm. de Nativit. *Mariæ uterum gravari turbatur, quod Mariam quam de Templo acceperat, & nondum cognoverat gravidam sentiebat, secumq; astabat disputans & dicens: Quid faciam: prodo, aut taceo: si prodero, ad altero non consentio, sed vitium crudelitatis in erro: si taceo, malo consentio, & cum adulteris portionem meam pono: quoniam ergo tacere malum est, adulterium prodece pejus dimittam eam*.

XXI. Ac si fortitudinem consideras, quæ major? cum ut ab honesto ne discederet, sic te temperavit, ut non solum nihil foris extraneis proderet, sed nec etiam domi, sic mansuetè se gerens, ut nec ipsi uxori, quæ apparebar culpabilis, verbum illum, multò minus durum, diceret: unde pulchrè D. Chrysostomus Homil. 4. in Matthæum paulò ante med. in supradicta Evangelii verba: *Hac autem eo cogitante notatur*, inquit, *mansuetudo Ioseph quia nulli narravit suam suspicionem, neque ei qua suspecta erat, sed in se cogitabat*.

XXII. De Iustitiâ verò patet, quia ex hoc ipso eum vocat iustum sacer Evangelista dicens; *Ioseph autem vir ejus cum esset iustus, & nollet eam traducere voluit occultè dimittere eam*.

XXIII. Quod si de temperantiâ sit sermo & de mansuetudine, quanam fuit major quam D. Josephi in hoc casu? Certè sciscitor ubi usâ unquam fuit major amaritudinis occasio. Nulla ergo mansuetudo major, & ita de reliquis virtutibus: fuit ergo verè Ioseph adjutorium Mariæ simile sibi.

XXIV. Quod cum ita sit, expende nunc magnitudinem gratiarum, prærogativarum, & virtutum Sanctissimi Josephi, eamque invenies omnem superare

captum humanum; adjutorium enim simile debebat esse Dei Genitrici, seu secundum ipsam, quare & simile in gratiis & virtutibus: sed quales hæ erunt? quid dicam? Sanctus ob hoc Divus Ioseph quantum Beata Virgo, non quidem, sed ad instar illius, sed secundus ab illâ seu secundum ipsam, cui nullus æquiparandus, tantùm abest ut præferendus.

Et certè inquit D. Bernardinus Senensis tom. 3. ser. de S. Iosepho art. 2. c. 1. *Quomodo cogitare potest mens discreta, quod Spiritus sanctus tantâ unione conjugii scilicet uniret menti tantæ Virginis aliquam animam, nisi ei virtutum operatione simillimam? unde credo Ioseph fuisse mundissimum in virginitate, profundissimum in humilitate, ardentissimum in charitate, altissimum in contemplatione. &c. ut esset adjutorium simile Virgini, seu secundum ipsam*.

XXV. Eodem modo de eruditione ita pietate insignis vir Joannes Gerson Cancellarius Parisiensis serm. de Nativit. B. V. Decuit, inquit, ut Maria tantâ puritate niteret quâ nulla sub Deo major queat intelligi, ut Sanctus Anselmus ait, ita decuit ut Ioseph tantâ prærogativâ polleret, quæ similitudinem & convenientiam exprimeret talis Sponsi ad talem Sponsam, de quâ natus est Jesus qui vocatus est Christus & ut potest intelligi ex Matthæi cap. 1. Beatissimus Ioseph fuit super omnes homines purus, similis Virgini glorioz.

SECTIO II.

De eorum Amore.

XXVII. Inter omnes amicitia amores conjugalem esse summum & excellentissimum, cui proinde cæteri primas cedere debent, sententia est Aristotelis lib. 2. Ethic. cap. 2. & omnium Philosophorum. Adeo perfectum esse hunc amorem constat Theologis & divinis Scripturis, ut cum amore proprio sui ipsius, non tam contendere, quàm unâ ire videatur: quare cum Deus in reliquis animalium speciebus marem & foeminam seorsum cõdiderit, in

in humanâ specie tamen non sic, sed ex viro mulierem fabricavit, ut per hoc disceret homo, mulierem à se, ut partem sui, diligendam. Sed clarius & expressius Apostolus ad Ephes. c. 5. Qui uxorem suam diligit seipsum diligit, quia nimirum vir & uxor sunt duo in carne unâ: unde D. Thomas in Commentariis in hunc locum Apostoli, infert odium in Conjugem esse contra naturam, & peccatum ejusdem speciei cum odio sui ipsius, quod est tantum hominum perditorum, & desperatorum.

XXVIII Quare cum amicitia ut sic, hoc est generaliter loquendo, docente Petro Blesensi Tract. de Amicitia, qui extat Tom. 12. Biblioth. Magnæ SS. Patrum part. 2. *Sit quedam vita hominum, sine qua nullum est vita humane solatium*, quid esset conjugium sine illâ, nisi infausta catena, quâ duo remiges misere colligantur, ut ab invicem torqueantur, & simul tabescant? Sed cum eodem Blesensi attestante ibidem paulo ante verba jam citata: *Amicitia sit divitibus pro gloria, pauperibus pro censu, exulibus pro Patriâ, imbecillis pro virtute, egrotis pro medicinâ*: quid ergo efficiet conjugalis quæ inter omnes amicitias est summa?

XXIX. Cum ergo amor conjugalis, qui inter omnes amicitia amores est primus, tantum conferat ad conjugiorum foelicitatem: videndum quantus fuerit Mariæ & Josephi amor, & quam fœlix fuerit eorum conjugium aliquo usque postea conjicere valeamus. Summum verò illum fuisse, & talè cui nullus unquam similis, quis inficiabitur? sed accipe hujusce veritatis argumenta locupletissima.

XXX. Perfectio amoris conjugalis altius erigi non potuit, quàm quo illam erexit Apostolus ad Ephes. cap. 5. dicens: *Viri diligite uxores vestras sicut Christus Ecclesiam*, cujus proinde reciprocum erit, ut uxores viros suos diligant sicut Ecclesia Christum. Scopum ad quem conjuges in amore suo collimare debent ita erigere voluit Magnus Doctor gentium, non quod fieri posse putarit ut eo unquam pertingerent: sed voluit ut amorem suum quantum possent intenderent, ut hæc ratione saltem eò

ille perveniret, quo debet: sciebat quippe quod quantumvis intentionem suam erigerent, fore ut ex humanâ infirmitate satis remitteretur, atque nimis sæpè etiam infra id quod sibi invicem debent caderet.

Perfectior est ergo ille Conjugum amor, non qui omninò similis est ei quo Christus & Ecclesia se invicem prosequuti sunt, sed qui propius ad illum accedit: nullus verò ad illum Christi & Ecclesiæ amorem ita prope accessit ut Josephi & Mariæ: hoc enim huic sacro Conjugio Deus debebat & concessum est: quod ut videas & fateare, tria observanda in amore Christi ad Ecclesiam, & Ecclesiæ ad Christum. Primò, ejus puritas: Secundò, firmitas: Tertio, effectus: In quibus omnibus nullus amor ita accessit ad istum Christi & Ecclesiæ amorem, ut amor Josephi & Mariæ reciprocus, Singula videamus.

Primò, quàm purus ille amor quem Deus ut hujus author Conjugii de suo accendit! quàm purus ille amor quem non in carne sed in spiritu uterque consummavit! quàm purus ille amor utrimque infusus spiritui licet carni inferto, carni tamen sine carne, ut ita loquar, idest sine fomite, & undequaque sanctæ, à quâ proinde corrumpti spiritus vel amor, aut infici minime potuit! quàm purus denique amor quo hæc meruit esse Mater, ille Pater, Domesticus, Bajulus, & Nutritius Agni Immaculati!

Fuit Deus singulariter Author conjugii Adæ & Evæ, quare etiam illis implantavit amorem istum mutuum, ut eximium, ita purissimum. An non eximius ille amor quem aquæ multæ nec flamma ipsa obruere potuerunt? Quid enim? nisi fuisset eximius ille amor in Conjugem quem Deus in primi pectore parentis Adæ accenderat, an post peccatum, ad quod illa eum induxerat, potuisset adhuc illam in suis oculis sustinere? Cum recordatus fuisset ex illius persuasionem provenire, quod paradiso expulsus esset in terram laboris, quod cœlifavoribus exutus in tam fœdam omnium miseriarum sentinam decidisset, nonne molestia quam ex hac recordatione passus fuisset, tantum illius

illius odium & horrorem ei inuississet, ut eam amplius ferre non potuisset: an illam deinceps aspexisset nisi ut funestum Tartari Titionem? ut causam suam maledictionis abominandam? Quare Deus qui hanc praevidebat offensam seu indignationis occasionem, & quod nisi serio & summe praeuideret, nunquam susteretur odium ex recordatione tam funesti eventus enasciturum, eum ita fortiter illius amoris illigavit, quod quidquid deinceps accideret, odisse minimè posset, & nonne etiam post istum suum à tantà felicitate lapsum, ejus adhuc quasi coecus amore, eam vocat Matrem viventium, quae morientium potius merebatur appellari? nec dubitandum in Evâ erga virum amorem fuisse reciprocum & similem.

XXXIV. Sed ut ille amor primis parentibus à Deo conjugii illorum authore impressus eximius, ita etiam purissimus. Vis & illud videre? generationi quidem illi in eo statu, in quo Deus illos conjunxerat si mansissent, vacaturi erant? sed quomodo? omnino sine libidine, & ex solo rationis ductu & imperio, ita docent Theologi: quàm pura ergo illorum conjunctio! quàm purus illorum amor! sed quantus ille si cum amore Josephi & Mariæ comparatur? attende.

XXXV. Quàm magnus ille casus quod Virgo recenter nupta Josepho, antequam convenirent inventa sit in utero habens? Quis posset unquam in conjugio contingere atrocior viro? sed quid viro statim à contractis nuptiis quando amor maximè fervet? quid denique viro quem ipsa induxerat, ut à se continere vellet? certe sanctus Henricus Imperator è domo Bavaricâ, licet Sanctus, post multos annos probatae conversationis, sine ullâ vel minimâ apparentiâ, sed nescio quâ tentatione, in suspicionem fidelitatis suae conjugis Sanctae Cunegundis adductus, quantumvis conaretur quietari, non potuit nisi postquam illa Deo inspirante, in testimonium innocentiae suae super candente ferro longurio nudis pedibus ad quindecim passus nihil ustulata ambulavit ingenti prodigio. Quam major hic casus imprægnationis Mariæ certif-

simè & evidenter apparentis, quam se non cognovisse sciebat? Quam ergo fuit D. Josepho coelestis Mysterii, quod in eâ Deus operatus fuerat, minimè conscio gravis? an ille tamen tantus quantus est ejus extinxit amorem? imò ne verbum quidem quod illam contristare potuisset extorquere potuit. Sed an minuit ardorem? è contra tùm primum sensit quantum illam amabat, quando vidit eam sibi relinquendam: sed quantumvis eam amaret, prius tamen Deum: & idè nec illi nocere voluit eam traducendo, quia eam amabat: nec Deum offendere cum illâ manendo quamvis doleret, quia Deum præ illâ diligebat. O quam magnus amor! sed quam justus, quam ordinatus amor!

Vis jam videre quàm purus ille XXXVI. amor? audi non me sed D. Augustinum tom. 10. serm. 63. de diversis cap. 6. ad finem, ubi vertens illa verba: *Voluit occultè dimittere eam*, ita loquitur. *Turbatur quidem maritus sed non servit iustus: tanta enim justitia tribuitur huic viro, ut nec vellet habere adulteram nec auderet punire vulgatam. Voluit eam, inquit, occultè dimittere, quia non solum eam punire noluit, sed nec prodere: Attendite sinceram justitiam: Non enim propterea parcere volebat, quod habere cupiebat: Atulti enim amore carnali adulteris uxoribus parcent, volentes eas & adulteras habere, ut eis per carnalem concupiscentiam perfruantur: Hic autem vir virtuosus habere eam non vult, ergo non carnaliter diligit. Et tamen non vult punire, ergo misericorditer parcat. Qualis hic justus est? nec tenet adulteram, nec propterea parcere videtur, quia libidinosè diligeret: & tamen nec punit, nec prodit: merito planè testis electus est virginittatis uxoris. Qui ergo humanâ infirmitate turbabatur, divinâ auctoritate firmatus est.*

Vis iterum videre quàm purus ille XXXVII. amor? quis vir castius dilexit uxorem quàm Joseph Mariam? an in eo, etiam cum tanta esset ansa, fuit zelotypia? Quæ uxor virum amavit purius quam Maria suum Josephum? nonne illa cum ad vendendam carnis integritatem incitavit? an si Maria cum Angelo, licet sine corpore, purius conversata fuisset?
O o purius

purius convixisset? purius tractasset?
purius locuta fuisset quàm cum suo Josepho?

XXXVIII. Sed quid firmitus hoc amore? fuit ex fonte purissimo, Deo scilicet derivatus: fuit totus in spiritu: & ideo quod non habuerunt in carne, auctum eis fuit in spiritu: fuit ergo ut eximius & purissimus: ita & firmissimus: quis enim nescit vinculum spiritus esse longe fortius vinculo carnis? nonne scriptum est digito Dei; *Spiritus promptus est, caro autem infirma?*

XXXIX. Non parùm juvabit ad illustrandum & commendandum hunc D. Josephi & Deiparæ singularem amorem adducere exemplum, quod nisi auctor omnium exceptione major D. Gregorius Turonensis referret lib. de Gloria Confess. cap. 42. incredibile videretur, de duobus conjugibus, qui se etiam mortui in sepulchro invicem complexi sunt: defuncto quodam Hilario viro Senatorio, anno vertente obiit & uxor; quæ cum eodem tumulo quo ille utpote satis capaci conderetur, subito elevatâ vir dexterâ conjugis cervicem amplexus est, quod admirans populus, deposito secessit operculo, cognovitque quæ eis castitas? quis timor in Domino? quæ etiam inter ipsos dilectio fuisset in seculo qui se ita amplexi sunt in sepulchro.

XL. Huic subnecto & alterum non minori admiratione dignum par conjugum apud Arvernos ex eodem Diyo Gregorio Turonensi ibidem cap. 32. & Ferrando de reliquiis pag. 427. qui exemplo Mariæ & Josephi conjuncti conjugio, non coitu; non sunt ab alterutro in voluptate carnali polluti. Mortuâ uxore post multos annos castissimæ vitæ, & ille non multò post migravit à sæculo, sepultusque est in loco suo. Porro cum utriusque sepulchrum è diversis parietibus collocatum fuisset, & viri quidem ad meridiem, alterum autem ad Septentrionem: miraculi novitas, quæ eorum castitatem manifestaret, apparuit: nam mane factò, cum ad locum populi accederent, invenerunt sepulchra pariter, quæ inter se distare reliquerant; scilicet ut quos tenet socios Cælum, sepulchrorum hic corporum non separet monumentum. Hos usque hodie *Duos*

Amantes vocitare incolæ loci voluerunt, eosque summo venerantur honore, quid firmitus isto amore qui adhuc post fata durat?

An D. Josephus & Deipara minus dilexerunt se quam illi? dubitas? dubium deponere: nonne enim post mortem se invicem cõplectuntur? an eos ab invicem mors separavit? nequaquam: simul enim sunt in corpore & animâ in cœlo. Vide hujus asserti argumenta infra part. 2. Tract. 1. cap. 5. cui & hoc exemplum suffragatur cum sit divinum: nimirum gloriosi hi Principes terræ quomodo in vitâ suâ dilexerunt se, ita & post mortem non sunt ab invicem nec corpore nec animâ separati.

Tandem quoad effectus, quis in his iterum Divum antecessit Josephum? quis maritus plura fecit pro uxore, aut pertulit quàm ille? tacco labores pro eâ & ejus prole exanthlatos, silico ejus sudores, sollicitudines, peregrinationes, &c. Nonne ut sponsæ suæ inclinationibus se conformaret & aptaret; etiam in votum castitatis, seu continentiam, inter conjuges tamarudam, & eo usque inauditam consensit? qualis iste amor? nonne pro eâ vagus esse elegit, & peregrinus super terram, ne eam cum dedecore fulpare teneretur?

Mirantur multi nec immeritò amorem ejusdem rustici Neapolitani erga conjugem, de quo fusè P. Cordier libro cui titulus Gallicè, *La Famille Sainte*, part. 1. cap. 3. §. 1. ex Joviano Pontano lib. 3. de *obedienciâ*, cap. 4. quem eo libentius huc adduco, quo jucundius erit illud videre in personâ tam vili & abjectâ, à quâ nihil simile sperandum videbatur.

Itaque Barbariæ Piratæ excurrentes ad prædam, descenderunt in ejus Regionem, quando ipse in agro æstate metebat: Ut ibi calores solent esse tunc maximi, suæ conjugi fortè spicilegium agenti, fecerat facultatem umbram ut quæteret alicujus arboris vel sæpis è vicinâ, quâ inventâ, ibi stetit aliquamdiu mulier, sed malo suo; in manus namque Piratarum istorum incidit, qui eam triremibus impositam in captivitatem abduxerunt. Facto aliquo temporis intervallo, cum omnes circumquaque à facie Piratarum fugerent

fugerent, nec illam ad se reverti videret rusticus, coepit suspicari quod verum erat, eam ab illis captam & abduendam: hinc lachrymari, flere, gemitibus ac suspiriis aërem implere, exclamare, ah conjux amantissima, deliciae meae, animula mea, ubi es modò? quomodo te amisi? ubi te inveniam? cumque se sine illa vivere non posse crederet, statuit tandem apud se, vel cum eâ captivus vivere, vel eam recuperare; & libertati asserere. Postquam ergo hinc inde de eâ inquirendo discurrens, minimèque reperisset, ad litus tandem perveniens vidit inde Triremes ad anchoram, nihilque cunctatus existimans illam certissimè ibi esse, mari se commisit, atque ad illas enavit, quas ubi attigit, causam quæ ipsum eò adduxerat aperit. Cui Barbari funem protendunt, ut per eum in navim conscendat. Hic ad gubernatoris pedes provolutus rusticus, Domine, inquit, vides ad pedes tuos omnium maritorum infaustissimum pro uxore suâ supplicandum. Expertus maris clementiam, quod ad te mihi aditum concessit, de tuâ desperare non possum. Nec tamè illius libertatem deosco nisi velis (non mihi suppetit unde illam redimere possim) sed tantùm ut cum illâ mihi vivere liceat sive liber sive captivus. A die quâ illam despondi, promisi eam me servaturum sicut me ipsum, nec unquam derelicturum, sed cum eâ seu mala seu bona patiturum: Sacramento teneor, vel igitur illam mihi redde, vel si magis placet, me cum illa constringe; mihi acceptius erit cum eâ pari, immò & mori, quam sine eâ vivere. His rustici verbis, melius dicam, hoc miro & stupendo amoris prodigio commorus gubernator, Respondet non ei esse liberum suam ei uxorem reddere; Tunitii Regem, cui militabat, audiendum: interim bono animo esse jubet, spondens se in ejus favorem Regi locuturum: Quo responso contentus rusticus, cui sufficiebat cum prædilectâ uxore posse vivere, Tunitium appellunt, exonerantur rates, prædaque educitur: dum ad captivos ventum, ecce meus rusticus cum uxore Regi præsentatur, hæc, ut mancipium; ille, ut captivus voluntarius: fa-

ctum ejus narratur, quod cum voluptate exceperit Rex barbarus, miratusque tantam in tam vili personâ virtutem quamvis ad mortem Christianos odio prosequeretur, eum uxoremque ejus in libertatem asseruit, oblato etiam illi ut eum apud se retineret in domo suâ, officio & stipendio non exiguo.

Quantus ille ignis, quam firmus LXV. iste amor, qui in istius pectore rustici arsit? qui omnia pericula maris, captivitatis incommoda nihili fecit, ne ab animæ dimidio suâ avelleretur: sed quis ille si cum amore Divi Josephi erga Beautissimam Virginem conjugem suam longè charissimam comparetur? iste enim Rusticus se quidem in captivitatem tradidit pro dilectâ sua uxore, sed in ipsâ captivitate suâ solatium & satisfactionem quærebat, & inveniebat de illius præsentia, molestiâ captivitatis longè majorem: At D. Josephus dum Mariam suavissimam conjugem suam inventam gravidam occultè dimittere voluit, utique pro ejus intimâ dilectione (ne scilicet eam traducere deberet) exilio se condemnavit; (hoc enim sonant ista verba: *Voluit occultè dimittere eam,*) in eo longè adhuc majus supplicium & separatione ab eâ quæ in oculis ejus tam gratiosè lucebat, experturus. Iste omninò sperabat se obtenturum suam suæque uxoris libertatem; Josephus nihil nisi perpetuum exilium, separationem morte acerbiolem perpetuam; iste movebatur ab amore carnali; Josephus non nisi ex amore spirituali: quanta ergo inter utrumque differentia?

Sed quantum iste amor crevit? quantum auctus est utrimque in hæc occasione? ex parte Divi Josephi quidem, quando post talem anxietatem, cœlitus didicit suam uxorem esse Deo gravidam, & se per illam, patrem tantæ prolis omniumque mortalium foelicissimum? quo putas illam deinceps aspexit oculo? quo in honore, pretio, & amore habuit? qui ante pro eâ exulare paratus erat, an non post etiam mori paratus fuisset?

Ex parte etiam Sanctissimæ Virginis: nonne enim mulieres pudicæ sic honorem, sic æstimant pudorem, ut mallent potius quodvis subire vitæ discrimen quàm ejus vel minimum nævum XLVII. incurere?

incurrere? graviusque putent hujus
damaum quam illius? quod cum sit at-
tende ergo quantum sanctissima Virgo
debuerit Divo Iosepho? quantum illi
se seferit obstrictam, dum prima in-
ter pudicas, verecundissima inter om-
nes verecundas, ei illud debuit quod
supra ipsam aestimabat vitam, scilicet
pudoris famam? quales ergo dilectio-
nis flammæ erga Sanctissimum ma-
ritum putamus in Virgine excitasse il-
lud, scilicet quod viderit se ab eo ita
dilectam, ut cum posset illam traduce-
re, idest propalare (quamvis nihil tim-
meret) non fecerit tamen, sed potius
elegerit exulare & vagus esse super ter-
ram cum tantâ molestiâ & amaritu-
dine?

LXVIII *Quinque amoris amicitia (qui in conjugibus summis esse debet ut diximus) enumerat effectus D. Thomas secundâ secundâ quæst. 25. art. 7. in corpore ex Aristotele 9. Ethic. cap. 4. Unusquisque amicus, inquit, primo, quidem vult suum amicum esse & vivere: Secundo, vult ei bona: Tertio, operatur bona ad ipsum: Quarto, convivunt ei delectabiliter: Quinto, concordat cum ipso quasi cum eodem delectatus & contristatus.* Ex his quinque tres primos fuisse eminentissimè in D. Iosepho respectu suæ lectissimæ conjugis Jarum est ex dictis. An non enim illam voluit esse & vivere, pro quâ ut ne propalaretur, & vel minimum periclitaretur, voluit ipse in perpetuum exulare? an non ei bona voluit, pro quâ adeo semper sollicitus fuit? de cuius bonis & exaltatione ut de suis semper gavisus est? an non operatus est bona ad ipsam, pro quâ de facto exulavit in Ægypto? quam in exilium comitatus est? pro quâ laboravit, sudavit, cuius virginitatem, famam, &c. custodivit? In quibus an putas Virginem passam se ab amantissimo suo in amore superari? quis unquam in hoc dubium consentiet? Itaque de duobus ultimis effectibus restat videndum.

XLIX. *Convivunt ex Divo Thomâ & Aristotele amici, & maximè boni conjuges, delectabiliter: sed quis sic ut Ioseph & Maria? hinc cum Beata Virgo inventa esset habens in utero antequam convenissent, eaque idcirco ab eo my-*

sterii, quod in eâ Deus mirabiliter ope-
ratus fuerat minimè conscio, esset di-
mittenda, ne peccaret vel eam tradu-
ducendo, vel cum eâ manendo, quan-
ta utrimque poena? quanta molestia?
quantus dolor? adglutinatae erant per-
fectæ duæ istæ animæ: si ullæ unquam,
quàm ergo dura, quàm sensibilis futu-
rat erat Divo Iosepho ista separatio? &
quam illi triste de eâ cogitare! pro-
Deus immortalis, in quiebat, quomo-
do conversa est in luctum ci-hara mea?
quomodo subito evanuit omne gau-
dium meum? quomodo Sol meus
mihi obtenebratus est? ah me mise-
rum! quandoquidem ab illâ avellor
quæ tamen gratiosè lucebat in oculis
meis. Quid ergo oportet me Mariam
relinquere? me sponsam dimittere?
sponsam adeo amabilem & mihi cha-
ram? ô durum casum! ô eventum a-
cerbum! quod mihi vivendum & sine
illâ vivendum in quâ totum vitæ meæ
bonum. O munde sine requie! ô Ma-
ria! ô quàm angor, & ut maneam te-
cum, & ut te deseram! qui tuæ suavissi-
mæ præsentia assuetus est quomodo
ille poterit tuum scribere repudium? ô
sponsa! ô dilecta mea! cujus hoc ag-
gredietur manus? altem non erit mea,
non erit manus hujus tui infelicissimi
sponsi, qui se semper tam beatum in
tuo reputabat convivio: nam etsi à te
recedo, te tamen diligo: ergo ut pere-
grinus abeo, ut vagus & confusus per
orbem oberabo! Malo enim meo
gustui detractum & voluptati, quam
aut Deum offendere, aut tuam re-
putationem lædere: hæc vel similia
D. Iosephus apud se. Si cum eâ non vi-
xisset delectabilissimè, an ex solâ sepa-
rationis cogitatione ita excruciatius
fuisset? & tantam passus fuisset suarum
cogitationum lanienam?

Quod si tunc cum eam simpliciter
ut uxorem suam respiciebat nec quid-
quam altius de eâ cogitabat, ita de-
lectabiliter convivebat, quam putas de-
lectabiliter convixit, cum ab Angelo
divinitus confortatus didicisset illam ip-
sam suam uxorem in oculis suis tam
gratiosam, esse ipsissimam Summi Dei
Matrem & parentem?

Video aliquod hujus rei indicium in
Evangolio, in eo scilicet quod vix un-
quam

quam unus, quoad uterque vixit, sine altero deprehendatur: ita nimirum convictu mutuo delectabantur, ut nec vel tantillum ab invicem disjungi possent, aut alterutrius absentiam ferre: hinc simul in Montana Judææ ad salutationem Elizabeth ascendisse censent quàm plurimi Doctores & Interpretes, inter quos noster Sylveira in Evangelia: non enim videtur statim à contractis nuptiis eam tunc solam dimittere potuisse: Sed ut indubitata proferamus, cum omnes irent ut proficerentur singuli in Civitatem suam, ascenderunt uterque in Bethleem, quamvis ad id non tenerentur fœminæ: Hinc Pastores invenerunt Mariam & Joseph & infantem positum in præsepio: hinc postquam impleti sunt dies purgationis Mariæ, tulerunt uterque simul JESUM in Jerusalem, ut sisterent eum Domino: Hinc, ut perfecerunt omnia secundum legem, reversi sunt simul in Galilæam in Civitatem suam Nazareth: hinc, ibant uterque simul per singulos annos in Jerusalem in tolemini die Paschæ; & juxta plurimos Interpretes in omnibus anni festivitibus: hinc, simul pergunt in Ægyptum, ut puerum etipere de manu impii Herodis: hinc, simul ibi manserunt usque ad ejusdem Herodis obitum: hinc, eo mortuo, simul inde reversi in terram Israël: hinc, audito quod ibi Archelaus filius Herodis regnaret pro eo, simul secesserunt in partes Galilææ.

LII. Verbo uno ita sibi adherent ubique Joseph & Maria, ut vix de Joseph loquatur Scriptura, quin etiam loquatur de Mariâ, *Jacob autem genuit Joseph Virum Mariæ. Cum esset desponsata Mater IESU Maria Joseph, &c. Joseph autem vir ejus, &c. Joseph filii David nolit timere accipere Mariam, &c. erant Pater IESU & Mater mirantes super his, &c.* Et alia eodem modo frequentissimè: ita nimirum adglutinatus erat Divus Joseph, dilectæ sponse suæ, ut nec sine illâ esse, nec sine illâ queat nominari. Quoad quintum effectum amoris quod scilicet concordat cum amico quasi cum eodem delectatus & contristatus, argumentum est sequentis Sectionis.

SECTION III.

De eorum concordia, consensione & unanimitate.

LIII. **M**atrimonii felicitas, quæ inchoatur in Conjugum ad invicem similitudine & proportione, crescit quoque & augmentum capit ex mutuo & reciproco eorum amore, omnino absolvitur, perficitur, & consummatur in hæc eorum concordia, consensione, & unanimitate, secundum quam idem est utriusque Conjugis in omnibus sentire, idem quoque & velle.

LIV. De hæc concordia loquens ex æternæ sensu sapientiæ Syracides Ecclesiastic. cap. 25 vers. 1. & 2. *In tribus, inquit, placitum est spiritui meo, quæ sunt probata coram Deo & hominibus, concordia fratrum, & amor proximorum, & vir & mulier bene sibi consentientes.* Ubi nota illud *benè sibi consentientes*, per quod inquit noster Robertus Ivorius Anglus in suis Commentariis in hunc locum, indicat scriptura qualis sit illa Conjugum concordia quæ Deo probata est, nimirum concordia & consensio in bono: hoc enim vult illud, *sibi bene consentientes*, nam si vir vel uxor ad malum provocat, & hic vel illa consentiat, non sibi benè consentiunt: *Qui enim non odit patrem & matrem & uxorem*, inquit Christus Matth. cap. 10. utique in hoc casu, *non potest meus esse discipulus.*

LV. Licet potrò hoc ita esse indubitatum sit propter istius Scripturæ auctoritatem, & quia naturali lumine notum: amplius tamen manifestare voluit eadè Divina Sapientia, quando ipsa carnem assumptura humanam, non eam ex Virgine simpliciter sumere voluit, sed ex Virgine conjugatâ, & pacatissimè cum optimo sponso convivente: adeò verum est, & nullibi quantum hîc, quod ubi fuerint duo vel tres consentientes congregati in nomine Dei, ibi sit Deus in medio eorum Matth. c. 10. vers. 19. & 20.

LVI. Sed ut ex hoc manifestè constat castam Conjugum consensionem Deo summè placere; ita ex eodem eam quoque

quoque Deiparæ & Sanctissimi Joseph Conjugum incomparabilium consensionem summam fuisse manifestissimum est, utpote quæ Deo ita placuit, placereque tanto argumento demonstravit.

LVII. Quod ut amplius assequare, attende primo divinam istam prolem quæ ex eorum sacro prodiit Conjugio. Quis nescit in aliis conjugis prolem esse maximum & præcipuum conjugum nexum & unionem, in quâ sunt propriè duo in carne unâ, & in quam tendit eorum amor & conjunctio ut in finem, quem si non assequuntur vacillant semper & turbantur sæpè, tristes sunt ut plurimum & inquieti: sed quantumcumque ante prolem triste fuerit conjugium, si ex eâ proles prodit serenitatem advehit & gaudium, amorem firmat & pacem, deincepsque qui ante vix se poterant amare jucundè & pacificè convivunt. Sed quid hæc terrenæ proles ad illam divinam quæ Mariæ & Josepho obrigit, & obrigit tam divino modo? Præterquàm quod aliter hæc unanimatem istam causat in eorum conjugio, quàm illæ in aliis, nempe ut causa efficiens sine quâ nulla usquam pax aut concordia: Deus enim est qui inhabitare facit unius moris in domo. psal. 67. vers. 7. quantus ergo ille amor? quantus nexus? quanta unio? quanta concordia? quanta unanimitas?

LVIII. Attende secundò, pulchram horum trium, ex quibus tota coalescit matrimonii felicitas, similitudinis scilicet, amoris, & consensionis, commissuram: similitudo quippe ista, cum sit conformitas & similitudo inter conjuges secundum qualitates virtutes & habitus, uti diximus Sectione primâ, quid est nisi concordia, consensio, & unanimitas inchoata & in actu primo: quid verò hæc consensio secundum quam idem de facto sentiunt, & volunt conjuges, nisi ista conformitas, & similitudo perfectæ & in actu secundo? amor verò medius est inter istam similitudinem & inter consensionem, quia nec se amare possent si dissimiles essent, & si non se amarent, nec inter se concordiam & unanimatem habere, idemne sentire, & velle possent? Itaque amor nascitur ex similitudine, & ex eâ natus

efficit consensionem & unanimatem. Cum ergo tam justa sit & tam perfectæ inter hæc tria commissura; oportet etiam ut inter illa sit accurata proportio: quare quo major erit inter illos similitudo, & proportio, eò & illorum amor erit major, & quantus amor, tanta & concordia, consensio, & unanimitas. Ex quo infero: cum ex dictis in duabus præcedentibus sectionibus, fuerit summa inter Deiparam & D. Josephum similitudo, conformitas, & proportio; & inde summus eorum amor: consequenter fuit & inter eos summa concordia, consensio summa, summaque unanimitas.

Sed hanc veritatem tantâ ratione firmatam, ab effectibus iterum probemus ad conjugatorum instructionem. Hæc concordia quid est nisi ordo inter conjuges, secundum quem uxor & ratione & sponte viro tanquam capiti suo se submittit, & vicissim vir mulieri honorem deferat tanquam consorti, eique quantum potest cedit & complacere studet? *Pax domestica*, inquit Divus Augustinus in sententiis num. 163, est ordinata cohabitantium imperantii, obediendiq; concordia: imperant enim qui consulunt. sicut vir uxori, parentes filiis, Domini servis, obediunt autem quibus consulitur, sicut mulieres maritis, filii parentibus, servi dominis. Ad stipulantur D. Joannes Chrysostomus homil. 10. in epist. ad Coloss. Virorum, inquit, est diligere, obtemperare uxorum: si quisque quod se debet attulerit ac præstiterit & firma persistent omnia. vir si diligit uxorem quoque ex eo reddetur amica: uxor si subdita sit, reddetur ex eo vir mansuetus, & D. Ambrosius lib. 3. epist. 25. ad Eccles. Vercellens. sub finem: Mulier, inquit, viro deferat non serviat, regendam se præbeat non coerendam, indigna est conjugio quæ digna est jurgio: vir quoque uxorem tanquam gubernator dirigat, tanquam consortem vitæ honoret participet ut coheredi gratia.

At ubi hæc magis quàm inter D. Josephum & Deiparam? de hujus ad illud subjectione, vide à nobis dicenda cap. seq. sect. 2. à num. 14. usque ad 19. quoad D. Josephum verò habuit auctoritatem in Beatam Virginem ut ejus sponsus & maritus, eâ se sponte ac lubentissimè

bentissimè ei subjiçiente: sed quomodo eà usus est? attendant hoc benè mariti: putatisne ipsum ei unquam imperitasse? ipsum unquam ei duriusculè locutum? absit, qui tam mitis fuit & moderatus dum eam vidit imprægnatam, & nesciens esse de Deo, ut ne verbum aut nutum qui eam contristare posset prorulerit; quando eam Matrem Dei esse cognovit quomodo quæso illam suspexit? cum quantâ observantiâ, honore, & reverentiâ erga illam se gessit? Hujus aliquale vestigium accipe ex ipso Evangelio: *JESU enim duodenni amisso coque post tres dies in tēplo & inter Doctores reperto. Virgo sola, utriusque tamen nomine ad eum locuta est dicens: Fili quid fecisti nobis sic? Ecce Pater tuus & ego dolentes querebamus te.* Nihil ipse licet ipsius curæ commissus esset cœlitus, licet Pater esset & caput familię. Hæc pro eo alēdo laboraret & sudaret, sibi propterea arrogavit, sed per reverentiâ & summâ modestiam sponfæ suæ ut quæ eum de se genuerat, reliquit exultans ex modestiâ prorsus admirabili non sibi licere quod matri: sed vicissim Virgo ipso ex humilitate & deferentiâ tacente, filium interpellans, Josephum sibi anteponit dicens: *Ecce Pater tuus & ego dolentes querebamus te.* Hinc S. August. serm. 63. sapius cit. cap. 11. *Nec se marito in ordine nominis præferat, ut diceret ego & Pater tuus, sed Pater tuus & ego; non attendit utriusque dignitatem, sed attendit ordinem conjugalem.* O mirum humilitatis utriusque certamen! sic fortis impedit in fortem & ambo pariter ceciderunt, ubi ergo hæc, quid mirum si pax tanta, si tanta concordia, si tanta consensio?

LXI. Sed alia adhuc accipe hujus consensio- nis ab effectibus argumenta: unde inter conjuges jurgia & discordiæ? nonne ex eo quod aliud vult uxor, aliud maritus? hinc illud Terentii in Eunuch.

Novi ingenium mulierum.

Nolunt ubi velis, ubi non velis cupiunt ultro.

Sed in his sacris conjugibus Mariâ & Josepho quam eorum sentire, & velle, cogitationes, studia, desideria, vota erant unita? licet unum fuisset cor am-

borum anima una, non potuissent esse magis: hinc simul mirabantur, simul dolebant, simul gaudebant. Erant Pater JESU & Mater mirantes super his quæ dicebantur de illo, Lucæ cap. 2. Etce admirationem communem & simultaneam. *Fili quid fecisti nobis sic? ecce Pater tuus & ego dolentes querebamus te.* Etce dolorem communem de amissione pueri, & communem sollicitudinem & diligentiam ad eum requirendum, desiderium commune ad eum recuperandum, consequenter & commune gaudium de ejus inventione. *Et ibant parentes eius per omnes annos in Ierusalem in die solemnium Paschæ, & iterum: Cum factus esset IESVS annorum duodecim ascendentibus illis Ierusalem secundum consuetum in eam diei festi: ecce communem utriusque devotionem.*

Sed accipe majora: nonne D. Iosephus ut Virgini pudicissimæ se conformaret vovit castitatem? vel, etsi hoc nolles, servavit illam totis triginta annis quibus ei convixit? nonne ditissimam spiritus paupertatem cum eâ amplexatus est? quæ quam ardua sint, & tunc rara essent, nemo est qui non sciatis meritò proinde Abba Rupertus lib. de Glor. filii hominis. *O conjugium verum & sanctum: Conjugium cœleste non terrenum: quomodo enim vel in quo conjugati fuerunt? nimirum in eo quod unus spiritus, & una fides erant in eis, sola illi deservit corruptio carnis. Propterea verissime dixit Apostolus, quia primus homo de terrâ terrenus, secundus homo de cœlo cœlestis: Non quod iste IESVS Christus, qui ex Mariâ natus est, de cœlo cum carne venerit; & per Mariam quasi per fistulam transierit, sicut quidam dixerunt hæretici sed quod conjugum vita sive conjunctio tota fuerit cœlestis, & Spiritus Sanctus amorum conjugalis amor in am- bobus præfidens.*

Quare liceat mihi his ea atterere quæ gravissimus Tertullianus lib. 2. ad uxorem in fine scribit in laudem martirionii Christianorum in eadem fide & religione concordantium, his verbis: *Vnde sufficiam ad enarrandam felicitatem ejus matrimonii, quod Ecclesia conciliat, & confirmat oblatio, & obsignatum Angeli renunciant, Pater rato habet? Quale jugum fidelium duorum unius specie, unius voti,*

LXII.

LXIII.

voti, unius disciplina ejusdem servitutis? Ambo fratres, ambo conservi, nulla spiritus carnisve discretio, ubi caro una, unus & spiritus: simul orant, simul voluntantur, & simul jejunia transgunt, alterutro ducentes, alterutro hortantes, in Ecclesia Dei pariter, in connubio Dei pariter, in angustiis, in refrigeriis: neuter alterum calat, neuter alterum vitat, neuter alteri gravis est, liberè ager visitatur, indigens sustentatur: Eleemosina sine tormento, sacrificia sine scrupulo, quotidiana diligentia sine impedimento sonant inter duos psalmi & hymni, & mutuò provocant quis melius Deo suo canet. Talia Christianus videns & audiens gaudet, his pacem suam mittit, ubi duo, ibi ipse, ubi & ipse, ibi & malus non est: Paradisi terrestris instar est ejusmodi matrimonium, sed sine serpente. Societas est inter Prisca & Aquile, quam Apostolus, domesticam Ecclesiam, vocat ad Romanos cap. 16 v. 5. non celebratur in Canà idest zelo & emulazione, non in Galileà, id est volubilitate & mutabilitate: neque ubi vinum deficit, & amor arefcit: prægestus est æternarum nuptiarum, ad quas vocati sunt Christus, Mater, & discipuli, & discipulorum successores inebriati torrente voluptatis, dicentesque Christo servasti bonum vinum usque adhuc.

LXIV. Dives est hæc matrimonii concordis descriptio, sed quantacumque sit, levis est tantum expressio, & imperfecta adumbratio illius Divæ Deiparæ & Sancti Iosephi, de quo hic nobis sermo. Nam quanta quantitas fuit inter illos concordia? quanta consensio ubi omnis concupiscentiæ tomes religatus. omnes passionis, non solum moderatæ sed omninò extinctæ, ubi suavissimus omnium virtutum concentus, ubi denique Jesus æternus amor, amborum nexus, utriusque corda in seipso strictissimè unita inter se tenebat, fovebat, accendebat, perfundebat: ut proinde de illis justius dixerim quod de Theodohado Gothorum Rege & Amalescantha eius conjuge Cassiodorus lib. 10. variat. *Inierunt sacra connubii fœdera, ut tanquam in duobus luminibus, unus esset aspectus, & concordem sensum nemo crederet segregatum: sic sunt etiam simul quos gratia conjungit, & parentela conciliat. Ardum sibi hoc forsitan æstimet*

impares mores; difficile est illos aliter vivere, qui sibi possunt bonarum cogitationum similitudine convenire.

SECTIO ULTIMA.

Quæ ratione fœlix erit & Christianorum matrimonium?

Fœlix erit si fuerit ad normam LXI matrimonii Divi Iosephi & Sanctæ Deiparentis: cum enim ex dictis illud inter omnia fuerit fœlicissimum, proculdubio fœlix erit & vestrum ô Christiani Conjuges! quantum tert præfens rerum status, si huic fuerit simile, tantoque fœlicius erit & melius quanto fuerit illi similis & conformius. Quare illud vobis, vos qui contrahere vultis, ob oculos proponite, in illud tanquam in omnium conjugiorum exemplar præstantissimum, & speculum perfectissimum animum intendite, ut ea quæ in illo observaveritis, vobis vestroque statui congruentia, fideliter omniq; studio exprimeret, saltem adumbrare satagitis.

Erit verò vestrum ad illius normam, LXII si quod illi, hoc vos quoque effeceritis: præcedant scilicet vestrum matrimonium nonnulla, comitentur alia, alia denique subsequantur: ut enim fœlix sit matrimonium, benèque eis qui illud suscipiunt succedat, illud præcedere debent intentio & consultatio: libertas & iudicium comitari: amor & patientia subsequi: quæ quia in matrimonio D. Iosephi & Deiparæ Virginis in summo gradu inventa sunt, ideò fuit in summo gradu fœlix.

Primò, intentio debet præcedere, LXIII quia ab eâ bonitas vel malitia cuiusque actus humani, ut docent Theologi in moralibus: Matrimonium ob duos præcipuè fines institutum. Primò, ab initio in officium naturæ, ut scilicet hæc viâ natura humana congruo modo conservaretur & propagaretur. Secundò, post lapsum etiam in remedium prurientis concupiscentiæ: cum enim homo per peccatum factus sit lubricus, & ad libidinem proclivis, vix sibi continere potest: & ideò Deus matrimonium remedium esse voluit tantum pruritus,

pruritus, ut sic extra occasionem peccati fieret. Ita omnes Theologi.

LXVIII Qui ergo alio fine, aliâ intentione quam istis contrahunt, vel contracto uruntur matrimonio, ut scilicet libidinem suam expleant, non homines sunt, sed equi & muli, & potestatem habet super illos dæmonium, inquit Angelus ad Tobiam Tobia cap. 6 Quia mirum hi Deum à se & à mente suâ excludunt, in eo quod matrimonio cuius Deus Author Genes. cap. 2. v. 23. & 24. & Matthæi cap. 19. vers. 5. sceleratissime abutuntur, eju que sanctitatem & finem à Deo præstitum impie pervertunt.

LXIX. Sed aliquid amplius à conjugatis timoratis exigit propositum Divæ Deiparæ & Sancti Josephi exemplum: quid verò illud? quid scilicet cum ipsi contraxerint cum proposito nunquam utendi matrimonio, discant hinc Christiani conjuges, si ut illi continere non possunt, saltem sic matrimonio suo uti, ut in eo nec ipsam quarant concupiscentiæ remedium, nec consentiant in carnis voluptatem quamvis subintrat, sed tantum prolis intendant procreationem, ut si fieri posset quod, ut Maria & Joseph, haberent prolem sine matrimonii usu, per quem cadunt in libidinem, ab eo abstinere vellent.

LXX. *Iustitia utendi conjugii*, inquit D. Fulgentius Ruspensis Episcopus epist. 1. cap. 3. *hæc est ut non explenda libidinis, sed substituenda prolis obtentu sibi conjuges congruo tempore miscantur: sic ergo queri debet & nuptiis fructus, ut cohibendus sit lubricæ voluptatis excessus.* Hinc D. Chryostomus homil. 21 in epist. ad Ephes. & homil. 5. in epist. ad Thessalonic. *Propter vitæ communionem, & liberos procreationem puella ad unctam est viro, non turpitudinis risusq. gratia.* Et Clemens Alexandrinus lib. 2. Stromat. *Matrimonium propter liberos non propter voluptatem esse debet.* De quâ materiâ disputans D. Augustinus in Enchiridio cap. 78 ita pronuntiat: *Putari posset non esse peccatum misceri coniugi non filiorum procreandorum causâ, quod est bonum nuptiale, sed carnalis etiam voluptatis: ut fornicationis sive adulterii, sive cuiusquam alterius immunditiæ mortifera*

rum malum, quod turpe est etiam dicere, quod potest tentante satanâ libido pertrahere, incontinentium devitet infirmitas. Posset ergo ut dixi hoc putari non esse peccatum nisi addidisset Apostolus. 1. Cor. cap. 7. hoc autem dico secundum veniam non secundum imperium: *Quis autem iam esse peccatum neget cum daret veniam facientibus Apostolica autoritas fateatur?* O si hoc modo essent moderata Christianorum conjugia, quàm essent sancta? quàm boni ex talibus matrimonii filii procreari? at quia è contra evenit, ideò tot confusiones inter conjuges, & filii tam pravi.

Audite conjuges ad rem Imperfectum nostrum in Matth. cap. 1. ad illa verba: *Booz autem genuit Obed ex Ruth, mirè philosophantem.* Booz inquit, *senior constitutus, non sibi uxorem accipit, sed Deo, non propter passionem corporis sui, sed propter iustitiam legis, ut suscitarer semen proximo suo non magis amore prolis quam Religione fervens.* De Ruth verò paulo intra sic. *Si communicationem viri desiderasset quasi puella lasciva, aliquem irvenem potius appetivisset: Quoniam autem non lascivia sue, sed Religiois fatiis facere cupiens fuit familiam potius sanctam elegit, quam juvenem atatem.* Tum deinde post pauca sic infert ex hi. *Talis ergo Booz ex tali coniuge Ruth qualem filium genuit: Obed, qui interpretatur subditus: nunc autem qui divitias eligunt & non mores, pulchritudinem & non fidem, & quod in meretricibus solet queri, hoc in coniugiis optant, propterea non generant filios subditos sibi, vel Deo, sed contumaces contra se, & contra Deum, ut filii eorum non sint fructus iustæ coniunctionis eorum, sed pæna condigna irreligiositatis ipsorum.* Quàm eleganter! quàm verè!

Debet etiam præcedere consultatio, LXXII. primò, apud ipsos contrahentes, non enim in tanti negotio momenti sine magnâ deliberatione & maturo examine procedendum: Deinde cum aliis qui bene consulere possunt, maximè verò cum Parentibus tum ob reverentiam illis à prolibus debitam, tum ob amorem eorum & benevolentiam iunctam cum maiori prudentiâ, & experientiâ ejusdem iugi quod suscepturi sunt: Ante omnes tamen Deus consulendus,

P P

lendus,

fulendus, tūm quia primus & præcipuus Pater, tūm quia ab ipso pendent omnia, adde in particulari quod ex Scripturâ Proverb. cap. 19. vers. 14. *Domus & divitiæ dantur à parentibus, à Domino autem proprie uxor prudens.* Non quod domus & divitiæ non sint etiam donum Dei, sed quia illa à parentibus hæreditate filiis relinqui possunt, uxor verò prudens, licet sollicitè, adhibito etiam aliorum prudentium amicorum consilio, ab eis quærat, attamen à Deo maximè procuratur, & ab eo precibus, elemosinis, jejuniis, aliisque bonis operibus petenda & promerenda: Et si enim Deus cuncta disponat, suâq; providentiâ etiam minima attingat, magis tamen majora & magis necessaria vel oportiora, qualis est homini uxor prudens, moribus & viri ingenio congruens, quia nimirum ab eo pendet & hæc prudentia, & sine illo haberi non potest.

LXXIII Hoc planè modo Diva Deipara & Divus Josephus contraxerunt, de quibus licet incertum sit an eorum tunc parentes in vivis essent, illud tamen ex dictis certum, non nisi de consilio Sacerdotum & Dei, quem sibi bonis operibus demeruerant nutu & voluntate, etiam per oraculum & miraculum patefactâ de matrimonio ineundo cogitasse.

LXXIV Secundò, libertas debet comitari matrimonium: cum enim unio viri ad uxorem, & uxoris ad virum, sit usque ad mortem, & adeò stricta, tantisque incommodis obnoxia, nulli debet nisi volenti tantum jugum imponi: Quo circa ut ratio parentum à liberis dum hæc de re deliberatur audienda, ita vicissim & à parentibus horum libertati multum concedendum, quia eorum res agitur. Et quidem cum de ipso statu eligendo deliberandum, an scilicet nupturi sint, an non, ita hæc optio illis relinquatur, ut vix quidquam in eo sibi parentes præterdere debeant: cuius tamen contrarium, quam multi parentes præstant cum magno animæ suæ & liberorum suorum periculo, qui hos deputant claustris, istos avocant & illigant nuptiis. Si verò de personâ tantum deliberatur id est cui nubendum, parentum simul rationi & libe-

rorum inclinationi ac libertati dandus locus, ut nec illorum consilium ab his contemnatur, nec horum libertas ab his cogatur; sed quantum fieri poterit inter se concilientur. Si enim totum hic liberorum inclinationi concedatur, cum illa ut plurimum cæca sit, quam absurdos liberi committent errores, plus enim sæpè juvenulo placebit scenica mulier, quam modesta: similiter si parentum authoritati totum, & libertati nihil concesseris, illi sæpè plus conditionem, genus & divitias attendunt, quam mores & ingenium: quomodò ergo unanimes illi erunt, quorum mores adeò diversi? quomodò ibi pax; ubi nullus amor?

Dices Maria & Josephus nihil minus cogitabant quam nuptias, imò ab illis toti alieni erant: Maria quidem, nam cum post exactos in templo annos consecutos, sacerdotes curarent vitam pulcherrimam ulmo alligari, quod non deceret tantâ pulchritudine præditam puellam diutius apud templum commorari, recusat illa egressum, affirmans se teneri ex virginitatis libamine. Joseph verò. cum enim Pontifice authore res tam nova cœlesti commissa fuisset oraculo, responso inde accepto viros solutos ex Davidis familiâ die Enceniorum solemnè congregatos in Jerusalem, monendos esset gestantes ad altare virgas, ille ascenderet in Mariæ Conjugem cujus florens virga descendenti è Templi vertice columbæ nidulum efferreret. Joseph solus, quem tenebat, propositum caluitatis, fugit ad latebras, qui tamen ad illius castissimæ Virginis Connubium electus erat. qui tandem sacerdotali præcepto evocatus, profert virgam, quæ mox in conspectu germinans, columbæ è culmine delaptam excipit, per quod signum apparuit evidenter quod esset cœlitus designatus Mariæ Sponsus.

Sed etsi nuptias ita averfarentur, ubi tamen hoc miraculo uterque didicit voluntatem Dei ô quam libenter illam amplexati sunt! istâ enim Dei voluntate magis volebant illi quæcumque volebant, quam quæ suâ propriâ; cum in illis non propria sed iola Dei voluntas regnaret: & hoc ipsum quod hæc tenus nuptias noluerant, ideo noluerant, sent,

sent, quod Deus nolle voluisset.

LXXVII Judicium quoque matrimonium comitari debet, quia plurimum illorum interest qui contrahunt ut bene animadvertant quid faciunt: quantum durat contractus: quid ex illo sequi possit: & quid in plerisque frequentius sequatur: ponderare an matrimonium sit melius quam non ipsum: an non in comparte sit aliquid cum proprio ingenio, moribus, & indole incompatible: ne si forte ex defectu advertentia aqua igni jungatur, bellum ex contrariis illorum qualitatibus sequatur non desitutum, nisi per unius vel alterius partis interitum & destructionem.

LXXVIII Maximè non est nubendum cum aliquâ passione, quæ rationem præoccupet: v. c. propter amorem divitiarum & pecuniæ, libidinis, ob tantillam perituram pulchritudinem, &c. Cum enim passio sit violenta, nullum autem violentum sit durabile, periculum est ne ejusmodi amor tandem in odium deflectat acerbum.

LXXIX Quoad hanc partem cum inter Divam Deiparam & Sanctum Josephum tanta esset similitudo & proportio morum, tanta affectuum sympathia quid illis fuit cunctandum ut uterque hanc partem amplecteretur? Deinde quæ passio potuit in hoc matrimonio partium turbare judicium, ubi nonnisi ex Dei nutu & voluntate processum?

LXXX Tandem amor debet subsequi & patientia: Amor quidem: quantumvis enim intentio & consultatio præcessissent, libertas & judicium comitaretur, si ex his amor non sequatur, quid illa proderunt ad matrimonii felicitatem? è contra verò, ut illa defuissent, si amor adsit, ut potest, quamvis ratio & difficillimè, hic solus omnia præstare poterit, conjugibusque avitam pacem dare in qua felicitatis matrimonii summa. Plura de Divi Josephi & Deiparæ amore mutuo vide hoc cap. sect. 2.

LXXXI Patientia verò, tum quia si fortè ea quæ supra, vel illorum aliqua abfuerint, maximè verò amor, patientia erit ultimum remedium, & secunda post naufragium tabula: tum quia fieri nequit, ut homo & mulier ita perfectè per-

omnia quadrent, quin aliquâ ex parte aliquando claudicent: nullus est qui non habeat suum defectum: si vis ergo portari, porta: ita Apostolus *alter alterius onera portate*: tum denique quia potest quoque contingere, ut etiam sine alterutrius culpâ aliqua contingant, quæ inter se ferre debeant: exempli causa. pro ut Divo contigit Josepho & Deiparenti in ipso limine tui matrimonii: Cum enim ille vidisset gravidam Mariam, quam sciebat se non cognovisse, & nesciret mysterium: hinc cœpit alter ex altero torqueri, sic ut sibi invicem remedium afferre nequirent. Afflictabatur Joseph videns uxorem suam non ex factu suo gravidam, & quod propterea necessum erat eam deferere quam oculitus amabat. Afflictabatur & Maria videns conjugis sui longè dilectissimi inconstitudinem, & quod illi enudare secretum nec posset, nec tunc quidquam profuisset. Quod si hoc matrimonium tam sanctum tantis fuit amaritudinibus respersum, quid mirum si alia suis etiam aliquando divexentur.

Legimus apud Ezechielem cap. 1. de LXXXII
Animalibus quorum unum habebat faciem hominis, secundum Leonis, Tertium Bovis, Quartum denique Aquilæ: cum eadem animalia idem Propheta cap. 10 rursum enumerat bovi Cherub subrogat. Quid mysterii hic? quomodo qui paulò ante vultum præferrebat bovis, postea faciem Cherub induit? Res est, inquit, noster Avendano serm. de Sancto Josepho §. 6. ad finem, Quod Bos cum Leone commune jugum ducebat, quorum animalium sunt admodum contrariæ qualitates. Leo namque est rapidus, iracundus, incitatus, sævus: Bos verò tardus & mansuetus. Quis hæc tam diveria indole conjugavit animalia? Deus. Bos autem Leonem conjugem tam imparem patienter tulit, quam obrem ex bove in Cherub transformatus est. Apologus est accipe mysterium.

Multoties uni jugo adstringuntur LXXXIII
vir ingenii Leonini, & mulier mitis indolis, quæ bovis instar domus jugum & omne illius onus portat, & prudenter omnia facit, fertque omnia æquanimitè.

nimiter. At quo præmio putas? Cum ex hac vitâ demigrat Cherubini merito ornata; Cherubini præmio cumulatur. Ferant ergo patienter uxores quæcumque jugum duxerunt cum viris asperis & austeris, dives enim eas manet remuneratio: hoc autem crebro secum recogitent: cum in matrimonio Mariæ & Joseph fuerint etiam suæ spinæ & ærumnæ, suum absque iis ulquequaq; esse non posse, Deumque velle ut per Crucem quisque prædestinatorum ut Crucis filius tendat in cælum, & perveniat ad coronam.

nonnulla quæ hic titulus supponit, seu quæ hunc sponsi titulum præcedunt; alia quæ illum comitantur: alia denique quæ illum consequuntur. Quæ hunc titulum præcedunt; illa sunt quæ ei à Deo collata sunt ut ad hanc dignitatem dignè & ut par erat præpararetur: Quæ comitantur, illa sunt quæ ipsa dignitas per se confert & secum advehit: quæ consequuntur, sunt illa quæ ei propter istam dignitatem ad ornamentum adjecta sunt: quæ toridem Sectionibus, eodemque ordine prosequemur.

CAPUT VIGESIMUM ET ULTIMUM.

Quæ bona Divo Josepho ex eo quod Virginis fuerit Sponsus provenerint?

I. **M**AGNA sunt omninò quæ hujus singularis intuitu dignitatis Divo Josepho sunt à Deo collata dona cœlestia, & quisea vel mente assequi, vel dictione complecti sufficiat? impar est omnis eloquentiæ vis explicandæ gloriæ tantæ. Hinc noster D. Damascenus Grat. de Nativ. Beat. Virg. *Dignitas hæc, inquit, fuit concessa Divo Josepho singulari Dei dono, & per dispensationem omni sermone præstantiorem.* Similiter alii Patres & Doctores loquuntur. Sed si ita est, quid ergo hæc aggredimur? quid nitimur? imò ex hoc magis audendum, quandoquidem materia ipsa, ex hoc quod est ineffabilis, fandi tribuat copiam, nec possit deficere quod dicatur, ubi nunquam poterit esse factis omne quod de eâ dicitur: Quare ex hoc ipso supra omnia hæctenus eâ de re dicta, vel deinceps, seu à nobis, seu à quocumque dicenda, mente consurgamus, agnoscamusque illa quantacumque sint, & nobis videantur, minora tamen esse meritis ejus & dignitate: quibus prælusus ad rem veniamus.

II. Distinguo itaque dona quæ Divus Josephus sub hoc titulo Sponsi accepit & illa in tres Classes divido: sunt enim

SECTIO PRIMA.

Dona Divo Josepho collata ut dignus fieret esse Sponsus Beatissima Virginis.

Pulchram noster Sylveira tomo 5. in Evang. lib. 8. cap. 18. quæst. 9. movet difficultatem, per quam nobis ad præsentem, quam versamus materiam, facimus aditum. Quærit ille cur Christus Dominus cum matrem suam Sponso orbatam, moxque filio orbendam, esset Joanni Virgini commendaturus, non illud fecerit in coenaculo, sed distulerit usque dum esset in Cruce?

Nec valet si dicas id contigisse quod Beata Virgo non esset prærens in coenaculo, unde nec de illa fieri ullam apud Evangelistas mentionem. Ubi agunt de ultimâ cœnâ, quod tamen non videbatur reticendum si adfuisset. Contrarium enim vel ex eo redditur indubitabile quod Exodi cap. 12. n. 2. ubi de manducatione Agni Paschalis, & institutione cœnæ legalis, lex sic præcipiebat: *Tollat unusquisque agnum per familias & domos suas: sin autem minor est numerus ut sufficere possit ad vescendum Agnum, assumet vicinum suum qui junctus est Domui suæ, &c.* Atqui si Apostoli adfuerunt cœnæ legali quam fecit Christus, cui immediate successit cœna Sacramentalis (quod hic censerentur esse de familiâ & domo Christi) quantò magis ergo Mater ejus? & certè cum quo Beata Virgo fecisset, juxta hanc legem, cœnam istam

istam Agni, si non fecisset cum filio suo: quod si huic interfuit, cur subsequente mox Cœnâ Sacramentali à mensâ surrexisset & inde discessisset? Huic nostræ Sententiæ in hac responsione adstipulantur D. Hieronymus epist. 150. quæ est ad Hedibiam quæst. 2. Divus Chrysostomus homil. 83. in Matth. Euthymius & Theophylactus in Matth. Titus Bostrensis in cap. 12. Lucæ, Archiepisc. Paleot. lib. de Pass. chorda 7 cap. 11. noster Sylveira tom. 5. in Evang. lib. 7. cap. 7. quæst. 26. Cajetanus, Suarez, Valquez, Cabrera, Lorca, noster Corneio, Cardinalis Lugo, & alii in 3. part. D. Thomæ quæst. 81. Imò Christum, Sacram Eucharistiam inter omnes primò Matri suæ porrexissè docent inter alios Christophorus à Castro, Barradius, Paulus Scherlogus apud eundem Sylveiram tom. 3. in Evangel. cap. 35. quæst. 19. ubi etiam allicit & probat principaliter propter B. Virginem Eucharistiam institutam fuisse, & magis pro illa, quàm pro omnibus aliis simul collectivè.

V. Quod verò Sacri Evangelistæ loquentes de hujus Sanctissimi Sacramenti institutione, solùm mentionem faciant de Apollolis: præterquam quod argumentum est ab autoritate negativa, ut aiunt, exindè provenit, quod illi cum hujus Sacramenti institutione conjugant Sacerdotum ordinationem per quos hoc Sacramentum est conficiendum, quod cum non competat Beatæ Virgini ratione sexus sui, idè solùm mentio facta est Apostolorum,

VI. Respondet igitur ad propositam Quæstionem noster Sylveira citatus, non fuisse committendam Virginem discipulo nisi ob merita: probata autem sunt illius merita, non in Cœnaculo, sed apud Crucem: ibi enim eluxit ejus fidelitas, amor, fortitudo, & constantia: cum solus ex Apollolis eum non deseruerit, sed ad Crucem utique comitatus sit. Ad hujus Responsionis confirmationem expendenda verba Christi, dum ei Matrem suam commendavit. *Cum vidisset ergo IESVS, inquit Evangelista, Matrem & discipulum stantem, quem diligebat, dicit Matri*

sua, Mulier ecce filius tuus, deinde dicit discipulo, ecce Mater tua. Ubi nota particulam illam ergo illativam, per quam manifestè innuitur idè Joanni hunc delatum honorem & dictum *Ecce Mater tua* quod cum vidisset Jesus sibi in Cruce adstantem. Vides ergo Joanni non fuisse traditam Virginem in Matrem adoptivam ob quæcumque ejus merita, sed requisita fuisse prius grandia valdè, illa scilicet quæ jam jam tetigimus: quanto majora ergo debuerunt esse in Divo Josepho, cui longè sublimiori & excellentiori modo tradi debebat, nempe ut sponta, idèst Conjug, & ut esset unus cum illà: Scriptum quippe est, *Dimittet homo Patrem & Matrem suam, etiam naturalem, & adhaerebit uxori suæ.*

Sed quænam illa D. Josephi merita? VII. 1. Regum cap. 13 ait Scriptura. *Quasivit Dominus virum secundum cor suum, quem Regno Israel præficeret.* Quæ verba D. Chrysostomus homil. de David & Goliath ponderans ait. *Quærendo indicari Deum primò singulos homines ac universos atrigisse, examinasse cunctos, plurimosq. prævidisse ex quorum numero eligeret Regem: invenit tandem David, cuius meritum transire non potuit.* Atqui ex D. Bernardo homil. 2. super Misus est. *Divum Josephum tanquam alterum David Dominus invenit.* Prævidit ergo Deus cunctos homines, perpendit singulos, ut videret quem regno suo, quem familiæ sanctæ, quæ regnum Dei in terrâ constituebat, præficeret, unius Divi Josephi meritum invenit, quod transire non potuit. *Inventus est,* inquit Metaphrastes orat. de educat. Mariæ, & ortu Christi, *Joseph qualem quærebat ratio.* Quid est qualem quærebat ratio, nisi talem ut esset similis Mariæ? omnia ergo quæ in Mariâ summa & ineffabilia sunt reperta gratiæ dona, in Josepho quoque, si non in æquali, quod non velim dicere, in suppari tamen gradu, excelluerunt.

Cum Sacrum Evangelium de Divo VIII. Josepho sermonem instituit, mox ut eum virum Mariæ pronunciat, Patrem quoque Christi indicat in eo quod asserit de eâ Christum natum Matth. cap. 1. *Jacob autem genuit Joseph virum Mariæ de qua natus est IESVS.* Et infra ibidem.

*Cum esset desponsata Mater IESU Maria Ioseph, antequam convenirent, inventa est in utero habens de Spiritu sancto Et Luc. c. p. 2. Ascendit Ioseph à Galilæa in Bethleem, cum Mariâ desponsata sibi uxore pregnante. Quid hoc est? nimirum in Divo Iosepho esse Virginis Sponsum & Patrem Christi sunt ita inter se conjuncta, ut vix unum tangi possit, quin alterum retonet: Ratio est quia etsi fuerit electus Divus Iosephus ut esset Virginis sponsus, non tamen propter hoc ultimatè & præcisè, sed ut per hoc fieret Christi Pater eo modo quo Tractatu sequenti cap. 10. eoque nomine Christum ut Pater filium per omnia sollicitè curaret: Cùm ergo illæ duæ qualitates ita sint inter se connexæ, consequenter & dona; ut proindè vix possit quidquam de istis donis dici quæ sub unicâ istarum duarum qualitatum accepit, quin simul etiam alia subintelligantur. Ergò cùm Divus Iosephus ab æterno electus fuerit ut esset Virginis Sponsus, & per hoc Christi Pater verissimè; certum est quod ex vi hujus electionis eas omnes gratias acceperit, quas dignum fuit illum habere qui ad talia munia electus erat. Cogita jam apud te qualia sint ista munia? Cogita quid sit esse Virginis Sponsum? quid Christi Patrem? & unum æquè verè ac alterum, ut infra ostensuri sumus? Ah Deus immortalis! quem tanta Virgo merebatur Sponsus? quem Patrem tantus filius? *Inventus est Ioseph qualem querebat ratio.* Primariæ sunt mundi dignitates istæ, omniumque quas cognoscimus potiores, primas ergò & supremas gratias accepit: & porro ita est. Gratiæ enim aliæ sunt infusæ, aliæ acquisitæ: quoad infusas habuit omninò primas. Gratiam enim sanctificationis in utero accepit, eamque adeò uberem ut in eo carnis extinxerit fomitem, tantamque ei tribuit firmitatem in bono, ut ne venialiter quidem unquam peccasse censeatur, vide à nobis dicta Parte 1. Tractatu 3. Quoad acquisitas verò ita cum istâ infusâ dietim crevit in sanctitate & virtutibus, ut per illas talem Sponsam à Deo meruerit. Hinc ubi nostra vulgata legit: *Missus est Angelus Gabriel ad Virginem desponsatam viro cui nomen erat Ioseph. Maria ex Sy-**

riaco apud nostrum Sylveiram tomor. in Ev. ngel. lib. 1. cap. 5. ut diximus adhuc supra, veritè. *Missus est Angelus Gabriel ad Virginem venditam viro cui nomen erat Ioseph:* quo significatur ipsum illam meruisse, sive pro eâ habendâ pretium dedisse quod merebatur: Castitatem attulisse qualem merebatur castitas ejus; humilitatem, qualem merebatur humilitas ejus; mansuetudinem, fidem, qualem merebatur mansuetudo, fides ejus, & ita de reliquis.

Fuerunt qui dixerunt D. Iosephum idcò fuisse valdè senem antequam duceret Virginem, ut removerent à Beatâ Deiparante omnem suspicionem corruptelæ in ipsius cum illo connubio, sed nimis puerilis est hæc ratio, non enim anni faciunt castum, sed Dei gratia, ut patet in senibus illis apud Danielem, qui voluerunt opprimere castam Sultannam, & in Ioseph Pro-Rege Ægypti valdè juvene qui è contra Heram ipsum ad luxuriam vehementissimè allicientem delusit è manibus illius elapsus. Quare alii dixerunt per hoc Authores voluisse Divum Iosephum multis annis opus habuisse, ut merita congrua comparare posset, quibus dignus redderetur tali conjugio: quemadmodum Jacob quatuordecim annis servire debuit ut pulchram Rachel obtinere posset. Dico ego non longè ab his postremis recedens, Iosephum statim à conceptione suâ fuisse in utero sanctificatum, & utu rationis ibi donatum, quo ex tunc posset mereri. & incessanter in gratiâ procedere, sicque ut fieret aptus ad desponsationem tantæ Virginis.

SECTIO II.

Dona quæ hunc titulum Sponsi comitantur.

Titulus Sponsi duo complectitur, ^X titulus est autoritatis, & titulus amoris. Quoad primum, quod sit titulus autoritas patet ex Apostolo ad ad Ephes. cap. 5. v. 23. & ad Coloss. cap. 3. vers. 18. Ubi quasi definitivè pronunciat: *Vir est, caput mulieris,* & idcò

ideò ibidem mulieres exhortatur ut *subdita sint viris, sicut Domino*. Hinc etiam sacra Genes. c. 18. v. 12. vocat maritum suum Abraham Dominum suum. *Postquam consensui, inquit, & Dominus meus vetulus est voluptati operam dabo?*

XI. Quare Aristoteles licet Gentilis lib. 3. Oeconom. cap. 1. & 2. etiam Gentilibus suis præscribit: *Exitimare debet mulier bene composta, mores viri esse legem vite sue, impositam sibi à Deo per conjunctionem matrimonii. Quæ hæc ergo negligit, Deos ipsos videtur negligere, quibus presentibus sacra fecit, & matrimonium inuit*. Et Cato apud Livium lib. 34. *Majores nostri nullam ne privatam quidem rem agere feminas sine auctore voluerunt, sed in manu esse virorum*. Et ideò idem Cato apud eundem Livium Decade 4. lib. 4. accusans arrogantiam & supercilium mulierum Romanarum hoc quasi monstrum proponit. *Omnes, inquit, homines uxoribus dominantur nos omnibus hominibus: nobis autem uxores*

XII. Hæc porro autoritas viri in mulierem & subjectio mulieris ad virum, est ordinis naturalis, & fuisse etiam in statu innocentia, cum hæc tamen differentia, quod nunc mulier est subdita viro etiam invita, & nolens, in statu verò innocentia lubens, & ex ordine rationis.

XIII. Nec contra hoc facit quod Genes. cap. 3. vers. 16. dicitur Evæ post lapsum & in pœnam peccati sui. *Sub viri potestate eris*, non enim non ideò ante sub viro, sed non eodem modo: quia nimirum non lubens, volens, & ex ordine rationis, ut tunc, sed etiam invita & nolens, ut signifi- ant verba immediate sequentia, *& ipse dominabitur tui*. Quod mariti Dominum, & mulieris coactam ac duram subjectionem, meruit mulieris non natura sed culpa, *Quod tamen nisi servetur, depravabitur amplius natura & augetur culpa* inquit D. August. lib. 11. de Genes. ad litt. c. 37.

XIV. Quare cum Divus Josephus fuerit verus Mariæ Spontus seu maritus & hæc vera ejus uxor: esto in eâ nulla unquam fuerit culpa neque originalis neque actualis, fuit tamen illa verè ei subdita, sed sicut in statu innocentia Eva ex ordine rationis, non sicut ho-

diernæ mulieres, invita.

Hanc etiam Divi Josephi in Beatam Virginem autoritatem & Virginis ad Divum Josephum subjectionem clarè indicat Evangelium. Hinc prius de ipso loquitur quam de Virgine Matthæi cap. 1. *Jacob autem genuit Joseph virum Mariæ: hic per ipsum non per Mariam deducit Christi genealogiam* Matthæi cap. 1. & Lucæ cap. 3. hinc cum de sacris his conjugibus loquitur, præponit Josephum Mariæ Luc. c. 2. *Erant Pater IESU & Mater mirantes saper his quæ dicebantur de illo*. Hinc demique et tanquam capiti subiant revelationes, & intimabantur mandata divina circa curam pueri, non verò Matri, ne inquit D. Chrysostomus homil. 8. in Matthæum si Virgo revelaret Divo Josepho, videretur in illam habuisse autoritatem, eique quasi legem dare, cum proprium sit mulieris, ut subdita sit viro. Virgini datum fuit ut esset Mater Christi: Josepho ut esset vir ejus & caput familia: Noluit Deus illius juri præjudicatum.

Et ita se porro erga illum gessit humillima Virgo: in subjectione enim ad D. Josephum verè virum suum quæ est ex ordine naturali, non obstantibus prerogativis suis, modestè se ex ordine rationis continuit, directionem & regimen subit, & licet conscia quod divinam in utero suo prolem gessaret, tamè non fastidivit maritum: quidquid verò uxor obsequentissima præstare potest conjugi hoc illa multò cumulatius præstitit Josepho: Cum illo proficiscitur ad censum quem Cæsar, indixerat: cum illo peragit omnem Purificationis & Presentationis Ritus: cum illo diebus solemnibus anni ascendit ad templum: hunc sequitur in Ægyptum: huic adhæret in Ægypto: cum eo revertitur in terram Iudæi, cum eo secessit in partes Galilææ & venit Nazareth, nec dedignatur dici uxor Fabri, nec molestè ferri filium suum reputari & appellari filium Fabri, quem & ipsa appellabat Patrem ejus. Nulla unquam fuit uxor quæ reverentius obedierit suo marito. Quidni cum oculis suis ipsa cernebat filium suum omnium Dominum illi & sibi per omnia subditum? Lucæ cap. 2. versu 51.

Quid

XV.

XIX.

XVI.

XIX.

XX.

XVII. Quid dicent hic illæ mulieres quæ propter formam feroculæ aspernantur sponfos? Quid illæ quæ dotem subinde maritis exprobrant? Quid illæ quæ illis arroganter insultant perinde quasi Domina virorum, non uxores & subditæ Domini & Apostoli auctoritate? Quid illæ quæ totam domum rixis replent, iurgiis subvertunt? Maria religiosissimè morem gerit, & observat suum Iosephum: nec unquam respondat aut præit marito, & vos pudet obsecundare viris vestris, sine quibus steriles essetis & inhonoræ?

XVIII. Hujus etiam in Virgine subjectionis ad virum argumentum validissimum est quod illa de se & de hoc loquens ad filium, Iosephum sibi præponit dicens: *Fili quid fecisti nobis sic? ecce Pater tuus & ego dolentes querebamus te.* Lucæ c. 2. v. 48 in quem locum ita D. Augustinus tom. 10. serm. 63. de diversis cap. 11. *Non est præmittenda Fratres maximè propter disciplinam faminarum sororum nostrarum tam sancta modestia Virginis Maræ Christum pepererat, Angelus ad eam venerat & dixerat ei.* Ecce concipies in utero & paries filium & vocabis nomen eius JESUM: hic erit magnus & filius Altissimi vocabitur. *Meruerat parere filium Altissimi, & erat humilissima: nec se marito, nec in ordine nominis præferbat, ut dixeret ego & Pater tuus. Sed Pater tuus, inquit, & ego, Non attendit uteri sui dignitatem sed attendit ordinem conjugalem. Non enim humilis Christus Matrem suam superbire docuisset. Pater tuus & ego dolentes querebamus te. Pater tuus inquit & ego, quia caput mulieris est vir quanto minus debent superbire cæteræ sceminae?*

XIX. Ex hoc autem manifestè colligitur maxima Divi Iosephi gratia: sicut enim Mariæ Sanctissimæ summam fuisse gratiã, concludimus ex hoc quod ut Mater Christi erat Christo quadantenus superior, propterea enim inter illam & Christum maxima debuit esse similitudo, licet major gratia in Christo: sic summa debuit esse in Divo Iosepho gratia ut caput esse posset Mariæ, quia inter eos ut sic debuit esse similitudo & relatio proportionis, licet major gratia in Mariã.

XX. Dices si Mariæ caput fuit Divus Jo-

sephus, ergò hic excelsior illã: falsum consequens, ergò & istud antecedens undè sequitur. Respondeo fuit excelsior Divus Iosephus secundùm quid, concedo, absolutè nego. Nam celsitudo Divo Iosepho data est propter Mariam & Christum: Atqui *Propter quod unumquodque tale; & illud magis,* ergo &c. Sicut enim Maria est Mater Christi, & in quantum Mater est quadantenus illius superior, non tamen illo excelsior, quia Mariæ data est celsitudo propter Christum: Sic cum Divo Iosepho data sit Sanctitas propter Mariam & Christum, licet hujus & illius respectu, officio sit caput, in gratiã tamen est inferior, & in illã Maria quodammodò caput Divi Iosephi, quia in gratiã est supra illum.

Secundò hic titulus Sponsi est titulus amoris: Et cum ex amore se invicem sibi tradant Conjuges (non enim ullã vi, metu, aut coactione fit hæc traditio, sed voluntate, sed amore:) ut hujus sacri foederis principium est amor, ita & cibus ac nutrimentum: nec enim convivent Conjuges sine amore. Quare licet vir in uxorem habeat auctoritatem ut caput, sicut mox dicebamus, non eam tamen regere debet ut Dominus mancipium terrore, sed ut sociam & amicam amore. vel ut animam carnem suam, cui intimè unita est, & ita conglutinata, ut cum eã unum faciat: quã etiam comparatione utitur Apostolus ad Ephesios cap. 5. vers. 28. & 29. *Viri debent diligere uxores suas sicut corpora sua, qui suam uxorem diligit, seipsum diligit, nemo enim unquam carnem suam odio habuit, sed nutrit & fovet eam.* Et ex hoc iterùm amore Divi Iosephi qualitas & eximia decora metienda.

Neque seipsum tantùm tradunt sibi invicem Conjuges, sed etiam omnia sua. Necposito matrimonii glutine duo reputandi sunt vir & uxor, sed unum: *Erunt duo in carne unã.* Hinc si vir Rex sit, uxor verò de infimis puella, quia tamen Regi nupsit, Regni consors facta, Regina est & dicitur: ita Esther nupta Assuero, Regni Assuerici Domina effecta est. Esther. cap. 2. Ita Athenais filia cujuscumque Philosophi sed tenuis, ducto Imperatore, Eudoxia dicta

dicta; Orientis & Occidentis Imperii solium conscendit. Et è contra, si uxor est Regina dum se viro in conjugem tradit, tradit & Regnum & Regem efficit: Hoc modo Sancta Pulcheria Imperatoris Theodosii senioris filia castissima, & Theodosii junioris etiam Imperatoris soror, ac deinde hæres, titulo Conjugii ex Senatus-Consulto Martianum virum ætate maturum, consilio gravem, continentiam probatum, atque militari virtute spectabilem, ducens, evexit in imperium, ita ex Cedreno Cardinalis Baronius tomo 6. Annal. ad annum Christi 450. numer. 17. Hoc etiam modo Agilulphus, qui in Baptismo Paulus nominatus est, Theodolindam ductam, quæ erat Longobardorum Regina, Rex Longobardiarum habitus est: ita Paulus Diaconus lib. 3. cap. ultimo. Hoc modo Philippus I. Austriacus beneficio suæ uxoris Joannæ in apicem Regni Hispanici evehctus est: cum enim legitimo matrimonio juncti essent, cessit fatis Isabella Hispaniarum Regina Mater Joannæ, quare deficiente prole mascula ad Joannam filiam devolutum est Regnum Hispanicum jure hæreditario, & jus ejus agnoscentibus Regni Ordinibus ab iis Regina proclamata est, ac proinde illius Sponsus qui fuit Philippus I. eodem Regno, Regioque titulo sublimatus. Eodem modo Maria Hungariæ Regina, Sigismundum Caroli IV. Imperatoris filium dum in matrimonium ducit, Regni Hungarici Regem efficit. Eodem modo multæ aliæ Principes Fœminæ Viros suos extulerunt. Si felices hi per uxores, quia per illas facti Reges, quanto felicitior Divus Josephus per Mariam, per quam, ut illa Regina, sic ipse sub Christo Rex & Supremus totius mundi effectus est.

XXIII. Dices, si Maria Regnum terrenum possideret manifestum est Divum Josephum Sponsum ejus Regem futurum, quoniam omnia uxoris bona viri efficiuntur bona per matrimonium: sed cum Regnum Mariæ non sit de hoc mundo, sed in Cælo, non sit temporale, sed spirituale & æternum, illud Regnum non videtur in ejus Sponsum transferibile: cum enim matri-

monium sit tantum vinculum humanum, ea solum facit communia inter virum & uxorem quæ sunt humana, non verò ea quæ sunt merè spiritua- lia. Respondeo, licet matrimonium Divi Josephi & Deiparæ esset humanum, id est inter homines, illud tamen à Deo fuisse specialissimè ordinatum, & ad finem specialissimum, & idè ab illis contractum non in carne sed in spiritu: non enim idè Deus voluit illos nubere, aut ipsi nupserant, ut eorum corpora commiscerentur, cum virgines semper extiterint, sed ut spiritus invicem copularentur in Deo, ut inquam, Joseph esset Mariæ adiutorium simile sibi, seu secundum ipsam, ad peragenda secum omnia ordinis Divini circa Verbum Incarnatum. Et idè inter illos omnia omnino fuere communia, non quæ humana dumtaxat, sed etiam quæ divina. Ex quo amplius collige quanta felicitas obrigerit Divo Josepho per Mariam, per quam etiam Pater factus est non Regis cujusdam terreni & perituri, sed ipsius Dei Incarnati.

Vide ergò quàm verum sit quod in XXIV. initio hujus Capituli dixit noster Sanctus Joannes Damascenus. *Hanc dignitatem Sponsi Virginis fuisse concessam Divo Josepho singulari Dei dono, & per dispensationem omni sermone præstantiorem.* Et quis eam pollet eloquentia ut dicere possit quantà exinde dona cœlestia in eum defluxerint? Paucis tamen ut possum indigeto. Certè quemadmodum Imperatrix vel Regina dum Sponsum in Regem vel Imperatorem, ei nubendo, evehct, non solum & nudum titulum ei confert, sed etiam cum illo omnia Regni jura, omnes Regni opes, plenasque ejus gazas: Ita similiter dum Beata Virgo Divum Josephum in Sponsum accepit, non solum Regni illius, cujus illa Regina, titulum ei attulit, sed & simul contradidit ejusdem Regni divitias, maximè cum ei datum esset desuper de illis plenè disponere, quodque ille ad istam Sponsi dignitatem, non ullâ hominum dispositione, sed solâ Dei electione & procurratione evehctus sit, ut à nobis approbatum est.

Q 9

Quare

XXV. Quare etsi ante desponationem non fuisset in illis ita dives, ex hoc tamen omnem gratiæ plenitudinem tantæ dignitati commensuratum accepisset: Deus enim ad sua munia vel vocat idoneos, vel idoneos reddit: ita in hâc ipsâ materiâ argumentatur Divus Bernardinus Senensis Tom. 3. de Sancto Josepho. *Quando Divina Providentia, inquit, aliquem ad singularem gratiam seu aliquem sublimem statum eligit, omnia charismata donat, quæ illi personæ sic electæ & ejus officio necessaria sunt: atque illum copiosè decorat, ut patet in Moyse, Ioseph, Abraham, Isaac, & Jacob, David, & sic de aliis Prophetis. Patet etiam in novo Testamento in Virgine benedictâ, in Apostolis, Evangelistis, Doctoribus, Religionum Institutibus: Quod maxime verificatum est in Sancto Iosepho qui ab æterno Patre electus est, &c.* Ita Divus Bernardinus Senensis citatus.

XXVI. Idipsum clarissimè mihi videtur innuere Matthæus cap. 1. in his verbis: *Ioseph autem vir ejus cum esset justus, &c.* In quibus verbis observandum quod ubi Evangelista pronuntiavit virum Mariæ, dum etiam justum dicit justitiâ scilicet universaliter sumptâ. Sed quomodo? non utique asserendo, sed supponendo tanquam rem incontestabilem, quæ nulla indiget probatione, quippe ita per se claram & notam, ut de eâ nemo ambigere possit? unde autem ita indubitata, nisi quia virum Mariæ prius pronuntiavit? ut porro hoc ita indubitatum quod justus ex eo quod vir Mariæ, ita eadem ratione eâ justitiâ justus, quæ decebat virum Mariæ, quæ decebat virum, qui cum uxore tam sublimi, erat spiritus unus, cor unum, anima una.

SECTIO III.

Dona quæ ei adjecta sunt ad ornamentum.

XXVII. **H**ujus generis ornamenta ei etiam concessa, & à Deo immediatè, & mediante Virgine Sponsâ suâ lectissimâ, idque sacri hujus contemplatione conjugii, mihi certissimum est, à Deo immediatè, probatur ex loco Divi

Bernardini Senensis jam num. 25. allato, ubi evidenter Sanctus ille Patet distinguit inter gratias quas recipiunt illi; qui ad communem sanctitatem electi sunt, & illi qui ad singularem, statumque aliquem sublimem: videturque innuere, quod primi illam tantum recipiant gratiam, quæ sanctitati illi; ad quam electi sunt, commensuratur: alii verò, non eam tantum quæ sublimi suo statui correspondet, sed aliquid amplius, quo copiosè decorantur, quæ doctrina verissima est, & vel inde mihi multum placet, quod cum hi ultimi à Deo singularissimè diligantur, ideo in illos se quodammodo effudit.

Atqui certum est statum sponsi Virginis Matris Dei esse sublimissimum, non ergo illa solum dona recepit ejus contemplatione, quibus ad tam sublimem dignitatem dignè compararetur, neque illa solum quæ tali qualitati & dignitati congrua sunt & conjuncta, sed & alia quam plurima, quæ Deus, qui dives est in misericordiâ adjecit ut copiosè decoraretur.

Mediante verò Virgine quæ etiam receperit? quantum ex ejus conversatione, convictu, & exemplis profecerit? quanta ejus meritis & precibus obtinuerit, quis edicere sufficiat?

Primò, quantum ex ejus conversatione profecerit, collige ex illo D. Petri Apostoli Epist. 1. Canon. c. 3. vers. 1. & 2. *Mulieres subdita sint viris suis, ut & si qui non credunt verbo, per mulierum conversationem sine verbo lucrifiant, considerantes in timore castam conversationem vestram, & ex illo Pauli Apostoli 1. ad Corinth. cap. 7. vers. 14. Sanctificatus est vir infidelis per mulierem fidelem. Inter peccata nullum durius infidelitate aut hæresi! inter homines, sexus masculinus firmior, & inflexibilior: sanctificare, opus omnium difficillimum: & hoc tamen totum potest mulier licet infirma & imbecillis. Cum enim sit gratiofa, & ametur à viro, eique jugiter adsit, in ejus animam se sicut aquam in spongiam sensim infundit, illumque occupat, & occupatum tandem quocumque vult inflectit.*

Hoc modo lucrifactus est Sifinius Deo

Deo per uxorem suam Theodoram : Flavius Clemens per sanctam Domitilam : Sanctus Valerianus per Sanctam Ceciliam : S. Adrianus Martyr per Sanctam Nataliam : Patricius pater Sancti Augustini per Sanctam Monicam : & infiniti alii. Eodem modo etiam Reges quàm plurimi , quos inter Clodoveus Rex Francorum adhuc Gentilis per Sanctam Clotildem , apud D. Gregorium Turonens. lib. 2. de Gestis Francorum cap. 30. Hermenegildus Rex Gothorum postea Martyr per Indegundem , apud Baronium tom. 7. ad ann. Christi 383. Agilulphus Hæreticus Arrianus Rex Longobardorum per Theodolindam Bavaricæ domus decus & ornamentum apud Paulum Diaconum lib. 4. cap. 2. Arnulphus Rex Persarum per Cæsaream tempore Mauritiij Imperatoris apud Baron. ad annum Christi 593. ex Paulo Diacono & Gregorio Turonensi.

XXXII. Quod si hæc possunt scemina , & potuere jam nominata , quid ergo non potuit , quid non effecit Beatissima Virgo verbis & exemplis in Sponsum suum D. Josephum , sibi cœlitus datum , non infidelem , non ferum , sed mitem , mansuetum , tractabilem , Sanctum ? *Si nos miseri* , inquit Divus Bernardinus Senensis loco citato , *ex cohabitatione Virorum Sanctorum qui respectu hujus Virginis nihil sunt sepe tamen & multum proficimus , quantum existimabimus Divum Josephum cum sacrâ Virgine profecisse ?*

XXXIII. Secundò , nec minus suis precibus profuit Beatissima Virgo Divo Josepho Sponso suo. Si enim illa in re temporalis vino scilicet quod deficiebat in nuptiis Canæ Galilææ , tantum potuit ut in gratiam sponso Christi Dominus primum signorum suorum ediderit aquam convertendo in vinum , cum tamen , ut ipse testatur , necdum venisset hora sua pro istius modi signis , ne quid matri intempestivum licet , aliquando recusasse videretur. Quid illa non potuit in spiritualibus pro proprio Spôso tam impensè dilecto , & dilectionem bene merito ? an ab illâ quæ temporalia petens , exaudita est tamen pro reverentiâ suâ , Christus avertit faciem suam , quando pro sponso suo sanctissi-

mo , etiam de se bene merito , spiritualia postulavit ?

Memorable est valde quod scribunt XXXIV. Joannes Curopalata & Gennadius Constantinopolitanus Patriarcha in expositione Cœcili Florentini tess. 5. de Theophylo , Imperatore Balbi Michaëlis filio sceleratissimo , precibus Theodoræ Augustæ & piæ uxoris suæ ab æternâ damnatione evidentissimè liberato. Hic cum in hæresim eorum prolapsus esset , qui sacras imagines oppugnabant , vulgò Iconoclastarum , in alia quoque scelera pronus statim proruit : Nam in Catholicos ab exordio ad finem Imperii sui ditis modis lævire non desistit , ut non in eos iratum , sed furiosum dixisset. Atque ut uno verbo ejus nequitiam complectar , & palam faciam sævitiam Heroïanæ similem , quam expirans exercuit , paucis excipe ex Joanne Curopalata.

Hic perditissimus Imperator ut sibi XXXV. vitæ finem adesse sensit , in obscurissimum carcerem Theophobum conjici imperat ad Bucoleonem , hoc solo nomine reum , quod de affectato Imperio haberet suspectum , voluisset secum totum Imperium perire ne haberet successorem : hic non fuit ejus barbaries , sed appropinquante fine eum educi jubet , educto caput amputari , caput amputatum sibi affecti : allatum manibus per capillos apprehendit , quod rabie contpiciens , in hanc supremam vocem erupit. *Neque post hæc ero Theophylus , neque tu Theophobus* Ita miser hæc novissimâ in virum innocentissimum exatiatus crudelitate , ad vitæ finem appropinquavit , in quo constitutus iusto Dei judicio os ejus toties blasphemum ita diductum est , ut per illud ejus viscera conspici possent. Raptus interim ad tribunal , sed ò rem mirabilem supra modum ! , cum preces pro eo à Viris Sanctis & piâ Imperatrice assidue effunderentur , ei venia data est : Theophylum quippe Imperatrix conspexit in somnis vindictum , tractumque ab innumerabili præcedentium & subsequenrium multitudine : ante illum ferebantur diversa instrumentorum genera ad torquendum accommodata , ipsaque videbantur eos sequi , qui ad supplicium adducebant ,

quo usque ad conspectum terribilis Iudicis pervenerunt, Theophylumque ante ipsum statuerunt: Provoluta igitur ad Iudicis illius tremendi pedes Augusta profusis lacrymis Iudicem pro Viro suo deprecabatur, ad quam dixit, Mulier magna est fides tua, propter te, Sacerdotumque tuorum preces Conjugi tuo do veniam: Tuncque ministris suis dixit: Solvite eum uxoriq[ue] ejus reddite. Vide Cardinalem Baronium tomo 3. Annal. ad annum Christi 842.

XXXVI. Si ergo potuit Theodora viro suo tam scelesto, capiti celo adeo exoso gratiam, veniam, & salutem, & cuius adeo indignus erat, suis precibus & lacrymis impetrare, quid non potuit Maria, cui Deus nil potest negare, pro Viro suo Divo Iosepho, inde ab utero tam sancto, & de Deo tam bene merito?

XXXVII. Verum enimvero cum Maria Deipara esset super omnes Caeli gazas, ejusque amor quo dilectissimum Sponsum medullitus prosequabatur, non esset in carne, sed in spiritu, immo quod in carne non habuit, in spiritu duplicatum habuerit, quos quae effectus spirituales produxit tam intensus, tam incensus amor? Quis dubitet illam eum fecisse, participem omnium, quibus ipsa affuebat, & ille capax fuit Divinorum Charismatum? idque jam non ex hoc quod utriusque bona conjuges fiant per conjugium communia: sed vel ex eo solum quod Maria omni cordis affectu eum uti omnium hominum amabilissimum prosequeretur, & ob arctissimam animorum unionem, ob perfectissimam morum conformitatem.

XXXVIII. Hinc Divus Bernardinus Senensis loco citato. *Quia, inquit, noverat Virgo quanta erat unitas matrimonialis in spirituali amore, & sciebat Iosephum sibi a Spiritu sancto datum in Sponsum, & suae Virginitatis custodem, & ad participandum secum in charitatis amore & obsequiosa sollicitudine divinissimam Prolem Dei, ideo credo quod totius ex cordis affectu eum sincerissime diligebat: Amplius, cum omnia quae sunt uxoris sint viri, credo quod Beatissima Virgo totum thesaurum cordis sui, quem Ioseph recipere*

re poterat, ei liberalissime exhibebat.

Pulchre noster Christophorus Avenano sermone de Sancto Iosepho §. 4. Habuit, inquit, duos Beatissima Virgo Sponso sui amantissimos, Spiritum Sanctum scilicet & Divum Iosephum: & hoc ei evenit quod Domicellae, seu Amasiae, quae duos habens Amatores, ab utroque certatim colitur & amatur: Diligebat Mariam Spiritus Sanctus, diligebat & Ioseph, & uterque illam velut ex contentione honorabat. Sed cum Spiritus Sanctus eam diligeret amore infinito, Ioseph autem tantum non posset, in hoc seipsum consolabatur, quod posset amore laborioso & operoso, quod vicissim non poterat Spiritus Sanctus. Hinc Abbas Rupertus in Matthaeum. *Ad omnes calamitates & arumnas, quas ipse Spiritus Sanctus ferre non poterat, pignora vit Sanctissimum Iosephum.*

Spiritus Sanctus ergo ex amore illo infinito quo Mariam diligebat, in eam immensa congescit gratiarum dona, ut non sibi solum plena, sed etiam aliis super-plena fieret, illarum utique Thesauraria & Dispensatrix ab eo constituta: Ioseph vero cum hoc non posset, pro ea sollicitus erat, pro ea vigilabat, pro ea laborabat, pro ea aestuabat, pro ea sudabat, pro ea advena & peregrinus erat, animo ingenti, quod Spiritus sanctus minime poterat.

Quare Beatissima Virgo cum duos illos haberet sui amantissimos Sponso, Spiritum Sanctum & Divum Iosephum, quidquid illi a Spiritu Sancto veniebat, ejus Divum Iosephum participem faciebat: maxime cum optime convenirent isti duo Amasii, in idque lubentissime consentiret Spiritus Sanctus, ex quo illum ad omnes labores, calamitates, & arumnas, quas pro ea & Christo ipsemet ferre non poterat, Iosephum pignora verat.

SECTIO IV.

*Ultima Laus Divi Josephi ex
hâc conjunctione quod ea
quoque profuerit ipsi Divae
Virgini.*

XLII. Licet primo aspectu hæc propositio insolens videri possit, quod scilicet Beata Virgini profuerit ipsius cum Divo Josepho conjunctio, antiqua tamen est veritas, pro quâ audiendus primò Divus Augustinus tom. 10. in Appendice sermonum de diversis serm. 25. circa finem vel quisquis est Author illius ubi hæc habet verba: *Habe Josephum cum Maria conjuge tuâ virginitatem membrorum, quia de virginis membris virtus nascitur Angelorum: sit Maria Sponsa Christi virginitate servata. Sis autem & tu Pater Christi curâ castitatis, & honorificentia virginitatis, ut de virginis membris genitricis, sæculis Christianis nulla sit zelotypia: quem locum accommodans Divo Josepho ex Patribus nostris Discalceatis Pater Elias à Sanctâ Theresiâ Opere in duo volumina distincto, cui titulus Legatio in Epist. nuncupat. ad Divum Josephum; observat acutè in eo esse manifestum in his verbis: *Sit Maria Sponsa Christi virginitate servata: cum enim immediate post convertens se ad D. Josephum subdat. Sis autem & tu Pater Christi curâ castitatis & honorificentia virginitatis, &c.* manifestè patet in prioribus verbis loco istorum verborum, *Sit Maria Sponsa Christi*, debere esse, *Sit Maria Mater Christi virginitate servata*, ut sit sequela in eo quod subditur, *Sis autem & tu Pater Christi curâ castitatis, &c.* loco igitur hoc ita restituito, accipe illius genuinum sensum & interpretationem ex præcitato Patre nostro Eliâ à Sanctâ Theresiâ.*

XLIII. Alloquitur Sanctus Augustinus, vel alius si alius est istius sermonis Author, loco isto Divum Josephum occultè dimittere volentem Mariam conjugem suam, atque dicit ei. *Habe, idest, cole cum Mariâ conjuge tuâ virginitatem membrorum.* Neque hoc à te infructuo-

sè aut inutiliter faciendum existimes, quia de virginis membris virtus nascitur Angelorum: hoc est qui virginitatem, quæ in membris carnis est, colunt, virtute ac meritis sunt pares Angelis: quod autem subdit juxta præcedentem correctionem. *Sit Maria Mater Christi virginitate servata*, intellige, inquit noster Elias à Sanctâ Theresiâ, virginitatem non ut ab ipsâ servatam sed ut à Divo Josepho, qui Mariani pudoris custos & servator à Deo electus est & exiit. Et sensus est: *Sit Maria Mater Christi virginitate ejus servata per te ô Joseph! quem semper alloquitur per apostrophem, & quod Maria sit Mater Christi, ex hoc ipso tibi teneatur, nam ideò facta est Mater Christi, quia tu virginitatem illius, in quam ex lege matrimonii jus habebas, conservasti.*

Ex quo pondera Divi Josephi dignitatem ac immensum ipsius de Beatissimâ Virgine meritum: Quod enim hæc Dei Mater sit, hoc ipsa post Deum debet Divo Josepho nam virginitas illi, ut diximus, maternitatem istam attulit, virginitatem autem illius, Divi Josephi temperantia servavit. Ex quo facile quilibet eliciet quantis pia illa ac gratissima conjux, & erga omnes etiam immeritos adeò misericors & munifica, argumentis gratiam hæc rependerit.

Subditur deinde loco præcitato. *Sis & tu Pater Christi curâ castitatis, & honorificentia virginitatis: quasi diceret, dum sponsæ tuæ castitatem curasti, ejusque virginitatem honorando, eam ut optimus custos tuâ servas atque defendis temperantiâ, non solum id efficiis quod illa sit Mater Dei, sed etiam id tu obrines quod fias ejusdem Dei Pater: sicut enim alii mariti ductis uxoribus, filiorum quos illæ pariunt patres efficiuntur, illarum virginitate corruptâ, sic tu è contra, sponsæ tuæ Mariæ Virginitate servatâ, Christi filii ejus Pater efficiaris: Nam quemadmodum aliis filiis nascendi causa est usus conjugii, ita è contra Christum concipiendi & gignendi causa fuit abstinentia ab hoc usu: Salvatore enim aliter nasci decebat quam ceteros homines, nec aliter nasci quam ex muliere incorruptâ.*

XLVI. Unde etiam fiet, inquit idem locus ex Augustino qui supra, *ut de virginis membris Dei genitricis, seculis Christianis nulla sit zelotypia*, id est te ô Ioseph! virginici pudoris custode ac servatore castissimo futurus est, ut deinceps nullis sæculis unquam Christianos ulla tangat aut irrat temeratae virginitatis Mariæ suspicio, sed certissime omnes credituri sint, illam licet parientem, Virginem tamen illibatam permanisse: unde consequenter Divo Iosepho rota debet Ecclesia quod ei omnem abstulerit de virginici partus puritate ambiguitatem.

XLVII. Idcoque cum Ioseph antiquus Ægypti Prorex fuerit, ut toties repetimus figura huius castissimi Virginis Sponsi, merito in eo impletum & expressum dico quod de illo dicit Scriptura sacra Genes. 49. v. 25. *Omnipotens benedice tibi benedictionibus Cæli desuper, benedictionibus abyssi jacens deorsum*: per istam abyssum intelligendo vel Mariam vel uterum ejus, & per benedictionem Cæli desuper operationem Spiritus sancti ex qua conceptus est in illâ Christus: cum enim ut illud profundissimum mysterium per Spiritum sanctum in utero Virginis perficeretur, ita Divus contribuerit Iosephus, quis negare poterit ipsum in eisdem abyssi super benedictæ benedictionum participationem ubi erimam venire debuisse?

XLVIII. Audiendum secundò, pro hac nostrâ Thesi quid ipsa Beata Virgo de se ipsâ ex mente Sanctorum Patrum & Ecclesiæ loquens dicat Ecclesiastici cap. 24. Ibi sic illa inter alia vers. 18. *Quasi palma exaltata sum in Cades*, ubi alia versio pro *exaltata sum* habet *maritata sum*: adeò ut juxta hoc in Beatâ Virgine idem sit esse maritatam, & esse exaltatam: sed hoc quâ ratione?

XLIX. Primò, quia Divus Iosephus cui maritata fuit, ita sanctus extitit, talibus gratiæ ornamentis instructus, tot & tantis Cæli divitiis cumulatus, ut Virginis gloriæ non parvâ cedat, quod virum tam sanctum, tam perfectum, adeò in omni virtute consummatum habuerit, debueritque habere.

L. Memoriae proditur quod quondam nobiles matronæ Athenienses ex condito instituerunt circumlucum sive Con-

ventum magnificentum, ad solemnem opum suarum, margaritarum, unio-num, gemmarum, adamantum, coeterique mundi muliebris vanam ostentationem. Die igitur statuto conveniunt omnes fulgentes in localibus, auro, & gemmis ut cælum in stellis: sola inter illas uxor Phocionis ibi comparuit in habitu modesto, sed honesto, quam propterea aliæ comptulæ, quæ se ornaverant ut ad scenam, vel ad triumphum, riserunt tanquam innocentem & simplicem: verùm illa quæ pluris faciebat, vitam suam sapientibus viri sui effatis, quàm fatuis mundanarum deliriis aptare, ex inde ne vel minimum commota, sed mentem stabili, sic illas sapienter & modestè affata est: non sine consilio ô Domine meæ! hinc ego inter vos adsum in vulgari meo habitu: poteram ut & vos divitias meas, quæ non defunt ostentare, sed volui vobis ostendere, me unicum id æstimare, & magis facere, quod sum uxor Phocionis. Si hæc illa de suo Phocione, quid Beata Virgo de suo Iosepho?

Secundò exaltata Maria quia maritata, quia ut Divus Iosephus in Mariam coniciens oculos, ejus puritatem, modestiam, humilitatem, charitatem, &c. intuens mirabatur, & ad easdem virtutes imitandas animabatur: ita quoque Maria ex Divi Iosephi maximis virtutibus suo modo profecit. Intuens enim Sponsum suum tam sanctum, tam humilem, tam modestum, &c. cor ejus cœlesti perfundeatur suavitate, atque in Dei tantarum virtutum Authoris laudem & amorem magis inflammabatur. Hinc bene D. Hieronymus, de nominibus Hæbraicis observat quod *Cades* interpretatur Sanctitas, ut intelligamus in hac nostrarum cōjunctione palmarum, (*Quasi palma exaltata sum in Cades*) nihil non redolere sanctitatem: Erant ergo illi duo Sacri Conjuges, quasi duo carbones accensi qui ex approximatione se invicem inflammant: erant quasi duo uniones orientales, qui juxta se positi pellucidiores apparent & elegantiores; erant sicut duo illi Seraphini apud Isaiam Prophetam qui alarum collisione reciproca se mutuo ad Dei laudes canendas provocabant.

Tertiò, ut intelligas quomodo ex-

LII
altata

altata Maria ex hoc quod maritata: nota quod in humanis conjugiiis Pater tenetur uxori suæ de suâ Paternitate, & Mater Marito de suâ Maternitate: non quod uxor Paternitatem, maritus Maternitatem producat ex toto, vel ex parte: stat enim utraque ex utriusque propriâ causalitate, sed quia cum sint tantum causæ partiales unius & ejusdem Prolis nisi unirentur in agendo nunquam poneretur proles, ad cuius tantum positionem exurgit relatio Paternitatis in viro, Maternitatis in uxore.

LIII. Simili ferè modo tenetur Beata Virgo Divo Josepho Sponsò suo de suâ Maternitate: Licet enim hîc non concurrerit enim ipsâ Virgine ad productionem Christi, concurrat tamen nomine ipsius Spiritus Sanctus, qui in hâc productione ipsius vices ex infinitâ dignatione supplere dignatus est: quod autem quis per alium facit hoc modo, idest supplendo vices, & ex intentione supplendi, per se ipsum facere censetur: Hinc optimè dicitur *Palma maritata Maria*. Quemadmodum enim in naturalibus palma tœmina ut fructum suum ferat, necessariò maritari debet & conjugii palmæ mari, non aliter illum productura: ita quoque Beatissima Virgo Deipara secundum præsentem Decretorum Divinorum statum Divo debuit Josepho conjugii, ut Christum Dominum ex se proferret. Atqui ex hoc quod illa Christum protulit benedictum fructum ventris sui, tota ejus magnitudo & exaltatio ut constat, ergo & hæc quoque conjunctio Virgini profuit, ut & Divo Josepho, qui per illam pariter Christi Pater effectus est: Quid ergò Sanctissima Virgo illi cui hoc debuit non rependit quæ tantum potuit.

LIV. Hanc quoque rationem ex Augustissimo haurio Augustino tomo 7. lib. 1. de Nuptiis & Concupisc. cap. 11. ubi postquam statuit verum inter Mariam & Joseph Conjugium, esto inter illos non fuerit nec debuerit esse concubitus carnalis: elevans conceptus suos, addit: *Propter quod fidele Conjugium Patentes Christi vocari ambo meruerunt, & non solum illa Mater, verum etiam ille Pa-*

ter ejus, sicut Conjux Matris ejus, utrumque tamen mente non carne. Ubi vides Divum Augustinum velle non tantum Divum Josephum, sed etiam Mariam per hoc fidele Conjugium meruisse ut vocarentur parentes Christi. Ambo, inquit, meruerunt; quomodo verò ambo? Maria ut Joseph? nisi modo jam explicato, cum mutuâ ad invicem post Deum obligatione, Josephi ad Virginem pro suâ Paternitate, & Virginis ad Josephum pro suâ Maternitate.

Et quia ex dictorum paroemia id geminatis non cadit error: Confirmatur iterum ex eodem Divo Augustino sibi in hac doctrina constante ibidem paulò infra in his verbis. *Sed cum illo (idest Josepho,) non seminante illa peperisset, profecto nec ipsius forma servi parentes ambo essent, nisi inter se etiam sine carnis commixtione conjuges essent.* Ubi duo dicit Augustinus: primum, quod ambo sint parentes formæ servi in Christo, esto Divus Josephus non seminaverit: secundum, quod illius formæ servi parentes ambo, idest non solum Joseph, sed etiam Maria non fuissent nisi fuissent inter se conjuges sine commixtione carnis: Ex quibus patet quod in argumento hujus Sectionis proposuimus, scilicet quod hæc Conjunctio seu Matrimonium ipsi quoque Divæ Virgini profuerit.

Finio hunc Tractatum per Verba Divi Gregorii Nazianzeni orat. 11. de funere Gorgoniæ Sororis suæ. Hic Magnus Antistes ex singulari Divinarum Litterarum scientiâ cognomento Theologus, post elatam usque in Cœlum Gorgoniam præfatam, digrediens ad laudes Ursalii ejus mariti, eas sic compendio absolvit. *Vultis uno verbo Virum describam? Vir erat illius Gorgonia, nec enim scio quid amplius dicere necesse sit. Vir erat illius cuius unus rubor placebat quem pudor affert; unus candor quem parit abstinentia, nam pigmenta & fucos scenicis & meretricibus relinquebat. Vir erat illius quæ corpus penè sine cibo velut materia expers retinebat, & ante mortem mori cogebat. Vir erat illius, quæ noctes insomnes divinis psalmodiis traducebat, & tenera membra solo insternebat, &c.* Quod si ita ille magnus Antistes,

LV:

LVI:

rifestes, & summus Theologus de Ursilio, quod Vir fuerit tantæ Mulieris Gorgoniæ: Quàm potiori ego jure dicam de Divo Josepho vultis uno verbo dicam quantus fuerit? Vir fuit illius Mariæ: vultis scire quantâ puritate, pietate, humilitate, prudentiâ, charitate, contemplatione, modestiâ, castitate, sanctitate, meritis, dotibus cor-

poris & animæ Sanctus Joseph exornatus fuerit? Uno verbo absolvam, Joseph Vir Mariæ de quâ natus est Jesus, qui vocatur Christus: nec enim scio quid amplius dicere necesse sit. Quanquam tamen amplius adhuc restat dicendum, quod scilicet fuerit Pater Christi & Dei, quæ materia est Tractatus qui sequitur.

TRACTATUS SECUNDUS. DIVUS JOSEPHUS Pater JESU.

NOMEN Patris cum sit nomen pietatis, & potestatis, ut etiam docuit antiquissimus Tertullianus, nomen est magnificentissimū & honorificentissimū: Propterea Senes qui ab ipsâ senectute venerabiles censentur, non parùm se honorari putant cum eis à nobis illud nomen *Patris* tribuitur.

Tantum est istud nomen, tam honorificum, tam magnificentum, ut etiam Reges & Principes, aliâque Reipublicæ columina, illud plaris fecerint, & si sapiunt alii, plaris facere debeant, æstimareque se magis honorabiles esse dum Patres populi appellari suis factis merentur, quàm ipso Regali titulo, qui tamen summi culminis est: Et quid mirum cum & ipsis Diis hoc nominis honoris gratiâ tributum sit. Vide Virgilium lib. 2. *Æneidos*, maxime lib. 2. *Georgicæ*. Gellium lib. 5. cap. 12.

Quod si illa appellatio adeo honorifica respectu hominum nobis similitum, quanta quæso erit illa in Divo Josepho, qui talis est per respectum ad Deum? Ptolemæus Rex à divitiis, à potentia, ab armis, à sapientiâ & judicio famosissimus, cessit adhuc vivens Cotonæ & Regno in favore Filii sui: cumque

Aulici sui id vehementer dissuaderent, quod valde indecens videretur Regem in senio tali se exuere Majestate: Respondit sapienter, se plaris facere Patrem Regis dici, & esse, quam Regem: Ita Joannes Baptista Fulgosius lib. 5. cap. 7. de Parent. Indulgent. erga liberos. Quanta ergo erit tua ô Sanctissime Joseph! gloria, qui non hominis Regis, sed Dei hominis Pater, & verè Pater exillis? Hanc gloriam hoc Tractatu pro viribus exequimur.

CAPUT PRIMUM.

Divo Josepho nomen Patris respectu Christi Domini rectè tribuitur.

Magnus, inquit Abbas Rupertus de Gloriâ filii hominis lib. 1. & verum nomen Beato Joseph Matthæus attribuit, quia si est Vir Mariæ, est & Pater Domini, &c. Ergo Vir Mariæ Joseph & ipsa Vxor illius. Proinde nec iste ineptè dixit Joseph Virum Mariæ, nec alius Evangelista mentitus est Patrem illum, ejus qui in eâ natus est Christi, appellando. Et erat iniquus Pater ejus & Mater mirantes super his quæ dicebantur de illo. Quid ergo mirum quod in asserenda ei istâ dignitate adeo